

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

FATİN DİVANI İNCELEME-METİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

UĞUR SOLDAN

GAZİANTEP
TEMMUZ 2005

T.C.
GAZIANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

FATİN DİVANI İNCELEME-METİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

UĞUR SOLDAN

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Muhsin MACİT

GAZIANTEP
TEMMUZ 2005

T.C.
GAZIANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. Osman ERKMEN

SBE Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans/Doktora tezi olarak gerekli şartları sağladığını onaylarım.

Doç. Dr. Vait TÜRK

Enstitü ABD Başkanı

Bu tez tarafımca (tarafımızca) okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Muhsin MACİT
Tez Danışmanı

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsam ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri:

İmzası

Prof. Dr. Muhsin MACİT (Başkan)

_____

Doç. Dr. Vahit TÜRK

_____

Yard. Doç. Dr. Süleyman ÜNÜVAR

_____

ÖZET

FATÎN DİVANI İNCELEME-METİN

SOLDAN, Uğur

Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı ABD

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Muhsin MACİT

Temmuz 2005, 293 sayfa

XIX. yüzyıl şairlerinden Fatîn Davud, Türk edebiyatının geçiş dönemi olarak kabul edilen bir zamanda yaşamıştır. Osmanlı Devleti'nin sancılı yıllarında memurluk yapmıştır. Çağdaşı olan diğer bazı şairler gibi Batı tarzında değil, divan geleneğini devam ettiren şiirler yazmıştır. Söz konusu divanın günümüze kadar ulaşan matbu nüshalardan IRCICA Kütüphanesi'nde bulunanı, bu tezin temel kaynağı durumundadır. Adı geçen eser 120 sayfadan oluşmakta ve içerisinde 1 mesnevi, 1 n'at, 8 kaside, 244 tarih, 168 gazel, 2 müstezad, 2 tahmis, 1 lugaz, 17 kıta, 21 müfred ve 2 mısra-ı azâde yer almaktadır.

Anahtar kelimeler: Divan edebiyatı, XIX. yüzyıl, Fatîn Divanı

ABSTRACT**ANALYSIS OF FATÎN DİVANI-TEXT**

SOLDAN, Uğur

M.A Thesis, Department of Turkish Language and Literature

Supervisor: Prof. Dr. Muhsin MACİT

June 2005, 293 pages

Fatîn Davud, one of XIX. century poets, lived in time period accepted as transittional in Turkish Literature. He was an officer at hard times of Ottoman Empire. Unlike his contemporaries was writing on western style, he wrote poetries wich belongs to classical Ottoman tradition. Published copies of this particular divan at the Library of IRCICA was the primary resource of the thesis. The Divan comprises of 120 pages, 1 mesnevi, 1 n'at, 8 kaside, 244 dates, 168 gazel, 2 müstezad, 2 tahmis, 1 lugaz, 17 kıta, 21 müfred and 2 mısra-ı azâde.

Key words: Ottoman literature, XIX. Century , Divan of Fatîn

ÖN SÖZ

“Eski Türk Edebiyatı” olarak adlandırılan dönemde ortaya konulan eserlerin büyük çoğunluğu Türkçedir ancak Arap harfleriyle kaleme alınmışlardır. Bu nedenle üniversitelerde eski Türk edebiyatı sahasında hazırlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin önemli bir kısmını Arap harfleriyle oluşturulmuş eserlerin Latin harflerine aktarılması teşkil etmektedir. *Necâtî Beg Divanı*, *Fuzûlî Divanı*, *Bâkî Divânı*, *Nef’î Divanı*, *Nedîm Divanı* ve *Şeyh Gâlip Divanı* böyle çalışmaların en başta gelenleridir.

XIX. yüzyıl şairlerinden Fatîn Davud’un 3 Cemâziyelevvel 1288 tarihinde İstanbul’da basılan divanının henüz Latin harflerine aktarılmaması bizde de benzer bir çalışma yapma isteğinin ortaya çıkmasına neden oldu. İlk olarak adı geçen eserin günümüze kadar ulaşan nüshalarının nerelerde bulunduğunu araştırdık. Buna göre *Divan-ı Fatîn*’in İstanbul’da IRCICA, Kayseri’de Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Ankara’da Türk Tarih Kurumu ve Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphaneleri’nde bulunduğunu tespit ettik.

Söz konusu divanın yazma nüshaları olmadığından, günümüze kadar ulaşan matbu nüshalardan birinin metnini (IRCICA Kütüphanesi’nde yer alan) çalışmamızın temel kaynağı yaptık. Bu eser 120 sayfadan oluşmakta ve içerisinde 1 mesnevi, 1 n’at, 8 kaside, 244 tarih, 168 gazel, 2 müstezad, 2 tahmis, 1 lugaz, 17 kıta, 21 müfred ve 2 mısra-ı azâde yer almaktadır.

Çalışma konusunun tespiti, metnin transkripsiyonu ve inceleme kısmının yazımı sırasında önemli katkılarda bulunan başta tez danışmanım Prof. Dr. Muhsin Macit olmak üzere Doç. Dr. Vahit Türk, Yard. Doç. Dr. M. Okan Baba ve Araş. Gör. Ozan Yılmaz hocalarıma, ayrıca ihtiyaç duyduğum materyalleri temin ederek bana ulaştıran Kemal Kurak’a çok teşekkür ederim.

Temmuz 2005

Uğur SOLDAN

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖN SÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLULARIN LİSTESİ	v
KISALTMALAR	vi
1. GİRİŞ	1
1.1. GİRİŞ	1
2. KAYNAK ÖZETLERİ VE METİN	2
2.1. KAYNAK ÖZETLERİ	2
2.2. FATİN KİMDİR?	2
2.2.1. Hayatı	2
2.2.2. Eserleri	13
2.2.2.1. Tezkire-i Hâtimetü'l-eş'âr	13
2.2.2.2. Fatîn Divanı	19
2.3. METİN	26
2.3.1. Terceme-i Hâl-i Sâhib Divân	26
2.3.3. Divan-ı Fatîn'in Basılışına Düşürelen Tarihler	27
2.3.2. Divan-ı Fatîn	28
3. MATERYAL VE YÖNTEM	288
3.1. MATERYAL	288
3.2. YÖNTEM	289
4. SONUÇ	290
4.1. SONUÇ	290
KAYNAKÇA	292
ÖZGEÇMİŞ/VITAE	293

TABLULARIN LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 2.2.2.1. Beyitlerden oluşan şiirler ve beyit sayıları	23
Tablo 2. 2.2.2. Bendlerden oluşan şiirler ve bend sayıları	24
Tablo 2. 2.2.3. Divanda kullanılan vezinlerin şiirlere göre dağılımı.....	25

KISALTMALAR

Bakınız	bkz.
Basım tarihi yok	t.y.
Çok yazarlı eserlerde ilk yazardan sonrakiler	vd.
Die Geschichtsschreiber der Osmanen und ihre Werke	GOW
Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi	DVİA
Diyanet Vakfı Yayınları	DVY
Fatîn Divanı	FD
Hicrî	H
İslâm Ansiklopedisi	İA
İslâm, Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkzi	IRCICA
İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi	TDED
İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türkiyat Mecmuası	TM
Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	MEBY
Miladî	M
Osmanlı Müellifleri	OM
Resimli Türk Edebiyatı Tarihi	RTET
The Encyclopaedia of Islam	EI
Türk Meşhurları Ansiklopedisi	TMA
Türk Tarih Encümeni Mecmuası	TTEM
Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi	ÜİETET

BİRİNCİ BÖLÜM GİRİŞ

1.1. GİRİŞ

Türkler İslâmiyet’i kabul ettikten sonra benimsedikleri estetik anlayış doğrultusunda Arap ve özellikle Fars edebiyatını örnek alarak yeni bir edebiyat oluşturmuşlardır. Bu dönemde meydana getirdikleri edebî metinleri bugün *Eski Türk Edebiyatı*, *Divan Edebiyatı* ve *Klâsik Türk Edebiyatı* kavramlarıyla adlandırmak gelenek haline gelmiştir. Eski Türk edebiyatıyla ilgili araştırmalar üniversitelerde ve üniversite dışında yer alan kişilerce yürütülmektedir. *Fatîn Divanı İnceleme, Metin* konulu tez bu alanla ilgili araştırmalar kapsamında yapılan bir çalışmadır.

Yukarıda sözü edilen çalışmaya başlangıç aşamasını Fatîn hakkında yazılanlar ve *Fatîn Divanı*’nın mevcut durumunu tespit etmek oluşturmuştur. Elde ettiğimiz verileri değerlendirdikten sonra adı geçen divanın metnini temin ettik. Diğer taraftan da elimizdeki mevcut bibliyografik bilgilerden hareketle İstanbul’daki Beyazıt Kütüphanesi içinde yer alan Hakkı Tarık Us kitaplığının “Nadir Eserler” bölümünden Fatîn’le ilgili bütün yazılı metinlerin kopyasını sağladık.

Çalışmaya hazırlık mahiyetindeki bu girişimlerin ardından elimizdeki metnin transkripsiyonunu yaptık. Söz konusu işlem sırasında şiirlerin matbu nüshadaki yerini genel olarak muhafaza ettik. Ancak divanın 48. sayfasındaki “Ġazeliyâtın tab’ından sonra der-dest edilmiş işbu iki Ġazel zarūrī ber-vech-i ātī tab’ olundu.” notunun altında bulunan iki gazeli “İbtidā-yı Ġazeliyāt” kısmına sıralamaya uygun olarak yerleştirdik.

Latin harflerine aktarılmış metinden ve Fatîn’le ilgili elde ettiğimiz yazılı materyalden faydalanarak tezimizin inceleme kısmını oluşturduk. Böylelikle, Türk Edebiyatının geçiş dönemlerinden biri olan XIX. yüzyılda kaleme alınan *Fatîn Divanı*’nı gerek Eski Türk Edebiyatı, gerekse Yeni Türk Edebiyatı sahalarında çalışan araştırmacıların kolaylıkla faydalanabilecekleri bir şekilde getirmeye çalıştık.

İKİNCİ BÖLÜM KAYNAK ÖZETLERİ VE METİN

2.1. KAYNAK ÖZETLERİ

Tezimizi hazırlarken iki eser çalışmamızın temel kaynağı konumundaydı. Bunlardan birincisi, Fatîn'in 3 Cemâziyelevvel 1288 tarihinde İstanbul'da, İzzet Efendi Matbaası'nda basılan divanıdır. Bu eserde Fatîn'in Arap harfleriyle kaleme aldığı şiirleri yer almaktadır. Ayrıca eserin başında Fatîn'in oğlu Rasim Efendi tarafından yazılan hal tercümesi bulunmaktadır.

Tezimizi hazırlarken faydalandığımız diğer önemli kaynak ise Ömer Faruk Akün'ün (1995:256-260) yazdığı “Fatîn Efendi” maddesidir. Bu çalışmasında Akün, Fatîn'in oğlu Rasim Efendi tarafından yazılan hal tercümesinden, Fatîn'in bazı şiirlerinden ve *Tezkire-i Hatimetü'l-eş'ar* adlı tezkiresinden hareketle Fatîn'in hayatı, şiir dünyası ve eserleri hakkında bilgi vermektedir.

2.2. FATÎN KİMDİR?

2.2.1. Hayatı

Osmanlı sahası klâsik Türk edebiyatının XIX. yüzyıl şair ve tezkirecilerinden olan Fatîn, yaşadığı devirde şöhrete kavuşan ve edebiyat dünyasının önde gelen isimleri arasında yer alan biridir. Çağdaşlarından Şinâsi, onu “şâir-i meşhur”, “şâir-i nâdire-gû”, “münşî-i bî-misl”, “şuarâ-yı benâmdan”, “meşâhir-i kudemâ-yı şuarâdan” gibi vasıflarla tarif etmiştir. Bunun yanı sıra “Fatîn'in sanat bakımından kuvvetli bir şair olmadığı” yönünde görüş beyan eden araştırmacılar da vardır (Akün, 1995:256-260).

Fatîn'in hayatı hakkında bildiklerimiz büyük ölçüde, *Dîvân-ı Fatîn*¹'in başında yer alan hâl tercümesine dayanmaktadır.² Bizzat şairin oğlu³ tarafından

¹ Fatîn Davud. (1288). *Dîvân-ı Fatîn*, İzzet Efendi Matbaası, İstanbul, s.120.

² Akün'ün Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi'ne yazdığı “Fatîn Efendi” maddesinde Fatîn'in hayatıyla ilgili verilen bilgiler de bu hâl tercümesine dayanmaktadır. Çalışmamızın “inceleme”

kaleme alınan bu hâl tercümesinde verilen bilgilere göre Fatîn 1229 (M.1814) yılında Drama’da doğmuştur. Asıl adı “Dâvud” olan bu şair, Drama ayanından Hacı Hâlid Bey’in oğlu, Dergâh-ı Âli kapıcıbaşlarından Hail İbrâhim Ağa’nın torunudur. Aynı zamanda dönemin Mısır valisi Kavalalı Mehmed Ali Paşa’nın damadı Mehmed Hüsrev Bey’in yeğenidir.

Fatîn’in doğum yeri olan Drama şehrinin tarihi çok eski zamanlara dayanmaktadır. I. Dünya Savaşı’ndan sonra Yunanistan sınırları içerisinde kalan Drama, Angitis nehrinin kuzeyinde, Falakron dağının eteğinde yer almaktadır. XVII. yüzyıl ortalarında Drama’yı gören Evliya Çelebi Seyahatname’nin VIII. cildinde şehri etraflıca tasvir etmektedir. Evliya Çelebi’nin, şehirde pamuklu dokumacılık yapıldığı ve keten bezi işlendiğine dair verdiği bilgileri XVIII. yüzyıl sonunda İnciciyan da doğrular. Ona göre Drama bağlık bahçelik, sulak bir yer olup, şehirde çadır bezi imalatı yapılıyor. Ayrıca burası iyi cins pirinçleriyle tanınıyordu. O zamanlarda şehrin nüfusunun ve dükkân, mağaza, han sayısının çokluğundan hareketle Drama’nın bir ticaret merkezi olduğunu söyleyebiliriz. Bu dönemde şehir halkının büyük kısmını Türkler oluşturmakta, Türklerin yanı sıra Bulgarlar, Rumlar, Ermeniler ve Yahudiler de bulunmaktaydı. Halkın çoğu tütün tarımı, dokumacılık ve ticaretle uğraşıyordu (Emecen, 1994:525-527).

Fatîn’in dünyaya geldiği zamana rastlayan yıllarda Osmanlı Devleti’nin tahtında II. Mahmud (1808–1839) oturmaktadır. Çöküşe doğru giden devlete yeniden hayat vermek isteyen padişah, önceki yüzyılda yapılan ıslah çalışmalarına yeni açılımlar getirmiştir. Bu yıllar, klâsik düzenin sona erdiği ve eski müesseselerin kaldırılıp yerine yenilerinin kurulduğu bir yeniden yapılanma dönemidir. Geçmiş yüzyıllarda daha çok teknikle ilgili konularda Batı’dan bazı etkileşimler söz konusuysen, II. Mahmud başa geçtikten sonra idare, hukuk ve eğitim gibi pek çok alanda Batı medeniyeti örnek alınmaya başlanmış, kültürel aktarım süreci, yerini kültürel değişim sürecine bırakmıştır. Değişim, şehir hayatında ve özellikle yönetici

---

kısmını genel olarak yukarıda sözü edilen hâl tercümesi ve Ömer Faruk Akün’ün Fatîn hakkında yazdıkları oluşturmaktadır.

³ Fatîn Divanı’nın, şairin oğlu Rasim Bey tarafından bastırıldığını, divanın sonunda yer alan, söz konusu eserin basılışına düşülen bir tarih manzumesinden anlıyoruz. Ticaret-hane-yi ‘Amire ‘İlamat Baş Katibi Raşid Efendi’nin düşürdüğü tarih manzumesi şu şekildedir:

Şâ’ir-i mâhir Faṭîṅ’iñ cümle-yi aşârını
Cem’ idüp başdırdı oğlu mîr Râsim aferîṅ

Bir ziyâde nâkışı yoḡdur didim târîḡhini
Müjde Râşid ṭab’ olundu defter-i şî’r-i Faṭîṅ (1288)

zümre içinde kendini iyice belli etmiştir. Sosyal ve kültürel hayatta bunlar yaşanırken, devletin siyasî ve coğrafi yapısı da önemli değişikliklere sahne olmaktadır (İsen vd., 2003:150-151). Böyle bir zamanda çocukluk yıllarını yaşayan Fatîn, eğitimine Kur'ân-ı Kerîm okuyarak başlamıştır. İlköğrenimini Drama'da tamamladıktan sonra, bilgisini ve görgüsünü arttırması için 1243 (M.1827) yılında Kahire'ye, amcası Mehmed Hüsrev Bey'in yanına gönderilmiştir.

Fatîn'in Kahire'ye hareketinden yaklaşık bir yıl önce İstanbul'da çalkantılı günler yaşanmıştır. Padişah II. Mahmud, yeniliklerin karşısındaki en büyük engel olan Yeniçeri Ocağı'nı kaldırmak için harekete geçmiş ve bu girişimi başarıyla sonuçlanmıştır. İçte ve dışta büyük sorunlarla uğraşan II. Mahmud, Yeniçeri Ocağı'nı kaldırdıktan sonra bir taraftan modern standartlarda bir ordunun (Asakir-i Mansure-i Muhammediye) teşkiline başlarken, bir taraftan da malî ve idarî alanlarda yeni bir yapılanmaya girişmiş, sistemli bir plân ve programa dayanmamakla birlikte, eğitim alanında önemli çalışmalar yapmıştır (İsen vd., 2003:150-151).

Kahire'ye vardıktan sonra girdiği bu yeni çevrenin imkânlarından faydalanarak kendini geliştiren Fatîn, burada bulunan kültür ve edebiyat adamlarıyla tanışmış ve aynı zamanda edebiyata ilk adımını atarak şiir denemelerine girişmiştir. Kahire bu yıllarda Bulak Matbaası'nın da etkisiyle kültür ve sanat atmosferi açısından son derece elverişli bir yerdir. Bilindiği üzere Mehmet Ali Paşa 1805'te Mısır valiliğine getirildikten sonra siyasî, askerî, ziraî ve iktisadî alanlarda reform hareketlerine girişti. Bilimsel sahalarda eğitim-öğretim yapacak uzmanları Avrupa'dan, bazı teknik elemanları da İstanbul'dan getirtti. Askerî kara ve deniz okullarının yanı sıra tıp, veterinerlik, ziraat, bando, eczacılık, mühendislik ve dil okulları açtı. Bütçeden para ayırarak Avrupa'dan ve İstanbul'dan kitaplar satın aldırdı. Tercüme heyetleri kurdurarak Batı dillerinden genellikle fen kitaplarını Arapça'ya, askerlik ve denizcilik kitaplarını da Türkçe'ye çevirtti. Bu yolla Batı kültürünün Mısır'a yerleşmesini sağlamaya çalıştı. Tahsil için değişik Avrupa ülkelerine gönderdiği 339 öğrenci içinde matbaacılığı öğrenmeye gidenler de vardı.

Mehmet Ali Paşa'nın giriştiği yenilik hareketleri arasında matbaanın özel bir yeri vardı. Matbaayı kurmadan önce baskı, dizgi ve harf dökümünü öğrenmeleri için 1815'te bazı öğrencileri Milano'ya gönderdi. Matbaayı da Dârüssinâati'l-âmiriyye adıyla bilinen Bulak Tersanesi'nde kurdu. Faaliyete geçtiği yıllarda Bulak Matbaası'nda kaç kişinin çalıştığı kesin olarak bilinmemektedir. Matbaanın başında bir nâzır, nâzıra bağlı olarak nâzır muavini, ayrı ayrı Arapça, Farsça, Türkçe

musahhihler, mürettepler, baskı ustaları, hattatlar, cetvelciler ve başka elemanlar da çalıştı (Kut, 1992:387-389). 1244 (M.1828) yılında Bulak Matbaası'nda çalışmak üzere Kahire'ye gelen Kandiye'li Sâlih Râci Efendi, Fatîn'in edebî birikiminin artmasına ve onun kendini geliştirmesine yardımcı oldu (Fatîn, 1271:104).

Amcasının 1249'da (M.1833) ölümünden sonra Mısır'da üç yıl daha kalan Fatîn 1836'da oradan ayrılıp İstanbul'a gelmiştir. Onun Mısır'da bulunduğu 1827–1836 yılları arasında bu coğrafyada Osmanlı yönetimiyle Mısır valisi arasında ihtilaf meydana gelmiş, beklenmedik olaylar yaşanmıştır. Mehmed Ali Paşa, 1827 yılının sonunda Mora seferindeki kayıplarına karşılık Suriye'nin kendisine verilmesini Bâbîâli'den talep ettiyse de olumlu bir cevap alamadı. Yayılmacı politikasının ancak güçlü bir merkezi idare ve bunları destekleyen askerî güç ve insan kaynaklarıyla mümkün olabileceğini gören Mehmed Ali Paşa, ihtiyacı olan bütün kaynakları barındıran Suriye'yi ele geçirmek için Akkâ valisi Abdullah Paşa ile arasındaki bir ihtilafı bahane ederek İbrahim Paşa kumandasındaki bir orduyu 2 Kasım 1831 tarihinde Suriye'ye gönderdi. Mısır kuvvetleri kısa sürede Kudüs, Nablus, Sur, Sidon, Beyrut ve Trablus şehirlerini ele geçirdi. Bu arada meseleyi anlaşma yoluyla halletmeye çalışan Bâbîâli, teşebbüslerinden bir sonuç alamayınca Ağa Hüseyin Paşa'yı Osmanlı ordusuna serasker olarak tayin etti. Yayımlanan yıllık tevcihat listesinden Mehmed Ali Paşa'yla oğlu İbrahim'in adları çıkarıldı ve daha sonra bir fetva ile bu iki şahıs “âsi” ilan edilerek Mısır, Girit, Cidde ve Sayda eyaletlerinin idaresi Ağa Hüseyin Paşa'ya verildi. Mısır birlikleri Osmanlı kuvvetleriyle ilk defa Zerrâa mevkiinde karşılaştı ve 14 Nisan 1832'de onları yendi. Akkâ altı ay süren bir kuşatma sonucunda 27 Mayıs 1832 tarihinde teslim oldu. İbrahim Paşa kumandasındaki Mısır kuvvetleri önce Halep valisi Mehmed Paşa kumandasındaki öncü Osmanlı kuvvetlerini, ardından 29 Temmuz'da Hüseyin Paşa kumandasındaki Osmanlı ordusunu Beylân'da mağlup etti. Bu seri galibiyetlerden sonra Konya üzerine hareket eden İbrahim Paşa kumandasındaki Mısır birlikleri hiçbir mukavemetle karşılaşmadı. İbrahim Paşa 21 Aralık 1832'de Sadrazam Reşid Mehmed Paşa kumandasındaki Osmanlı ordusunu da yendi. Bütün bu gelişmeler, sonraki yıllarda Mısır'ın bağımsızlığının gündeme gelmesine kadar devam etti (Kutluoğlu, 2003:62-65). Fatîn'in İstanbul'a dönmesi bu zamana rastlamaktadır. İçinde bulunduğu sıkıntıdan kurtulmasına yardımcı olması dileğiyle Mısırlı Fâzıl Mustafa Paşa'ya takdim ettiği kasidede Fatîn, orada amcasından kalan yüksek değerde bir gayri menkulün zorla elinden alındığını söylemektedir.

*Mısr-ı dārü'l-enşarda yüz elli kīse aqçelik
Hâne-i mevrüşımı zabt itdi bir şahş-ı şerîr*

*Hâne-i mevrûsî mefrüşâtını hep zabt idüp
Vırmedi bu vâriş-i ma'rûfa bir eski haşır (FD:6)*

Fatîn, II. Mahmud'un son yıllarında İstanbul'a geldi. Burada yeni bir hayata başladı. Dergâh-ı âli kapıcıbaşlarından Hail İbrâhim Ağa'nın torunu olduğu içindir belki, kısa zamanda Dîvân-ı Hümâyun Kalemi'nde işe başladı. Yazıda gösterdiği kabiliyet ve zekâsı sayesinde kısa bir süre sonra, buranın gözde birimlerinden olan Mühimme Kalemi'ne geçerek "mühimmenüvîsân" sınıfına yükseldi. O zamanlar Bâbîâli kalem hayatının geleneğine uyularak kendisine "Fatîn" mahlası verildi. Bundan böyle adı yerine, yeteneği ve zekâsı dolayısıyla kendisi için uygun görülen ve Türk edebiyatında da tek kalan Fatîn mahlası ile şöhret kazandı.

Fatîn'in 1255 tarihli bir tebrik şiirinden hareketle, zamanın maarif dünyasının ünlü ismi, Mekteb-i Maârif-i Adliyye hocası, sonraları Dârülmaârif Rüşdiyesi'nde Nâmık Kemal'in de kendisine öğrenci olduğu Hoca Şâkir'in meclisine girerek kültürce ondan çok şeyler kazanmış olduğu söylenebilir.

*Hâzret-i Şâkir Efendi-yi 'ulüvü's-şân kim
Gelmemişdir 'âleme bir dâhî öyle nükte-dân*

*Menba'-yı rüşd ü zekâvet mecmu'-ı fażl u kemâl
Şâhib-i fenn u ma'arrif hâce-yi 'ilm ü beyân*

*Bundan evvel mişlini görmüş değil çeşm-i felek
Zâtına dinse n'ola 'allâme-yi âhîr-zamân*

*Mekteb-i 'irfân-ı 'adlîde idüp neşr-i 'ulûm
Eyledi kaç'-ı merâtib fażlını itdi beyân*

*Meclisinden bir hasûd itdi beni mehcür âh
Himmetiyle bende olduğca iderdim kesb-i şân*

*Sāyesinde hayli taḥṣīl-i hüner eyler idim
Şimdi bu āvārelikle oldu aḥvālim yamān*

*Neyleyim taḳdīre kim tedbīr virmez fā'ide
Yohsa ben dāmānini elden bıraḳmazdım bir an*

*İtme taşdı'-i kes sözi başla du'ā-yı ḥayrına
Ḳadrini 'ālā ide her dem cenāb-ı müste'ān*

*Şahn-ı şıḫhatde ola dā'im vücūd-ı nāziki
'Ālem içre gün-be-gün bulsun ḥayāt-ı cāvidān*

*Görmesün mir'at-ı ḳalbi zerrece gerd-i keder
Rūz u şeb mesrūr olup zevḳ u şafā itsün hemān*

*İftihār itdim mücevher söyledim tārīhini
Çok şükür Şākir Efendi aldı bir cevher-nişān*

*Bu daḫi bu vech ile tārīḫ-i cevherdir (Faṭīn)
Şevḳle Şākir Efendi adlı bir cevher-nişān (FD:32-33)*

Resmî yazıları kaleme almaktaki yeteneği çok geçmeden Fatīn'e Mektûbî-i Sadâret-i Âlî Kalemi'nin yolunu açtı. Mensubu olmaktan gurur duyduğu bu dairede 1264 (M.1848) yılına kadar hizmet eden Fatīn bilinmeyen bir sebeple buradan ayrılmak zorunda kaldı ve o yıldan itibaren Ticârethâne-i Âmire İ'lâmât Odası'na devam etmeye başladı. Fatīn, Mektûbî-i Sadâret-i Âlî Kalemi'ndeki memuriyetinden ayrılışını kendisi için bir düşünüş saymış, oraya yeniden dönmeye çalışmıştır. Bu teşebbüslerden biriyle ilgili bir kasidesi bunu ortaya koymaktadır.

*Rütbe-i ūlāyı iḫrāz eylesün iḳbālle
Zātına her dem muīn olsun cenāb-ı kibriya (FD:8)*

*Yine al oṭa-yı mektûbî-i ‘âliye beni
Dest-gîr ol baña ey dâver-i inşâf-ârâ (FD:9)*

Fatîn dönme konusundaki bütün arzusuna rağmen bir daha oraya dönememiş ve ömrünün sonuna kadar Ticârethâne-i Âmire’deki memuriyetini sürdürmüştür. Onun bazı şiirlerinde ifadesini bulan bedbin ve talihinden şikâyetçi ruh hâli, duyduğu bu üzüntünün etkisini yansıtmaktadır. Cahiller ve değersiz kimseler arasında kaldığından şikâyet eden Fatîn Efendi, daha Mektûbî-i Sadâret-i Âlî’de iken kendini hak ettiği yeri bulamamış saymakta, Mustafa Reşid Paşa’ya ikinci defa Hariciye nâzırı olduğu sırada (22 Şevval 1261/23 Ekim 1845) yazdığı bir kaside ile ondan kendisine hâcelik rütbesini sağlaması ve içinde bulunduğu “çâh-ı mezellet”ten kurtulması için yardımcı olmasını dilemektedir.

*Reşid Paşa-yı Rişto-rây-i Eflâṭûn Fikret kim
Kemâl-i reşid ile maḳbûl ṭab’ı pâdişâh oldu*

*Maḳâm-ı ḫâriciye çok mudur fâḫr itse âfâḳa
Âñâ bir böyle aşaf-ı menḳıbet püşt u penâh oldu*

*Bu vâlâ câha geldi ol müşîr-i müşteri tedbîr
Yine erbâb-ı ‘irfân mazhar-ı lütf-ı âla oldu*

*Ṭuyunca ṭoğrısı ol mesned-i ‘âliye teşrîfîn
Gürûh-ı düşmeniniñ ḳâmeti ḡamla düṭâ oldu*

*‘Aceb mi ḫâcelik tevcîhini bende-yi niyâz itsem
Bu güne ‘arz-ı ḫâcet bendegâna resm-i râh oldu*

*Felek câhâ ḫalâş eyle beni câh-ı mezelletden
Yeter kim gice gündüz kâr u kesbim âh u vâh oldu*

*Faṭîni ḫâce-gândan eyle kim eski çerâğındır
Bu maṭlâb ile şem’-i ṭâlî’i maḫv u tabâh oldu*

*Ne mümkün zâtını vaşf eylemek ben gibi nâçize
Du'â-yı devletin vird-i zebân hayır-ḥāh oldu*

*Sezâ-yı cevher-i kalemle eylesem târîhini taḥrîr
Reşid Paşa'ya câh-ı ḥâriciyede cāy-gāh oldu (FD:21)*

Şiirde Fatîn'in Paşaya kendisi için “eski çerâğındır” demesi, Mısır'da bulunduğu 1830'lu yıllarda oraya iki defa görev icabı gitmiş, daha sonra da Mektûbî-i Sadâret-i Âlî Kalemi'nde bulunmuş olan Reşid Paşa ile arasında o devrelere rastlayan bir tanışıklığa işaret etmektedir.

*Elem ki hâṭıra gelmezdi Mısr-ı Kâhire'de
Çürüdü eyledi ifnâ beni bu dâ'irede (FD:58)*

Şairin, hayatının sonraki yıllarında Abdurrahman Sâmi, Suriye Valisi Râşid Paşa, Dârüssaâde ağası Hayreddin Ağa gibi zamanın nüfuz sahibi sîmâlarından daima yardım beklemiş olduğu görülür. 25 Recep 1262'de (19 Temmuz 1846) İstanbul'a gelişi münasebetiyle kaleme alıp sunduğu tarih manzumesinde “bir abd-i kadîm”i olmak sıfatıyla Mehmed Ali Paşa'dan lutuf diler.

*Ey şeref efzâ-yı dîn
Nâşir-i dîn-i mubîn*

*'Abd-ı kadîmiñ (Faṭîn)
Luṭfuñu eyler ümîd*

*Müjde-yi teşrîfiñe
'Âleme talîfiñe*

*Sâdece târîḫle
Düşdü bu beyt-ül-kaşîd*

*Bâ-şeref İslâmbûla
Geldi Muḥammed 'Ali*

Eyleye bāri Hüdā
‘Ömrünü dā’im mezīd (FD:23-24)

Bir başka şiirinde,

Tahşil-i hüner kû-yı cehāletde ne mümkin
İstānbül-ı ‘irfāna efendi sefer ister (FD:7)

demesine karşılık ümitlerini bulamamaktan doğan bir ruh hâli Fatîn’i,

Görmedim şehri-i Sitanbul’da nevāzişten eser
Kalkmış âlemden (Fatîn) var ise nām-ı iltifat (FD:7)

İtme ümmīd-i vefā asrın ricālinden Faṭīn (FD:13)

Merḥamedden yok eser ṭab’-ı ricāl-i ‘aşrda
Sedd olundu var ise dünyada inşāfiñ yolu (FD:46)

gibi şikâyetlere sevk etmiştir. Fatîn, divanında Abdurrahman Sami Paşa ile Şeyhülislâm Ârif Hikmet Efendi’yi velinimetleri olarak anar. Abdurrahman Sâmi Paşa’nın Mısır’dan ayrılıp Osmanlı Devleti hizmetine girmek üzere 1848’de İstanbul’a gelişi hakkında söylediği manzumede Fatîn onu kendisi için bir kurtarıcı olarak karşılar.

Bir zamān ḳalmış idim böyle ḡarīb ü bīkes
Dest-gīr oldu hele baña Hudā-yı bī-ḳūn

Cānib-i Mıṣırdan İstānbül’a teṣrīf itdi
Bir kerīm İbn-i Kerīm İbn-i Kerīm-i dād-nümün

Ya ‘ni Sā‘mī Beg Efendi mekārīm-perver
İrdi imdādıma Ḥaḳḳ ‘ömrini itsün efzūn (FD:6-7)

Mehmed Ali Paşa zamanında Mısır'da Vekâyi Nâzırlığı gibi önemli mevkilerde bulunmuş olan Abdurrahman Sâmi'ye vezirlik rütbesi verilmesi münasebetiyle yazdığı tebrik şiiri, onunla daha Mısır'dan başlayan bir ilgi ve tanışıklığını bulunduğunu göstermektedir.

*Başla evşâf-ı veliyy-ün-nimete
Vahtidir ey hâme mu'ciz raşam*

*Ol veliyy-ün-nimet-i zî'şân-kim
Görmedim ben öyle bir 'âlî-himem*

*Böyle bir aşaf nazîr olmaz hele
Himmetidir hâtem-i sâhib-i kerem*

*Gelmemiştir bir daği bu 'âleme
Böyle Risto Fikret-i İskender-şiyem*

*Haşmı Eflâûn-ı 'aşr olsa bile
Râ'yine teslîm eyler lâ-cerm*

*Eyledi ihsân feriklik rütbesi
Zât-ı 'âlîsine şâh-ı cem haşem*

*Şânına ta'zim ü tekrîm eyleyüp
Virdi bir 'âlâ nişân-ı muhteşem*

*Bir nişân-ı gevher-efşân kim aña
Reşk ider mihr-i cihân her şubh-dem*

*Zâtına elyağ vezâretle daği
İltifât itse şeh-i dâd-ı ahterim*

*Ey kerem-kârım veliyy-ün-nimetim
Sâye-yi luftuñda oldum mu'tenem*

*Bende-yi şermende-kim her vechle
Lāl olur dīl luṭfuñ inkār eylesem*

*Sebkat itmişdi kanı bir va'diñiz
Luṭf idüp icāzını eyle kerem*

*Himmet it şād it yeñi başdan beni
Ḳalmasun gitsün gönülden eski ğam*

*'Ācizim vaşf-ı cemīliñde seniñ
Gerçi hem bir şā'ir-i hoş şoḫbetim*

*Bir ḳaşīde söyledim vaşfiñda ki
Ser-te-ser her beyti bir genc-i ḫikem*

*Lafz ile ma'nāsı bir tarz-ı ğarīb
Reşk ider gördükce erbāb-ı ḳalem*

*'Afviña maġrüren itdim güftü ü gū
İtme ta'yīb vār ise sehv-i ḳalem*

*Bādi-yi taşdı'oldu ki Faḫīn
Ol du'ā-yı ḫayrı ile beste-fem*

*Ḥaḳḳ te'ālī 'ömrünü efzūn idüp
Mesnedinde eylesün şābit ḳadem*

*Zevḳ u şevḳı ğün-be-ğün müzdād ola
Görmeye 'ālemde hiç derd ü elem*

*Şübhesiz bu mışra 'ım tāriḫidir
Oldu Sāmi Beg ferīḳ-ı muḫterem (FD:19)*

İstanbul'da zamanın şöhret sahibi şairleriyle kurduğu dostluk halkası gittikçe genişlerken çevresinden gelen telkin sonucu, *Sâlim Tezkiresi* sonrasında kendisine kadar uzanan devre için bir şuârâ tezkiresi yazma fikri peşine düşen Fatîn Efendi, 1269'da (1853) eserini tamamladığında henüz baskısı yapılmamışken bu çalışmasından dolayı kendisini ricâl sınıfına geçiren “râbia” rütbesiyle ödüllendirildi. Yeni yeni şiirler kaleme almaktan da geri durmayan Fatîn'in devrin basınında zaman zaman şiirleri görülmekteydi.

Onun Recâizâde Celâl'e yazdığı nazire ölümünden kısa bir zaman önce yankı buldu (*Rûznâme-i Cerîde-i Havâdis*, 14 Muharrem 1283). Bir süredir göğüs darlığı çekmekte olan Fatîn Efendi divanını düzenleyip bastırmaya, tezkiresinin çok arzuladığı yeni baskısını gerçekleştirmeye imkân bulamadan 8 Safer 1283'te (22 Haziran 1866) vefat etti. Son yıllarında Anadoluhisarı'na yerleşmiş olan şairin mezarı Göksu sırtındaki kabristandadır. Ölümünü basın kısa bir süre sonra duyurdu (*Rûznâme-i Cerîde-i Havâdis*, 17 Safer 1283). Devrin müverrihi o yılın “vefeyât-ı a'yân” sayfasına onun da kaydını düştü (Lutfi, t.y.:52).

2.2.2. Eserleri

2.2.2.1. Tezkire-i Hâtimetü'l-eş'âr

Fatîn'in *Tezkire-i Hâtimetü'l-eş'âr* adını taşıyan eseri *Divân-ı Fatîn*'e göre daha fazla ön plâna çıkmıştır. Hattâ denilebilir ki, Fatîn'in adının anıldığı her yerde ilk akla gelen onun bu eseri olmuştur.

Tezkire-i Hâtimetü'l-eş'âr 1853 yılında tamamlanmıştır. Fatîn, bu eserini ne zaman ve nasıl hazırladığı konusuna açıklık getirmemektedir. Ancak bazı dostlarının kendisinden, Sâlim'in bıraktığı 1134 (1721-22) yılından başlayarak son zamana kadar gelmiş eski ve yeni şairler hakkında bir tezkire tertip etmesinin istendiğini, eserini bu istek üzerine ortaya koyduğunu belirtmektedir. Bu bilgi, *Tezkire-i Hâtimetü'l-eş'âr*'ı yazma düşüncesinin şairin kendisine ait olmadığını, tavsiye üzerine böyle bir girişimin ortaya çıktığını ifade ediyor. Dolayısıyla Fatîn'in dostları, onun böyle bir işi gerçekleştirebilecek yeteneğe ve birikime sahip olduğunun farkındaydılar denilebilir.

Bu esere takriz yazanlardan Maârif-i Umûmiyye Nâzırı Kemal Efendi, Fatîn'in tezkiresini “bir şairler hazinesi” olarak vasıflandırmıştır. Ayrıca söz konusu eserin “geçmişin şairlerine yeniden hayat verdiğini” belirtmiştir. Meclis-i Vâlâ âzası Subhi Bey ise edebiyat tarihi bakımından isabetli bir kavrayışla çok uzun zamandan

beri lâıyıkıyla şuarâ tezkiresi tertip edilmez olduğundan bu ihmâl neticesinde son devir şairlerinden çoğunun kendileri gibi hayat hikâyelerinin de unutulmuşluğa gömüldüğüne, yazılarının şuraya buraya dağılıp gitmiş olduğuna işaret edip *Tezkire-i Hâtimetü'l-eş'âr*'ın bu bakımdan göreceği hizmeti ve değeri belirtmiştir. Ahmed Cevdet Paşa da onun Sâlim'i devam ettiren eserinin geçmişin ve günün şairlerini bir araya getirerek “eslâf” ile “ahlâf” arasında bir bağ kurmakla eskiler kadar yenilerin de teşekkürünü hak eden bir başarıya eriştiğini söyleyerek bütün şairler adına kendisini tebrik etmiştir.

Yaşadığı devrin şairlerinin çoğunu yakından tanıdığı anlaşılan Fatîn, *Tezkire-i Hâtimetü'l-eş'âr*'ı günümüz yazarlarından bazılarının da yaptığı gibi anket yoluyla derlediği bilgilere dayanarak meydana getirmiştir. Nitekim sonraları eserini gözden geçirerek genişletmeyi düşünen Fatîn ihtiyaç duyduğu bilgileri, gazeteye verdiği ilan vasıtasıyla bu yoldan elde etmek istemiştir. Şair Mehmet Şem'î'nin, Fatîn'den gelen istek üzerine ona gönderilmek üzere yazdığını kaydettiği hâl tercümesi ise bu hususu gösteren bir belge olarak ortadadır. 1266 yılının Recebini (Mayıs 1850) takip eden bir zamanda yazıldığı görülen bu hâl tercümesi, eserini 1269'da (M.1853) tamamlayan Fatîn'in çalışmasının ne kadar önceye gittiğini göstermektedir. Tezkiresinin basılmasından beş yıl önce kendisine gönderilmiş olan bu belge, aynı zamanda elindeki malzemeyi Fatîn'in ne şekilde işlediğini ortaya koymaktadır. Fatîn, bu hâl tercümesindeki bilgileri olduğu gibi aktarmak yerine bir kısmını çıkararak onu daha öz bir hâle sokmuş, öte yandan şairin hayatının 1266'dan sonraki seyrini ve bazı faaliyetlerini de buna ilave etmiştir. Fatîn Efendi, eserinin 1854 yılı içinde baskısı devam ederken henüz basılmamış formlarda mevcut hâl tercümelerinde, telifinin 1853'te tamamlanışından bu yana meydana gelen son değişimleri de, haberdar olabildiği nispette eklemekten geri kalmamıştır.

Tezkire-i Hâtimetü'l-eş'âr, ortaya çıkışından itibaren XVIII. asır sonrası Türk edebiyatı tarihi için başlıca bir kaynak hizmeti görmüştür. Fatîn Efendi bu tezkiresinde *Sâlim Tezkiresi*'nin bıraktığı 1134 (1721-22) yılından 1269'a (1853) uzanan zaman içinde Osmanlı ülkesinde gelmiş geçmiş şairleri tespit edip bunlar hakkında bilgi verir. Sâlim'den sonra kendisine gelene kadar arada başta Râmiz olmak üzere Safvet, Silâhdarzâde Mehmed Emin, Âkif, Şefkat, Bağçe-i Safâ-endûz'u ile Sahaflar Şeyhizâde Mehmed Esad Efendi ve Ârif Hikmet'in tezkireleri mevcutsa da eserini hazırladığı zamanda bunların hiçbiri umûmî kütüphanelere intikal etmemiş olduğu için Fatîn bu eserlerin varlığından haberdar değildi. Hepsi müsvedde veya

tamamlanmamış tek nüsha halinde duran bu tezkirelerin istifadeye açılışı, husûsî ellerde tek nüsha olarak kalmaktan çıkıp yapılan istinsahlarla gün ışığına kavuşması hep onun tezkiresini tamamlamasından sonraki devrededir. Eserinde bu müelliflerin bazılarının hâl tercümesini yazarken tertipleedikleri tezkirelerden söz etmediği gibi onlardaki bilgilerden de uzak kalmış olması Fatîn'in bunları göremediğinin en açık delilidir.

Hayattaki hâl tercümesi sahiplerinin hemen hepsinin doğum tarihlerinin tespit edilmesinden başka azımsanmayacak bir kısmının da sadece yılları gösterilmekle kalınmayarak ayı ve gününe kadar belirtilmesi, bunların doğdukları yer ve baba adlarının yanı sıra memuriyet ve vazifeleri, ayrıca hayat seyirlerindeki diğer değişikliklerin tarihleriyle birlikte kaydedilebilmesi, tezkiresinde yer ayırdığı çağdaş şairlerin doğrudan doğruya kendilerinden gelen bilgilerin eserindeki payı hakkında bir fikir vermektedir. Gönderilmiş hâl tercümesi bilgileri ve şiir örnekleri *Tezkire-i Hâtimetü'l-eş'âr*'ın temelini teşkil eder. Fatîn, her şairi içinde bulunduğu zamana yerli yerince yerleştirmek için, tespiti daha güç olan doğum tarihlerinden çok ölüm tarihleriyle göstermeye özellikle dikkat eder. Tezkiresinin 672 şairi içine alan geniş kadrosunda ölüm tarihi verilmemiş sadece on beş şairin bulunduğu göz önüne alınırsa onun bu hususa verdiği önem iyice belli olur. Fatîn'in bazen ayı ve günü ile verdiği doğum ve ölüm tarihlerinden bir kısmı yalnız onda olup başka tezkire ve hâl tercümesi eserlerinde görülmez.

Varlıklarını uzaktan haber alabildiği ölmüş veya devletin uzak köşelerinde yaşayan şairler hakkında, onları tanıyanlar vasıtasıyla şifahî yoldan edinilmiş bilgiler de eserde kendisini hissettirir. Bizzat kendilerinden yahut yakınlarından bilgi alabilmiş olduğu çağdaşları dışında geçmişteki şairler hakkında tarih kitapları ile *Devhatü'l-meşâyih*, *Tuhfetü'l-hattâtin* gibi hâl tercümesi kaynaklarından başka divanlar ve eski şiir mecmularından, özellikle de tarih manzumelerinden faydalanmak istemiştir. Ancak araştırdığı hâl tercümelerinde onun her zaman gerekli titizliği gösterdiği söylenemez. Aceleci bir davranışla tahkiklerini çok defa derinleştirmemiştir. Bu sebeple çağdaşlarından önceki şairlerden bir kısmının hâl tercümeleri bilgice zayıf kaldığı gibi zaman zaman hatalı da olmuştur.

Fatîn, tezkiresinin şair çevresini çok geniş tutmuş, tek şiirini, hattâ bir beytini görebildiklerine dahi eserinde yer vermiştir. Sanatça değerleri yönünden bir seçim gözetip değersiz gördüklerini eserlerinin kadrosuna almayan bazı eski tezkire müelliflerinin tutumlarından tamamen farklı olarak şiir namına kalem oynatmış

herkesi hiçbir elemenden geçirmeden, kabiliyetleri ve yazdıklarının miktarı ne olursa kendilerinden haberdar olabildiği nispette tezkiresinde göstermek istemiştir. Kitabının önsözünde belirttiği üzere her şeyin daima olumlu ve olumsuzu ile bir arada bulunduğu düşüncesinden hareketle “ashâb-ı maârif” ve “belâgat-pîrâ” şairlerin yanında şair geçinen birtakım “herze-tırâzlar”ı dahi tezkiresine dahil ettiğini âdeta meydan okurcasına söylemekten çekinmemiştir.

Fatîn’in eseri bu bakımdan, verdiği bilgilerin mahiyet ve derecesi ne olursa olsun, Sâlim tezkiresinden bu yana meydana gelmiş kadroyu mümkün olduğu kadar tespite yönelik bir şairler kütüğünü teşkil eder. Sâlim ile kendisi arasındaki tezkirelerin kadrolarının belirli bir zaman sınırı içinde kalmalarına karşılık Fatîn tezkiresinin zaman çerçevesini onların hepsinden geniş tutmuştur. Böylece içindeki 672 şairle *Tezkire-i Hâtimetü'l-eş'âr*, mevcut şuara tezkirelerinin şair sayısı bakımından en zengin ve en geniş olma özelliğini kazanır.

Râmiz Tezkiresi'nin çerçevesini teşkil eden 1132-1198 (M.1720-1784) yılları arasındaki devreden Fatîn tezkiresine 1134'ten (M.1721-22) başlayarak 159 şair girmiştir. Eser, ayrıca bu devrenin şairi oldukları halde Râmiz'de bulunmayan yetmiş tanesini daha tespit ederek bu kadroyu zenginleştirir. Nâyî Osman Dede, Seyyid Vehbî, Mirzâzâde Ahmed Neylî, Süleyman Nahîfî, Sezâî-yi Gülşenî, Abdürrezzak Nevres, Fıtnat Hanım gibi tanınmış sîmâlar Râmiz'de bulunmayanlar arasındadır. Yaptığı bazı atıflar, meselâ Nâyî Osman Dede, Süleyman Nahîfî'nin hal tercümelerinin tezkirede yer alacağını haber vermekle beraber Râmiz'in haklarında yeterince bilgi toplayıp bunları yazma fırsatını bulamadığı belli olmaktadır. Sâlim'den sonrasını devam ettiren tezkirelerin varlığından haberdar olmaksızın doğrudan doğruya ona zeyil olarak hazırlanmış bulunan *Tezkire-i Hâtimetü'l-eş'âr*'a Sâlim tezkiresine hayatta iken girmiş şairler de alınarak bunların hal tercümelerinde ondan daha sonra meydana gelen değişmeler ayrıca gösterilmiştir. Râmiz ile Fatîn'de müşterek olarak yer alan şairler hakkındaki maddeler Râmiz'de daha etraflı oldukları kadar daha da sağlamdır. Bu devreden şairlerle ilgili maddeleri çoğunlukla Râmiz'inkiler yanında sathî kalan Fatîn'in yazdıkları bazen da Râmiz'inkilerden çok daha kuşatıcı ve tatmin edici olmuştur. Râmiz'e ve sırasıyla birbirlerine zeyil mahiyetindeki diğer bütün tezkirelere nispetle Fatîn Efendi'nin verdiği hâl tercümeleri, onların birkaç satırda kalan çerçevelerinden daima çok daha geniş ve daha etraflı olmuştur.

Ortaya konulması başlangıçta takdirle karşılanan *Tezkire-i Hâtimetü'l-eş'âr*'ın belirtilen olumlu yönlerine, uzun zamandan beri duyulan bir ihtiyaca cevap vermesine karşılık hâl tercümelerinde düşülmüş bazı hataları, hüküm ve değerlendirmelerinde zaman zaman bazılarını yersiz olarak yüceltici, bazılarının ise meziyet ve liyâkatlerini teslim etmekten uzak oluşu dolayısıyla çok geçmeden birtakım tenkitleri de beraberinde getirir. Bizzat kendisi, iyiyi kötüden ayırt etmeye kabiliyeti olmadığı hâlde tezkire tertibine kalkışıp şair diye birtakım cahil ve değersiz kimselere orada yer vermiş olduğu yolunda uğradığı tenkidi bir şiirinde dile getirir.

*Yoğ iken kudreti nîk ü bedî tefrîka Faṭîn
Şu'arâ haqqına bir tezkire tenbîk itmiş*

*Cühelâ zümresini medḥ ü senâ itdi diyü
Ba'zı memdūhı virüp Haqq anı taşdık itmiş (FD:56)*

Meselâ Bayburtlu Zihnî'nin, vezirlere divan kâtipliği yaptığı halde kendisini voyvoda kâtibî diye gösterdiği, üstelik bir divan sahibi iken hakkında “bir miktar eş'ârı vardır” dediği için Fatîn'i *Sergüzeştname* adlı eserinde şiddetle hicvettiği görülmektedir. Hemen belirtmek gerekir ki kendisiyle İstanbul'da tanışıp görüşmüş olan Sahaflar Şeyhizâde Mehmed Esad Efendi de onu Fatîn'den evvel kaleme aldığı tezkiresinde voyvoda kâtibî olarak zikreder.

Eserinin eksiklerini, düzeltilmesi gereken noktalarını fark eden Fatîn Efendi, herhâlde yapılmış tenkitlerin de tesiriyle, okunaksız ve kusurlu taş baskısı yerine onun gözden geçirilmiş, matbaa dizgisiyle yeni baskısını yapma ihtiyacı duyar. Basılışı üzerinden henüz on dokuz ay kadar bir zaman geçtiği sırada bununla ilgili olarak verdiği bir îlânla, eserini hazırlarken haber ve bilgisi dışında kaldıklarından tezkiresine girememiş eski veya hayattaki şairlerin hâl tercümelerinde onun telif ve yayınından sonraki değişikliklerin, bunlarda düşülmüş bilgi hatalarını, alınmış ilk şiir örneklerinden yenileri veya daha başkalarıyla değiştirilmek istenenlerin kendisine bildirilmesini duyurur (*Ceride-i Havadis*, 8 Muharrem 1273).

Bir sonuç vermeyen bu teşebbüs tezkirenin değer ve önemini takdir ettiği için, kendisi gibi, yeni ve gözden geçirilmiş bir baskının yapılmasını isteyen Şinasi tarafından yedi sene sonra 1863 yılında tekrar ele alınarak bu hususa dair yazdığı bir başmakalede tezkireye yeni ve daha ileri bir hüviyet verecek bir

programla ilan edilir (*Tasvir-i Efkâr*, 27 Rebiül Âhir 1280). Belirtilen esaslar dairesinde üzerinde değişiklik yapılmak suretiyle yahut ilk defa olmak üzere tezkirede yer alması istenen hâl tercümeleriyle yeni şiir örneklerinin gazete idarehanesine acele olarak gönderilmesi duyurulur. O zamandan bu yana en küçük bir izine rastlanmadığından bu teşebbüsün de ötekisi gibi hiç gerçekleşmediği sanıla gelmiştir. Bir asır süresince meçhul kaldıktan sonra baş tarafından baskısı yapılmış 52 sayfalık bir kısmının varlığı Ömer Faruk Akün tarafından ortaya konulduktan sonra Şinasî baskısının sadece tasavvurdan ibaret kalmadığı artık belli olmuştur. Bütünüyle neden tamamlanmadığı bilinmeyen bu yeni baskıda Şinasî'nin işaret ettiği hususların çoğunun yerine getirildiği görülmektedir. İfadesinin lüzumsuz süs ve unsurlardan arındırılarak daha öz ve sade bir hâle konulması, şairlerin edebî şahsiyet ve değerleri hakkında mübalağalı hüküm ve ifadelerin tamamen kaldırılması yanında her iki teşebbüse ait ilânlarda istendiği şekilde önceki şiir örneklerinin bazılarının yerine daha başkaları konulmuş, ilk baskının yapıldığı 1855 yılından bu tarihe kadar oradaki hâl tercümelerinde meydana gelen değişiklikler gösterilmiş, evvelce haklarında bilgi edinilmemiş olanlarla arada geçen zaman içinde edebiyat âlemine yeni çıkan şairlerin de hâl tercümeleri ilave edilmiş bulunmaktadır.

Tezkire-i Hâtimetü'l-eş'âr, gerektiği gibi bir incelemeden geçirilmeden ve örneği kaynaklarla arasında esaslı bir karşılaştırma yapılmadan, sadece birtakım kusurlarına bakılarak birbirlerini tekrarlamakla yetinen bugünkü yazarlarca bütünüyle fazla değeri olmayan bir eser olarak görülmüştür. Ancak kendi çağdaşları hakkında verdiği bilgiler bakımından faydalı olacağı kabul edilen tezkirenin kusurları üzerinde durulurken taşıdığı meziyetler ise tamamen gözden kaçmıştır. Eser, yukarıda işaret edildiği gibi Râmiz'deki kadronun boşluklarını tamamlamak, Sâlim'in bıraktığı yerden kendisine kadar divan şiirinin son 130 yıllık şair mevcudunun, bu devreye ait başka eski kaynakların herhangi birinde görülmeyen şekilde tek başına toplu bir envanterini vermek, en azından her derece ve her sınıftan tespit ettiği şairler ve onlardan seçtiği örneklerle divan şiirinin XIX. yüzyılın ilk yarısında varmış olduğu geniş yayılımı ve kimler tarafından temsil edildiğini gözler önüne koyan bir malzemeyi edebiyat tarihine mal etmek gibi bir hizmeti yerine getirmektedir. Ayrıca Mısır ve Trakya havalisinde bulunup isim ve hayatları başka kaynaklara geçmemiş şairlerin varlığını öğrenmek onun vasıtasıyla olmaktadır. Kendi çağdaşı şairlere dair hâl tercümeleri çoğunlukla onların bizzat kendilerinden alınmış olduğundan her kaynakta rastlanmayan bâkir bilgiler getirirler. XIX. yüzyılın

ilk yarısında yetişmiş şairlerin hayatları hususunda *Sicil-i Osmânî*'nin başlıca kaynağı oluşu kadar bıraktığı yerden Fatîn'e yapılmış büyük bir zeyil olan Son Asır Türk Şairleri'nde İbnülemin devamlı ondan istifade ettiği gibi, ayrıca şiirlerine başka yerlerde örnek bulunamayan şairler için de onun verdiği metinlere müracaat etmiştir.

Fatîn'in eserini sırf rabia rütbesine nail olmak maksadıyla tertip ettiğine dair Hersekli Ârif Hikmet'ten gelen rivayet, onun acele hazırlanmış olduğu kanaatini destekler görünse bile belgeleri zapt edilmemiş bir alanda getirdiği hizmet ve edebiyat tarihine kazandırdıkları karşısında fazla bir şey ifade etmemektedir.

Fatîn Efendi'nin bütün bunlardan başka, doğrudan doğruya kendi eliyle aldığı metinlerde ince zevk sahibi bir seçici olduğunu ortaya koyan tezkiresinin Darü'l-Maarif, Mekteb-i Maarif-i Adliye, Beyazıt Rüştüyesi gibi devrin getirdiği yeni eğitim kurumlarından yetişmiş seçkinleri gösteren kayıtlarıyla, yenileşme devri maarif tarihimize dair hazır malzeme sakladığını eklemek yerinde olur.

2.2.2.2. Fatîn Divanı

Fatîn'in incelememize konu olan bu eseri 120 sayfalık matbu bir divandır. 3 Cemâziyelevvel 1288 (M.1871) tarihinde İstanbul'da İzzet Efendi Matbaası'nda basılmıştır.

Eserin başında Fatîn'in oğlu Rasim Efendi tarafından kaleme alınan bir hâl tercümesi, sonunda Dâr-ı şûrâ-yı Askerî Baş Kâtibi Senîh Efendi'nin, Ticâret-hâne-yi Âmire İlâmât Baş Kâtibi Râşid Efendi'nin ve Ahkâm-ı Adliye Evrâk Odası Hulefâsından Âgâh Efendinin divanın basılışına düşürdüğü tarihler yer almaktadır. Arka kapakta ise şu satırlara rastlamaktayız:

“Zirde-i muharrer mahallerde satılır: Hakâklar çarşısında Ahmed ve Sahhaf çarşısında İsmâil ve Mücellid Hasan ve Veznecilerde Oyuncakçı Sezâî ve Bağçekapısında Tönbekici Hasan va Lâleli Çeşmesi karşısında Attar Şükrü Efendilerin dükkânlarında ve umum kıraathânelerde.”

Fatîn'in yazdığı şiirler, XVIII. asrın sonundan bu yana eski şiirin estetik disiplininin bozuluşunu yansıtan şair kalabalığında olduğu gibi orta seviyeyi bile güçlkle bulabilen ürünlerdir. Onun şairliğinin farklı kronolojik devrelerindeki ürünlerini bir araya getiren divanında bazıları vezinli, kafiyeli alelâde sözler olmaktan öteye geçemeyen şiirler yanında divan şiiri geleneğinin sağladığı, onlardan farklı ustaca söyleyişler de görülür. Kasideleri çok basit ve yavan olan Fatîn ancak bir kısım gazellerinde varlık gösterebilmiştir. Fatîn'in şiir faaliyetinde dost çevresinden şairlere nazîreler söylemesi önemli bir yer tutar. “Çok mudur peyrev

olursam şuarâ-yı asra” diyen Fatîn, geçmişteki üstatlardan ziyade çağdaşı şairlere nazîreler yazmaya özen göstermiştir. Senîh, Fehîm, Lebîb, Fehmî, Kanlıcalı Nihad, Kâzım Paşa, İsmâil Paşazâde Hakkı, Ziyâ Paşa, Cerîde-i Havâdis yazarı Âlî Bey ve Şeyhülislâm Ârif Hikmet gibi o devrin isim sahibi şairlerine olan çeşitli ve bazıları ile de karşılıklı nazîreleri, üstat saydığı Senîh ve Ziyâ Paşa ile müşterek gazelleriyle adını zamanın edebiyat aktüalitesi içinde canlı tutabilmiştir.

XIX. Asrın ilk yarısında divan şiirinin, klâsik mükemmeliyetin dışında başka şeyler arayan çözülüş çağının bir şairi olan Fatîn sade, külfetsiz söyleyişler yanında Sünbülzâde Vehbî, Enderunlu Fâzıl ve Vâsıf'ta olduğu gibi zaman zaman yerliliğe yönelmiş, alışılmamış redifler peşinde yenilik aramıştır. Bulduğu redifler çok defa şiirindeki alelâdeliği örten sürükleyici bir tesir yaratır. Gazelde kendisini mâhir bir şair sayan Fatîn'in divanındaki birtakım yavan mısralar arasında,

Gülistân-ı cihânda bunca demlerdir figân eyler

‘Aceb bûy-ı vefâ bulmuş mudur şor bülbüle gülde (FD:58)

gibi farklı ve güzel söyleyişlere de rastlamak mümkündür. Geleneğe uyarak,

İşte meydân-ı sühân da`vâ iden gelsün (Faîin)

Şi’ri öğrensün bu nazm-ı dil-nişînimden benim (FD:89)

türünden öğrenmeleri olsa da Fatîn,

Ben her ne kadar şâ’ir-i mâhir de değilsem

Akrânıma nisbetle benim de hünerim var (FD:70)

Tab’-ı nâ-hem-var ile ‘arz-ı kemâl itme (Faîin)

Çuvvet ister şâ’iri üstâd-ı kâmil itmeğe (FD:98)

demek suretiyle kendi hakkında gerçek bir hükme varmak istemiştir.

Fatîn'in bir şarkısından alıntıladığımız aşağıdaki mısralar,

Zevk-ı mehtâb idelim şubha kadar deryâda

Virelim mâ-ğaşal-ı derd ü ğamdan bir bâde

*İşte üç çifte kayık iskelede âmāde
Mevsimidir gidelim Gökşu'ya ey çeşm-i kebūd*

*Vahtidir şimdi Küçükşu'ya gidersek gidelim
Gāh Fıstıklı'ya gāh Çamlıca'ya 'azm idelim
Sūy-ı gülşende olan nağmeleri işidelim
Mevsimidir gidelim Gökşu'ya ey çeşm-i kebūd (FD:51)*

XVII. yüzyıl divan şairlerinden Nedîm'in, "Bir safâ bahşedelim gel şu dil-i nâşâde" mısraıyla başlayan şarkısından esintiler taşıyor.

Fatîn'in bazı şiirleri ise memur olduğu dönemde yakın çevresinde bulunan insanlardan yansımalar taşımaktadır.

*Mecma'-ı 'aql u zekādur Mösyö Yanço tercümān
Feylesof-ı ezkiyādur Mösyö Yanço tercümān*

*Āşinā bīgāne 'indinde müsāvīdür anuñ
Şāhib-i mihr ü vefādur Mösyö Yanço tercümān*

*İtmeyüp āzürde hātır herkese iylik ider
Ma'den-i luṭf u 'aṭādur Mösyö Yanço tercümān*

*Türkçe yazmak okumak bir fenn-i esheldür aña
Her lisāna āşinādur Mösyö Yanço tercümān*

*Hall ider bir bir ticāretce olan her 'ıḳdeyi
Öyle bir müşkil-küşādur Mösyö Yanço tercümān*

*Mazhar-ı luṭf-ı şeh-i devrān olursa çok degil
Rütbe vü cāha revādur Mösyö Yanço tercümān*

*Millet-i 'İsāda mişli az gelür bu 'āleme
Medḥ-i İslāma sezādur Mösyö Yanço tercümān (FD:54)*

Hânende Seyyid Ali hakkında yazdığı şarkı onun Enderunlu Fâzıl ve Vâsıf'ın çizgisini devam ettiren bir tarafını verir. Tarih manzumeleri ve kıtaları Fatîn'in aynı zamanda mizaha olan eğilimini de yansıtmaktadır.

Fatîn Divanı'nda tarih manzumeleri sayı olarak diğer şiiirlerin önüne geçmiştir. Mezkur eserin önemli bir bölümünü ebced hesabıyla düşürülmüş tarihler oluşturmaktadır. Burada bulunan tarihlere genel olarak baktığımızda söz konusu şairin diğer müverrihler gibi çoğunlukla şu durumlar için tarih düşürdüğünü görmekteyiz: Padişahların tahta çıkması, tanınmış kişilerin önemli mevkilere tayinleri; şehzadelerin, sultanların, yakın çevrede bulunan insanların doğumları, ölümleri, namaza başlamaları; bazı binaların yapılması veya tamir edilmesi vs...

Fatîn'in bütün şiiirlerini bir araya toplayan divanı, ölümünden beş sene sonra 1871'de oğlu tarafından başına konulan hâl tercümesiyle birlikte bastırılmıştır.

Tablo 2.2.2.1. Beyitlerden oluşan şiirler ve beyit sayıları

BEYİT SAYILARI	MESNEVİ	KASİDE	TARİH	GAZEL	MÜSTEZAD	LUGAZ	KIT'A	BEYİT
1 beyitlik			33					21
2 beyitlik			75				16	
3 beyitlik			14					
4 beyitlik			23					
5 beyitlik		1	25	117				
6 beyitlik	1		9	7				
7 beyitlik		1	10	33	2			
8 beyitlik			2	1				
9 beyitlik		1	7	5				
10 beyitlik		1	4	3				
11 beyitlik			1	1				
12 beyitlik			4					
13 beyitlik		1	4			1		
14 beyitlik			2					
17 beyitlik			1					
18 beyitlik			1					
19 beyitlik		1						
20 beyitlik		1						
21 beyitlik			1					
25 beyitlik			2					
32 beyitlik		1						
33 beyitlik		1						
34 beyitlik			1					

Tablo 2.2.2.2. Bendlerden oluşan şiirler ve bend sayıları

BEND SAYISI	MURABBA	TAHMİS	ŞARKI	TARİH
2 bend				2
3 bend			2	
4 bend			12	1
5 bend		2		1
9 bend	1			

Tablo 2.2.2.3. Divanda kullanılan vezinlerin şiirlere göre dağılımı

VEZİNLER	MESNVI	KASİDE	MURBBA	TARİH	GAZEL	TAHMİS	LUGAZ	ŞARKI	KIT'A	BEYİT	MISRA	MÜSTZD
<i>mefā 'ī lūn/mefā 'ī lūn/fe 'ūlūn</i>	1			1								
<i>mefā 'īlūn/mefā 'īlūn/mefā 'īlūn/mefā 'īlūn</i>		1		68	27				2	3		
<i>fā 'ilātūn/fā 'ilātūn/fā 'ilātūn/fā 'ilūn</i>		7	1	102	70	1		2	4	7		
<i>müstef'īlūn/müstef'īlūn</i>			2	10				1				
<i>fe 'ilātūn/fe 'ilātūn/fe 'īlātūn/fe 'ilūn</i>		1		11	28	1		1	5	7	1	
<i>fā 'ilātūn/fā 'ilātūn/fā 'ilūn</i>				10	1			7				
<i>mefā 'īlūn/fe 'ilātūn/mefā 'īlūn/fe 'ilūn</i>				2	1				1			
<i>müf'teīlūn/fā 'īlūn/müf'teīlūn/fā 'īlūn</i>				1								
<i>fā 'ilātūn/fā 'ilūn</i>				3								
<i>müstef'īlūn/müstef'īlūn/müstef'īlūn/müstef'īlūn</i>				6								
<i>müstef'īlūn/fe 'ūlūn</i>				1								
<i>mefā 'īlūn/fe 'ilātūn/mefā 'īlūn/fe 'ilūn</i>				11	2				2	2		
<i>mef'ūlū/fā 'ilātū/mefā 'īlū/fā 'ilūn</i>				2	8				2			
<i>fe 'ilātūn/mefā 'īlūn/fe 'ilūn</i>				3	1							
<i>mef'ūlū/fā 'ilātūn/mef'ūlū/fā 'ilātūn</i>				1								
<i>mef'ūlū/fā 'ilātūn</i>				2								
<i>mef'ūlū/fā 'ilātū/mefā 'īlū/fā 'ilūn</i>				2	3							
<i>fe 'ilātūn/fe 'ilātūn/fe 'ilūn</i>				2			1	1	1	1		
<i>mefā 'īlūn/fe 'ūlūn/mefā 'īlūn/fe 'ūlūn</i>				1								
<i>müfte 'īlūn/müfte 'īlūn/fā 'ilūn</i>					1							
<i>mef'ūlū/mefā 'īlū/mefā 'īlū/fe 'ūlūn</i>					23			1		1		
<i>mef'ūlū/mefā 'īlū/mefā 'īlū/fe 'ūlūn</i> <i>mef'ūlū/fe 'ūlūn</i>												2
<i>mefā 'īlūn/mefā 'īlūn/fe 'ūlūn</i>								1				

2.3. METİN

2.3.1. Terceme-i Hāl-i Şāhib Dīvān

1. İşbu dīvān-ı belāğāt-ünvān şāhibi olan şā'ir-i meşhūr (Faṭīn)-i pūr-temkīn Drama kazāsı a'yānından Hācī Hālid Beg-nām zātīñ şūlbünden biñ iki yüz yigirmi tokuz sene-i hicriyyesi hudūdunda bezm-i şühūda çehre-nümā vü nāmı Dāvud ile müsemmə olarak sin-i farḳ u temyīze degin hūcre-i hūcr u
5. pederde perveriş-yāb-ı izz ü sa'd-ı karīn tevfiḳ-i cenāb-ı Rab-ı vedūd olarak evvelā ḳāza-i mezbūr esātīzinden ta'allūm-i Ḳur'ān-ı 'azīmü's-şān vü 'ilm-i ḫāl-i zarūret beyān idüp kırk üç tārīhinde Mışır Ḳāhire'ye 'azīmetle orada bulunan 'amīsi Meḫmed Beg'īñ ḫānesinde sekiz sene iḳāmet vü o eşnāda taḫsīl-i 'ulūm-ı 'āliyye vü kitābet iderek elli iki tārīhinde mükesseb-i feyz ü
10. fūnūn vü dār-ı sa'ādet-nümūn olan astāne-i 'izzet-āşīyāneye rāḫle-bend-i 'azīmet olup ba'del-vüşūl dīvān-ı hūmāyūn ḳalemine çerağ buyrularak mühimme-nüvisānī silkine dāḫil vü ḳalem-i mezbūruñ didne-i müstaḫsenesi vü kendüsiniñ fitnaṭ-ı fiṭriyesi iḳtizāsınca Faṭīn maḫlaşına nā'il vü beyne's-şīḡār ve'l-kibār şā'ir Faṭīn Efendi dinmekle şöhet-şi'ār olmuş vü mū'aḫḫiren
15. fenn-i inşāda olan maharet-i kāmile vü ḳudret-i mükemmelesi icābınca me'muriyet-i mezkūresini mektūbe-i şadr-ı 'ālī odasına taḫvīl vü s'ay u ḡayretle derece-i ḳadr ü ma'lūmātını evc-i kemāle tavşīl eylemiş ise de altmış dört senesinde oda-i mezbūrı da her naşılta terk iderek ticarethāne-i 'āmirede vāḳi 'ilāmāt odasına devam ve isti'dād-ı Hūdā-dādı mūcibince az müddet
20. zarfında muḳābecilik ḫıdmetiyle be-kām ve altmış tokuz tārīhinde tertīb ü te'līfine muvaffaḳ olduḡı tezkiretü's-şu'arāya mükāfāteñ uhde-i istihāline rüteb-i rābi'a tevcīhiyle nā'il-i merām olarak emrār ü şubḫ ü şām itmekde iken seksān üç senesi şıfrū'l-ḫayrınıñ sekizinci günü murḡ-ı rūḫı 'āzim-i dār-i cinān vü ḳāleb-i bī-mišāli Anaṭolu Hişārı'nda Gökşu deresine nāzır
25. ḳabristanda defīn-i laḫd-i ḡufrān olmuşdur vü mūmaileyhiñ işbu dīvān ile bile sālifü'l-beyān tezkiretü's-şuarāsından başḳa ḫaylüce āsar-ı bī-nazīr ü eş'ār-ı dil-peḫīri vardır.

(Raḫmetullahi aleyhe raḫmeten vāsi'aten)

2.3.2. Divan-1 Fatn'ın Basılışına Düşürelen Tarihler

**Dār-ı şūrā-yı 'Askerī Baş Kātibi Sa'ādetlü Senīh Efendi
Hāzretleriniñ İnşād-Kerde-yi 'Ālileridir**

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Şā'ir-i şirīn-zebān idi Faṭn-i nüktedān
İrtihāliyle kulüb-ı 'ārifān oldu ḥazīn

Şöyle ḳalmışdı perīşān silk-i cem'e gelmeyüp
Bir nice eş'ār-ı ma'nidārı çün dürr-i semīn

Necl-i 'irfān-perveri Rāsım Efendi sa'y idüp
Cem' ü tertīb ile ṭab' itdirdi şimdi aferīn

Bī-bedel dīvāndır nazm eyle tārīhin Senīh
Ṭab' olundu cümle-yi aşār-ı maḳbül Faṭn 1288

**Ticāret-ḥāne-yi 'Āmire 'İlāmāt Baş Kātibi 'İzzetlü Rāşid Efendi
Hāzretleriniñ Zāde-yi Ṭab'-ı Vālālarıdır**

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Şā'ir-i māhir Faṭn'ın cümle-yi aşārını
Cem' idüp başdırdı oḒlu mīr Rāsım aferīn

Bir ziyāde nāḳışı yoḒdur didim tārīhini
Müjde Rāşid ṭab' olundu defter-i şī'r-i Faṭn 1288

Aḥkām-1 ‘Adliye Evrāk Oḡası Ḥulefāsından Ref’etlü Agāh Efendiniñ Tārīhidir

fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilün

1. Yādigārıdır oḡu vezn it ser-ā-ser nüktesiz
Pür-me’ānidir başıldı şimdi Dīvān-1 Faṭīn 1288

2.3.3. Dīvān-1 Faṭīn

Esmā-i Ḥüsnādan Mecīd İsm-i Şerīfiniñ Ba’z-ı Ḥavāşına Dā’ir Meşnevīdir

mefā’ī lün / mefā’ī lün / fe’ülün

1. Şehā vird idinürsün işbu nāmı
Bula ‘adliñ ile ‘ālem niżāmı
- Olasın pādişah-ı heft kişver
Ola ednā ḡuluñ mişl-i Sikender
- Ola taht-ı yedinde ḡalk-ı ‘ālem
Gelüp pāyende başın ḡoya her dem
- Ola kefinde şāh-ı çīn-i mā-çīn
Bula ḡuvvet elinde mezheb ü dīn
5. Mecīd ismine bel baḡlarsıñ ez-cān
Ki zātıñ şarḡa ḡarba ola sulṭān
- Şumārı bi’l-yedi sa‘atde zühre
Ḗoma elden ‘ömr yetdikce dehre

Na‘āt-ı Resül-ü Ekrem Şall-ı Allāh-ı ‘Aleyhi Vesellem

mefā’ılün / mefā’ılün / mefā’ılün / mefā’ılün

1. Değer nüh āsmāna her günāhım yā resülallah
İrer çarha ānuñçün her gün āhım yā resülallah

Ayāğım mescide varmaz ayrılmaz ma‘āşiden
Der-i meyhāne oldı cāy-gāhım yā resülallah

Meded olmazsa senden şiddet-i hasretle kabrimde
Olur bir berk-i āteş her giyāhım yā resülallah

Şefi‘ü yāver olmazsañ baña rüz-ı kıyāmetde
Beni rüsvā ider kār-ı penāhım yā resülallah

5. Ne mümkün eylemek müsvedde-i ‘işıyanımı tebyız
Faḫr-i mücrim ü nāme-siyāhım yā resülallah

Der-Sitāyiş-i Begli Sulṭān Ḥāzretleri

fā’ılātün / fā’ılātün / fā’ılātün / fā’ılün

1. Olmak isterseñ bu devrānıñ meh-i tābendesı
Māsivāyı terk idüp ol Begli Sulṭān bendesi
Olmayım dirseñ bu dehriñ aḫḫar ü efgendesı
Māsivāyı terk idüp ol Begli Sulṭān bendesi

Dergeh-i pākinde aldı ehl-i himmet himmeti
Pādişahlar sāyesinde buldı şān u şevketi
Bulmak isterseñ iki ‘ālemde ḫadr u kıymeti
Māsivāyı terk idüp ol Begli Sulṭān bendesi

Dergeh-i vālāsıdır dārü'l-emân-ı evliyâ
 Āsitânında yatur bir bir şunûf-ı aşfîyâ
 Himmet olduysa eğer şâh-ı vilâyetden saña
 Mâsivâyı terk idüp ol Begli Sulţân bendesi

Bulmağ isterseñ cenâb-ı Nağşibendîye vuşul
 Dir iseñ 'âlemde her bir maţlabıñ bulsun huşul
 Cân kulağıyla işit bu nuţkumu eyle kabul
 Mâsivâyı terk idüp ol Begli Sulţân bendesi

5. Kâdir iseñ halvet-i dergâhını eyle penâh
 Gülşen-i irşâdına gir bul hezâr iqbâl ü câh
 Var ise 'aklıñ başında eyle 'ömrüñ tebâh
 Mâsivâyı terk idüp ol Begli Sulţân bendesi

Gülşenî vü Sünbülî vü Kadirî vü Mevlevî
 Dergehinde rûz u şeb devrân iderler ma'nevî
 Mağsim-i feyz eylemişlerdür irenler bu evi
 Mâsivâyı terk idüp ol Begli Sulţân bendesi

Ĥazret-i Sa'dî vü 'uşşâkı vü Bektâşî velî
 Virdiler ol zât-ı 'âleyhimmete teslîm eli
 Bu sözi Aĥmed Rıfâ'î tuysa dir idi belî
 Mâsivâyı terk idüp ol Begli Sulţân bendesi

İrtifâ'-ı kadrine eyler işâretdir gehi
 Ĥazret-i Ĥaĥĥ eylemiş fânûs aña mihr ü mehi
 Şanma bu câyı şaĥın feyz-i ilâhîden tehi
 Mâsivâyı terk idüp ol Begli Sulţân bendesi

Bunda olduĥca o ĥutb-ı 'âzam 'âlem-i defîn
 Ĥaşre dek faĥr eylesün âniñ ile çarh ü zemîn
 Söylerim bu mışra'ı her gördüğüm zâtâ Faĥîn
 Mâsivâyı terk idüp ol Begli Sulţân bendesi

**Tārīḫ-i Cülüs-ı Hümāyūn Cennetmekān Gāzī Sultān
'Abdūlmecīd Hān**

müstef'îlün / müstef'îlün

1. Şāhenşeh-i 'ālī-himem
Ol menba'-ı cūd u kerem

Ol pādişāh-ı muhterem
Şāh-ı cihān 'Abdūlmecīd

Lāyıkdı tāc u devlete
Taht u serīr-i şevkete

Hükm eylesün her millete
Haqq 'ömrünü kılsun mezīd
5. Ey hāme-i mu'ciz-edā
Evşāfına yok intihā

Şimdengerü eyle du'ā
A'dāsı olsun nā-bedīd

Mevlā mu'in olsün aña
Nūḫ 'ömrünü kılsun 'aṭā

İtsün hemān zevk u şafā
Ya'ni ilā yevmü'l-vaīd

Tūṭī-i ṭab'im rūz u şeb
Olmağda iken beste-leb
10. Taht-ı cülüsüyla 'aceb
Geldi baña şevk-i cedīd

Ehl-i hüner faḥr eyleye
Bu resme tārīḥ söyleye

Mevlā cülusun eyleye
'Abdülmecīd Ḥāna sa'īd   Sene 1255

Tārīḥ-i Sāl-i Cennetmekān Ġāzī Sulṭān 'Abdülmecīd Ḥān

müstef'īlün / müstef'īlün

1. 'Abdülmecīd Ḥāna Ḥudā
Yıllarca 'ömr itsün 'aṭā

Olsun cihānda dā'imā
Her bir günü bir rüz-ı 'ıyd

'Ömr-i ṭabī'iyi bula
Her bir günü biñ yıl ola

Nūḥ 'ömrüne irse n'ola
Ol şeh-r-yār-ı cem-i 'abīd

5. Olduḡça 'ālem pāyidār
Ḥükminde olsun rūzigār

Şāh-ı Süleymān iḡtidār
Dünyāyı ḳılsun müstefīd

Ol pādīşāh-ı cem-i cenāb
Şāhenşeh-i gerdün nişāb

Devr eyledikçe ne ḳıbāb
Bulsun her ān şevḳ-ı cedīd

Ol Hüsrev-i sa'd-ı aḡteri
Ol şāh u vālā gevheri

10. Kılısūn ḡaṭālardan beri
Mevlā eli yevm-ül-va'īd

Devr eyledikçe bī-ḡuşūr
Eyyām u 'āvām u şuhūr

Şāhensēh-i dehre sūrūr
Baḡş eylesün Rabb-ı Mecīd

'Avn-i ḡüdāvend-i kerīm
İtdi baña luṭf-ı amīm

Yazdım iki mışrā'ı kim
Herbiri bir beyt-ül-ḡaşīd

15. Ol beyt-i pāki el ile
Oḡu Fatīm ile bile

Tārīḡidir on vechile
Mişlī cihānda nā-bedīd

Abdülmecīd ḡānīñ ide
Sāl-ı nevīn Allah sa'd

Allah nev-sālin ide

Abdülmecīd ḡānīñ sa'īd

1262

İBTİDÂ-YI KAŞÂ'İD

**Kaşîde-i Şitâ'iyeye Der-Vaşf-I Şadr Esbak Übbühetlü Devletlü
Kâmil Paşa**

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Özge bir şayf-ı bedîd oldu Sitânbülde bolsa
Bulmadı sebze-çemen tâzelenüp neşv ü nemâ

Mevsim-i berf geçüp faşl-ı bahâr olmuş iken
İrmedi gâyete bir şüret ile vaqt-ı şitâ

Görmedik lütf-ı hevâdan çimenistânda eşer
Tuymadık gülşen-i 'âlemde henüz büy-ı şafâ

Şiddet-i berdden âzürde olub sünbüller
Pâyemâl olmuş idi gonce-yi pākîze-edâ

5. Bülbül-i dilşode beyhüde iderdi feryâd
Açmâmiş idi gülistânda verd-i ra'nâ

Kağı ıqlîme güzer itdi diyu ebr-i bahâr
Cüst-cü eyler idi şems ü kamer şubḥ u mesâ

Meğer ol âşaf-ı 'âlî-himem-i devrânîñ
Ḥâk-i dergâhına 'azm itmiş imiş bād-ı şabâ

Muḫdem-i pâki ile geldi bahâr hoş-dem
Bâğ-ı 'âlemde eşer koymadı gamdan aşla

Yūsuf-ı Mısr-ı hüner Ḥazreti Kâmil Paşa
Fâhr ider zat-ı şerîfiyle vezir ü vüzerâ

10. Öyle destür-ı mufahham ki der-i devletine
Çehr-i sāy-ı emel olmakdadır ‘ilā ednā

Mecmā’-i cūd-ı seḥā mebni luṭf-ı iḥsān
Şāhib-i seyf u ḳalem ehl-i ‘ulūm-ı şitā

Gelmedi ‘akl u dirāyetde itdi nazīri dehre
Oldu devletde liyāḳatle müşīr-i yektā

Re‘y ü tedbīrine dil-beste felāṭūn-ı zamān
‘İlm ü ‘irfānını teslīm ider İbn-i Sinā

Zāt-ı ‘ālīsini eylerdi velī-ahdī
Ḳadrini bilse idi vālī’i ‘ümme dünyā

15. Hayf şad ḫayf ki bir öyle Aristo-re’yün
Bilmedi ḳadrīni ol dāver-i bī-fehm ü zekā

Nice manşıblara revnaḳda iclāl oldu
Zāt-ı zīşānına itmekde du‘ā bāy u gedā

Ne ṭurursun dehāsın bende-i deyrine ‘aceb
Farz iken ḫaber du‘āsı saña bī-reybü riyā

Veliyyünniam-ı şāhib-i luṭf u kereme
Bir du‘ā eyle ki āmīn diye sükkān-ı semā

Gelmesün pertev-i iḳbāline bir dem noḳşān
Eylesün devlet ü iclālını müzdād Ḥüdā

20. Zāt-ı zīşānına mes‘ūd olup ‘ıyd-ı aḫhā
Göre ‘ālemde nice rüz-ı meserret-efzā

Kaşide-i Der-Vaşf-ı Devletlü Muştafa Fâzıl Paşa

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Ey vezîr-i ebnâ vezîr-i ebnâ vezîr-i bî-nâzır
Ol bu günde 'abd-ı memluk-ı kadîme dest-gir

Sāye-i lütfuñda taḥlīs-i girībān eyleyim
Dest-i ḥıramānda beni zālīm felek itdi esîr

Dergehiñdir melce-i dermānde-gān ü bî-kesān
Senden istilṭān ider bāy u gedā mîr ü vezîr

Mışr-ı dārü'l-enşarda yüz elli kîse aḳçelik
Ḥāne-i mevrüşımı zabṭ itdi bir şaḥş-ı şerîr
5. Ḥāne-i mevrūsî mefrüşātını hep zabṭ idüp
Vîrmedi bu vāriş-i ma'rūfa bir eski ḥaşır

Hüccet-i ḥāne-i elemde iken müeşşir olmadı
Ḳaldı yanmadı bu yolda çekdiğim renc-i keşîr

İtdiğim sa'y-ı belıgıñ cümlesi oldı hebā
Olmadı kimse ḥusûl-ı maṭlaba baña zehir

Kimden istimdād itdimse cevāb-ı ye's alup
Vaḳtine ta'lik olunmuş idi bu emir-i 'asîr

Ḥamdullahdır ki iclāliñe sürdüm yüzüm
'Arz olundu ḥāk-pāye nazm ile mā-fî-z-zamîr
10. Nāmıd-ı eşk ol cenāb-ı Mustafanıñ 'aşkına
Ḥaḳqım ihḳāk ile ey destûr u 'adl-ı ārā-yı mesîr

‘Ömr ü iqbālîñ ziyādendir ziyād olsun müdām
 Kadriñi ‘ālādan ‘ālā eylesün Rabb-ı kadîr

Gelmesün bedr-i tamām şanıña noqsan hic
 ‘Ālemi devr eyledikçe fer ile mihr-i münir

İtse tecdîd ‘ubūdiyyet ‘aceb mi gāh u gāh
 Eski bende-i keder (Faḫīn) ‘ācz u ḫar u hakîr

Kaşîde-i Der-Vaşf-ı Devletlü Sāmī Paşa

fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilün

1. N’oldı bilmem feleğe döndü murādımca yine
 Nā-müsā’id idi çokdan berü bu ḫālî’-i dūn

Nice yıllar idi ki yok idi bir dād-ı resm
 O sebebden bu kadar olmuş idim zār-ı zebūn

Ḥāşılı deşt-i melāmetde idim leyl ü nehār
 Āh iderdi dil-i divāne mişal-i Mecnūn

Giceler şubḫa kadar nāle-i can-gāh iderek
 Cānıma geçmiş idi bu elem gūnā-gūn

5. Bir zamān ḫalmış idim böyle ġarîb ü bîkes
 Dest-gîr oldı hele baña Ḥudā-yı bî-çūn

Cānib-i Mışrdan İstanbūl’a teşrîf itdi
 Bir kerîm İbn-i Kerîm İbn-i Kerîm-i dād-nümūn

Ya’ni Sā’mī Beg Efendi mekārım-perver
 İrdi imdādıma Ḥaḫḫ ‘ömrini itsün efzūn

Öyle bir mîr-i hüner-ver ki nazîr-i yokdur
Naẓm-ı rengînine teslîm idi erbâb-ı fûnûn

Gelmemiş ‘âleme bir böyle Aristo Fikret
Görse tedbîrini hayretde alur Eflâtûn

10. Yaraşur rûtbe-i vâlâya vezâretde eğer
Eylese zâtına talîf şeh-i şâhib-i kânûn

Nâ-bes-i tâli’ine gıbtı ider şems ü kamer
Müşterî kevkeb ibâline çerh-i gerdûn

Sâyesinde n’ola fahr eyler isem haşre kadar
Nigeh-i lufla kıldı beni şâd u memnûn

Ey velüü’nü’âmâ dâd-gerrâ-yı adl-i ara
Baña ram itmez iseñ hâlim olur diger-gûn

Ne şekil hazm ideyim vaz’ı sipihr-i dünü
Evc-i â’lâya çıkar her gice bu âh-ı derûn

15. Dest-gîr ol beni lufuñ ile dil-şâd eyle
almadı dilde elem çekmeğe hiç şabr u sükûn

Kerem it sâye-i lüfuñda biraz kâam alayım
Böyle gördükçe beni düşmenim olsun dil-hûn

İtme anâb-ı sahn-ı aşr-ı kelâm ile (Faîn)
Şıdk ile eyle du’â almadı zîrâ mazmûn

Şâf olüb âyîne-i albi gubâr-gamdan
Ola her vech ile bu hıfz-i ilâhide masûn

‘İzz u ref’etle hemân kaç-ı merâtıb itsün
 ‘Ömr ü ikbâlini günden güne Hakk ide füzün

**Kaşide-‘i Bahâriye Der-Sitâyîş-i Sa‘âdetlü
 Fahreddîn Efendi**

fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilün

1. Bârekallah mevsim-i şādī vü hengām-ı şafâ
 Nevhaşallah maqdem-i nevrüz-ı ferhunde-liqâ

Geldi faşl-ı nev-bahâr irdi yine ürd-i behişt
 Şahn-ı gülşen beñzedi semt-i behište cā-be-cā

Şāh-ı gül şahn-ı çemende kurdu otağın yine
 Bülbül-i aşufte-ğāl ise n’ola büy u vefâ

Sünbül-i ter zülf-i dilber gibi ham-der ham olup
 Nergis-i şehläya ‘arz-ı hüsn ider şubh u mesâ

5. Düşdü cûlar serv-i âzādîñ yine ayağına
 Başladı gülşende feryāda hezār-ı bî-nevâ

Ğonce-i neşkuftu nāz eyler açılmaz bağda
 Olmayınca müşk-sā dāmânına bād-ı şabâ

Lāleye dāğ-ı derün olmaz mı gördükce müdām
 Dest-i şaķide mey-i gülgünü böyle cān-fezâ

Ergüvānîñ rengi gitdi la’l-i mey-günü görüp
 Oldu ‘ar ‘ar kâmet-i sâķiye reşk ile dütä

Gonçeler güller açıldı oldu gūyā ‘andelip
Nergis-i işkeste güle eyler mülükāne edā

10. Gülistān-ı dehre bu ezhār-ı gūn-a-gūn ile
Ġıpta eylerse ‘aceb mi encüm-ı burc-ı semā

Her taraf bir encümen her yerde var bir şūh-ı şen
Her zamān zamān girmez ele bir böyle vaqt-i dil-küşāh

Öyle bir vaqt-ı neşāt-ı efzā ki her ān u demi
Zevk u şevk ile değer biñ māh u sāle bī-riyā

Böyle bir vaqt-i ferah-zāda ‘aceb mi şevkle
Eylesem bir zāt-ı ‘ālī-himmeti medh ü senā

Öyle bir vālā-nijād u pāk-i gevher kim anıñ
Zātına bi’l-iftihār ta’zīm ider çerh-i ‘ulā

15. Ya’ni Fahreddīn Efendi-yi maārrif-dān kim
Fahr ider dünyā vü mā-fihā ānıñla dā’imā

Ota-i mektübī-i şadr-ı celilü’l-ķadrde
Ser-ħalīfe olmuş idi bā-kemāl ü bā-şafā

İnfişālinden o zāt-ı keremiñ me’yūs olup
Ekşer-i küttāb oldu kūşe-gīr-i inzivā

Var iken zāt-ı şerīfnde bu deñlü iķtidār
Rütbe vü ķadri ‘aceb terfi’ olunmaz mı daha

Çerhe münşi-i felek böyle yazar ‘ünvānını
Ġüsrev-i taht-ı şehadan dāver-i mülk-i ‘aṭā

20. Resm-i haṭṭ-ı ‘ilm-i kitābet zātına mähşüşdur
Gevher-i yekdāne-i genc-i hüner dinse sezā

Zātını bu vechle vaşf itmiş aşhāb-ı kemāl
Maṭlā’-ı dīvān-ı dāniş maḳṭa’-ı fehm ü zekā

Bir nefes ārām itmeme itmesem evşāfını
İtmişim medh ü şenāsın güyyiyā rūhā gıda

Bu vesīleyle n’olur bir de ğazel ‘arz eylesem
Tā ola güldeste-i bezm-i ma’arrif āşinā

Bir şāçı sünbül yüzü gül şūha oldum mübtelā
Bülbül-i şeydā āniñçün hem-zebān oldu baña

25. ‘Azm-i gül-zār eyledikce ol nihāl-ı baĝ-ı nāz
Ḳadd-i diltūsın görüp şimşād olur laĝzıde-pā

Çeşm-i nergis dāde-i mestānene eyler hased
Kākül-i hoş-büyına şebū olur heyret-fezā

Tāb-ı giysūsı virir sünbülistāna pic ü tāb
Lāleye ḥāl-i siyeh-fāmı olur daĝ-ı balā

Ḥaṭṭ-ı nev-ḥizin benefşe seyr idüp bī-iḥtiyār
Ārzü-yı būs-ı dāmānıyla oldu ḥāk-pā

Nāb-ı meyle jāle-dār oldukça verd-i ‘ārızı
Ġonçe-i neşküfte reşkinden olur perde-küşā

30. Çok mudur ārāyış-ı destār-ı faḥr olsa (Faṭīn)
Gülşen-i ṭab’ımda buldu bu ğazel neşv ü nemā

İrdi söz encāmā ey hāme yeter şimdengerü
Bir du'ā yaz kim ola āmīn-hān 'arz u semā

Rütbe-i ūlāyı iḥrāz eylesün iḳbālle
Zātına her dem muīn olsun cenāb-ı kibriya

Birbirin ta'ḳīb itdikce ḥazān ile bahār
Gülşen-i 'ālemde verd-i ḥātır bulsun şafā

Diğer Kaşide

fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / fā'ilün

1. Nice bir tīr-i ḡam-ı çerhe tahammül edeyim
Şahn-ı 'ālemde beni itdi nişān-gāh-ı belā

Ḥāşılı dönmedi bir kere murādımca benim
Ṭāli'im-veş baña kec-revlik eder şubh u mesā

Nice ta'dād ideyim eylediği āzārı
Rūz u şeb çekmede gönlüm elem-i lāyuhşa

Mey-i endūh ile kıldı beni ser-mest ü ḥarāb
Yere geçsün dir isem çok mu sipihri-i mīnā

5. Ba'de zīn kāse-i zerrinini çalsun başına
İtdi bir cām-ı sitemle beni mest ü şeydā

Bu yakınlarda baña söyle cefā eyledi kim
Görmemiş ol sitemi dehrde kimse ašlā

Zümre-i ehl-i dile muzmer olan kīnesini
Eyledi şimdi benim ḥaḳḳıma bir bir icrā

Çok görüb oṭa-yı mektüb-i ‘ālīde beni
İtdi bu özge melāmetkedeysi cāy-ı baña

Gerçi kim dem idemem ben o maḥall-i pāki
İtdi mezmūm ānı ammā bu gürūh-ı sūkelā

10. Naḫd-i evḳātını kim şarf ider ol suvḳda kim
Ḳadr-ı gevherle berāber ola seng-i ḥārā

Ṭüb-ı āhımla yıḳub ḳubbe-i çerḫ-i dūni
Dest-i zulmünden iderdim dil-i ‘uşşāḳı rehā

Neyleyim māni’ olur tali’i naḥsim buna da
Ol sebebden çekerim cevr ü cefāsın ḥāla

Çerhe raḡmen n’ola üslüb-ı suḥandan üzre
Söylesem bir ḡazel-i bī-bedel-i müstesnā

Çille-i ‘aşḳına düçār olalı ol ḳāşıyā
Elif-i ḳāmetimi eyledi dāl u dūtā

15. Ne ‘aceb ney gibi nālān olursam her dem
Şerḫa şerha bedenim eyledi dāḡ-ı sevdā

Dāḡ-ı hicrānını ṭaḡlar ḳadar olsa çekerim
Heves-i leylī-i zülfü ile Mecnūn-āsa

Görmedim on iki āydır o hilāl-i ebrūyu
Ṭāḳatım hicr ile ṭāḳ oldu görünmez mi daha

Ḥarf-i şekve dile gelmez ki şikāyet itsün
‘İllet-i ‘aşḳla lāl oldu (Faṭīn)-i güyā

Ṭoğrısı baş eğemem çerh-i hamīde қadde
Var iken dehrde bir böyle zuhūr u zuafā

20. Öyle bir zāt hüner-ver ki nāzīr u mislin
Görmedi bir daḡi ‘alemde sipihr-i ḡodrā

Menba’-ı ‘ilm ü hüner mecme-i fazl u ‘irfān
Şāḡib-i rüşd ü zekā ehl-i kemāl-i ‘urefā

Mecma-ı ehl-i kemāl oldığına hāk-i deri
Maḡlas-ı devleti şāhiddir olunsa da’vā

Enverī gevher-i eş’ārını görmüş olsa
Aña şākirdliğı rūḡānī ederdi ibķā

Ey velī’i’n-nü’am-ı muğtenem-i fazl u kemāl
Ḥāk-i pāye ideyim ben de ḡaķirāne recā

25. Der-i valāñı penāḡ itmiş iken lāyık mı
Baña bu mertebe cevır eyleye çerḡ-i zorba

Lutf idüb ḡaķķımı al çerḡ-i denī-perverden
Kişver-i nazmda sensin şeh-i ferḡunde-liķā

Bu gürūh-ı cūhelādan beni taḡlīs eyle
Cehl ile ‘ilm nedir añlamaz oldum zīrā

İsm-i mürekkeḡ yazaraķ cehl-i mürekkeḡ oldum
Mānde yazmaқdan amel-māndeye döndüm ḡayfā

Yine al oḡa-yı mektūbī-i ‘āliye beni
Dest-gīr ol baña ey dāver-i inşāf-ārā

30. Āsitān-ı deriñi haylice taşdı' itdim
Ba'de-zīn eyleyeyim şıdķ ile bir hayr du'ā

Māh u sāl-i kühen itdikce teceddüd dā'im
Zātıñı eyleye mesrūr cenāb-ı mevlā

Şāf ola āyine'-i tab'-ı lātifiñ ğamdan
Görmeye gerd-i keder qalb-ı şerifiñ qat'ā

Der-Sitāyiş-i Kethüdā-yı Hazīne-i Hümāyūn

fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fa'lün

1. Hazret-i Şālih Efendi-i şadākat-perver
Aña hic hizmet-i şāhānede yoķdur beñzer

Kethüdālık aña naql ideli aşhāb-ı şekā
İdemez oldu hazīne-i hümāyūna güzer

Re'y-u tedbīr-i qavi 'aqlı kemāliyle metin
Tarz u etvārı güzel tab'ı mişāl-i gevher

Herkese luţf u nevāzişle iner hüsn-i hiţāb
Kimseniñ hātırı olmuş değil andan muğber

5. İstiķāmet ile devletde teferrüd itdi
Reşk iderse ne 'aceb zātına ba'z-ı kem-ter

'İz ü iķbāli şerefde olur elbet bī-şek
Ğamze düşdükçe anı hāsidi bed-baht u seyer

Neyler ağyārı bed-efkār aña 'ālemde
Şāh-ı devrān sever iken anı mānend-i peder

Ḥāk-pāy-i şeh-i devrāne varıp sürdü yüzün
Nezd-i devletde bu ihsāna da oldu mazahher

Fer u iclālını balā-ter idüp ṭab'ı gibi
İki 'ālemde ola zātına mevlā yāver

10. Şāf olüb āyine-yi ṭab'ı ğubār-ı ğamdan
Dā'imā hürrem ola görmeye bir lāhẓā keder

Der-Sitāyiş-i Āġā-yı Dārü's-sa'āde

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Āmir-i dārü's-sa'āde mahrem şāh-ı cihān
Ya'ni Ḥayreddīn Āġā-yı sa'ādet-dest-ġāh

Öyle şāhib-fenn kemān-keş öyle şāhib-zür kim
Atsa bir kez oğ ider biñ menzili maḥv u tebah

Tīr-i endāzan-ı 'ālemde nazīri gelmedi
Ḥaqq yaratmışdır yegāne zātını bī-iştibāh

Menzil-i maḫşūda tīri erdi bī-rayb u ğümān
Bang-ı yā Ḥaqqıla pür oldu ḳubbe-yi 'ālem-penāh

5. Müşteri-i ḳavs-i felek tīr-i hümā pervāzına
Munḳalib reşk-i kemānından hilāle şekl-i māh

Çile-i saht-ı felekden eylemezdim iştikā
Bir nigāh-ı iltifāt itse o şāhib-i 'iz u cāh

Sāyesinde çok kemān-keş eyledi kesb-i şeref
Dergehi bāy u gedāya vechi var olsa penāh

Düşmeni meydan-ı zilletde kepāze eyleyip
Merkez-i ref'etde zātın dā'im itsün pādişah

Eyleyüp hayr du'ā kasr-ı kelām eyle (Faṭīn)
Aldı Ḥayreddīn Ağa kabza sa'd ide İlāh

İBTİDA-YI TEVĀRİḤ

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. 'Azm idüp Burūsa'ya şāh-ı devrān
Eyledi her tarafın geşt ü güzār

Bir selāmlık idüp andan şoñra
Oldu vāpūra selāmetle süvar

Ḥāfız-ı kal'a-yi sulṭāniye
Ol şehe muntazır idi her bār

İşidince haber-i teşrīfin
Oldı müstağrıq-ı emvāc-ı mesār

5. Bir zamān oldı rikābında revān
Sürdü yüz pāyīna mānend-i ğubār

Oradan daḥi idüb 'azm u sefer
Gelibolu'ya gelip kıldı karar

Meks idüp anda daḥi bir iki gün
Bol bol iḥsanlar itdi īşār

Eyleyip 'aṭf-ı inān-ı 'avdet
Geldi İstanbul'a ol şāhsūvar

Ol şehe ‘ālemi istiḳbāle
Çıkdılar cümle şıḡār ile kibār

10. Vükelā vü vüzerā bi’l-cümle
İtdiler ḡayır du’āsın tekrār

‘Ömr ü iḳbālını efzūn ide Ḥaḳḳ
Añā göstermeye rüy-ı ekdār

Kilk-i gevher ile taḡrīr itdim
İki tāriḡ-i cevāhir-i āṣār

Sefer itmişdi sa’ādetle yine 1260

Çıldı ‘avdet şeh-i nuṣret-i girdār 1260

fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilün

1. Pādişāh-ı baḡr u ber ‘Abdulmecīd Ḥān kim añā
İtdi bir şehzāde iḡsān ḡazret-i Rabbü’l-‘abād

Öyle bir şeh-zāde-i ferḡunde-dem kim zātına
Zühre vü mirriḡ-i dāye olsa eyler inḳıyād

Böyle tāriḡ-i mücevher biñde bir ancaḳ düşer

Eyledi tezyīn-i mehd şevketlü Sulṡān Murād 1256

mefā’ilün / mefā’ilün / mefā’ilün / mefā’ilün

1. Sa’ādetle siphr-i salṡanatdan kevn-i iḳbāle
Meh-āsā toḡdu bir şehzāde-yi ‘āli-yi şehrayīn

Görünce ʔal'at-ı ğarrāsını hürşid-i reşkinden
Mişāl-i zerre bī-tāb oldu bī-fer ƙaldı çün pervīn

N'ola mihr-i cihān-ārā ʔulū' itmezse bir ƙaç ğün
Fürūğ-ı ʔal'at-i şehzāde itdi 'ālemi tezyīn

Şahen-şāh-ı felek-cāh ile zāt-ı devletin Mevlā
Mu'ammer eyleye tābında olduğça meh ü pervīn

5. (Faṫīn) cevher ƙalemle eyledim tārihini terƙīm
Cihānı ƙıldı pervīn maƙdem-i sulṫān Žiyāeddīn 1262

mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün

1. Şeh-i şāhib-'adālet Hāzreti Abdūlmecīd Hān kim
Felek ber-vech ile devrinde itmez 'aksine devrān

Ser-ā-ser 'ālemi zabṫ itdi şıyt-ı saṫvet u şānı
Esīr-i tiğ-i ƙahrı oldu edā-yı bed-endīşān

Naṫīri gelmemişdir pādişāhān-ı selefde hiç
Revādır zātına hayrū'l-ḫalef eyler ise 'ünvān

Vücūd-ı nāzenīni şāhn-ı şıḫḫādetde ola mevcūd
Nice şehzāde vü sulṫāna nā'il eyleye mennān

5. Bugünlerde o şāhenşāh-ı dehrīn şūlb-i pākinden
Sa'ādetle cihāna geldi bir sulṫān-ı 'ālī-şān

Ƙudūmiyle cihān ğayr-ı meserret eyledi teşsīl
Ƙudūrāt-ı semāvāt oldu bir bir hāk ile yeksān

Kemāl-i iftiḥārından o şāhen-şāh-ı gerdūn-cāh
Donanma-yı hümāyūn olması-çün eyledi fermān

Bu tezyīn-i ḳanādīl ile gördükçe Sitānbūlu
N'ola reşk-āver olsa çerhinde her necm-i tābān

Benim de ṭab'ıma birdenbire bir başka şevḳ irdi
Nevvār-ı ṭūṭī gibi güftāra ağāz eylesem her ān

10. Mücevherle iki beyit-i dilāra eyledim tezyīn
Ki her bir mıṣra'-ı ğarrāsı bir tāriḥ-i dūr-efşān

Zehi nāz ile ṭoĝdu evc-ı nāzdan Mevhibe Sulṭān
Feraḥ-baḥşā-yı āfāk oldu bu yıl Mevhibe Sulṭān

Yeñi gün gibi ṭoĝdı burc-ı nāzdan Mevhibe Sulṭān 1256
Ziyā pāş oldu Eflāk'e pek 'ālā Mevhibe Sulṭān 1256

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Ḥazret-i 'Abdülmecīd Ḥān-ı kerīm
Bārek-Allah eyledi sūr-ı ḥitān

Öyle bir sūr-ı hümāyūn-fāl kim
Mişlini görmüş deĝil çeşm-i cihān

Çoḳ mudur bu suver-i şevḳ-efzā ile
Eylese dūnyā behište imtinān

Öyle zeyn itdi ḳanādīl-i 'ālemi
Reşk ider oldu zemīne āsmān

5. Gūş idenler top sesin zan itdiler
Asumānda ra'd u berķ oldu 'ıyān

'Ālemi pür itdi esbāb-ı neşāt
Kalmadı ellāme bir yerde makān

Hüzn ü ğam gitdi 'adem ser-ħaddine
'Āleme geldi meserretten nişān

Bir tarafda çalınur çeng ü rebāb
Bir tarafda nağme eyler muṭribān

Yan gelüb aġūş-ı muṭribde yatur
Gāhice sentūr gāhice kemān

10. Ney kemān ile bulup bir dā'ire
Mūsikī üzre olurlar imtiḥān

Ney kemāne açmayup dāġ-ı derūn
Gūş-ı ṭanbūra ider ḥālin beyān

Böyle ḳānūna muvāfiķ rūzigār
Esmemi semt-i ṭarābda bir zamān

Duysa bu āhengi Fārābī eġer
Zevķ u şevķinden atardı dehre cān

Ḥāşılı bir böyle sūr-ı pür-sürūr
Olmadı olmaz daḫi dirsem inan

15. Dört 'aded dūr-dāne-i dürc-i şeref
Oldılar revnaķda emr-i ḫitān

Birisi şāhib-i reşād i'tilā'
 Birisi şāhib-i kemāl 'izz ü şān

Birisi pür-hān-ı iclāl ü celāl
 Biri nūr-ı 'āzam-ı Oşmāniyān

Her biri bir māh-i evc-i nāzdır
 Hāḡḡ ide çeşm-i kesāfetden nihān

Ġonce-i bāġ-ı şafādır her biri
 Esmesün ol gülşene bād-ı ḡazān

20. Bāde-yi taşdı' olur tül-ı maḡāl
 İḡtisār-ı iḡtiyār itdim hemān

Sūr-nāme oldı encāma resīd
 Mevsimi geldi du'ānıñ bī-gümān

Ol şahen-şāh-ı 'ulū-ı himmete
 Bir niçe şehzāde virsün müste'ān

'Ömr ü iḡbāli olub dā'im füzūn
 Sāyesinde 'ālem olsün şād-mān

Böyle biñ sūr-ı ḡıtān icrā idüb
 Kām-yāb olsun o şāh nüktedān

25. Bī-bedel tāriḡ ḡarḡ eyle Faḡīn
 Oldu sünnet fer ile şehzāde-gān

mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün

1. Şehen-şâh-ı cihân 'Abdülmecîd Hân-ı kerem-ver kim
Bütün dünyâyı dil-sîr eyledi hân-ı tena'umla

İki şeh-zâde-yi vâlâ nijâdın itdürüp sünnet
Cihânı kıldı pür-âvâze sâz u terennümle

Çanâdil-i 'adiyedeyle zemîn eyledi tezyîn
Felek beyhüde 'arz-ı ziynet eyler mâh u encümle

Cihâna gelmemişdir böyle bir şâhen-şâh-ı 'âdil
Du'â-yı devletin eyler tıyûr-ı mür-ı merdümlle

5. Faṭîn târîḫ-i cevher-dâr yazdı hâme-i şevkünden
İki şeh-zâde sünnet oldu sūr itdi cihân cümle 1263

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Hâzret-i 'Abdülmecîd Hân-ı 'ulüvv-i şân kim
Gelmemişdir 'âleme öyle bir şâh-ı zamân

Hâmdüli'l-lâh ol şehen-şâh-ı felek-câha yine
Kıldı bir şeh-zâde ihsân hâlık-ı kevn ü mekân

Öyle bir şehzâde-i ferhunde-dem kim maḫdemi
Eyledi tezyîn-i mehd kevnî itdi şâd-man

Vâlid-i 'âlisi ile çok yaşasun dehrde
Sâyesinde eylesün zevḫ u şafâ halk-ı cihân

5. Kilk-i cevher-dâr ile târîḫini yazdım (Faṭîn)
Kondı mehd-i şevkete Sulṭân Reşâd-ı Kâmrân 1260

müstef'ilün / müstef'ilün

1. İtmiş idi Aḥmed Ağā
Bu cāmi'-i pākī binā

Rūḥ-ı şerīfī dā'imā
Cennetde olsun pür-şafā

Bu ma'bedi bī-irtiyāb
Reşk eyler idi nüh kıbāb

Tā ki yanup oldu ḥarāb
Saḳf u bināsı cā-be-cā
5. Ol nesl-i 'ālīden yine
Bir mesīr-i ekrem bu sene

Raḥmet oḳutdu ceddine
Bu ḥayr eşerle bī-riyā

Luṭf itdi ol 'ālī-neseb
Oldı bu ḥayrata sebeb

Zāt-ı şerīfin bī-ta'ab
İtsün cenāb-ı kibriyā

Ḥaḳḳ 'ömrini maḡfur ide
Her sa'yini meşḳūr ide
10. Düşmanların maḳhūr ide
'Ālemde tā rüz-ı cezā

Şāhen-şeh-i devrān için
Ḥāḳān-ı 'ālī-şān için

Şāh-ı felek-‘ünvān
Celb eyledi hayr du’ā

Resm ile tāriḥ-i cedīd
Olsun Faḫrın gevher bedīd

İtdirdi ḥān-ı ‘Abdülmecīd
Bu cāmi’-i rengīn binā 1262

Tārīḥ-Velehu

müstef’ilün / müstef’ilün

1. Ol gevher-i kān-ı kerem
Ol dürr-i şeh-vār-ı ümem

Şāhen-şāh-ı deryā himem
‘Abdülmecīd Ḥān-ı kerīm

Baḫr-ı muḫīṭ-ı himmeti
Zabṭ itdi mülk ü milleti

Āfākı tutdu şöhreti
Mişli cihān içre ‘adīm

5. Tıyduḫca şān u şevketin
Buldu cihān emniyetin

Tāyy itdi ḫātīm şöhretin
Ḥalka idüb luṭf-ı ‘amīm

Geldikde taḫt-ı şevkete
Fer virdi dīn u devlete

Ol ŧāh-ı ‘ālī-himmete
Olsun mu’ın rabbü’r-raḥīm

Ol ŧāh-ı memdūḥ u ferīd
İskender ü Dārā ‘abīd

10. Yapdırdı çün sedd-i sedīd
Bir mişli yoḳ cesr-i cesīm

Ol ŧāh-ı yem-i cūdā
Nūḥ ‘ömrīni kılsun ‘ıṯā

Biñ yıl idüp zevḳ u şafā
Taḥtında olsun müstedīm

Baḥr-ı recezde söyledim
Bu sāde tārīḫi (Faṯīn)

Baḥr üzre yāpdı mülk
El-baḥreyn bir ḫayr-ı ḳadīm 1261

mefā’ılün / mefā’ılün / mefā’ılün / mefā’ılün

1. Şahen-şāh-ı cihān ‘Abdülmecīd Hān’ım kim iḫsān(da)
Hevā-yı cūdīdir cūşiş viren baḥr-ı ‘aṯāyāya

Cihānı ser-te-ser Mi’mār Lūṯfi eyledi me’mūr
Zamān-ı devletinde çok sefā’in indi deryāya

Ḥüdā ḫıfz ide felek devletin mevc-i felāketden
Ki zāt-ı ekremīdir nā-ḫüdā keştī-yi dünyāya

Çıkardım kılzüm endîşeden bir mişli yok târîh
Dü-vapur-ı metîn ilķā olundu sū-yı deryāya 1263

Diğer Tārîh

mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün

1. Didim bir mışra'-ı dil-cū ile târîh-i rengîn
Bu yıl baħra olundu iki vapur-ı metîn ilķā

Şulb-i pāk-i Hāzret-i 'Abdülmecīd Hāndan yine
Geldi bir şeh-zāde-i meh-pāre burc-ı devlete

Öyle bir şeh-zāde-i ferhunde-dem ki maķdemi
Koymadı bir dilde bir elem ü derd ü miħnete

Māh-ı encümle müzeyyen eyledi bu 'ālemi
İtdi şeh-rāyīn icrā çerħ geldi ğayrete

5. Bir nice şeh-zāde vü sulţāna nā'il eyleyüp
Hāķķ vire 'ömr-i tavīl ol şāh-ı 'ālī-himmete

Şerfürü eyler bu târîh-i hümāyūna hümā
Mecd ile sulţān-ı 'ābīd ķondu mehd-i şevkete

Diger

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Kilk-i gevher-dār ile târîh-i yazdı (Faţīn)
Mevlid-i sulţān 'ābid ķıldı dehri pür-fürüg 1264

Diğer*fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün*

Oldı üç şeh-zāde sünnet mecd ile ref'et ile 1273

Diğer*fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün*

1. Hāle-i meh mahv olur bī-şübhe bu tārīhde
Şāliha sulţān-ı bedr-āsā dehre virdi fer 1279

**Hālā maḳām-ı şadāretde ebhet vü iclāl buyrulan efendimiziñ
şadāretlerine mışra' tārīhidir**

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

Mesned şadr-ı maḳār eyledi 'Ālī Paşa 1268

Diğer*fā'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fā'ilün*

Mansıb-ı şadra yine geldi müşir 'ālī 1271

**Şu'râ-yı Devlet Reisi Ebhetlü Devletlü Kâmil Paşa Hâzretleri
Hakkında**

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Farṭ-i dânişle o destûr-ı dirâyet-pirâ
Sâye-baḥş oldu yine meclis-i vâlâya revâ

'Abd-ı memlûkî Faṭîn yazdı mükemmel târîḥ
Oldu üç kere re'îs fer ile Kâmil Paşa 1278

Diger

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Luṭf-ı mevlâ ile bir aşaf-ı 'âli himmet
Eyledi mevķı'-yi vâlâda bu beyiti inşâ

Didi ikmâline târîḥ Faṭîn-i kemter
Bî-menend oldu zehi ḥâne-yi Kâmil Paşa 1278

Diger

mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün

1. Re'is-i meclis valâ vezîr-i 'âzam-ı afḥam
Güzel bir ḥâne inşâ eyledi kim vaşfi nâ-ķâbil

Faṭîn-i 'abd-i kemte söyledi cevher gibi târîḥ
Bu nezhet ḥâneyi yaptı ne 'âlâ Aşaf Kâmil

**Bāb-1 Cedīd Mevlevī-hānesiniñ Cānib Hadyūdan Ta'mīr
Olunduğuna Dā'ir**

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Seḥā-perver kerem-ver mükerrrem İsmā'il Paşa kim
'Aṭā vü luṭfunuñ şermendesidir bende vü azād

'Aceb mi 'ālem eylerse du'ā-yı ḥayrını her bār
Bunuñ gibi cihānda ḥayli ḥayrāt eyledi abād

Ḥarābe-zāre dönmüşdü bu valā mevlevī-hāne
Sema' itdikce devīşān iderdi Ḥaḳḳ'dan istimdād

Esāsından bināsın emr ü fermān eyledi nā-gāh
Kemāl-i şefḳatinden ol ḥadyū mükerrrem-mu'tād

5. Yapıldı sāyesinde her biri evvelkiden 'ālā
Ḥüdā evlād-ı emcād ile 'ömrün eylesün mezdād

Faṭīn himmet olundu söyledim tecdīdine tāriḥ
Becā bu ḥāne-ḳāhı vāli'-i Mışr eyledi bünyād

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Müjde-kim vāli-yi Mışr'ıñ māder-i sa'd-aḥteri
Eyledi İstānbül'a teşrīf bā-şevḳ ü sürür

Virdi feyz-i maḳdemi başḳa meserret 'āleme
Āvrupalu reşk idüp olsun bunuñla bī-ḥuzūr

Maḳdeminden pādişāh-ı baḥr u ber maḥzūz olup
Eyledi mihmān-nevāzlık resmen icrā bī-ḳuşūr

Bir güzel sahil-serā taḥṣīṣ olundu zātına
İtdi ol māh nezāket naql añā mānend-i ḥūr

5. Ma'den-i luṭf u 'aṭādır zāt-ı 'ālī-himmeti
İtsün iqbālın füzün Mevlā virüp 'ömr-i vafūr

Görmesün gerd-i keder mir'āt-ı ṭab'ı nāziki
Zevḳ u ŧevḳ ile zamān-ı devleti itsün mūrūr

Sāyesinde ümm-i dünyā ḥalkı asāyiṣ bulup
Eylesün maḥdūmuna ḥayr-du'ā-yı bī-fütūr

Gelsün ol mihr-i sipihr-i devlete bir başka fer
Köhne 'ālemde cedīd olduḳca eyyām-ı ŧuhūr

Bī-bedel tāriḥ-i cevher söyledim teŧrīfine
ŧehr-i İslāmbül'a virdi Hüŧyār Ḥānım sürūr 1280

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Başla evŧāf-ı veliyy-ün-nimete
Vaḳtidir ey ḥāme mu'ciz raḳam

Ol veliyy-ün-nimet-i zī'ŧān-kim
Görmedim ben öyle bir 'ālī-himem

Böyle bir aŧaf nazīr olmaz hele
Himmetidir ḥātem-i sāḥib-i kerem

Gelmemiŧdir bir daḥi bu 'āleme
Böyle Riŧo Fikret-i İskender-ŧiyem

5. Hâşmı Eflâṭūn-ı ‘aşr olsa bile
Râ’yine teslîm eyler lâ-cerm

Eyledi ihsân feriklik rütbesi
Zât-ı ‘âlîsine şâh-ı cem haşem

Şânına ta’zîm ü tekrîm eyleyüp
Virdi bir ‘âlâ nişân-ı muhteşem

Bir nişân-ı gevher-efşân kim añâ
Reşk ider mihr-i cihân her şubḥ-dem

Zâtına elyaḳ vezâretle daḫi
İltifât itse şeh-i dâd-ı aḫterim

10. Ey kerem-kârım veliyy-ün-nimetim
Sâye-yi luṭfuñda oldum mu’tenem

Bende-yi şermende-kim her vechle
Lâl olur dîl luṭfuñ inkâr eylesem

Sebḳat itmişdi ḳanı bir va’diñiz
Luṭf idüp icâzını eyle kerem

Himmat it şâd it yeñi başdan beni
Ḳalmasun gitsün gönülden eski ğam

‘Âcizim vaşf-ı cemîliñde seniñ
Gerçi hem bir şâ’ir-i hoş şoḫbetim

15. Bir ḳaşîde söyledim vaşfiñda ki
Ser-te-ser her beyti bir genc-i ḫikem

Lafz ile ma'nāsı bir tarz-ı garīb
Reşk ider gördükce erbāb-ı kalem

'Afvına mağrūren itdim güftü ü gū
İtme ta'yīb vār ise sehv-i kalem

Bādi-yi taşdı' oldu ki Faṭīn
Ol du'ā-yı ḥayrı ile beste-fem

Ḥaqq te'ālī 'ömrünü efzūn idüp
Mesnedinde eylesün sābit kadem

20. Zevk u şevkı gün-be-gün müzdād ola
Görmeye 'ālemde hiç derd ü elem

Şübhesiz bu mışra'ım tārīhidir
Oldu Sāmi Beg ferīk-ı muḥterem Sene 1257

Baḥriye Nāzırı Maḥmūd Paşa Ḥazretlerine

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Ticāret nāzırı oldu yine bir aşaf-ı zīşān
Kemāliyle o vālā mesnede ḥüsn-i değer virdi

Sezā tārīḥ-i cevher yazsa ḥāme farṭ-ı şādīden
Ticāret cāyına Maḥmūd Paşa 'izz ü fer virdi sene 1275

Evkâf-ı Hümâyün Nâzırı Kemâl Paşa Hazretleri Hakkında

mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün

1. Kemâl-i pür-kemâliñ şî'r ü inşası müsellemdir
Cihâna az gelür öyle belîğ ü şâ'ir-i azref

Ṭuyunca naşbini târîḫ-i cevher eyledim tanzîm
Bulup nev-fer-i kemâli maḳbul oldu nâzîr-i maşraf

Esbâk-ı Ahkâm 'Adliye Nâzırı Cevdet Paşa Hazretleri Hakkında

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Hazret-i Cevdet Efendi itdi tebdîl-i ṭarîḳ
Zâtına tevcîh olunmuşdu şadâret rütbesi

Söyledim târîḫ-i cevher-dârını bi-l-iftihâr
Cevdet-i ehl-i hüner aldı vezâret rütbesi   sene 1282

müstef'ilün / müstef'ilün

1. Bir zât-ı memdühü'l-hışâl
Ser-levḫâ-yı ehl-i kemâl

Oldu vezîr-i bî-mişâl
'Ömrün füzün itsün İlah

Ṭarḫ itse kilik-i hoş-edâ
Târîḫ-i pür-gevher sezâ

Cevdet Efendi'ye revā
Virdi vezāret pādişāh

Sūriye Vālisi Rāşid Paşa Hāzretleri Hākkında

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. İtdi bir dāver-i dād āver-i şāh-ı devrān
Manşıb-ı nevā ile memdūh-ı ümīd ü ümerā

Gelmedi 'āleme bir öyle Aristo Fikret
Rā'y ü tedbīrine teslīm ider İbn-i Sīnā

Dinse hākkında Felāṭūn-ı zamān lāyıkdır
'Aql-ı küll zātına nisbetle ḳalur bī-ma'nā

Fikr-i endīşesi teḳşīr-i nüfūz u devlet
Sa'y ile himmeti 'īmār balād u anmā

5. Her umūrunda muvaffaḳ idüp Allah-ı 'azīm
'Ömr ü iḳbālını günden güne itsün bālā

Dā'imā mesned-i 'ālīde olup bālā celāl
Devlet ü millete itsün nice hıdmetler edā

Ey veliyü'n-ni'am mecmu'u luṭf u iḥsān
Maṭlab u maḳşadı bir beyitde itdim ĩmā

Ḳalmayım hāzretiñe āḫire medyūn u zebūn
Eyle taḫvīlimi bir mişli ile redd-i i'tā'

Bī-bedel der gören elbetde bu tāriḫi (Faṭīn)

'Aḳılla oldu Vidin vālisi Rāşid Paşa sene 1280

mefā'ılün / fe'ilātün / mefā'ılün / fe'ilün

1. Rızā Efendi bir dāniş ü hüner-ver kim
Kemāl-i reşk-i kibār ma'āşır oldu bugün

Şarkla nāzır evkāf olup yine zātı
Felekde mihr-i kemālātı zāhir oldu bugün

Mişâldir iki tārīh-i gevher imlāya
(Faṭn) 'āciz ü bī-çāre kâdir oldu bugün

Rızā Efendi-yi ālī-şiyem ki bil-i'zāz
Bulup kemāl-i fer evkāfa nāzır oldu bugün sene 1276

müf'teılün / fā'ılün / müf'teılün / fā'ılün

1. Rütbe-yi şāniyeyi eyledi iḥrāz zehi
Yümn ü iḳbālle ol mīr Aristō Fikret

Öyle bir mīr-i süḥan-dān vü hüner-perver kim
Zātına dinse sezā nāzım-i dīn u devlet

Her umūrunda muvaffaq buyurup zātını Haḳḳ
Kıldı beyn-ül-vükelā nā'il-i şān u şöhret

Çoḳdan olmuş idi bu rütbeye elyāḳ amā
İtmedi zāt-ı şerīfi añā şarf-ı himmet

5. Zāt-ı 'ālīsine ol rütbe-yi tevcih idüp
Eyledi ḳadrini terfī' ricāl-i devlet

Rütbe vü zātına maḥşūş nişān-ı zīşān
Kıldı ta'lik giribānına dest-i ref'et

Zāt-ı vālāsına her birini mes'ud idüp
 'Ömr ü ikbālını efzūn ide Rabb-ı 'izzet

Yāzdı bir beyt-i laṭīfde iki gevher tāriḥ
 'Ābd-ı memlūkī (Faṭīn) itdi ādā-yı ḥıdmet

Rütbe-yi şāniyye aḥrāz kılup mīr-i 'afif
 Ḥaḫḫ bu kim 'izz ile aḫrānını itdi sebḫat

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Kibārīñ ser-firāzı Ḥāzret-i Mümtāz Efendi kim
 Kemāl ü ḥaṭṭ u inşāda nazīrin görmedi dünyā

Sezādır cevherin tāriḥ ile 'ilān eylersem
 Ne 'ālā rütbe-yi mümtāz oldu rütbe-yi bālā(ya)

Şadr-ı Esbak Mustafā Reşid Paşa Ḥaḫḫında

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Reşid Paşa-yı Rişto-rāy-i Eflāṭūn Fikret kim
 Kemāl-i reşid ile maḫbūl ṭab'ı pādişāh oldu

Maḫām-ı ḥāriciye çok mudur faḫr itse āfāḫa
 Āñā bir böyle aşaf-ı menḫıbet pūşt u penāh oldu

Bu vālā cāha geldi ol müşīr-i müşteri tedbīr
 Yine erbāb-ı 'irfān mazḫar-ı lütf-ı āla oldu

Ṭuyunca ṭoḡrısı ol mesned-i 'ālīye teşrīfin
 Gürūh-ı düşmeniniñ ḫāmeti ḡamla dütā oldu

5. ‘Aceb mi hācelik tevcīhini bende-yi niyāz itsem
Bu güne ‘arz-ı hācet bendeğāna resm-i rāh oldu

Felek cāhā hālāş eyle beni cāh-ı mezelletden
Yeter kim gice gündüz kār u kesbim āh u vāh oldu

Faṭīn(i) hāce-gāndan eyle kim eski çerāğındır
Bu maṭlāb ile şem’-i ṭālī’i maḥv u tabāh oldu

Ne mümkin zātını vaşf eylemek ben gibi nāçīze
Du’ā-yı devletin vird-i zebān hayır-hāh oldu

Sezā-yı cevher-i kalemle eylesem tārīhini taḥrīr
Reşīd Paşa’ya cāh-ı hāriciyede cāy-gāh oldu

10. Faṭīn bu mışra’-ı ğarrāda bir tārīh-i cevherdir
Reşīd Paşa’ya cāy-ı hāriciye cilve-gāh oldu

Diger

fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilün

1. Harf-i mühmelle didim tārīh-i ğarrāsını (Faṭīn)
Cāh-ı şadra virdi üç def’a Reşīd Paşa sürür sene 1268

fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilün

Oldu dört def’a Reşīd Paşa bī-ḥaḳḳ şadra zeyn 1271

mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün

1. Hüner-mendân-ı 'aşra müjdeler olsun ki bi'l-celâl
Yine şadr-ı 'alāya ol vezîr-i nüktedân geldi

Kusûf irmişdi ol mihr-i münîr evc-i iğbāle
Alup mühr-i hümâyûnu o destûr-ı cihân geldi

Feḫâmetle olunca bâb-ı 'ālīye şeref-baḫşâ
Acele şaf-be-şaf bir bir rikâbında yayan geldi

Teşerrûf itdi aşḫâb-ı menâşıb ḫâk-i pâyinde
Maḫâm-ı şadra zât-ı devletiyle ḫadr ü şân geldi

5. Meḫâzî gördüm ol aşaf-ı nazîri evc-i ref'etde
Şu'â-ı mihr-i iğbâli güneşle yan-be-yan geldi

Bulup neşv ü nemâ zât-ı şerîfi istiḫâmetle
Riyâz-ı devlete mânende-yi serv-i revân geldi

Vücûduyla muvaffaḫ oldu devlet her umûrunda
Ḳudûmî mesned-i şadra sa'âdetden nişân geldi

Egerçi ḫâlet-i naz'a irişmişdi zamâniyle
'Alīyü'l-bünye şekl-i hey'ete rûḫ-ı revân geldi

Şadâret mesnedinden infişâl itmez idi hergiz
Ki zât-ı şadr-ı vâlāya berâ-yı imtiḫân geldi

10. Murâd itse ider keşf-i serâir an-ı vâḫidde
Lisânü'l-ğayba ḫalb-i rû-şinâsı tercümân geldi

Girer taḫt-ı niżâma ba'd-ezîn mülk-i Süleymânı
Şadâret cāhına ol aşaf-ı sa'y-ı mekân geldi

Cihānda almadı teh z-i ezh n itmeğe h cet
Mur d  zre yine vech-i um ra h sn   an geldi

Zam nında ‘um m  buldu ‘alem emn-ı as y 
Cen b-ı devleti b y u ged ya s yeb n geldi

‘Ad letde dağı bu adar naz ri dir idim ammA
Zam niyle ne are ‘aleme N irev n geldi

15. Seğ -y  ab’ına nisbetle ma’n  me’an bir ey mi
N  d-ı himmet u ihs n  genc-i r yeg n geldi

Sa’adet-mend olur derg hına kim iltic  itse
H m -y  evc-ı icl le v c d-ı  iy n geldi

Bey n-ı h l iden erb b-ı h cet olmadı me’y s
Gidenler dergeh-i icl line hep ad-m n geldi

N’ola ehl-i ased ibn ’l-maar dirse bu g nlerde
Cey u vehm u ęam semt-i ‘ad ya pek yam n geldi

Felekden varsa ‘aczi  var pen h it asit ni  kim
Der-i devlet me’ b  ‘aleme d r ’l-am n geldi

20. Yeter  l-i s ğan ayr du’ ya balaey h me
O dest r-i mufah am millete m nend-i c n geldi

H d  z t-ı erifin d ’im its n adr-ı devletde
O Risto menibet dehre Fel t n-i zam n geldi

avn olsun kederden g rmes n ęam ab’ı p ki kim
V c d-ı n zenini alk  ‘ mr-i c vid n geldi

‘Aceb mi ŧi’r-i nāçizim değilse lāyık-ı taħsın
Cihāna ben gibi biñ ŧā’ir-i mu’ciz-beyān geldi

Vuķū’-yu ħāli taħrır itmedir tārīħden maķşad
Bu ma’nā nezd-i erbāb-ı me’ānide ‘ıyān geldi

25. (Faṭīn) ‘abd-ı aħķar sōyledi tārīħi bir cevher
Reşid Paşa bi-ħaķķ-ı altı def’a şadr-ı yār geldi 1274

fā’ilātün / fā’ilün

1. Nāzım-ı mülk ü millet
Ĥāmī-yi dīn u düvel

Ĥāfız-ı cümle maħal
Vālī-yi dārā ‘abīd

Dāver-i dārā ħaşem
Şāħib-i seyf u ķalem

Mefħar-ı cümle ümem
Mālik-i necm-i sa’id

5. Dāver-i kişver güşā
Fātiħ-i mülk-i ‘aṭā

Menba’ı cūd-ı seħā
Şāħib-i sedd-i sedīd

Dāver-i ‘ālī-güher
Devletine virdi fer

Şânına dinse değer
Hüsrev-i Kısra-‘abîd

Görmedi çerh-i berîn
Böyle hıdıv-i güzîn

10. Olmada rüy-ı zemîn
Luţfu ile müstefîd

Devlet-i haşmet ile
‘İzz ü ref’et ile

Kuvvet-i kudret ile
Oldu cihânda ferîd

Saţvet ü şânı zihî
Tutdı bütün ‘âlemi

Baş kesüp olmuş rehî
Bâbına ‘aql-ı reşîd

15. Ra’îne dil-bestedir
Emrine vâbestedir

Luţfuna peyvestedir
Mîr u emir u ‘abîd

Luţf u ‘aţâ pîşesi
Hayrdır endîşesi

Hâtır-ı bî-kînesi
Olsun elemden ba’îd

Seyr ü seyāhat için
Devlet-i rū'yet için

20. Halkı ziyāret için
Luṭfā o nuṣret nevīd

Eyledi İstānbūl'a
'İzz u şerefle vürūd

'Ömrini müzdād ide
Hāzret-i Rabb-ı mecīd

Gūş idecek toğrısı
Devlet-i teşrīfini

Bāy u gedā cümlesi
Eylediği üzre 'ıyd

25. Zill-i zelīlīn her ān
Eyleye Hāḫḫ sāyebān

Çākeriñ olsun hemān
Nā'il-i feyz-i cedīd

Dergehiñe bu gedā
İtmiş iken ilticā

Ġayr-ı düşer mi añā
Ġayrīden itmek ümīd

Ey şeref efzā-yı dīn
Nāşir-i dīn-i mubīn

30. ‘Abd-ı kadîmiñ (Faṭīn)

Luṭfuñu eyler ümîd

Müjde-yi teşrîfiñe

‘Āleme talṭîfiñe

Sādece tārîhle

Düşdü bu beyt-ül-kaşîd

Bā-şeref İslāmbūla

Geldi Muḥammed ‘Ali

Eyleye bāri Ḥüdā

‘Ömrünü dā’im mezîd   sene 1262

Diger

mefā’îlün / mefā’îlün / mefā’îlün / mefā’îlün

1. Gel ey mu’ciz-edā ḥāme seniñle iftiḥārāne

O destūr-ı kerem-gārîñ idelim vaşfını ‘ilān

Cihāna gelmemiş öyle vezîr-i mekrümet pîrā

Serāpā ‘ālemi kıldı ğarîḳ-i lücceyi iḥsān

Görmedi ol müşîr-i ma’delet tedbîr-i faḥr ile

Araştālîs olurdu dergeh-i vālāsına der-bān

Du’ā-yı ḥayrına bed’ ile iṭnāb-ı kelām itme

Ki yoḳdur ol vezîr āşaf neẓîriñ vaşfına pāyān

5. Nice fetḥ u fütūḥatle ‘adūdan intiḳām alsun

İki ‘ālemde olsun dest-gîr Ḥāzret-i Yezdān

Cihān turduḡca tursun mesned u vālā-yı ref'etde
Esīr-i tiḡ-i ḡahrı olsun 'adā-yı bed-endīṣān

İki kere sipah-sālār ceyş-i müslimīn oldu
Anıñçün iki tārīḡ-i güherle eyledim 'ilān

Halīl Paşa-yı 'ālī-cāh oldu şimdi ser-'asker 1255
Cenāb-ı Haḡḡ muzaffer eyleye 'ādāsını her 'an 1255

Diger

mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün

1. Be'avni'l-lah felek ber-vefḡ-i ümmīd eyledi devrān
Yine şadr-ı güzīn oldu o destūr-ı kerem-fermā

'Aceb destūr-ı 'ālī-şān 'aceb ḡayr-ül-ḡalef 'ünvān
Selefde bir daḡi devrān-ı naḡīriñ görmemiş aşlā

Nice Riştoları ḡayran eyler rā'y-i tedbīri
Cihāna gelmemiş öyle vezīr-i ma'delet-pīrā

Nice bir böyle destūr-ı mu'azzam gelmesün şadra
Hemīşe zātına ta'zīm ider dünyā māfihā

5. Vezāret zāt-ı vālā-yı vücūdundan 'ibāretdir
Şadāret kendine maḡşuş gibi bir mesned-i 'ulyā

Zamān-ı devletinde āb-ı Hızra kim çeker minnet
Zülāl-i luḡfin itmişken bu kevne sū-be-sū icrā

N'ola müstaḡraḡ olsa ḡalḡ mevc-ā-mevc ü luḡfuñda
Yümm-i iḡsānına nisbetle bir ḡatre yedi deryā

Yeter taşaddu'a bādī oldu ıtnāb-ı kelām itme
Faṭīn şimdengerü eyle du'ā-yı ḥayrını ifā

Felekde mihr u meh devr eyledikce mühr-i şevketle
Otursun şadr-ı 'ulyāda yerin boş koymasun Mevlā

10. Revādır çerḥ başından tāciñ atsa böyle tāriḥe
Zehi üç kere geldi şadr-ı vālāya Ra'ūf Paşa 1256

Diger

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Bu güne sāde vāk'ı oldu şakḳ-ı ḥāmeden tāriḥ
Sezādır bā-şeref ser-'asker oldu Muştafa Paşa

Diger

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. (Faṭīn) cevher kalemle eyledim tāriḥini taḥrīr
Yine fer buldu 'ālem oldu ser-'asker Rızā Paşa

Diger

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Şeh-i 'alī-himem şāḥib-kerem 'Abdūlmecīd Ḥān kim
Zamānında müşābihdir cihān firdevs-i 'ālāya

‘Aceb mi olsa dārā dergahında ‘abd-ı memlūkī
Cihāna gelmemişdir öyle bir hāqān-ı cem-pāye

Muvāfiğdir hele her vechle tedbīri takdīre
Umūr-ı devleti tefvīz itdi şer’i ğarrāya

Bütün erbāb-ı rüşdī manşīb-ı ‘ulyāya naşb itdi
Yeñi başdan nizām-ı tāze virdi eski dünyāya

5. Re’īs-dār-ı şūrā kıldı bir aşāf-ı nazīri kim
Vücūd-ı nāzenīni rühdur ‘āzā-yı şū’rāya

Muvaffağ olmamışdır pādīşāhān-ı selef böyle
Felātūn-ı menķabet hayrū’l-ħalef destūr-ı dānāya

Umūr-ı devleti ħüsn-i idāre itmedi yektā
Kemāl-i ‘aķilla hiç gelmemişdir mişli dünyāya

Felek görmüş değildir böyle bir destūr-ı sa’d aħter
İrişdi rişte-yi evşāf-ı tā’ıkd-ı şüreyyāya

Olanlar mazħar-ı āb-ı ħayāt-ı luţf u iħsānı
Daħi minnet mi eyler çeşme-yi ħuzūr u mesīħāya

10. Yeter taşaddu’a bādī oldu iţnāb-ı kelām itme
Faţīn şimdengerü başla du’ā-yı ħayrın imlāya

Felekde mihr ü meh devr eyledikce ‘izz u ref’etle
Bu kevne nā’il olsun bir nice cāh u mu’allāya

Düşerse biñde bir ancağ düşer böyle dūtā tāriħ
Re’īs oldu Ĥasīb Paşa-yı zī-şān dār-ı şūrāya

Diger

mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün

1. Şeh-i 'ālīhimem şāhib-kerem 'Abdūlmecīd Hān kim
Zamānında cihān tarz-ı diğerde oldu zīb-efzā

'Aceb mi olsa dārā dergehinde 'abd-ı memlūkī
Cihāna gelmemişdir öyle şāh-ı ma'delet-pīrā

Tevāfuğ eyler elbet dā'imā tebdīr-i taqdīre
İder erbābına tefvīz umūrın ol şeh-i vālā

Bütün aşhāb-ı rüşdī mesned-i 'ālīye naşb itdi
Nizām-ı tāze virdi köhne dehre ol kerem-bağşā

5. Re'īs-i meclis itdi öyle bir aşaf-ı nezīri kim
Mişāl-i rūhdur 'āzāya cism-i nāziki güyā

Gürüh-ı bī-kesānīñ muḳtezā-yı ṭālī'i üzre
Ticāret nāzırı olduğda ol destūr-ı 'adl-ārā

Sekiz yüz zamm idüp luṭfā ma'āşım biñ ğurūş itdi
Bu ihsānīñ ne mümkin resm-i şükrün eylemek ifā

Bu luṭf u himmeti ben görmedim hiçbir nezāretde
Du'ā-yı ḫayrī farz olmaz mı 'abd-ı aḫḫara ayā

Felekde mihr u meh devr eyledikce şān u saṭvetle
Ola revnaḳda cāh-i 'ālā ol aşaf-ı yektā

10. (Faṭīn)-i çāker-i deyrine yazdı cevherīn tārīḫ
Riyāset şafveti paşaya oldu manşīb-ı bālā 1276

Diger

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. H̄amdullah yine devr itdi murādımca felek
Oldu ser-‘asker-i ‘ālem o vezīr-i yektā

Öyle destūr-ı kerem-gār u felek-pīrā kim
Bir daḡi görmemiş aqrānını çeşm-i dünyā

Görse tedbīrini ḡayretde ḡalurdı Rişto
Olsa ‘ālemde añā bende olurdu dārā

Aşaf-ı ‘alī-himem dāver-i İskender-i ‘ilm
Şāhib-i seyf u ḡalem Haydar-ı Kerrār vaḡā

5. Gelmedi ‘āleme bir böyle vezīr-i zī-şān
Olsa ‘ünvān-ı şerīfi n’ola şeyḡü’l-vüzerā

Bundan aḡdem daḡi bir kere bu vālā-cāha
Zillet-i ‘ālīsi ile gelmiş idi nūr u ziyā

H̄amdüli’l-lah yine bu cāh-i felek pīrāye
Zīb-baḡş oldu o destūr-ı mekārım fermā

Bāb-ı ser-‘askerīye itdi şerefle teşrīf
Ḥaḡḡ refīḡ eyleye tevfiḡını her laḡzā añā

Her umūrunda muvaffaḡ buyurup zātını Ḥaḡḡ
Cāh-ı iclālını gündən güne itsün ‘ālā

10. Zāt-ı vālāsını vaşf itmek deḡildir mümkin
Ba’d-ezīn eyle (Faḡīn) şıdḡ ile bir ḡayr du’ā

Māh u sāl kühen itdikce teceddüd dā'im
 'Ömr ü iqbālını bālā-ter ide bāri Hüdā

Şāf olup āyīne-yi ṭab'-ı laṭīfi ğamdan
 Görmesün gerd-i keder ḳalb-i şerīfi aṣlā

Geldi bā-'avn-ı Hüdā tab'a bu mühmel tārīḥ
 Oldu ser-'asker-i maṣṣūr Hüsrev Paşa 1262

mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün

1. Süleymān-ı zamān 'Abdūlmecīd Hān-ı kerem-gāra
 Hüdā baḥş itdi bir āşaf şiyem pāşā-yı 'ālī-şān

'Aceb destūr-ı 'adl-ārā 'aceb ḥayrū'l-ḥalef paşa
 Nāzır u mişlini aṣlā selefde görmemiş devrān

Sa'īd Paşa-yı sa'd-aḥter ki zāt-ı pākīdir el-ḥaḳḳ
 Vücūd-ı bende-gāne bādi-yi şādī-yi bī-noḳşān

Cihāna gelmemişdir bir daḥi böyle dirāyet-kār
 Felāṭūn görse tedbīrin ḳalurdı vāle vü ḥayrān

5. Görülmüş mü bu sinn u sālde bu 'aḳl u isti'dād
 Görünce rā'y u tedbīrin pesend itdi şeh-i devrān

Ferīḳān-ı kirāmdan itdi zāt-ı pākini şimdi
 Müşīrān-ı 'azāmdan itmeği taşmīm ider her ān

O şāhen-şāh şāḥib-i cūd anıñçün eyledi 'āṭā
 Bu kevne zātına maḥşūş nişān-ı mafḥiret-'ünvān

Vezâret rütbesi tevcîh olur birkaç güne kalmaz
Vezîr ibn-i vezîr eṭlâk olursa şânına şâyân

Bu def'a oldu bahriye ferîkân-ı kirâmından
Yaşınlarda olur deryâ kapûdânı gibi zî-şân

10. Cihâna şaygân olsa 'aceb mi şöhret ü şânı
Nice bî-kesleri itdi nigâh luṭf ile şādân

Zamân-ı devletinde âb-ı Hızra kim çeker minnet
Zülâl-i luṭfu olmuşdur cihâna sū-be-sū cüyân

N'ola bir kaṭre olsa Nil-i luṭfuñdan yedi deryâ
Garîk-i lücceyi iḥsânıdır cümle saḥn-ı sincân

Muḥîṭ-i luṭfuña yelken kürek 'azm eyledim ben de
'Aceb keşti-yi ümîde olur mu bir hevâ-yı iḥsân

Yeter taşaddüya bâdi oldu ıṭnâb-ı kelâm itme
Faṭîn şimdengerü eyle du'â-yı ḥayrını 'ilân

15. Felekde mihr u meh devr eyledikce 'izz u ref'etle
Nice bir mesned-i 'âlîyeye nâ'il eylesün Mennân

Ola 'âyîne-yi ṭab'ı ğubâr-ı ğamdan âzâde
Bula İskender-i zâtı cihânda 'izz-i bî-pâyân

Ṭuyunca bi'l-bedâhe söyledim tebrîkine târîḥ
Ferîk oldu Sa'id Beg şânla sa'd eyleye Yezdân

Diger*fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün*

1. Gelsün istifnāya 'Amr ü Zeyd tārīhin tıyup
Ola 'Ārif Beg Efendi cāy-ı fetvāya muķīm 1262

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Olup bu def'a müftī-ül-enām 'ālemde bi'l-iķbāl
O Sa'deddīn-i şāni 'ilm-i pür itdi dūnyāyı

Cinānda söylesün tārīh-i cevher müftī-yi sābıķ
Cihānda giydi Sa'deddīn Efendi şevb-ı fetvāyı 1275

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Emin-i emr-i fetvā Anaṭolu şadrına geldi
Çıķar şimdengerü Rumeli şadrına daķı yolu

Mişāl-i dürr-i yektādır (Faṭīn) tārīh-i tevcīhi
Refīķ-i nüktedānı itdi Hāķķ şadr-ı Anaṭolu 1280

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Hāzret-i Şem'i Efendi kim cihān teslīm ider
Zātına tevcīh olunsa pāye-yi Anaṭolu

Söyledim tārīh-i cevher farṭ-i şādīden Faṭīn
Eyledi tezyīn-i şem'i pāye-yi İstānbül'u 1281

mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün

1. Yine bir fâzıl-ı devrân oldu nâ'il-i manşıb
Hüdâ iqbâl ü 'ömrîn eylesün günden güne teksîr

Bu 'ilm u bu dirâyet vār iken zât-ı şerîfînde
Olur bir gün ki eyler şadr-ı fetvâyı daği tenvîr

Odur 'ilm u kemâliñ seyyîd-i mümtâz-ı memdûhu
Ne mümkün haqqı üzre eylemek evşâfını taḥrîr

(Faṭîr) 'abd-ı aḥkar eyledi târîḥini inşâd
Mu'alla Anaṭolu şadrı oldu 'Āşım-ı taḥrîr 1281

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Aldı nev-pāye yine bir mîr-i 'ālî menkıbet
Dâ'imâ memdûd ola ehl-i 'ulûma sâyesi

İtdi tekmîl-i nesh aldı icâzet-nâmesin
'Āleme 'ilmen daği oldu nümāyan māyesi

Yalnız fıḫ u me'āni vü beyân mantıḫ değıl
Ol ma'ārrif-pîşeniñ her fennde vardır vāyesi

Aşdıḳā taşdıḳ idüp târîḥini tebrîk ider
Mîr-i Şıddıḳ aldı yemin ile Sitāmbül pāyesi 1272

Diger

müstef'îlün / müstef'îlün / müstef'îlün / müstef'îlün

1. Meşrebce meşrep-zāde taḥrîr-i 'ālî-yî menkıbet
Şadr-ı Anaḫolıdan aldı pāye oldu şād u şen

Tārîḫ-i tamın söyleyüp şadrına tepşîr eyledim
Râ'ıḳ Efendi pāye-iḫrâz itdi Anaḫolıdan 1268

mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün

1. Sa'îd-i şâ'ir-i şirin zebân kim sūḳ-ı 'âlemde
Olunmaz gevher-i eş'ârına yine hergiz bahâ taḫdîr

O baḫr-ı 'ilm ü 'irfânı naşıl vaşf eylesün ḫāme
Le'ālî-yî kemālâtı deḡildir ḳābil-i taḫrîr

Sezâ darü'l-ḫilāfe pāyesin ḳıldı bu sāl iḫrâz
Bu pāye şadr-ı Anaḫolıyı eyler añā tepşîr

(Faḫîr)-i 'abd-ı 'âciz söyledi tārîḫ-i cevher-dâr
Sitānbül pāyesin aldı Sa'îd-i efham taḫrîr

müstef'îlün / fe'ûlün

1. Bir fâzıl-ı yegāne
'Allāme-yî zamāne
Üstād-ı bî-bahāne
Buldu maḳām-ı 'ālā

Çıkdı birehl-i tevḥīd
 Tārīḥin itdi tesvīd
 Oldu cenāb-ı tevḥīd
 Müftū-yi dār-ı şūra 1272

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Ḥazret-i Tevḥīd Efendi-yi ma'arrīf-dān kim
 Görmedi bir devrde mişlin felekde mihr ü mäh

Çıt'a-yı gevher kıyās eyler gören tārīḥini
 Pāyesin dārü'l-ḥilāfe kıldı tevḥīdiñ ilāh 1272

mefā'ilün / fē'ilātün / mefā'ilün / fē'ilün

1. Maḳām-ı 'ālī müfettişi eyledi teşrīf
 Kemāl ü faẓl ile bir zāt-ı şāni'y-yu vaşşāf

(Faṭīn) ḥātırıma geldi bir güher-i tārīḥ
 Reşīd-i ehl-i dil oldu müfettiş-i evḳāf 1281

Diger

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Fazīletde semāḥetde o zāt-ı şāḥib-i 'ilmiñ
 Neẓīr u görmüş değıl çeşm-i beşer el-ḥaḳḳ

Bu rütbe-yi faẓl u dānişi var iken zāt-ı şerīfinde
 Bu vālā rütbeye eyler iki pāye daha mülḥaḳ

İki tārīḥ-i ğarrā söyledim ki ‘itidāl üzre
İkinci evvelin noḡşānını ikmāl ider muṭlak

Sitānbül pāyesi geldi necīb şāhib-i ‘irfāna
Necīb ehl-i şān aldı Sitānbül pāyesi el-yaḡ 1274

mefā’ılün / mefā’ılün / mefā’ılün / mefā’ılün

1. Ḳarībā Ḥazret-i Ḥaḡḡı Efendi-yi ma’arrifdān
Olur ḡadı-yı İstanbül be-ḡaḡḡ-ı sāye-yi Mekke

Be-ḡaḡḡ-ı Merve olmaz böyle tārīḥ-i Şafā peymā
Hünerle oldu ḡaḡḡ-ı süḡan-gü pāye-yi Mekke 1274

fā’ılātün / fā’ılātün / fā’ılātün / fā’ılün

1. Şem’i-yi rüşen zamīr meclis-i ‘ilm-i hüner
Oldu Mekke ḡākimi her dem bula şevḡ-ı diger

Dīdeler rüşen didim tārīḥ-i tevcīhīn Faṭīn
Mekke’ye Şem’i Efendi oldu ḡākim virdi fer

**Ser-burnā-yı Cenāb-ı Pādişāhı Nevres Paşa Ḥazretleriniñ
Ḳonaḡlarına Dā’ir**

fā’ılātün / fā’ılātün / fā’ılātün / fā’ılün

1. Eyledi bir bendesi bu beyt-i vālāyı biñā
Çeşm-i diḡḡat ile seyr it sāye-i şāhāneyi

Mevḡī’-i ḡoş resmi dil-keş-i ḡürüş inşāf kı1
Cennete ādem virir mi böyle bir keşāneyi

Bu sa'adet-i hāneden çıkmaz idiler bir zamān
Yapmış olsaydı hümālar yeryüzünde lāneyi

Zeyn olunsun cevherin harf ile tārīhi Faṭīn
Kıldı himmet yaptı zībā nevesim bu hāneyi 1273

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Şāhib-i hūlq-ı hasen Hāzret-i Rāşid Pāşā
Şād ola kıldı 'iṭā Haqq añā bir dilber beg

Mīr-i mīrān-ı keremin şerifidir zātı
Āsitānında anıñ hıdmet ider ekser beg

Necl-i 'ālisi gibi tıfl-ı cemil az bulunur
Añā mānend olamaz hūsn ü edāda her beg

Büyüyüp Āşaf-ı 'aşr olsa gerekdir zātı
Şimdiden nāmına dirlerse sezā Sürür Beg

5. Yazdı mīlādına tārīh Faṭīn-i kemter
Şevk ile başdı kadem dehre Hüseyin Haydar Beg 1278

mef'ülü / fā'ilātü / mefā'ilü / fā'ilün

1. Aḥmed Kemāl Efendi-yi şāhib-kemāl kim
Maṭbū'-ı ṭab'ı ehl-i seniḥdir maḳālesi

Zāt-ı şerīfi nüşha-yi faẓl u kemāldır
Dā'im cihānda müfteḥir olsun sülālesi

Te'lif kıldı sāye-yi şāh cihānda
Türk ü Fārisīde tekellüm risālesi

Bezm-i kemāle neş'e viren zāt-ı pākīdir
Birdir müdām 'ilim ile ṭab'ı piyālesi

5. Bir mıṣr'ayla söyledi tārīhini (Faṭīn)
El-ḥaḳ laṭīf başıldı tekellüm risālesi

Diger

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Cāh-ı nev tevcīh idüp kıldı şeh-i 'ālī-himem
Gālib-i şımf-ı e'ālī bir müşīr-i māhirī

Farṭ-ı şādīden dūtā tārīh-i cevher söyledim
Şāh-ı pür-cüd itdi dāmādın ticāret nāzırı 1274

müstef'ilün / müstef'ilün / müstef'ilün / müstef'ilün

1. Vaşfi Efendi 'āmel ü ma'mül vü 'Arābī tamām
Manzūm u mevzūn u muḳaffā kıldı miskī-ül-ḥitām

Cevher-i ḥurūf ile didim tārīh-i itmānın Faṭīn
Bā-'avn-ı Ḥaḳḳ āşārvaşfi oldu rengīn u tamām 1262

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Yine bir menba'-ı 'ilm ü hüner mecmu'ā-yı 'irfān
İdüp terfī'-i rütbe itdi ḳadr u ḳıymetin izhār

Zihi şāhib-i ma'arrif ehl-i dāniş nükte-perver kim
Naẓîr u mişlini görmüş değıldir günbed-i devvār

Kemāliyle teferrüd eylemişdir şî'r u inşāda
Anıñçün iftiḥār eyler anıñla her ma'arrif-kār

Liyākatla olup mektübî-yi māliye devletde
Kitābet fennini münşî-yi ṭab'ı eyledi eksār

5. Bu def'ā oldu defter-dār-ı Anaṭolu bi'l-iḳbāl
Umūrunda muvaffaq eylesün Ḥaḳḳ zātını her bār

Nice manşıblara nā'il ola iclāl-i devletde
Felekde görmeyüp zāt-ı şerîfi zerrece ekdār

(Faṭîn) târîḥ-i gevher-bārını kayd eyle aḳlāma
Sadākat ile 'İrfān Beg Efendi oldu defter-dār 1272

mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün

1. İkinci def'asıdır söyledim cevher gibi târîḥ
Ticāret cāhına Şāliḥ mu'avin geldi şān ile 1276

fâ'ilātün / fâ'ilātün / fâ'ilātün / fâ'ilün

1. İftiḥār itdim didim târîḥ-i cevher-dārını
Lutf-ı Ḥaḳḳ'la aldı Ḥaḳḳı Beg nişān-ı şāniye 1262

fā'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fā'lün

1. Yine bir ehl-i kemāl eyledi kaç'-ı rütbe
Eyleye zātına mes'ud hüdāvend-i ğani

Rütbe-yi şāniyeye oldu bu def'a hā'iz
Kıla Haqq rütbe-yi evvelide o nāzik bedeni

Görmedi mişlini hiç Rüm u 'Arabda kimse
Şöhret-i şā'iyāsı tutmada Hind u Yemeni

Yazdı dü mısrā'-ı mühmelde Faṭn bir tārīḥ
Kıldı ol vechle tavşif o şāhib-i süḥānı

5. Rütbe-yi şāniyeye geldi kemāl ile şeref
'Ömr-i iqbālını müzdād ide hem-vāre ğani

Diger

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Laṭif eş'ārını cem' eyleyüp bir mīr-i dāniş-ver
Güzel başdırdı ol mecmū'a-yı 'irfānı al şimdi

Faṭn ṭab'inca tārīḥ-i mücevher eyledi tanzīm
Başıldı nükte-senc Eşref Beg'in dīvānı al şimdi

fā'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fā'lün

1. Nezd-i şāhānede her hıdmeti taqḍir olunup
Luṭf ile oldu Fu'ād Beg daḥi mesrūr-ı fu'ād

Söyledim fahr iderek ben de mücevher tārīḥ
Şükr idüp dāḥil-i şınıf ıur'nā oldu fu'ād 1282

mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün

1. Ma'arrıfdān-ı Nüreddīn-i Paşa-yı mufahḥam ki
Odur şınıf-ı kibārıñ nükte-fermā şefkat āyını

Pek 'ālā vālid-i zi'şānınıñ başırdı dīvānın
N'ola şā'irler andan öğrenürse fenn-i tedvini

'Aceb mi vālid-i ḥaḳḳında dinse Rāğıb-ı şānı
Bulup derc eylemiş dīvānına bunca mezāmını

Sezādır vezn olunsa dāne-yi gevherle tārīḥi
Başıldı pür-ma'arrif Rāğıb'ın dīvān-ı rengini 1276

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Ḥazret-i Şākır Efendi-yi 'ulüvü'ş-şān kim
Gelmemiştir 'āleme bir dāḥi öyle nükte-dān

Menba'-yı rüşd ü zekāvet mecmu'-ı fażl u kemāl
Şāḥib-i fenn u ma'arrif ḥāce-yi 'ilm ü beyān

Bundan evvel mişlini görmüş değil çeşm-i felek
Zātına dinse n'ola 'allāme-yi āḥir-zamān

Mekteb-i 'irfān-ı 'adlıde idüp neşr-i 'ulüm
Eyledi ıat'-ı merātib fażlını itdi beyān

5. Meclisinden bir asd itdi beni mehcr h
Himmetiyle bende olduğca iderdim kesb-i Őn

Syesinde ayli taĐŐil-i hüner eyler idim
Şimdi bu vrelikle oldu ağvlim yamn

Neyleyim tağdre kim tedbr virmez f'ide
Yoğsa ben dmnini elden bırağmazdım bir an

İtme tağdi'-i kes sözi başla du'-yı ayrına
Đadrini 'l ide her dem cenb-ı müste'n

ŐaĐn-ı ŐıĐĐatde ola d'im vcd-ı nziki
'lem iÇre gün-be-gün bulsun ayt-ı cvidn

10. Görmesün mir'at-ı Đalbi zerrece gerd-i keder
Rz u Şeb mesrr olup zevĐ u Őaf itsün hemn

İftiğr itdim mücevher söyledim trĞini
ĐoĐ Şükür Őkir Efendi aldı bir cevher-niŐn 1255

Bu daği bu vech ile trĞ-i cevherdir (Fağn)
ŐevĐle Őkir Efendi adlı bir cevher-niŐn 1255

mef'ln / mef'ln / mef'ln / mef'ln

1. azne kethdsı hazret-i ŐliĐ Efendiniğ
Cenb-ı müste'n itsün zamn-ı 'ömrünü mmted

Teceddüd eyledikce sller bu köhne 'lemde
Ola iğbli n'ola Őd o zt-ı efĐam  emced

Şalāh-i hāl ile mevşūf bir zāt-ı mükerremdir
Revādır şadr-ı ‘ālā hem olursa zātına mesned

Felekde mihr u meh devr eyledikce zīb u fer bulsun
İşābet itmesün ol zāt-ı ‘ālī kadre çeşm-i bed

5. Faṭīn hayr-hāhı söyledi tārīh-i tebrīkin
Ola Şālih Efendi-yi semāhat-kāre sāl-es’ad 1278

fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilün

1. Hāzret-i mīr-i besīm-i gevher-i ‘irfān kim
Çoğdan elyağ olmuş idi bu nişān-ı lāmi’a

İftihār itdim didim tārīh-i tebrīkin Faṭīn
Sa’d ola mīr-i besīm aldı nişān-ı rābi’a 1262

mefā’ilün / mefā’ilün / mefā’ilün / mefā’ilün

1. Şehen-şāh-ı cihān ‘Abdülmecid Hān kadir-dān kim
Şunūf-ı müste’dānı kibārdan itdi ser-tā-bā

Kemāl-i luṭf u ihsānıyla İbrāhim Beg’e dāhī
Pek ‘āla bir nişān-ı gevher-efşān eyledi ‘aṭā

Mu’allā bir nişān-ı gevher-efşān kim berāberdir
Yanında zerre gibidir güneşle gurrā-yı garrā

Muḳaddem hāce-gāndan kılmış idi zāt-ı ‘ālīsin
Bu def’a dāhī kıldı kadrini bir rütbe müsteşnā

5. Bu vālā rütbeye çoğdan berü olmuş idi şâyân
Velikin hâhiş itmezdi ânîñçün olmadı iğnâ

Bu rütbe-yi fażl u ‘irfân var iken zât-ı şerîfnde
Olur elbet nişân-ı râbi’a ol mîr-i be-hemtâ

(Faṭîn) taşdı’e bādîdir yeter tûl-i maḳâl itme
Du’âya başla kim ‘âlemde budur maḳşâd-ı aḳşâ

Vücûd-ı nâzenîni şaḥn-ı şıḥhatde ola mevcûd
Cihânda tab’-ı pâki görmeye gerd-i keder aşlâ

Didim bir mışra’-ı rengîn ile târîḥ-i tebrîkin
Nişân-ı cevherin aldı Ra’uf Beg sa’d ide Mevlâ

fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilün

1. Hâzret-i ‘Abdülmecîd Hân-ı kerem mu’tâd kim
Herkese ḳadrince eyler luṭf u iḥsânîñ revâ

Cümleden işte biri Râşid Beg’e luṭf eyleyüp
Ḳıldı bir ‘âlâ-nişân râbi’a baḥş u ‘aṭâ

Bir nişân-ı gevher efşân kim yanında zerredir
Aftâb-ı ‘âlem-ara ile mâh-ı pür-ziyâ

Ḳadrini terfi’ idüp ol mihr-i ‘âlî-himmetiñ
Zâtını itdi ricâl-ı devletinden bî-riyâ

5. Bu vesîleyle ḥaṭṭ-ı dılcûsın irsâl eyleyüp
Sünnet-i pâk-i resûl-i ekremi itdi edâ

Böyle bir mîr-i mükerrem gelmemiştir ‘āleme
Her ne rütbe şānına ta’zîm eylersen becā

Rütbe-yi evlāyı iḥrāz eylese şāyestedir
Rā’yini görse olur ḥayrān Eflāṭūn añā

Çok zamān geçmez olur elbet nişān-ı şānişe
Vār iken zātında böyle kuvvā-yı rüṣd ü zekā

Eyledim bir beyitte tertîb iki tārîḥ-i tām
Ḥāk-i pāye eylesem taḳdîm şāyān u sezā

10. Mıṣra’-ı evvel tamām u mıṣra’-ı şāni güher
Her birisi oldu bir tārîḥ-i bi-miṣl ü behā

Aldı Sa’dullah Beg ferle nişān-ı rābi’a
‘Ömrini itsün ziyāda gün-be-gün bār-i Ḥüdā 1261

mefā’ılün / mefā’ılün / mefā’ılün / mefā’ılün

1. Hüner-ver nükte-perver ḥazret-i Nāşır Efendi kim
Cihāna gelmemiştir böyle bir münşî-yi ferruḥ-fāl

Kitābet-i zāt-ı valāyı vücūdundan ‘ibāretdir
Dürr-i ‘ilm ü hüner gencîne-yi ṭab’ında mālā-māl

Yegāne münşî-yi şāhib-hüner ehl-i ma’arrîf kim
Görenler cevher-i inşāsını taḥsîn ider fi-l-ḥāl

Nişān-ı şālîşe almış idi bundan muḳaddemce
Nişān-ı şāniye ile ḳat’-ı rütbe eyledi bu sāl

5. Nişân u rütbesin mes'ûd-ı imen eyleyüp dâ'im
Cihânda zâtını 'âlâdan 'âlâ eylesün fa'al

Faṭîn bi mıṣra'-ı gevherle yazdı hâme târîhin
Nişân-ı şâniye Nâşır Efendi aldı bâ-iqbâl

Diger

mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün

1. Hüner-mendân-ı 'aşrîñ şâ'ir-i üstâd-ı zîşânı
İdüp tertîb-i dîvân itdi sebkat nüktesen-cânı

Faṭîn 'arz eyledim târîḥ-i maṭbu'un faķirâne
Senîḥ-i nükte-fermâniñ güzel başıldı dîvânı 1275

mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün

1. Yine ehl-i hünerden pür-hüner-ver kâtib-i nev-ḥaṭṭ
Şunûf-ı ḥâce-gândan oldu mes'ud eyleye Mevlâ

Zerâfetle nezâket ṭab'-ı pâkinden 'ibâretdir
Nezâfet-i zâtına maḥşuş gibi bir emr-i müsteşnâ

Vücûd-ı nâzenîniñ çeşm-i bedden hıfz ide ḥâfız
Nice mesnedlere nâ'il ola ol zât-ı bî-hemtâ

Faṭîn cevher-i kalemle eyledim târîḥini taḥrîr
Nişân aldı ferâḥi-yi sühândân u hüner-pîrâ

5. Kalemde nâl-âsâ düşdü bir târîḥ-i cevher-dâr
Yazıldı kıl kalemle vech-i pâk-i ṭal'atîye ḥaṭṭ

Diger

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

- İftihār itdim didim tārīḥ-i cevher-dārını
Luṭf-ı Hakk'la aldı Hakkı Beg nişān-ı şāniye

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

- Şulb-i pāk-i şafveti pāşā-yı 'ālī-şāndan
Geldi mehd-i kevne bir ferhunde kadem

Gurrā-yı garrā gibi toğdu cihāna sa'd ile
Tev'em nev-sāldir güyā o mīr-i muḥterem

Ol müşīr-i müşteri tedbīr-i gerdūn pāyenin
Dāye-yi nevzād-kāni zühre olur lā-cerem

Bez-i iḥsān eyleyüp çokdan berü ister idi
Böyle bir ḥayr-ül-ḥalef maḥdūm ol 'ālī-himem

- Ḥamdülillah ḥāşıl oldu maḥlāb-ı 'ālīleri
Kõndu derc-i ref'ete ol gevher-i kāni kerem

'Ömrini günden güne efzūn ide bāri Ḥudā
Görmeye mir'at-ı ṭab'-ı şafveti gerd-i elem

Şā'irāne söyledim tārīḥ-i mevlūdīn (Faṭīn)
Başıldı Rāşid Beg Efendi 'izz ile dehre kadem

mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün

1. Kemāl Efendi-yi vālā nijādı hāzret-i Hāḡḡ
Meḡārın eyledi bir necl-i şāhibü'l-'avne

(Faḡīn) yazdı mücevher ḡalemle tārīḡin
Sa'īd Beg itdi tevellüd şerefle bu kevne 1264

müstef'ilün / müstef'ilün

1. Zāt-ı şerīfi ḡün-be-ḡün
ḡaḡḡ-ı merātıb eylesün

ḡab'-ı laḡīfi ḡörmesün
Aşlā ḡumüm-ı ḡādise

Biñde düşerse bir düşer
Böyle dütā tārīḡ-i ter

Mīr-i besīm-i nükte-ver
Aldı nişān-ı şālīse 1262

mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün

1. Cenāb-ı ḡal'atı Muḡtār Efendi-yi hüner-ver kim
Kemāl-i 'ilm ü isti'dād ile 'ālemde şān aldı

(Faḡīn) cevher ḡalemle eyledim tārīḡini taḡrīr
Cenāb-ı ḡal'atı şāyān ide müjde nişān aldı

Diger

mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün

1. Sühân-ver nükte-perver pür-hüner Hayri Efendi kim
Kemâl-i 'ilm ü dânişle cihânda nâm u şân aldı

(Faṭīn) kilik-i güher efşân ile târîhîni yazdım
Bu yıl Hayri Efendi yümn ile gevher-nişân aldı 1262

Diger

mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün

1. Küşâd itdi mübârek liḥyesin bir kâtib-i nev-ḥaṭṭ
Ola şem'-i murâdı pür-zîyâ mânend-i mihr u mâh

Du'â-güyâ olup târîh-i cevher eyledim tanzîm
Ḥaṭṭ-ı irsâl itdi Ḥâkḫı Beg Efendi sa'd ide Allah 1282

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Ḥarf-i cevherle didim târîh-i tebrîkin (Faṭīn)
Liḥye-yi Vâcid Efendiye sa'd itsün Ḥüdâ 1263

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Zümre-yi kitâbdan bir zât-ı vâlâ güheri
Ḥâce-gândan eyledi şâhen-şeh-i gîṭi-sitân

Hüsn-i hatda şî'rde müsvveddede üstâddır
Zümre-yi küttâbda yokdur bu gûne nüktedân

Düşdü bir mışra' didim târîh-i rengînîn
Yümn ile Şâ'ib Efendi aldı bir gevher-nişân 1262

fâ'ilâtün / fâilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. 'Aşr-ı hikmet-i hasr-ḥân 'Abdülmeçîd'de ḥamd ola
Ḥayli zâtı kıldı Ḥaḫḫ neşr-i 'ulûma müsteḥaḫ

Cümleden işte biri ol mîr-i Rişto-ra'y kim
Meclisinde kesb-i isti'dâd ider ehl-i sebaḫ

'İlm ile perverde olmuşdur vücûd-ı nâziki
Görmemiştir mişlini dâniş-verânı mâ-sebaḫ

Evc-i ref'etde ola ol neyyir-i burc-ı kemâl
'Âlem-i devr eyledikce bu sipihr-i nüh tıbḫ

5. 'Âleme 'arz-ı kemâl itsün şabâḫ-ı ḥaşre dek
Lem'a- pâş-ı feyz olup mânendeyi mihr-i şafaḫ

İki târîh-i mücevher eyledim taḫrîr kim
Her birisi oldu ârâyişde rûy-ı varaḫ

Sûre-yi ihlâşı tefsîr eyledi 'irfân ile
Mîr-i İsmâ'il'i kılsun mazḫar-ı elṭâf-ı Ḥaḫḫ

Diger

müstef'ilün / müstef'ilün / müstef'ilün / müstef'ilün

1. Ser-kâtib-i zîşâna Hakk ihşân idüp 'ömr ü medîd
Tecdîd-i rütbe eylesün geldikce her sâl-i cedîd

Yazdım du'â-güyâ olup târîh-i pür-gevher Faḫîr
Râşid Efendi'ye Hüdâ kılsun bu nev-sâli sa'id 1282

mefâ'ilün / fe'ilâtün / mefâ'ilün / fe'ilün

1. Kemâl Efendiye bu yıl Cemâl Beğ zâde
Kemâl-i rüşd ü zekâ ile oldu şîhr-ı cemîl

Bu sūr-ı meymenet-efzâ-yı celle ḫaḫḫında
Cenâb-ı Hakk'la mes'ud be-ḫaḫḫ-ı naẓm-ı celîl

'Înâyet eyleye 'âlemde gün-be-gün mevlâ
Ḥalîle eyle ḫalîle tükenmez 'ömr ü tevîl

(Faḫîr) düşdü ne ḫoş bî-bahâne bu târîh
Kemâl-i nâzike şahr-ı celîl oldu Ḥalîl

Diger

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Farḫ-i isti'dâd ile bir mîr-i memdūḫü's-siyer
Aldı nev-manşıbla rütbe sa'd ide Rabb-i ḫadîr

Söyledim tārīḥ-i tevcīhīn du'ā birle Faṭīn
Mīr-i mīrān oldu Yezdān ide cāvid-i müşīr 1279

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Hāce-yi şāhib-kalem Hūrşīd Beg kim bu sene
Eyledi irsāl-i ḥaṭṭ mes'ūd ide Rabb-ı celīl

On sekiz yaşında iken lücceye irsāl eyledi
Bundan özge feyżine ister mi burhān u delīl

Sāye-yi şāhānede kaṭ'ı merātīb eyleyüp
Zāt-ı 'ālīsi ola devletde destūr-ı vekīl

Sāyesinde nükte-sencān-ı sūḥan mesrūr olup
Eylesün böyle du'ā-yı ḥayrını zıkr-i cemīl

5. Kıl kadar ğam görmesün ṭab'-ı laṭīfī dehrde
Zātına günden güne virsün Hūdā 'ömr ü ṭavīl

Māh olur dil-dāde bu tārīḥ-i encüm-dārına
Ebr-veş mū-sāya şaldı rüy-ı hūrşīde bu yıl 1263

mefā'ilün / fe'ilātün / mefā'ilün / fe'ilün

1. Faṭīn söyledi bir mıṣra' ile tārīḥin
Sezādır oldu mümeyyiz 'Āṭā Efendi daḥi

Diger

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Ser-mühendis oldu bir zāt-ı hüner-ver yümn ile
Nāzır-i ebniyede kılsa gerekdir ānı Hakk

Zāti hem-nām-ı nebī eṭvārı memdūḥ-ı enām
Eylemiş her rütbeye Allah ānı müsteḥak

Söyledim bir kıt'a kim tārīḥdir her mışra'ı
Çār-güşe gevher-i yekdānedir dinse eḥak 1282

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Kemāl-i iftiḥārımdan didim cevher gibi tārīḥ
Sezādır bu nişān-ı gevheri 'Aynī Efendiye

Diger

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Zihī bir gevher-i baḥr-i ma'ārrif 'ilm ü dānişle
Teferrüd eyleyüp oldu bütün aqrānına gālib

Yem-i endişeden gavvāş-ı ṭab'ım aldı bir tārīḥ
Becā Kāsım Beg oldu 'izz ile līmānda baş kātib 1268

Diger*fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün*

1. Şerh-i evrād-ı cenāb-ı mevlevīyi al oķu
Böyle bir kenz-i ḥaķāyık her zamān girmez ele

Söyle dervīşāne tārīḥ-i güher-bārın Faṭīn
Mevlevī evrādımñ şerhi başıldı feyz ile 1282

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Bāb-ı Mevlānā'ya itdi intisāb
Bir muḥıbb-i şādık miḥnet-zede

Söyledim tārīḥ-i cevher-dārını
Oldu āḥır Nūrī Beg dāḥi dede 1282

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Şülb-i pāki ḥazret-i Şākir Efendiden bu sāl
Geldi dünyāyā güzel bir duḥter-i ferḥunde-fāl

Öyle bir nev-duḥter-i pākīze-ter kim mişlini
Görmedi çeşm-i felek görmek dāḥi emr-i muḥāl

Mihr ü meh vech-i cemālınden olur nūr u ziyā
'Āleme gelmiş değıldir öyle bir şāḥıb-i cemāl

Vālıdini sāyesinde eylesün kesb-i kemāl
Görmesün yā Rabb o mihr-i nāz hic rüy-ı zevāl

5. Yazdı tārīḥ-i mücevher ḥāme-yi rengīn eser
Kevne virdi ziynet u fer Sāmiye Ḥānım bu sāl

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Virdi Neş'et Beg'e bir necl-i güzīn mevlā kim
Görmedi mişlini 'ālemde felek şimdiye dek

Mevlid-i pākini tıyduḡduḡda didim tārīḥin
Zīb ile kevne ḡadem başdı Emīn Muḡiş Beg 1279

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Şerefle geldi dünyāya yine bir tıfl-ı nāzende
Mişl-i ḡonce yā Rabb olmasun 'ālemde pejmürde

Yazup tārīḥ-i cevher-dārın itdim 'āleme tebşīr
Cihānā toḡdı Şālih Beg Efendi nāz ile müjde 1279

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Meserretle cihāna geldi bir maḡdüm u maḡdūme
Ḳudüm-i mes'adet melzumları dünyāyı itdi şād

Niyāzıyla cenāb-ı Ḥaḡḡ'a tārīḥ eyledim inşād
Ḳadem başdı Kemālādeddīn Ḥadīçe kevne es'ad bād 1282

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Hâzret-i Muhsin Efendi-yi muhâssin-i şîme
Virdi bir duh̄ter-i pākîze bu yıl subhânım

Gülşen-i dehrde bir gonce-yi rengîn-terdir
Görmesün bād-ı hazân hic o gül-i handânım

Söyledim harf-i mücevherle Faḫîr tārîhin
Geldi biñ nâz ile bu 'âleme Fıḫnat Hânım

'İzzetiyle bendesi mîr-i 'azîz-i ekreme
İtdi bir maḫdûm 'inâyet ḫālîk-ı nev'-i beşer

5. Dîdeler rûşen didim tārîḫ-i cevher-dârını
Yûsuf 'İzzeddîn Beg toḫdu bu yıl bā-'izz ü fer 1280

mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün

1. Hüdâ bir necl-i zîbâ virdi kim Hüsnu Efendiye
Cemâl-i bā-kemâlinden gelür fermâ ile mihre

Faḫîr cevherle tezyîr eyledim tārîḫ-i mevlüdîn
Ḳadem başdı Ḥalil Cevdet Efendi sa'd ile dehre 1275

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Eyledi Ya'ḳûb Efendiye 'atâ Rabb-i Kerîm
Bir güzel maḫdûm kim olsa gerek ḫayrû'l-ḫalef

Harf-i cevher-dâr ile resm eyledim tārîḫini
Maḫdem-i Tevfîḫ Efendi virdi bu kevne şeref

Diger

mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün

1. Güzide duhter-i mîr-i şefîk-i nükte-fermâniñ
Bismi'l-lah bed' itdi elifbâya deyib sâne
- Hemân cem'iyetine yazdı hâme cevherin târîh
Bi'avni'l-lah Zehrâ Hânım itdi bed'-i Qur'âna 1281

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Duhter-i pâkîze-yi Vâcid Efendi 'ilmle
Olsun eţfâliñ bülendi itdi bed-i besmele
- Oğu bir noқта gibi nazm eyledim târîhini
Neyyire Hânım Efendi itdi bed-i besmele 1274

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Sa'd ile itdi tülû' 'âleme bir meh-pâre
Pertev-i hüsnünü balâ-ter ide Yezdânım
- Söyledim maqdem-i mes'ûduna târîh (Faîin)
'İzz ile geldi bu dünyâya Ruqiye Hânım 1281

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Eyledi Kadri Efendiye 'âţâ Rabb-ı kerîm
Mişli dünyâda bulunmaz duhter-i ferhunde dem

Söyledim bir mıṣra'-ı rengīn ile tārīhini
Başdı bu kevne Şabiha Faṭma Hānım ḳadem 1282

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Luṭf idüp mīr-i Rızā'ya ḥazret-i bārı Hüdā
Eyledi iḥsān bir nev-duḥter-i ferḥunde dem

Ḳıṭ'a-yı gevher gibi ṭarḥ eyledim tārīhini
Başdı 'İffet Hānım 'izz ile bu yıl mehde ḳadem 1281

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Luṭf idüp 'İşmet Efendi'ye cenāb-ı mevlā
Virdi bir duḥter-i nāzik-ter ü zībā çehre

Yazdı cevher gibi tārīḥ (Faṭīn)-i kem-ter
Geldi bā-yaman vü şeref Fā'ıka Hānım dehre 1282

me'fā'ilün / me'fā'ilün / me'fā'ilün / me'fā'ilün

1. 'Ömer Ağa'ya Mevlā virdi bir maḥdüm-ı zībā kim
Ziyā bahşā olup mihr-i cemāli māh-ı ğarrāya

Teşekkür eyleyüp tārīḥ-i cevher eyledim tanzīm
Bī-ḥamdüli'l-lah Şelāḥaddīn Efendi toĝdu dünyāya 1282

mefā'ilün / fe'ilātün / mefā'ilün / fe'ilün

1. Kemāl-i luṭfla Seyfi Efendiye Mevlā
‘İnāyet eyledi bir necl bī-nazīr ü mişāl

Sezā yazılsa mücevher kalemle tārīhi
Cihāna ‘izz ile toğdu Emīn Efendi bu sāl 1282

müstef'ilün / müstef'ilün

1. Dürr gibi nazm eyledim
Mışra’-ı tārīhini

Buldu cihān yümñ ü fer
Toğdu Hüseyin Kemāl 1275

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Qadri Ağaya Hüdā duğter ihsān itdi kim
‘Ālemi kıldı münevver-i āfitāb ṭal’atı

Kilk-i cevher-dār ile yazsam sezā tārīhini
‘Ārife Hānım gelüp bu kevne virdi ziyetü 1281

fe'ilātün / mefā'ilün / fe'ilün

1. İtdi ser-kātib ticāreti Haqq
Rütbe-yi nevle luṭfuna mazhar

Ya’ni Rāşid Efendi kim zātı
Tağdir-i kaṭ’ rütbe itse değer

Ṭab'ı gencîne-yi ma'ârrifdir
Naẓm u nesri mişâldir dürr-i gevher

Eylemiş zât-ı pākini mevlâ
Kâtib ü şâ'ir ü hüner-perver

5. Çok mu dirsem yegâne-i devrân
Az gelür dehre böyle ehl-i hüner

Ġayr-ı mâ-fi-z-zamîri söyle (Faṭîn)
Böyle der-dâb-ı şâ'irân ekşer

'Ömrini eyleyüp Hüdâ efzûn
Rütbe-yi vicâhîn eyleye bir ter

Beyt-i âti olur iki târîḥ
Ola tam ikincisi gevher

Rütbe-yi şânîyeyle bu demde
Râşid Fâzıl aldı diğ'er fer 1280

mefâ'ilün / fe'ilâtün / mefâ'ilün / fâ'lün

1. Cenâb-ı Haḫḫ idüp Aḫmed Efendiye iḫsân
'Înâyet eyledi bir necl-i bî-ḫaṭâ vü kuşûr

Sünûh eyledi gevher mişâli bir târîḥ
Naẓîf Efendi gelüp virdi dehre fer u sürür 1281

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Müjde kim Osmān Efendi'ye Hüdā müste'ān
Luṭf idüp kıldı 'aṭā bir duḡter-i ferḡunde-dem

Söyledim cevher gibi tāriḡ-i mevlūdin Faṭīn
Zīb ile āfāka baṡdı 'Āiṡe Hānım ḡadem 1281

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Şerefle geldi dünyāya yine bir tıfl-ı nāzende
İlāhī feyz-i luṭfuḡda dem-ā-dem bahre dār olsun

Cihānda biḡ yaşasun her 'ulūmu eylesün taḡṡıl
Kemāl ü 'ilmle 'ālemdede dā'im mu'teber olsun

Faṭīn ḡarf-i mücevherle didim tāriḡ-i mevlūdīn
Kemāleddīn Efendi ṡoḡdu dehre müjdeler olsun

Diger

fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilün

1. Bir güzel duḡter-i nāzik-ter ü ferḡunde-liḡā
İtdi Maḡmūd Efendiye 'iṡā Yezdānın

Şevḡa ile eyledi tāriḡin ḡāme taḡrīr
Müjde āfāka ḡadem baṡdı Nebīle Hānım 1281

mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün

1. Yine bir hâce-yi şāhib-kemālīñ şulb-ı pākinden
Şerefle tođdu gūn-ı ref'ete bir tıfl-ı mah-sīmā

‘Aceb mađdūm-ı nāzīk-ter ‘aceb ferzende dāniş-ver
Cebīninde kemāl-i aşārı olmuş zāhir ü peydā

Derūn-ı mekteb-i ‘irfanda kesb-i ‘ulūm idüp
Cihānda vāliidi āsā ola üstād-ı bī-hemtā

Ṭuyunca bi'l-bedāha söyledim tārīḥ-i mevlūdīn
Besīm Beg ‘izzet ile geldi dehre pīr ide Mevlā

Diger

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Pür-hüner Başri Efendi-yi nezāket-perveriñ
Başdı dünyāya қadem bir duğteri ‘izāz ile

Düşdü bir tārīḥ-i ziynetde Faḫīn mevlūdīne
Geldi Şāfīnāz Ḥānım ‘āleme biñ nāz ile

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Geldi bir ferzend-i ferḫunde қadem dehre yine
‘Ömrini müzdād ide Ḥaққ devlet u celāle

Ḥarf-i cevher-dārdan nazm eyle tārīḥin Faḫīn
Toğdı İsmā'il Efendi dehre biñ iқbālle

Diger

mef'ülü / fâ'ilâtün / mef'ülü / fâ'ilâtün

1. Yazdı harîr-i hâme-yi târîh-i gevher-efşân
Hüsniye toğdu müjde mâ'il Hasan Efendi

Diger

müstef'ilün / müstef'ilün / müstef'ilün / müstef'ilün

1. Şâyestedir târîhini cevherle tezyîn eylesem
Oldu Cemâleddîn Begiñ sūr-ı hıtânı yümn ile 1255

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. İftihârımdan dü târîh-i mücevher söyledim
Babası sūr-ı hıtân itdi bu yıl Gâlib Bege

Diger

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Bir hüner-ver nükte-perver mîr-i 'âlî-şân kim
Zâtını mecmu'â-yı fazl eylemiş Rabb-ı mecîd

Hâtt-ı gevher-dârına bir vechle olmaz bahâ
Münşe'atıyla olur erbâb-ı ma'na müstefîd

Ol dürr-i 'âli-bahânîñ bildi 'âlem kadrini
Gevher-i genc-i ma'arrîf olduğı oldu bedîd

Oṭa-yi mektübī-yi ‘ālīyye me’mur eyleyüp
Zāt-ı ‘ālīsine talṭīf itdi ḥān-ı ‘Abdūlmecīd

5. Rütbesiyle bir nişān-ı şālīse iḥsān idüp
Kıldı terfī’ ḳadrini şāhen-şeh-i dārā ‘abīd

Rütbe-yi ūluyı iḥrāz eylese şāyestedir
Mişlini görmüş deġildir bir daḫi çerḫ-i ‘anīd

Bādi-yi taşdı’ olur ṭūl-ı maḳāl itme yeter
Şıdḳla añā du’ā eyle illā yevm-ül-va’īd

Görmesün bir vechle ḳalb-i şerīfi rūy-ı ġam
Ṭab’ına günden güne Mevlā vire şevḳ-ı cedīd

Encüm-i seyyāre reşk eyler bu tārīḫe (Faṭīn)
Mīr-i şābit lihye irsāl kıldı Ḥaḳḳ ḳıla sa’īd 1262

mef’ūlü / fā’ilātün

1. İḫvān-ı bā-şafādan
Bir kātib-i hüner-ver

‘İzz ü şerefle kıldı
Ḥaṭṭ-ı laṭīfi irsāl

Bu lihye-yi şerīfi
Bādi-yi Bādi-yi feyzi olsun

Ḳaṭṭ-ı merātib itsün
Ol zāt-ı şāḫib-i iḳbāl

5. Bu mışra'-ı mücevher

Tārīḥ düşdü añā

Muhtār Efendi kıldı

İrsāl-i lihye bu sāl 1261

mefā'ilün / fe'ilātün / mefā'ilün / fe'ilün

1. Küşād-ı lihye ile hüsn-i bulmadı nokşān
Getürdü zīb u ḥaṭṭ-ı nev-edā o şūḥ-ı şene

Mübārek eyleye Allah söyledim tārīḥ

Emīn Efendi küşād itdi lihyesin bu sene 1282

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Lihye irsāl eyledi mīr ü ḥayā-yı pür-kemāl
Zātına olsa gerekdir bā'ış-i nev-pāye ḥaṭṭ

Māh olur dil-dāda tārīḥ-i güher-bārın görüp

Nevrāsa şaldı ruḥsār-ı vecīthe şāna ḥaṭṭ

Diger*müstef'ilün / müstef'ilün / müstef'ilün / müstef'ilün*

1. Şāmiḥ Efendiye Hüdā her dem virüp şevḳ-i cedīd
Ḳaṭ'ı merātıb eylesün 'ālemde bir vefḳ-i ümīd

Tebrik idüp yazdım Faṭīn tārīḥ-i cevher-dārını

Ḳılsun bu nev-i sāl ile Şāmiḥ Efendiye sa'īd 1282

mefā'ılün / fe'ilātün / mefā'ılün / fe'ilün

1. (Faṭīn) ḥarf-i mücevherle söyledim tāriḥ
Sa'id Efendiye itsün Hüdā bu yıl sa'id 1262

mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün

1. Şeh-i iklīm istiğnā cenāb-ı mīr u muḥsin kim
Revādır ḥak-sār olsa yolunda ḥalk-ı nā-ma'dūd

Vücūd-ı nāziki perverde olmuş nāz u naḥvetle
Felek görmüş değıldir böyle bir meḥbūb-ı nāz-ālūd

Nedir böyle bu sinn u sālda bu aḳl u isti'dād
Nice aşar-ı gün-a-günü oldu 'āleme mevrūd

'Aceb bir böyle şā'ir-zāde gelmiş mi bu dünyāya
Dürr-i manzūme-yi pāki le'āli gibi nā-meşhūd

5. Nigāh-ı luṭfuna maḥzar olur üftādesi dā'im
Cihāna gelmemişdir zātı gibi kerem-fermūd

Pey-a-pey luṭfuna iḥsānına maḥzar ider böyle
Olunca bir ḳulundan ol şeh-i 'ālī-himem hoşnūd

Unutdurdu baña luṭfuyla lafz-ı Hātem-i Ṭāyī
Şeh-i nev-şirvāni geçdi 'adliyle o şāḥib-cūd

O mihr-i 'ālem ārāyı bī-ḥaḳḳ-ı sūre-yi aḍḥā
Baña göstermesün burc-ı zevāldede hazret-i ma'būd

Budur Allah'dan her dem niyāz-ı müstemendānem
İde zīr-i zemīnde düşmen-i bed-ḥāhını nābūd

10. O şüh-ı şive-kārı bed-naẓardan şaklasun Mevlā
İşābetdir bu yüzden varsun olsun ğayrler bih-būd

Faṭīn teşdī'e bādi oldu eṭnāb sühan itme
Du'ā-yı ḥayrına başla budur her vechle maḳşūd

Nice bir sāl-i ferruḥ-fāle nā'il eyleye Mevlā
Vücūd-ı nāzenīni şahḥn-ı şıḥḥatde ola mevcūd

Dū destim kaldırup Ḥaḳḳ'a niyāz eyle didim tāriḥ
Bu sāl-i meymen-pīrā ola Muḥsin Beg'e mes'ūd

Diger

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Faṭīn şükrāne yazdım lafzā vü ma'nā bu tāriḥi
Sene biñ iki yüz yetmiş üç oldu yümn ide Mennān 1273

müstef'ilün / müstef'ilün

1. Aḥmed Efendiyi Ḥüdā
İtsün şafāda dā'imā
Ḳılsun añā lüṭf u 'aṭā
Geldikce her sāl-ı cedīd

Ol nev-nihāl-i nāzenīn
Olsun cihānda kām-ı bīn
Her anda Rabb-ı mu'īn
İḥsān ide 'ömr-i medīd

Şāni-sene ol eger
 İmdād eylerse diğ̃er
 Tārīḥ yazdım ikişer
 Kim olmamış mişli bedīd

Nev-sālını sa'd eyleye
 Aḥmed Efendiniñ Ḥüdā
 Sāl-i nev'in mennān kıla
 Şevki Efendiniñ sa'īd 1269

müstef'ilün / müstef'ilün

1. Cāvid Beg'e Rabb-i mecīd

Geldikce her sāl-i cedīd
 İḥsān ide şevk-ı mezīd
 Göstermeye rūy-ı keder

İtdim (Faḫīn) ḥayr du'ā
 Tārīḥ-i cevherle añā
 İtsün bu nev-sālin Ḥüdā
 Cāvid Beg'e bādi-yi fer 1269

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Ba'zı virān-ḥānelerde Ḥaḫḫı Beg baykuş gibi

Ḥayli demlerdir ki eyler idi arām-ı kıyām

Ġayrı konup göçmeğe kolu kanadı kalmamış
 Bir mücedded-lāne inşād etmeğe etmiş merām

Yapdılar çör-çöbden añā bir 'acāyip lāne kim
 Şöyle tursun serçe qarğa semtine itmez ḥırām

Birbirine argalar ‘arz eylesün tārīhini
Müjde-yi abāb Haı-yı büm itdi tecdīd-i maām 1265

fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilün

1. Düşdü bir tārīh-i pür-gevher Faın itmāmına
Eyledi Behcet Efendi hāne-yi vālā binā

Diger

mefā’ilün / mefā’ilün / mefā’ilün / mefā’ilün

1. Aıbbādan bir ‘ālī zāt irsāl eyleyüp lihye
Ne ‘ālā sünnet-i pāk-i resülü eyledi icrā

Mübārek lihye-yi pāk ü lafīn āb u zemzemle
Hüdā itsün müyesser ‘izz-i qarīb yunmalıı añā

uyunca bī-bahā tārīh tarīr eyledim ben de
Çekildi rüyine Şādık Begiñ bu yıl ha-ı zībā

Diger

fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilün

1. Kilk-i gevher-dār ile tārīhini yazdım Faın
Virdi ha-ı rüy-ı cemīlin zihne hüs-n-i cedīd 1263

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Şulb-ı pāk-i Muşafa Ağa-yı 'ālī-şāndan
Geldi mehd-i kevne bir nev-duĥter-i nāzik-eda

Ṭal'at-ı zībāsı o nev-duĥter-i sa'd-aĥteriñ
Eyledi dünyāyı tezyīn virdi afākā ziyā

Söyledim bir mışra'-ı gevher ile tārīhini
'Āişe Şiddiķa Hānım kıldı dehri pür-şafā 1261

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Bedr-āsā toĥdu dünyāya yine bir meh-cemāl
Ṭal'at-ı zībāsı çoķ mu bulsa 'ālemde şuyū'

Ṭārem-i çārımdan irdi şayd-ı tārīhi Faṭīn
Māhiñ on dördüncü günü itdi Bedri Beg ṭulū' 1262

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Ola Şā'ib Efendi şükr-i güftāre şad-taḥsīn
Ḥalāvet üzre şerḥ itdi kitāb-ı nān u ḥelwāyı

'Aceb nazm ile neşri mezc idüp ṭab itdi bir ḥelwā
Sezā bezm-i kemāle da'vet itse İbn-i Sīnā'yı

Luġāt-i Fārisī'yi naql idüp ta'bir-i Türkī'ye
Bu pākīze eşer buldu deĝer lafz üzre ma'nāyı

Görüldükçe bu şerḥ-i pür-leṭā'if ṭab'-ı ehl-i zevķ
Bulur her nüktesinde ḥālet-i rengīn-i şahpāyı

5. O zātı şā'ibü't-tedbīr 'ömr ü cāvidān bulsun
Getürsün kuvveden fi'le nice aşār-ı zībāyı

Faṭīn īrād-ı lafzı bī-müje ile düşme da'vāya
Ṭa'ām-ı şekerin varken yimezler tuzlu şorbayı

Mişāl-ı nān u helva ṭab'a tārīḫi virir lezzet
Başıldı bā-ḫelāvet bul oku şehd-i muşşeffāyı 1275

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Hācı İsmā'īl Efendi bu maḫāmı yapıdırup
Rūḫ-ı merḫūme Cemīle Hānıma viridi şafā

Biñ iki yüz yetmiş üçte müddet-i 'ömrü bitüb
Bāni-yi merḫūm oldu 'āzim-i dār-ı beḫā

Rūḫunu müsteḡraḫ-ı emvāc-ı raḫmet eyleyüp
Ḳabrini itsün münevver ḫaşre dek bāyī Hüdā

Vaḫtidir tārīḫ-i cevher-dārını söyle (Faṭīn)
Bu muvaḫḫat-ḫāne oldu ṭarḫ-ı nev üzre binā 1271

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Mevālī-yi me'āliden 'azīz-i nükte fermāye
Hüdā bahş eyledi bir necl-i 'ālī-yi hümāyūn fāl

Ḳadem başdı rebī'ü'l-evvel içre mihr-i iḳbāle
'Aceb mi maḫdeminden ḫayr-ı maḫz eylesen istidlāl

O mecl-i ercümendi vâlid u dâderler ile Hâkık
Mu'ammer eyleye 'âlemde bâ-iqbâl ü bâ-iclâl

İdüp kaç'-ı rüteb ber-vağf-ı maṭlab şadr-ı devletde
Ola her biri bir câh-i diğەرle fâ'ıku'l-emşâl

5. Sezâ târîḥ-i cevher-dârın eylersem Faṭın inşâd
Bahae'd-dîn Efendi toğdu kevne mecdle bu sâl 1267

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Bir güzel maḥdüm 'inâyet itdi Hâkık Hâmid Bege
Reşk iderse hüsnine şâyestedir şems u kamer

Bî-bahâne söyledim târîḥ-i millâdın (Faṭın)
Maḥdem-i mir-i Hüseyn afâkâ virdi zîb u fer 1282

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Virdi Aḥmed Beg Efendiye Hüdâ-yı müste'ân
Bir güzel maḥdüm kim bir dürr-i meh-i enver ile

Söyledim cevher gibi târîḥ-i mevlüdîn Faṭın
Zühdî Kâdri Beg cihâna toğdu sa'd u fer ile 1282

mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün

1. Kalemde nâl-i asâ çıkdı bir târîḥ-i müstesnâ
Oḳundu hüsn-i ḥatt Muḥsin Begiñ vech-i cemîlde 1259

mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün

1. 'Aceb mi tab'-ı hassân eylese taḥsîn bu târîḥe
Hüsn-i nûru ile pür-nür kıldı 'âlemi Allah 1259

fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Beş gice efkâr ile
Geldi bu târîḥ-i tām

Muḥlîş-i pāk-i 'aṭā
'İzz ile olsun yemîn 1254

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Ḥazret-i 'Abdülmecîd Ḥān muḥîṭ-i cûd kim
Nehr-i iḥsâniyle seyr-âb oldu cümle kâ'inât
- Bende-gânından biri yaptı bu dil-cû çeşmeyi
Nâ'il-i ecr-i cezîl olsun o memdhü's-şifât
- Ağdı bir târîḥ-i dil-cû çeşme-sâr-ı ḥāmeden
Oldu cāri sāye-yi şāhanede 'ayn-ı ḥayāt 1261

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Ḥazret-i 'Abdülmecîd Ḥāniñ zihî
Cûy-ı bār-i luṭfuydehri itdi şen

Bende-gânından biri bu çeşmeyi
Eyledi inşā-yı himmet bî-miḥn

Nāsa işrāb eyledim tārīh ile
 Āb u kevşer iç bu ‘ālī çeşmeden

Diger

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Hazret-i ‘Abdülmecīd Hānıñ her ān
 Luţfuna dil teşnedir çerh-i kühen

Sāyesinde bende-gānından biri
 Eyledi bu şehri bu çeşmeyle şen

Düşdü bu mışra’ didim tārīhini
 Şihhat ola bir şu iç bu çeşmeden

Diger

mef'ülü / fā'ilātü / mefā'ilü / fā'ilün

1. Bir ehl-i ‘İsmet itdi bu nev-çeşmeyi binā
 Olduğca böyle cāri ola nā'il-i şevāb

Haqq Seydā Efendiye ecr-i cezil vire
 İtdi bu hayrı hemşiresi hānım intiḥāb

Dil-teşne-gāna şāfi cevābım budur Faṭīn
 Sa'y eylesünler içmeğe elde iken bu āb

Yazdım kemāl-i şevkle tārīhini dūtā
 Bu çeşme-yi ḥayr-ı ‘Āişe Hānımdır iç külāb

mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün

1. Hārāb olmuş idi çokdan beri bu çeşme-yi zibā
Tunus'dan geldi bir zat eyledi 'imār ile te'yīd

Ola ma'cūr-ı ilāhī bāğni-i evvel ile āhīr
Şu içdikce dil-cū çeşmeden her sâhib-i tevḥīd

Faṭīn itmāmına tārīḥ-i cevher eyledim tertīb
Bu eski çeşmeyi de İbn-i 'Ayyād itdi nev-tecdīd 1280

mefâ'ilün / mefâ'ilün / fe'ülün

1. Yapıldı nev-be-nev bu cesr-i dil-cū
Bu mevķ'i sū-be-sū ihyā olundu

Faṭīn bir mışra' ile yazdı tārīḥ
Bu cesr-i nev-metin inşā olndu 1281

fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilün

1. Didi cevher gibi tārīḥini şakķā başı
Ṭoğrısı eğri kapuda bu nice oldu ḥarīķ 1267

Vefayāt

mef'ülü / fā'ilātü / mefâ'ilü / fā'ilün

1. 'Abdüllatīf Beg ki kerāmet u himmeti
Gün gibi zāhir olmuşdu bu cihānda

Herkes giderdi dergehine ‘arz-ı hācete
Hāşıl olurdu maḫsadı ol asitānda

Zāt-ı şerīfi vāḫıf-ı esrār-ı Hāḫḫ idi
Mişl ü nazīri yok idi aşlā zamānda

Feyz ü Hüdāya mazhar idi ḳalb-i enveri
Keşfi celī velī idi kevn ü mekānda

5. Gerçi yogıdi kimseile ülfeti velī
Medḫ u şenāsi her bir zebānda

İtdi şehīd zātını nāgāh bir yazıydı
Rūḫ-ı laḫīfi eyledi mesken cinānda

Ḳurb-ı cenāb-ı ḫālidi itmiş idi maḫām
Oldu defīn-i ḫak o ‘ālī mekānda

Ḳurb-ı Hüdāya gitdi o zāt-ı şerīf veli
Nār-ı firāḫı oldu ‘ulv-i ḫayyiz cānda

Rūz-ı cezāda nā’il olup iltifātına
Olsun Faḫīn-i dilşode emn u imānda

Diger

fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilün

1. Mişli yok bir şadr-ı zīşānı felek maḫv eyledi
Mātem eylerse n’ola ‘ālem ila yevm-ül-vā’id

Ol vezīr-i ‘āzam u şadr-ı celīl ü afḫamiñ
Oldu tārīḫ-i vefātı mevt-i Pāşā-yı Reşīd

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Hāy-meded Cabbār-zāde bir kerīm İbn-i Kerīm
‘Ālemi terk eyleyüp ‘uqbāya oldu rüy-ı rāh

Mazhar-ı lütf-i şehen-şāh-ı cihān olmuş idi
Zātına çok rütbe ihsān eylemişdi pādişāh

Rūmeli Beglerbegi olmuş idi Sīvāside
Hüsn-i hıdmet eylemişdi devlete bī-iştibāh

Yetmiş yetmiş idi sinni şalāh-i hāl ile
İtmemiş idi ‘ömrini ‘işyānda maḥv u tabāh

5. Erci’i emri irince sem’ine yāhū diyüp
Rūh-ı pāki cennet-i ‘ālāda buldu cāy-gāh

Merḫad-i pāki ola rüşen illā yevmü’l-kıyām
Şāhib-i zühd ü şalāh idi o zāt hayr-hāh

Etdi bu resme ricāl-ı ğayb tārīhin beyān
Çıldı mesken cenneti ‘Abbās Paşaya ilāh 1275

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Yazık kim zevce-yi pākizesi ‘Āşım Efendinin
Cihānda itmemiş iken civānlık vaqtini ikmāl

Perişān berg-i ‘ömrünü bād-ı hāzān-ı mevt
O naḥl-ı bāğ-ı ‘iffet olmadan bār-āver-i āmāl

Zevāl irdi o mihr-i evc-i istiğnāya bī-hengām
Ola ḳabr-i şerīfi mmehbiṭ-i elā envār māl-ā-mān

Cenāb-ı dāder-i sa'd-aḫteri 'İsmet Beg'e mevlā
Vire şabr-ı cemīl 'ömr-i ṭavīl 'ālemde bi'l-iḳbāl

5. Ricāl-i ğayb-ı himmet itdi bu tārīḫ-i menḳūṭe
Ḥadīce Ḥānıma dārü's-selām oldu maḫal bu sāl 1275

mefā'ilün / fe'ilātün / mefā'ilün / fe'ilün

1. Hüner-verān-ı zamāndan yine bir ehl-i ḳalem
Civān ü tāze iken itdi terk şevb-i ḫayāt

Te'ehhül eyleyüp itmişdi sünneti icrā
Te'ākūp eyledi sūr-ı zifāfı şūr-ı memāt

Cihānda derdine dermān bulmayup āḫir
Cinānī eyledi kendüye cāy-ı feyz ü necāt

Ġārīḳ-i lücce-yi raḫmet ide Ḥüdā rūḫun
Şef'i u yāver ola aña Seyyid-i sā'dad

5. Ḥurūf-ı mu'cem ile yazdı ḫāme tārīḫin
Yazıḳ yazıḳ ki 'Ömer Beg Efendi itdi vefāt

Diğer

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. İrdi hātıfdan nidā birle bu tārīḫ-i selīs
Haḳḳ didi Ṭāhir Efendi ḳıldı mesken cenneti 1275

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Eyledi bir kâtib-i şâhib-hüner 'azm-i beķā
Merķad-i pāki ola reşkāver-i bāğ-ı cinān

Cezbe oņasında bir müddet muķayyedlik idüp
Eylemişdi kesb-i ma'lümāt-ı bī-reyb ü gümān

Zātı Şa'ban-ı velīniñ bende-gāndan olup
Halvet-i zıkr içre lezzet-bāb olurdu her zamān

Mişli nādir bir kemān-keş zāt-ı 'ālī-ķadr idi
Sa'īd bin Vaķķāş ile haşr ede Rabb-i müste'ān

5. Hāyf kim kırķ yaşına girdikde bir derde düşüp
Çāresiz dār-ı fenādan oldu 'uķbāya revān

Vāldīni vādi-yi haşretde kıldı rüz u şeb
Var yiri cān u gönülden itseler āh u fiğān

Bülbül-i tab'ı sühangū baş keser tārīhine
Gülşen-i me'vā ola Rāşid Efendiye mekān

Diger

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Bende-gān-ı mevlevīden bir mühāsıb-zāt-ı hayf
Çeşm-i 'ālemden nihān itdi sipihr-i kec-ħırām

Şam ordu-yu hümāyūnda on iki sene
Hüsn-i ħıdmet eyleyüp olmuşdu şâhib-i ihtişām

Altmışa girdikde sinni eyledi ‘azm-ı beķā
Raĥmet itsün rŭĥuna mevlā illā yevmŭ’l-ķıyām

Defn olundu na’ş-ı pāki şeyĥ-i ekber yanına
Ķabri bī-şŭbhe olur mānende-yi dārŭ’s-selām

5. Ħarf-i menķŭt ile naķş itdi ķalem tārĥını
Rŭşdü ‘Abdullah Efendi ķıldı ĥald iķre maķām 1275

fā’ilātŭn / fā’ilātŭn / fā’ilātŭn / fā’ilŭn

1. Eyledi ‘azm-i beķā sınıf-ı kibārıñ ‘ādili
Ķalması şāĥ u vezīre iĥtiyāc u minneti

İki def’a Filibeye olmuş idi ķā’im-maķām
Olmamış idi ahālīye ezā vŭ miĥneti

Yetmiş yetmiş idi sinni velikin dā’imā
Ra’y ũ tedbīri virir idi umŭra ziyneti

Şāf idi āyīne-yi tab’ı ĥubār-ı zŭlŭmden
Ħaķķ yolunda şarf iderdi naķd u şa’ŭ mikneti

5. Leyle-yi pāk-i berāt iķre idi itdi irtiĥāl
Luĥf-ı Ħaķķ’a mazĥar itmiş anı ĥŭsn ũ tıyneti

İltizām itdi ricāl-i ĥayb tārĥın didi
Ādil İsmā’ıl Paşa ide mesken cenneti 1274

fe'ilātün / mefā'ılün / fe'ilün

1. Kağı 'Osman Efendi-yi Fāzıl
Fücceten itdi 'azm-ı dār-ı beķā

Elli altmıř sene hűkűmet idűp
Kimseye itmemişdi ğadr ařlā

Herkesiñ haķķın eyleyűp ihķāķ
Emr-i bārġyi eyler idi edā

Sinni toķsānına vāřıl olduķda
Haķķ diyűp oldu tārik-i dűnyā

5. Bi'l-bedāha didim aņā tārġh
Kıldı 'Osman Efendi cenneti cā 1278

mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün

1. Nařıl haķķ itmesűn řekvā sipihr-i ğadr-i fermādan
Yine bir duşter-i pākġzeyi maşv u tebāh itdi

Cenāb-ı vālidı řākir Beg ile zevci Hāmid Beg
Vefātın gűř idince her biri biñ āh u vāh itdi

Bařınca on yediye sinni bir derde olup dűĉār
Beş altı ay iĉinde meskenin ķurb-ı ilāh itdi

Bulunmazdı neřġri bir daği genc-i nezāketde
Felek ol gevher-i pűřide-yi hāķ-i siyāh itdi

5. Ricāl-i ğaybda gűř eyledim tārġh-i menķűtun
Behiye Faşma Hānım cinānı cilve-gāh itdi 1278

mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün

1. Kılavuzu ola hüsn-i 'amel rûz-ı kıyâmetde
Du'âcısı da'âvî nâzırınıñ gitdi dünyâdan

Umûr-ı halk ile meşgûl idi fermân-ı Hakk üzere
'Adâlet 'âleminde eylemişdi kendüye me'men

İrince altmış iki yaşına teslîm-i rûh itdi
Bu cây-ı dil-guşâ oldu vücûd-ı pâkine medfun

Cinânda vâlidî Mazlûm Ağâ'ya hem taqarrî
Ferehñâk eylesün rûh-ı şerîfin hâlîkı zulmen

5. Ricâl-i gaybdan gûş eyledim târîh-i menkûşun
İde cennetde İbrâhim Efendi'ye Hüdâ mesken

1275

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Muştafa Tâlib Efendi-yi müverrih kim anı
Zübde-yi 'ilm-i tevârih eylemiş idi ilâh

Ekser evkâtını târîhe haşretmiş idi
Yılda biñ târîh nazm eyler idi bî-iştibâh

Şöhre-yi âfâk olmuşdu müverrihlik ile
Gerçi tanzîm-i gâzel de eyler idi gâh gâh

Hadd-i seb'ine sinnîn 'ömrü olduğda yaqîn
Nâ-mizâc oldu o pîr-i nükte-pîrâ altı mâh

5. Ercâ'i emri irince sem'ine yâhû diyüp
Nüşâ-yi pâki vücûdın eyledi mahv u tabâh

Yād idüp zātın müverrihler naşıl olmaz melül
‘Ālemiñ gitdi Sürūrī-yi zamānı āh āh

Bir muḥıbb-i şādık-ı nazm eyledi tārīhini
Tālib-i dīdār-ı Haqq kıldı behiştı cāy-gāh 1275

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Bākire bir duḡter-i pākize-yi nāzik-teriñ
Gül gibi şoldu cemāl-i bā-kemāli nā-gehān

Hay yazıklar kim otuz beş yaşına girmiş iken
Oldu cismi hāk-i siyah içre nihān

Öyle bir derde giriftār oldu bu ‘ālemde kim
Bulmadı çāre añā bunca aṭıbbā-yı zamān

Hūriye Hānım Efendiniñ idi memlūkesi
Cennet-i ‘ālāda olsun mālİK u hūr-i cinān

5. Harf-i menḡūt ile yazdım mışra’ı tārīhin
Kıydı dilber-i ḡalfaya zālīm sipihr bī-amān 1276

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Hāzret-i Nūrī Efendi-yi ḡaḡāyık-ı aşnā
‘Ālem-i lāhūte gitdi itdi terk-i māsivā

Dergeh-i pāk-i Rıfā’ı’de olup ḡalvet-güzīn
Kırksene müddet meşīhat itdi bā-feyz-i Hūdā

Mazhar-ı sırr-u nefis bir mürşid-i agāh idi
Himmet-i nuṭṭu virirdi derd-i mendāna şifā

Zir-i pāyinde olan ma'şum incinmez idi
Gūyiyā cism-i laṭīf idi o ḳuṭb u evliyā

5. Sinni irdikde kemāle eyledi maḥv-ı vüçüd
Rūḥ-ı pāki ḳurb-ı gāh-ı Ḥaḳḳ'a itdi ilticā

Ḥazret-i Aḥmed Rıfā'ī'ye olup zātı refīḳ
Ola maḥşerde şefī'i seyyīd-i āl-i abā

Ḥarf-i mu'acemle ricāl-i ğayb tārīḥin didi
Şeyh-i Nūrīde 'ayān oldu beḳā ba'dü'l-fenā 1274

fā'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fā'lün

1. Duḡter-i pākīni 'Oşmān Beg Efendiniñ āh
İtdi üç yaşına irdikde hebā zālim ecel

Ḥarf-i menkūṭ ile tārīḥini naḳş itdi ḳalem
Şāliḫa Ḥānıma Rabbim ide ḥuld içre maḫal 1275

mefā'ilün / fe'ilātün / mefā'ilün / fe'ilün

1. Vār idi ḫān-ḳah-ı dehrde bir 'ālā şeyḫ
Hemīşe zātına ḫürmet iderdi ḳuṭb-ı zamān

İderdi zāvīye-yi inzivāda tevḫīdīn
Olurdu künc-i ferāgatde dā'imā pinḫān

Ṭarīḳ-i ‘āli-yi Ḳadirīyede yoğ idi eşi
Bilürdü ḳadrini Sulṫān Ḳādir Geylān

Ṭarīḳde mürşid-i kāmil idi o zāt-ı şerīf
Hemīşe keşf ü keremātını görürdü cihān

5. Żamīri mażhar-ı sırr-ı ḫaḳīḳat olmuş idi
Yoğ idi bir daḫi bu rütbe şāḫib-i ‘irfān

Ḥidiv-ı kişver şıdḳ u refi’i pāye-yi ‘adl
Celīs-i taḫtgehi ḫilm-i memba’-yı iḫsān

Der-Medīne-yi ‘ilm itmiş idi hem-nāmın
O şehre ḳılmış idi Ḥaḳḳ bunu daḫi der-bān

Cihānda mişli bulunmaz ḫekīm-i ḫāzıḳ idi
İderdi ḫasta-yı nev-mīde istese dermān

Marīz-i ‘illete nuṫḳı olurdu ‘ayn-i devā
Virirdi mürde-dilāna nigāh-ı şefḳatı cān

10. Vücūdu rūḫ-ı muşevver imiş meğerse ānıñ
İrişdi ‘ālem-i lāḫūta eyleyüp devrān

Olunca vāşıl ḳurb-ı ilāha o zāt-ı şerīf
Meşāyihīnden iken oldu ma’nevī sulṫān

Münevver eyleye ḳabr-i şerīfini mevlā
Refīḳ ola aña imānla Ḥazret-i Ḳur’ān

Gidince dār-ı fenādan didim güher tāriḫ
‘Ali Efendiyi şeyḫ-i beḳā ide Yezdān

Diger*fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün*

1. Muştafa 'Aşım Efendiye meşihatde iken
Müjdeci başı idi bu zāt-ı maqbül enām

Hayf kim bir 'illete dūçār olup üç dōrt sene
Eyledi kendin esīr-i pister-i miḥnet-mūdām

Eyledi māh-i seferde dār u 'uqbāya sefer
Merḩad-i pāki münevver ola tārūz-ı kıyām

Gūş idince fevtini tārīḩ-i mu'cem söyledim
Eyleye Mevlā Hüseyin Ağāya 'adn içre maḩām 1263

Diger*fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün*

1. Āh kim Hāmid Begiñ nevzād-ı nāzik-teri
İtdi dōrt aylık iken terk-i cihān-ı pūr-miḩen

Nāle itsün bülbülen tārīḩ-i menḩūḩun görüp
Gitdi Muḩsin Beg behişte bir gül-i nevres iken 1276

fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilün

1. Yazdı tārīḩini cellād-ı ḩazā
Eyledi herkese bir bir 'ilān

‘Iyd-ı mes’udda bā-şun’-ı Hüdā
İki kaşap başı oldu qurbān 1258

mefā’ılün / mefā’ılün / mefā’ılün / mefā’ılün

1. Tıyunca fevtini yandım yağıldım söyledim tārīh
Selīm Sırrı Efendi dār-ı ‘uqbāya revān oldu 1256

mefā’ılün / mefā’ılün / mefā’ılün / mefā’ılün

1. Dirīgā pāye-yi İstānbül itmiş iken iħrāz
Felek kıydı yine bir mişlī nādir-i muttaqı zāta

Te’essüf birle yazdım eyleyüp diğğat bu tārīhi
Dağık adam idi āh Uncu-zāde gitdi cennete 1271

mefā’ılün / mefā’ılün / mefā’ılün / mefā’ılün

1. Ħarf-i mu’cem ile yazdı ħāme-yi fevtine tārīh
Na’ım içre mekān itsün Zekiye Ħānıma Mevlā

Diger

fā’ılātün / fā’ılātün / fā’ılātün / fā’ılün

1. Ħayıf kim yiğirmi iki yāşında bir şāhib-hüner
Terk idüp dār-ı fenāyı oldu ‘uqbāya revān

Meclis-i vālāda kātıplikle müstaħdem idi
Dāniş ile olmuş idi ħāce-yi şāhib-nişān

Herkese lütf u nezâketle hıfâb eyler idi
Kimseyi âzarda hâtır itmemişdi bî-gümân

‘Âkıbet-i ‘ayn-ı kemâle uğrayup ol verd-i ter
İrdi berk ‘ömrine bād ü rem ile hazân

5. Vâlidini dâderi aḥbâb-ı etbâ’ı bütün
Fevtine mâtem idüp itdi hezân âh u fiğân

İrdi hâtıfdan nidâ birle bu târîḥ-i güher
Ref’eti Edhem Efendi cenneti kıldı mekân

fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilün

1. Fâḫıma Ḥânım otuz beş yaşına yaşına girdikde
Gitdi ıqlım-i beḳâyâ bıraḳup dünyâyı

Ḳabrini rüşen idüp baḡ-ı cinân içre aña
Hem-civâr ile Ḥaḳḳ Fâḫımaü’z-zehrâyı

Fevtini nâse bu târîḥ ile ittim ‘ilân
Fâḫıma Ḥânıma Ḥaḳḳ kıla mekân-ı me’vâyı

Diger

müstef’ilün / müstef’ilün

1. Meyl eyleme bu ‘âleme
Bâḳî deḡildir kimseye

Her bir kemâle bir zevâl
İrmekdedir bî-iştibâh

İşte Cemîle Hânımın
Bulmuş idi sinn-i kemâl

Dâr-ı fenâdan el çeküp
Kıldı na'imi cilve-gâh

5. Bir mışra'-ı mu'cem ile
Târihin imlâ eyledim

İtsün Cemîle Hânıma
Mevlâ cinânı cây-gâh

Diger

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Zevce-yi pākize-yi Tâhir 'Ömer Beg genc iken
Gitdi 'âlemden ide bāğ-ı cinânı cây-gâh

Bir gül-i nevrestesi evvelce görmüşdü hazân
İhtiyâkından ânıñ eyler idi biñ âh ü vâh

Sünbülîstân-ı fenâda bulmayup bûy u vefâ
Mevtle buldu gülistân-ı beķāya şâh-râh

Qabrini mânende-yi gülzâr-ı cennet eyleyüp
Rûhunu seyrâb-ı raḥmet eylesün her dem İlah

5. Dâne-yi rîz-i eşk olup yazdı kalem târihini
'Azm-ı sünbül-zâr-ı firdevs itdi Sünbül Hânım âh

fā'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilün

Şāliha Hānımefendi adne 'azm itdi meded 1267

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Zevcesi 'Abdi Ağanıñ bir iki yıldan berü
Düş olup bir 'illete eylerdi feryād ü figān

Nice aşhāb-ı kemāl erbāb-ı tıb s'ay eyledi
Bulmadılar derdine bir çāre ālemde hemān

Erca'-ı emri irince sem'ına biñ cānla
Eyledi teslīm-i rūḥ oldu yeri darü'l-cinān

Kim oğursa rūḥuna iḥlaşla bir fātiḥa
Olsun 'ālemde mu'ini ḥālıq-ı kevn ü mekān

5. Düşdü bir mışra'-ı mu'cim söyledim tāriḥini
Cenneti Rabbim Refi'a Hānıma ide mekān

mef'ülü / fā'ilātün

1. Gitdi cihāndan eyvāh
Bir kātib-i dil agāh

Derd-i firāqı nā-gāh
Düşdü derün-ı cāne

Ya'ni teverrüm itdi
'Ömri kemāle yetdi

Dār-ı beḳāya gitdi
Ol zāt-ı bī-bahāne

5. Şavt-ı ḥazīnle her ān
Olur idi ḡazel-ḥān

Yanmaz mı ehl-i ‘irfān
Ol zāt-ı ḥoş beyāna

Rūḥuna Rabb-ı ‘izzet
Her demde ide raḥmet

İtsün aña şefā’at
Peyḡamber-i yegāne

Bir mışra’ ile geldi
Tārīḥ-i mu’cem aña

10. Ḥāfız Sa’id Efendi
‘Azm eyledi cināna 1261

fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilün

1. Toḡdu bedr-sā-yı sipihr-i ṭab’ıma tārīḥ-i tām
Buldu neyyir-i Felek Ḥānım zevāl dünyāda vāy 1268

fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilün

1. On sekiz yaşında bir mīr-i güzīn
Eyledi dār-ı beḳāya intikāl

Bir dağı gelmez cihāna oğrusu
 Öyle bālā-ķāmet öyle nev-nihāl

Biñde bir ođmaz felekde ھاşre dek
 Öyle bir meh-i al’at řāhib-cemāl

Çeşm-i bed itdi ‘iřābet ‘ākıbet
 Ol gül-i nevresteye bī-iħtimāl

5. Çāresiz bir ‘illete dūçār olup
 Cism-i pāki oldu mānend-i hilāl

Erc’a-i emri irince sem’ına
 İtdi ‘azm-ı ķurb-gāh zūlcelāl

Meskenin firdevs-i ‘ālā eylesün
 Nūr idüp ķabrin Hūdā-yı lā-yezāl

Pek civān idi didim tārīhini
 Hey meded itdi Hāsan Beg irtihāl 1268

fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilün

1. Fāl-ı ğufrān eyledim tārīh-i cevher-dārını
 Bađr-ı nūra ğarķ ola rūh-ı cenāb-ı enveri

Diger

mefā’ilün / mefā’ilün / mefā’ilün / mefā’ilün

1. Yine bir pür-hüner řāhib-i kemāl eyledi efnā
 Naşıl hicv itmesün erbāb-ı ğayret çarķ-ı ğaddārı

Kemāliyle müşīrāne olurdu kātib-i dīvān
İderdi kātibān ‘aşr-ı ‘ācīz kilik-i seḥḥārı

Şadākatle nice ḥıdmetler itmişdi bu devletde
Ekābir içre müstaḥsin idi eṭvār ü müşvārı

Dirigā vaḳt-ı pīrīde düşüp bir çāresiz derde
Devāsı olmadı mümkün perīşān oldu efkārı

5. Olunca erca’-ı emr şerīf-i sem’ine vāşıl
İdüp meyl-i fenā terk eyledi bu bī-beḳādārı

İşitdim irtiḥālın bil-bedāhe söyledim tārīḥ
Behiştı eyleye Ḥāzım Efendiye maḥal bārı 1282

fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilün

1. Māderī Şıdḳı Efendiniñbu sāl
Eyledi ‘azm-ı dürr-i darü’l-islām

Yetmişe yetmiş idi sinni velī
Ḥaḳḳa eylerdi ‘ibādet şubḥ u şām

Erca’-ı emri irince sem’ine
Naḳl-ı ‘uḳbā eyledi bi’l-iltizām

Geldi bu tārīḥ-i mu’cim ḥātra
‘Adna ḳılsun ‘Āyīşe Ḥānım maḳām 1281

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Eyledi 'azm-i beķā āh Hālile Hānım
 Merķad-ı pākī münevver ola mānend-i cinān
- Hārf-i mu'cem ile Faṭın yazdı ķalem tārīḥin
 Sāniye Hānıma bāri ide me'vāda mekān 1282

fā'ilātün / mefā'ilün / fe'ilün

1. Necl-i pākī Şerif Efendiniñ
 Münḥasif oldu bedr iken eyvāh
- İtdi on üç yaşında 'azm-ı beķā
 Ne belādır bu vāķı'ā-i can-gāh
- Şabr ile ecre eyleyüp nā'il
 Vālidinin me'mur ide İlāh
- Geldi ṭab'a bu gevherin tārīḥ
 Oldu Tal'at Efendi münḥasif āh 1281

mefā'ilün / fe'ilātün / mefā'ilün / fe'ilün

1. Hün̄er-verān cihāndan yine bir ehl-i kemāl
 Bıraķdı 'ālem-i fāniyi itdi 'azm-i beķa
- Egerçi Çerkes idi aşıl pāki amma kim
 Boğdı şehr-i Stānbül'da öyle nāzik-edā
- Kemāl ü fazlımı seyr eyleyince çerḥ-i 'anīd
 Cihāne zātını çok gördü eyledi efnā

Semā'-ı ıab'ıma hātıfdan irdi bir tārīh
 Hālil Efendiye dārü'l-cinān ola mev'ā

Diger

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Bundan evvel Filibe'den İstanbül'a naql eyleyüp
 Şöhret almışdı kitābetle o memduhu'l-şifāt

Şi'rini inşāsını 'ālem-pesend eyler idi
 Hall olurdu zātına her müşkül 'ilm ü nikāt

Nā'il-i kām almayup bu 'ālem-i nāsütde
 Genc iken gitdi beqāya eyledi terk-i hayāt

Mūnis-i hür-cinān olsun yeri dārü'l-na'im
 Rūhunu Hakk eylesün müsteğrağ-ı baħr-ı necāt

5. Söyledim tārīh-i menkūtn te'essüf eyleyüp
 Rāşid şāhib-i kemāl 'āli-cenāb itdi vefāt 1267

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

Rāşid 'āli-cenāb u ehl-i cūd itdi vefāt 1267

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

Ufüle irdi Necmeddin Efendi hāke düşdü hāy 1273

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Gitdi bir pīr-i latīf 'uqbāya dünyādan yine
Oldılar aḥbāb-ı maḥzūn kisve-yi mātem giyüp

Gūş idince fevtini tārīḥ-i mu'cem söyledim
Göçdü Hācı Muştafa aḡa bu yıl yā Hāḡḡ diyüp

Diger

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Bir nihāl 'işveniñ bād-ı ecel
Verd-i rüyın eyledi pejmürde-ḡāl

Yaz nuḡāt-ı eşk ile tārīḡini
İtdi Şākir Beg Efendi irtihāl 1263

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Māder-i vālāsı Şādık Beg Efendiniñ dirġ
Ehl-i 'işmetden idi kıldı bu 'ālemden güzār

Erca'-ı emri irince sem'ine biñ cānla
Eyledi teslīm-i rūḡ itdi cinān içre ḡarār

Kim oḡursa rūḡuna iḡlāş ile bir fātiḡa
İki 'ālemde mu'ini ola Rabb-ı kird-gār

Düşdü bir tārīḡ-i mu'cem söyledim fevti içün
Şākire Hānım bu yıl kıldı yerin dārü'l-ḡarār 1261

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Görse rûh-ı envarı teslîm ider târîhîni
 Qâbrini Nûri Efendiniñ ide Mevlâ münîr 1259

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Pür-hüner Tevfîk Efendi haqâyıq-dânı hayf
 Eyledi pek genc iken nâbûd çerh-i ğaddâr heva

Hal-i 'aqd-ı meşnevî vü bahş-i 'ilm-i fıkh idüp
 Müstefîd eylerdi halkı meclis ile gâh ü gâh

Şarf idüp tertîb-i âşâra nuqud-ı himmetin
 Neşr-i 'ilm ile cihânda 'ömrîn itmiş idi tebâh

Câmi'-i Sulţân Selîme vâ'iz olmuşdu bu sâl
 İtmedi kürsî-nişîn ânı sipihr-i 'ömr-i gâh

5. Hasta hasta eylemişdi şâniyâ 'azm-ı hicâz
 Geldi beytü'l-lahdan dârü'l-beķāya gitdi vâh

Defn olundu na's-ı pâki şeyhi qabri yanına
 'Âķıbet irdi murâda ol ma'ârrif-i iktinah

Meşnevî-hân-ı be-nâm idi didim târîhîni
 İde Tefvîkin refîk-cân Mevlânâ ilah

Diger*fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün*

1. Gitdi bir mīr-i vefā-kār dār-ı 'uqbāya
Bir daḡi öyle zarīf az bulunur dünyāda

Ḥarf-i menkūṭı ḡesāb ile didim tārīḡin
Ola Osmān Bege furqān šefi' 'uqbāda

Diger*mefā'ilün / fe'ülün / mefā'ilün / fe'ülün*

1. Ḥarf-i mu'cem ile yazdı ḡāme tārīḡin
Yazıḡ yazıḡ ki Mehmed Efendi itdi vefāt

Bir ehl-i ḡāl gelüp yazdı cevherin tārīḡ
Ḥadīce Ḥānıma dārü'l-islām ola me'vī 1274

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Bülbül-i bāḡ-ı nezāket idi mīr-i šāḡin
'Azm idüp cāy-gehin eyledi gül-zār-ı behiš

Ḥarf-i menkūṭın ile tārīḡini yazdı ḡāme
Oldu šāḡin Beg Efendiye mekān dār-ı behiš 1274

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Eyleyüp hayr du'ā tārīḥ-i menķuṭın didim
Eyleye Mahmūd Efendi cennetü'l-ḥaldi mekân 1273

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Geldi bir mıṣra'-ı menķuṭ didim tārīḥin
Şāliḥa Ḥānıma Ḥaḳḳ eyleye cennetde mekân

Diger

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Ṭāḥir Aḥmed Beg Efendi eyledi 'azm-i beķā
Rūḥuna raḥmet ide her demde Rabb-ı müste'ān

Gerçi yetmiş dōrt yaşında var idi zātı velī
Eylemez idi 'ibādetde tekāsül bir zamān

Ṭopḥāne'de müdürlükle geçürdü vaḳtini
Herkese iyilik idüp itmezdi aṣlā imtinān

Kim oḳursa rūḥuna iḥlāş ile bir fātiḥa
Dest-gİR olsun aña ser-levḥā-yı peygamberān

5. Ḥāṭra geldi du'ā birle bu tārīḥ-i selīs
Cennet-i 'ālāyı kıl Ṭāḥir Bege yā Rabb mekân 1282

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Maḏharı Tāhir Efendiniñ 'Afife zevcesi

Düşdü bir derd-i ciğersüze otüz yaşında āh

Bulmadı çāre aña bunca eṭbā-yı zamān

Eyledi bir haftada ḥāk-i siyahı cāy-gāh

Hemdemin ḥūr-ı behişt u medfenin pür-nūr idüp

Raḥmet ile rūḥunı şād eylesün her dem İlah

Hātıf-ı ğaybī didi tāriḥ-i cevher-dārını

Gitdi Zehrā Fāṭma Ḥānım bu yıl 'uḳbāya āh 1281

fā'ilātün / fā'ilün

1. Ḥayf ki bir ehl-i ḥāl

Kendi cihāndan bu sāl

Rūḥuna rüz u leyāl

Eyleye raḥmet Ḥüdā

Bir küçicek zādesin

Dāder-i dildādesin

Evvel iki üftādesin

İtdi cihānda fedā

Olmuş idi Mevlevī

Çile-keş-i ma'nevī

Bula cinānda evi

Eyleye anda şafā

Kātib-i yektā idi

Ḥoca-yı dānā idi

Her sözü ‘alā idi
Eylemez idi haṭa

5. Söyledi evcleri çıkup

Mıṣra’-ı tārīhini
Ola Lāṭīfī Efendiye
Behişt içre cā 1268

mefā’ılün / mefā’ılün / mefā’ılün / mefā’ılün

1. Cihānın varlığı yāhū değıldir kimseye bākī
‘İbādetle iṭa’atde buluñ olma tegāfülde

Gülistān-ı cihānda bunca demlerdir fiğān eyler
‘Aceb būy-ı vefā bulmuş mudur şor bülbüle gülde

O ki maḥdūmını bir bir Ḥasan Ağāniñ ‘ālemden
Felek nā-būd itdi māderi ḳaldı taḥayyülde

Hemān yigirmi sekiz yaşında gitdi dārü’l-‘uḳbāya
Naşṭbi yoḳ imiş bī-çāreniñ ḥān-ı tesāsilde

5. Ricāl-i ğāyibden gūş eyledim tārīh-i menḳūṭın
‘Āzīmet eyledi Aḥmed Efendi gencken ḥalde 1281

fā’ılātün / fā’ılātün / fā’ılātün / fā’ılün

1. Zābiṭān-ı ‘askerīden bir ḥamiyyet-pīşeyi
Yigirmi bir yaşında maḥv itdi sipihr-i bed-nigāh

Māderi bir hafta şoñra irtiḥālin gūş idüp
Yandı bağırı āteş-i ḥasretle itdi āh u vāh

Harf-i mu'cemden didim tārīḥ ḥüzn-I āsarını
Genc idi Ḥāfız Mehmed 'azm-ı 'uqbā kıldı āh 1282

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Ḥācı 'Abdullah Efendi ḥāfız-ı Qur'an kim
Mişli gelmez bir daḥi dünyāya bī-reyb ü kemān

İrmemiş iken kemāle sinni itdi irtihāl
Raḥmet itsün rūḥuna her dem cenāb-ı müste'ān

İrtihālın gūş idüp tārīḥ-i mu'cem söyledim
Ḥāfız 'Abdullah Efendi kıldı ma'veda mekān 1282

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Necl-i 'āleyhimmeti şadr-ı güzīn devletiñ
Fāci'ā oldu dirīgā 'azm-ı dār-ı beḳā

Ḥüzn ile nazm eyledim tārīḥ-i cevher-dārını
Genc iken Nāzım Begi kıldı ecel ḥayfā hebā 1280

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Tıfl iken maḥdūmu İbrāhim Ağāniñ dirīg
'Azm 'uqbā eyleyüp itdi yirin dārü'l-selām

Hāy yazıklar kim sekiz yaşında bir ma'şüm idi
İrmemiş idi daha maḳşūda bir vefḳ-ı merām

Gül gibi şoldu çiçekden ‘arz-ı nāzık-teri
Bir nihāl-ı tāze idi eyledi ‘adne ḥarām

Söyledim bir mışra’-ı mevzūn ile tārīhini
‘Āşım İbrahīm ide gül-zār-ı ‘adn içre maḳām 1263

fā’ilātūn / fā’ilātūn / fā’ilātūn / fā’ilūn

1. Baḡteten ‘ulemā-yı ‘aşrıñ vuḳu’-ı rıḫleti
Hey’et-i mecmū’aya birden bire virdi kesel

Müftū-yi ‘ālim olup ol nüshā-yı ‘ilm ü kemāl
Cāh-ı fetvāya şeref virdi sekiz yıl bī-ḫalel

Kendi isti’fā idüp olmuş idi ‘uzlet-güzīn
Yok iken ‘ilm ü hünerde zātına mişl ü bedel

Güyiyā rūḫ-ı mesrūr idi ol zāt-ı şerīf
Çeşm-i ‘ālemden nihān oldu vücūdu bī-‘ālıl

5. Levḫa taḫrīr ittirdi tārīḫin ger ama kātībīn
Ḥikmet ‘Ārif Beg Efendi kıldı ma’vede maḫal 1275

mefā’ilūn / mefā’ilūn / mefā’ilūn / mefā’ilūn

1. Cihāniñ dāne-yi gedüm ḳadar yok ḳadri ‘ālemde
Gelür bir gün ider adem nuḳūd u māl u cāhı terk

Bu tārīḫe ḳadar şavrulmamışken ḫarman-ı ‘ömrü
Şamānı-zādeyi ber-bād kıldı rüzgār-ı merg 1275

mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün

1. Ricāl-i ğayb nazm eyledi tārīḥ-i menķūṭun
Kefen-pūş oldu 'Üryānı Efendi hıld ola cāyı

Diger

müstef'ilün / müstef'ilün

1. Yazdı nuķat-ı eşkle
Tārīḥin erbāb-ı ķalem

İtsün behişt içre maḥal
İḥsān Bege iḥsān ile 1277

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Vardı şaḥaflarda bir şaḥş-ı şaķīl
Eylemişdi mecmu'-ı nāmūsı çāk

Herkes ta'cīz iderdi ḥāşılı
Eylemezdi kimselerden bīm u bāk

Def'i olup gitmişdi Şām iķlīmine
Ḥamd ola buldu belāsın oldu ḥāk

Nāse tebşīr eyleyim tārīḥ ile
Kör Münīf ṭamdan düşüp olmuş helāk 1258

müstef'ilün / müstef'ilün / müstef'ilün / müstef'ilün

1. Hayfâ yine 'azm eyledi 'uqbâya bir zât-ı şerîf
Kıldı niçe bî-çâreyi fevti ile zâr ü nazâr

Hac-ı şerîfden bu sene hucâc ile 'avdet idüp
Dahil olup Stânbül'a kıldı yerin dârü'l-çarâr

Aşlı Kapucıbaşı dergâh-ı 'âliden idi
Rıdvân-ı cennet eyleye zâtın cenâb-ı gird-kâr

İhlâş ile bir fâtihâ her kim oğursa rûhuna
Olsun şefî' vü yâveri peygamber 'âlem-tebâr

5. Geldi bā-ilham-ı Hüdâ târîh-i mühmel hâtra
Hâcı Şerîf Ağâ ide Kasrû'l-na'im içre çarâr

Diger

mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün

1. Dir idi hîn-i fevtinde babası Muşafa Ağâ
Kerîmem nûr-ı dîdem tıfl iken gitdi cihândan âh

Henüz bir gönçe-yi neşgüfte idi bâğ-ı 'âlemde
Gülistân-ı cinânı aña mesken eyledi Allah

Oğu bülbül gibi târîhini gül-zâr kabrinde
Hadîcem bir gül gül-i nâzik idi şoldu çiçekden vâh

Diger

mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün

1. Perişān ism ile Oşmān Efendi tār u mār oldu
Eger-çi kimseden yok idi bu 'ālemde pervāsı

Du'ā güyāne yazdım ħuruf-ı menķūt ile tārīħini
Perişānı perişān etmeye 'uķbāda mevlāsı 1266

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Reşk iderdi raķşına her demde nāhid-i felek
İtdi bir raķķāşe-yi devrān dūnyādan zuhül

Ĥüzn ile şahĥāķalar tārīħ-i menķūtun oķur
Zır-i ĥāke kıldı yıldız ķol başı nāke nuzül 1273

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

'Azm-i gülzār-ı cinān eyledi Nāfız Paşa 1269

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

Cilve-gāħ ola Zelīħā Ĥānıma dārü's-selām 1271

müstef'ilün / müstef'ilün

1. Tārīħe kim ķādir ola
Beyt-i cevāhirle ħola

2. Neyyir Felek Hānım bula
Mā'vāda zībā menzilin 1268

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

- İrdi leylī-yi zamāna ḥāḳī deşt-i āşınā 1267

mefā'ilün / fe'ilātün / mefā'ilün / fe'ilün

1. Ricāl-i ğayb du'ā-gūna söyledi tārīḥ
Cemīle Hānıma Ḥaḳḳ eylesün cinānı mekān 1274

fe'ilātün / fe'ilātün / fa'lün

1. Leylī-yi kāhirenin nāġāh ah
Boġdı Mecnūnını zincīr Asaf

Fevtine yazdım o pīriñ tārīḥ
Ümm-i dünyā ḳocasın itdi telef

Diger

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Cevher tārīḥini yazdım per-i ṭāvūs ile
Gökyüzün pīr eyledi aḳbaba murġ-ı rūḥına 1261

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

Hağ şu yolcu-zādeyi kevşerle iskā eyleye 1279

fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilün

Oğumuş Hānıma Qur'ān-ı celīl ola enīs

Diger

fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilün

Ola Qur'ān Oğumuş Hānıma lahd içre enīs

Diger

fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilün

Oğumuş Hānıma Yāsin oğudu nāki ecel 1273

fā'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fā'lün

1. Kendi 'İzzet Beg efendinin 'azīze dādısı
Zātına 'ömr tevīl eyleye ihsān Allah

Dā'imā Hağğa 'ibādetle geçirdi vaqti
'Azm ü cezm itmış itmemeğe cürm ü günāh

Sini elliye resīde olıcağ hastalanup
Oldu biñ hevāhiş ile 'āzime-yi qurb-ı ilah

Merķad-i pākine düşdükçe yoluñ rûhı için
Oku ihlaş ile bir fātiha ey dil-i āgah

5. Düşdi Tāhir gibi bir misli bulunmaz tāriḥ
Çeşm-i āfet ḳaddini ḳıldı felek ifnā āh

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Şiddet-i berde taḥammül ḳalmadı
Bir iki ḳaba kömürle bitmez iş

Dāne-yi berf ile yaz tāriḥini
Erzurum'a döndü İslāmbül bu ḳış 1274

İBTİDĀ-YI ĞAZELİYĀT

Ḥarfü'l-elif

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Ālem içre ey göñül bir dil-rübā lāzım saña
Çünkü düşdüñ rāh-ı 'aşḳa reh-nümā lāzım saña

Menzil-i maḳşūda irmekse eğer maḳşūd-ı dil
Dehrde bir öyle şūḥ-ı mehliḳā lāzım saña

Derd-i hicrāne taḥammül ile şekvā eyleme
Ḥāḫır-ı cānān için cānı fedā lāzım saña

Ol ḫabīb-i şive-kāre ḫāk-pā eyle yüzüñ
Derdine dermān istersen recā lāzım saña

5. Sen dağı tütü gibi güftäre başlarsañ (Fağın)
Bir güzel āyīne-yi ‘ālem-nümā lāzım saña

fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilün

1. Görse ħüsnün ğıbta eyler mäh-ı ken’ānlar saña
Maĥv olur olsa muĥābil mihr-i raĥşānlar saña

Bir baĥıřda göñlin almaĥ ‘āřıĥıñ bir iş midir
‘Ālemi teşĥir ider ol çeşm-i fettānlar saña

Ĥayret-efzā bir leb-i gül-güne mālİKseñ ‘aceb
Pāy-māl olmaĥdadır la’l-i bedeh-řānlar saña

Ķāmetiñ ‘arz ile bir laĥzā n’olur ey nev-nihāl
Muntazırdır bāĥda serv-i ĥırāmanlar saña

5. Küfr-i zülfün ĥanĥı kāfirdir ‘aceb inkār iden
Dil virüp imān iderken bunca ruhbānlar saña

Sende bu ĥüsn ü taşarruf bu nevāziř vār iken
Bende-yi ĥalkā-be-güç olmaz mı ĥāĥānlar saña

Ĥazret-i mīr-i ziyādın mı (Fağın) aldıñ sebaĥ
Reşk ider oldu bu nazmıñla süĥandānlar saña

fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilün

1. Ĥālİme agāĥ olsa mihr u mäh aĥlar baña
Kisve-yi mātem giyer ebr-i siyāĥ aĥlar baña

Ben gibi mücrim-i günah-kâr gelmemiştir ‘âleme
Şöyle ki her ittiğim cürm ü günâh ağlar baña

Pîş-gâh-ı şeyhe vardıkça ‘aceb bir hâl olur
Hırka pû-şân hânde eyler hân-ķâh ağlar baña

Ṭoğrısı bir hasta-yi ‘aşkıım ki yokdur çâresi
Bilse derdim ol ṭabīb-i keç-külâh ağlar baña

5. Ṭâli’im burc-ı nuḥûsetde karar itdi (Faṭîr)
Ol sebebdan yeryüzünde her giyâh ağlar baña

fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilün

1. Gâyet-i firķat ki vaşlından bir ayetdir baña
Bu taḥayyül-i tesliyet-baḥş nihâyetdir baña

Hicr ü vaşlı birbirinden eylemem tefrîķ kim
Ol mehi rü’yada görmek ‘ayn-ı ru’yetdir baña

Vaz’ı cānâne taḥammül eylerem her vechle
Şekve-yi cevr ü cefâ cürm ü cinâyetdir baña

Farṭ-i isti’dād ile şimdi benim üstād-ı küll
‘Aķl-ı Eflâṭün sebaķ-hân-ı dirâyetdir baña

5. Eylerim hısn ü ḥaşîn-i nazma bî-pervâ hücüm
Kilk ile müsvedde-yi eş’âr râyetdir baña

Ḥazret-i mîr-i celâle peyrev olmaķda (Faṭîr)
Mesleğimce bir büyük luṭf u ‘inâyetdir baña

fā'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fā'lün

1. Zülf-i cānānı yine itdi perīşān şabā
‘Aqlımı fikrimi hep eyledi nālān şabā

Bu şabaḥ kākül-i dil-dāre toḡunmuş varmış
Şaşırup itdi beni vālih ü ḥayrān şabā

Leylī’-yi zülfünü taḥrīk iderse böyle
Dil-i Mecnūn’u ider Kāys-ı be-yābān şabā

Ṭāğıdır kākül-i dil-dārı perīşān eyler
Ne kadar esse de ber-vefḡ-ı dil ü cān şaba

5. Zülf-i yāre toḡunur tel-ḡırār elbette (Faṭīn)
‘Ālemi luṭfla devr itse de her ān şabā

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. ‘Āşık olmam gördüğüm her dilbere meşreb bu ya
Göz göre düşmem olur olmaz yire meşreb bu ya

Bağ-ı isti'nāda bir nevres-fidānısıñ toğrısı
Ḳāmetiñ teşbīh itmeme ‘ar-‘ara meşreb bu ya

Ḥaylice ḥoş büseñ istişmām itdim dün gice
Zülfünü beñzettim ‘ūd-ı ‘anbere meşreb bu ya

Ehl-i ḥırşıñ ḥālını gördükce ta’ayyib eyleme
Ba’zılar mecbūr olur sīm ü zerre meşreb bu ya

5. Ol şeh-i ‘ālī-cenāba gönlümü virdim (Faṭīn)
‘Āşık-ı üftāde olmam āḡare meşreb bu ya

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Herkese hālimce bir ihsān olur 'ālem bu ya
Dā'imā giryān iken handān olur 'ālem bu ya

Şādına nā-şādına baqma cihānıñ zevqe baq
Gāh vaşl-ı yār ki hicrān olur 'ālem bu ya

Ol tabīb-i nāza söyle derdiñi ey derd-mend
Belki bir gün derdiñe dermān olur 'ālem bu ya

Leylī-yi zülf-i nigāre bağlanan ehl-i hıred
Kışsa-yi Mecnūn gibi destān olur 'ālem bu ya

5. Āhımı ol şūh-ı gaddār almasun söyle (Faṭīn)
İncinür bir gün o da giryān olur 'ālem bu ya

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Sevdiğim lāyık mıdır her dem sitem-kārıñ baña
Luṭf idüp söyle nedir bu rütbe āzārıñ baña

Ḥaylidir ben de saña üftādeyim ey nāzenīn
Luṭfuñ olmazsa biraz az olsun āzārıñ baña

Bir nigehe 'aql u fikrim eyledi maḥv u tabāh
Bağ neler itdi yine çeşm-i füsūn-kārıñ baña

Şaḥn-ı gülşende hırām itdikce sen ey serv-i nāz
Başka bir ḥālet virir nāz ile reftārıñ baña

5. Peyrev olduñ Ḥazret-i 'Ālī Efendiye (Faṭīn)
Ḥayli te'sīr itdi bu nev-güfte güftārıñ baña

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Derd ü āzār bir yaña çerh-i sitem-kār bir yaña
 Ța'n-ı ağıyār bir yaña ol şuḥ-ı ğaddār bir yaña

Düşdiler yek-dil olup dilhānemiñ tārācına
 Ol cefā-kār bir yaña zülf-i siyeh-kār bir yaña

Kağısından iḥtirāz itsün dil-i bī-çāre āh
 Tīg-i azār bir yaña ol çeşm-i ḥūn-ḥār bir yaña

Zār itmez de nider gül-zār-ı 'ālemde 'aceb
 Bülbül-i zār bir yaña verd-i çemen-zār bir yaña

5. 'Ayş u 'işret itmeğe fırsat mı var bir dem (Faṭīn)
 Ța'n-ı ağıyār bir yaña ol şūḥ-ı ğaddār bir yaña

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Ol cefācūdan gelen āzār 'ināyetdir baña
 İtdiği cevır ü cefā luṭf u mürüvvetdir baña

Ƙıl kadar itmem ḥazer tīg-i niğāh-ı yārdan
 Cān virmek rāh-ı 'aşkında şehādetdir baña

Ol şeh-i 'ālī-cenābıñ böyle eṭvār itmesi
 Nāz u istiğnā ile 'arz-ı muḥabbetdir baña

Āteş-i düzah belāası şiddet-i hicrāndır
 Güyiyā cennet şağāsı zevk-i vuşlatdır baña

5. Dergehinde ḥāk-pā olsam 'aceb midir (Faṭīn)
 Böyle şāha bende olmağ ḥayli devletdir baña

mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün

1. Mey-i şevk u turab kevn ü mekânı itdi zîl sûrnâ
Değil rûy-ı zemîni âsumânı itdi zîl sûrnâ

Yine pesden ferehnâk olmasun hânende-yi gerdün
Yine âheng idüp defle kemânı itdi zîl sûrnâ

Bu bezm-i köhneniñ bir zevk u şevk var kim şerâbında
Ki ednâ kaçresi pîr ü civânı itdi zîl sûrnâ

Nice mest olmayım biñ cür'asıyla câm-ı şahbânıñ
Nice bir zerd kişi pîr-i muğânı itdi zîl sûrnâ

5. Ne hâlet var 'aceb iqbâl u idbârında dünyânıñ
(Faṭîr)-i zâr ile ol nev-civânı itdi zîl sûrnâ

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Çille-yi 'aşkına düçâr olalı ol kâşîyâ
Elif-i kâmetimi eyledi dal u dütâ

Ne 'aceb ney gibi nâlân olursam her dem
Şerha şerha bedenim eyledi dâğ-ı sevdâ

Dâğ-ı hicrânını tağlar kadar olsa çekerim
Heves-i Leylî-yi zülfü ile Mecnûn-âsâ

Görmedim on iki aydır o hilâl-i ebrûyı
Tâkatım hicriyle tāk oldu görünmez mi daha

5. Harf-i şekve dile gelmez ki şikâyet itsün
Hırfet-i 'aşkla lâl oldu (Faṭîr)-i güyâ

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. İltifāt itdi yine ol şeh-i mümtāz baña
Hiç şimdengerü çerh eylesün nāz baña

Beni bir anda biñ luṭfuña mazhar eyler
Öyle dildādedir ol dilber-i ṭannāz baña

Selb olur rāḥatı görmezse beni bir laḥza
'Aceb 'āşık mıdır ol ğamzesi ğammāz baña

'Āşıkım gülşen-i 'ālemde o gül-i ruḥsāre
Bülbül-i zār olursa n'ola dem-sāz baña
5. Reh-i 'aşkında fedā eylemişim mā-meleği
N'ola dirlerse (Faṭīn) 'āşık-ı ser-bāz baña

mefā'ilün / fe'ilātün / mefā'ilün / fe'ilün

1. Sirişk-i çeşmim olurken şerāb-ı nāb saña
Ciğerine ḥālet ile olsun kebāb saña

Nuḳūd-ı eşki döküp rüy-ı ḥāke dīdelerim
Yolunda çekdiği cevri ider hesāb saña

Mişāl-i āyīne der-dest idüp meh u mihri
İder nezzāre bu şüretle nüh kıbāb saña

Yanardı āteş-i ğayretle çehre-yi ḥürşīd
Sevād-ı ḥaṭṭıñ eger olmasa niḳāb saña
5. Yazıldı 'arızıña kıl kalemle Āyet-i Nūr
Olur mu muşḥaf-ı ḥüsnüñ gibi kitāb saña

Felekde misli bulunmaz güzelsiñ ey mehrü
Ne mümkün olmasun üftâde şeyh ü şâb saña

(Faṭīn) ile te'eddüb nedir bu küstaḥlık
Düşer mi Ḥazret-i Ḥaḳḳı Bege cevâb saña

mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün

1. Eğer kim olmasaydı âb u gilden em ü âb peydâ
Hevâ vü nârdan olmaz idi nesl u neseb peydâ

Taşarruf eyleyüp baba-yı gerdün ümm-i dünyâyı
Hezâr evlâd-ı ḥayr u şer ider her rûz u şeb peydâ

Nice Ferhadlar itdi sipihr-i pîre-zen nâ-büd
İdince қаşr-ı imkân içre bir şirîn-leb peydâ

Mey gül-fâmsız maḥbûb-ı sîm-endâmsız olmaz
Ḳulûb-ı meclis-i rindânda şevḳ u ṭarab peydâ

5. Vuḳû'-i nik ü bad levh-i ḳader de hep muḳayyedir
Zuhûr-ı fitneye gerçi olur ba'z-ı sebep peydâ

Şerâr-ı beşeri şâbit olmayınca olmadım agâh
Civârımda felek itmiş meğer bir bu leheb peydâ

Ġaraż 'arz-ı hünerse ṭa'n-ı 'ādāya nedir minnet
(Faṭīn) itme tekâsül eyle nazm münteḥab peydâ

Ḥarfü'l-bā*fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün*

1. Ḥasretiñle dökülür dīdelerimden ḥū-nāb
Yeridir olsa eğer kıatre-yi eşkim seylāb

Beni cevriñle helāk itme mi kıaşdıñ ne ise
Vir amān ḥasta-yı hicrāñıña bir şāfi cevāb

Nice 'arz eyleyeyim ḥālimi ey şūḥ saña
Dil-i bīmārda derd ü elemiñ kıoymadı tāb

Pertev-i mihr-i cemāliñ var iken 'ālemde
Ne ğam ey meh yüzine çekse de ḥūrşīd-nikāb

5. İñfi'āl eyler iseñ bunda (Faḫīn)-i zāra
İtme aġyār arasında o kıadar renc ü 'itāb

müfte'ılün / müfte'ılün / fā'ilün

1. Feth olalı baña der-i ıztırāb
Oldu gönül derbeder-i ıztırāb

Ben nice āh itmeyeyim ey nāzenīn
Cānıma geçdi eşer-i ıztırāb

Şehr-i dili itdi iḥāḫa yine
Aldı sipāh-ı keder-i ıztırāb

Bir daḫi eḫrāfına başmam ayak
Pek güç imiş reh-güzer-i ıztırāb

5. Rūy-ı (Faṭīn) gül gibi şoldu yine
Var ise değdi nazār-ı ıztırāb

fā'īlātün / fā'īlātün / fā'īlātün / fā'īlün

1. Yād idüp meclisde yārı āh u zār itdim bu şeb
Dildeki rāz-ı nihānı āşikār itdim bu şeb

Kaŋı cānibden zuhūr eyler o meh ṭal'at diyü
Şubḥ olunca bekleyüp encam-şümār itdim bu şeb

Dürr gibi dendānını yārın taḥayyül eyleyüp
Dīdeden dürdāne-yi eşki nişār itdim bu şeb

Her taraftan ceyš-i ğam bāş kaldırup itdi hücüm
Gönlüme āh-ı sihir-gāhı ḥişār itdim bu şeb

5. Bir ḥaṭ-āver 'arz-ı ḥüsn itmiş idi (Faṭīn)
'Arz-ı ḥāl-i dilde anı der-kenār itdim bu şeb

mef'ülü / fā'īlātü / mefā'īlü / fā'īlün

1. Firḳatiyle eylesem n'ola āh u fiġān bu şeb
Dünyāyı itdim başıma zindān inān bu şeb

Añdıqça yārı ṭoldu gözüm kanlu yāş ile
Ḥasretle oldu ḥāl-i perīşān yamān bu şeb

Ol āteşin 'izārı görüp mūm gibi yine
Aldım fitili deĝme yanarım amān bu şeb

Bülbül firâķ-ı gül ile bu güne coşdu kim
Toldu şerâr-ı âhı ile gülistân bu şeb

5. Her gün (Faṭīn)-i zârı idersiñ zebûn
Âhımla ben seni ideyim nâ-tuvân bu şeb

Ḥarfü'l-tâ

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Biñ nevâziş eyleyüp olsuñ ğulâm-ı iltifât
Virmez ebnâ-yı zamâna bir selâm-ı iltifât

Ol cefâ pîşe ḥaṭ-âver oldu amma neyleyim
Olmadı şirâze-bend-i intizâm-ı iltifât

N'oldu bilmem böyle ol ahû-yu cîn-i vahşete
İtmez oldu semt-i 'uşşâķa ḥarâm-ı iltifât

Dil-nevâz ol ḳadr ü şân isterseñ ey mesned-perest
Rütbe-yi ûlâdadır ḳâ'im-maḳâm-ı iltifât

5. Görmedim şehri Sitanbul'da nevâzişten eser
Kalkmış âlemden (Faṭīn) var ise nâm-ı iltifat

mef'ûlü / mefâ'ilü / mefâ'ilü / fe'ûlün

1. İtdi beni Mecnûn gibi Leylâ-yı muḥabbet
Başımda uçar ṭaîr-i sevdâ-yı muḥabbet

Ruḥsâr-ı beyâzında olan ḥâl-i siyâhı
'Aks itdi dile oldu süveydâ-yı muḥabbet

‘Aşkıyla n’ola müştehir-i ‘ālī olursam
 Kāf-ı dili cāy eyledi ‘anķā-yı muḥabbet

Düşdü şedef-i sīneye mānende-yi gevher
 Bir dürr-i giranmāye-yi yektā-yı muḥabbet

5. Ol bedr-i münīr-i felek-i ḥüsnü görünce
 Toğdı dile bir gırre-i ğarā-yı muḥabbet

Geldi felek ṭab’ıma bu nazmla ziynet
 Dinse ne ‘aceb ‘aql-ı şüreyyā-yı muḥabbet

Bir şi’r ile ibrāz-ı hüner eyle (Faṭīn) kim
 Her lafzı ola müş’ir ma’nā-yı muḥabbet

fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilün

1. Ḥayli demdir eylerim saña ricā-yı iltifāt
 Bāri bir kere beni eyle sezā-yı iltifāt

Şimdi bu bigānelikler ‘āşıkā lāyık mıdır
 Bunca müddet olmuş iken āşinā-yı iltifāt

‘Arz-ı ḥüsn etmez iseñ de ‘āşık-ı bī-çāreye
 Gāhice göster aña bāri liķā-yı iltifāt

Muḳtezā-yı ṭālī’imdir vār ise ey meh-cemāl
 Altı aydır olmadıñ ṭal’at-nümā-yı iltifāt

5. Bir nigāh-ı merḥamet eyle (Faṭīn)-i ‘ācize
 Āsitāniñda seniñ olmuş gedā-yı iltifāt

fā'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fā'lün

1. Görmedim yārda bir vechle rūy-ı vuşlat
 Korkarım haşre değin gitse gerek bu firqat

 Nigeh-i luṭf ile bir kere baḳ inşāf eyle
 Kalmadı derd ü ğamiñ çekmeğe şabr u tākāt

 Her kime söylerisem derd-i dil-i bīmārı
 Dir ki olmaz ana dermān ne çekersiñ zahmet

 Sen de bir kere didiñ mi bu benim hastamdır
 İdeyim derdine dermān nedir bu hālet

5. Derdini söylemeğe saña ṭabīb-i nāzım
 Var mıdır ḥasta vü bī-çāre (Faṭīn)de ḳudret

Ḥarfū'l-cīm

mef'ūlü / mefā'ilü / mefā'ilü / fe'ülün

1. Siḥr-i nigeh-i yāre taḥammül mü olur hiç
 Ol çeşm-i füsün-kāra taḥammül mü olur hiç

 Tıg-i müjeniñ her biri bir yanıma geçdi
 Ol gözleri ḥün-ḥāre taḥammül mü olur hiç

 Cevr ü sitem yār ile nāçar ḳala ḳaldım
 Bu mertebe āzāra taḥammül mü olur hiç

 Her bār baña firḳati teklīf iderseñ
 Ey şuḥ o ḳadar yāre taḥammül mü olur hiç

5. Bülbül gibi gülşende (Faṭīn) nāleler eyle
Raḥm eyler o gül-zāre taḥammül mü olur hiç

Ḥarfü'd-dal

mefā'ilün / fe'ilātün / mefā'ilün / fe'ilün

1. Gelür mi ḥāṭıra ol keçkülāhdan feryād
Gedā maḳūlesi eyler mi şāhdan feryād

O māh-ı dā'ire-yi ḥüsni münḥasif itdi
'Aceb mi eyler isem ebr-i āhdan feryād

O nūr-ı bāşıra zā'il olalı çeşmimden
İder beher-müje medd-i nigāhiden feryād

Tazallum eylemem 'ālemde kimseden ammā
Ne mümkün olmaya baḥt-ı siyāhdan feryād

5. (Faṭīn) o pādişeh-ı mülk-i nāzı incitmiş
Naşıl ben eylemeyim āh u vāhdan feryād

Ḥarfü'r-rā

mef'ülü / fā'ilātü / mefā'ilü / fā'ilün

1. Revnāḳ-ı fezā-yı sūḳ-i ğınā irtikābdır
Zıb-ı dükkān-ı bey' ü şirā irtikābdır

Sūdā-gerān-ı 'iffet ile şirket itme kim
Sermāyesizce aḥz u 'aḫā irtikābdır

Yandı kül oldu kı̄'ime-yi kı̄adr u 'itibār
'Älemde Şimdi naķd-ı devā irtikābdır

Olmuş miŐāl-i āyīne-yi dest-i zamānede
Bāy u gedāya 'aks-nümā irtikābdır

5. Kimden ümīd-i 'iffet idersen bu 'aŐırda
Me'nūs řab'-ı Őāh u gedā irtikābdır

Çoķdur miŐāl-i dürr-i geranmāye řālibi
Dürc-i řaffāda şıfza sezā irtikābdır

Olmaz (Faşın) gevher-i eş'ārıma bahā
İtmesem bu nazm-ı pāki hebā irtikābdır

mefā'ılün / meřā'ılün / meřā'ılün / meřā'ılün

1. Beni dūr eyleyen ol Őem'rüdan řalb-i zārımdır
Vücüdüm maşv iden pervāne-āsa kendi nārımdır

Bu vaz'-ı nā-becāyı devr-i çerhe eylemem isnād
Beni bī-kadr iden bu rütbe başt-ı nā-bekārımdır

Raķīb-i řār elinden tā-be-key bu Őekveler ey dil
Seni bülbul gibi zār eyleyen ol gül'i-zārımdır

Vücüdüm lāle-zāre döndü dāğ-ı iŐtiyāķıyla
Riyāz-ı 'aŐķda dü dīde-yi ter cüy-i bārımdır

5. (Faşın) ğavvaŐ-ı başr-ı ma'rifetdir şab'ı rengīnim
Dürr-i Őeh-vāre-yi mazmūn anıñçün der-kenārımdır

Eger çi nazm-ı Fehmi Beg Efendiye nazır olmaz
Ve likin zātına peyrevlik itmek iftiḥārımdır

Nice vird-i zebān itmeme du'ā-yı ḥayrını dā'im
Vücūd-ı devleti sermāye-yi 'izz u vekārımdır

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Her ne dem ol mäh-rū ḥüsnüñ nümāyān gösterir
Güyyā bu 'āleme mihr-i draḥşān gösterir

Hiç nice tākāt getürsün 'āşık-ı bī-çāresi
Her nigāh u ğamzesi bir tīg-i bürrān gösterir

Hasretiyle ağladıkça yaş başumdan aşup
Seyl-i eşkim Nil-veş bir baḥr-ı 'ummān gösterir

Merḥamet eyle didikce ol şeh-i bī-merḥamet
İnfi'āl eyler baña cevri-i ferāvān gösterir

5. Hem 'inān olmaz baña kimse bu vādīde (Faṭīn)
Eşheb-i ṭab'im anıñçün ḥalka meydān gösterir

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. 'Ālem-i ḥüsn içre ol meh ḥür şekliñ gösterir
Lem'a-pāş olmuş cihāna nūr şeklin gösterir

Öyle bir şehbāze şayd olmağ için çokdan berü
Böylece simurg-ı dil 'uşfūr şeklin gösterir

Dil nice t̄aḳat getürsün d̄ide-yi ḥün-ḥārına
Her nigāhı rüstem-i pür-zür şeklin gösterir

Tā ciğerde eyledi te'sir t̄iğ-i ğamzesi
SİNEME bir kere baḳ nā-sūr şeklin gösterir

5. Ol sitem-kārīñ ucundan ol ḳadar maḥzūn iken
Yine bī-ḳāre (Fatīn) mesrūr şeklin gösterir

Peyrev olmak Ḥazret-i 'Āşım Efendiye muḥāl
Ol sebebden sözlerim ma'zūr şeklin gösterir

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Ol ḳıyāmet ḳāmetim serv-i bülend olsun da gör
Ruḥları āl āl olup lāle-menend olsun da gör

Şimdilik serde ḥumār var saḳiyā ma'zur tut
Bu dil-i mestāneyi sen neş'e-mend olsun da gör

Baḳ nice Mecnūn eylermiş dil-i bī-ḳāreyi
Boynuna ol kākül-i Leylā-kemend olsun da gör

Başına başdan başa zindān eyler 'ālemi
Dil hele zincīr-i zūlf-i yāre bend olsun da gör

5. Böyle mi tanzīr iderdim nazm-ı üstādı (Fatīn)
Fikr ü endīşemde şūḥ-ı dil-pesend olsun da gör

mef'ülü / mefâ'ilü / mefâ'ilü / fe'ülün

1. Cevr eylemeği itmesi mu'tād nedendür
Üftādesine itmamı dād nedendür

Tīg-i nıgehinden geçürür 'ālemi her dem
Uşanmıyor ol ğamzesi cellād nedendür

Nağş-ı haṭṭı nev-resm-i dilārayı görse
Ḥayrān olur māni vü Behzād nedendür

Ceyş-i eleme itmede efkārımı ğāret
Ol şūḥ-ı cihān itmiyor imdād nedendür

5. Bu ḥāṭır-ı vīrānemi yıkmakda gezer hep
Bir kere daḡı eylemez ābād nedendür

Dil çāh-ı zeneḡ-dānınıñ olmuşdur esīri
Yusūf gibi hiç istemez āzād nedendür

Bī-çāre (Faṭīn) vādi-yi nisyanāda kaldı
Bir kere bile eylemiyor yād nedendür

mef'ülü / mefâ'ilü / mefâ'ilü / fe'ülün

1. Āh itdiğimi şorma benim derd-i serim var
İncitme beni söyleyemem pek kederim var

Sevdā-yı ser-i zülfüñ ile ey şāçı Leylā
Mecnūn gibi şahrā-yı cünūna seferim var

Tīg-i nıgehiñ cānıma kaşd eylediginden
Ey gözleri ḡūn-ḡār şorarsañ ḡaberim var

Ben her ne kadar şâ'ir-i mâhir de değilsem
Akrânıma nisbetle benim de hünerim var

5. 'Âlî Beg Efendi'ye (Faṭîn) peyrev olaydım
Ben de dir idim işte benim bir eserim var

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. 'Aşkla bir âh itsem küh u şahrâ şarşılır
Küh u şahrâ şöyle tursun çerh-i vâlâ şarşılır

Dün gice bir âh itdim ditredi arz u semâ
Bağ inanmazsañ eğer Eflâk hâlâ şarşılır

Ol kıyâmet kâmetim reftâre gelse bağda
Yâseminler ditreşür her serv-i bâlâ şarşılır

Nâz ile reftâr itdikce o serv-i bâğ-ı nâz
Gıbtasından cennetü'l-'alâda tûbâ şarşılır

5. Cân u dilden 'aşkla bir âh eylersem (Faṭîn)
Yalnız dünyâ değil firdevs-i 'âlâ şarşılır

mef'ülü / fâ'ilâtü / mefâ'ilü / fâ'ilün

1. Âḥir beni düşürdü bu hicrâne rûzigâr
İtdi sefîne-yi dili 'ummâna rûzigâr

Pervâne-veş yanup yakılırsam 'aceb midir
Düş itdi beni şem'i şebistâne rûzigâr

Aklıım gider beni ider elbetde tār-mār
Bir kez okunsa zūlf-i perīšāne rūzigār

Maḥşūl-ü fikri eyledi ber-bād u ber-hevā
Şavurdu ḥırmən-ı dili bir yāna rūzigār

5. Mūr-i zayıfı daḥi ḥaḫīr görme kim (Faṭīn)
Mülk olmadı cihānda Süleymān'a rūzigār

mef'ūlü / mefā'ilü / mefā'ilü / fe'ülün

1. Da'vā-yı kemāl itmeḡe elde hüner ister
Vīrāne-yi ṭab'ım gibi genc-i güher ister

Taḥşīl-i hüner kū-yı cehāletde ne mümkin
İstānbūl-ı 'irfāna efendi sefer ister

Şorsam ol ikinci güzeliñ kāle-i vaşlıñ
Naḫdine-i cān u dile beñzer neler ister

Bir parça n'olur ḫand-i lebinden kerem itse
Çoḫdan berü ṭūṭı-yı ṭabī'at şeker ister

5. Söz iş bitürür şanma (Faṭīn) şimdi güzeller
Baḫmaz dürr-i manzūmeye sīm ile zer ister

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Başdaki sevdā ḫara sevdā mıdır bilmem nedir
Sevdiğim Mecnūn gibi Leylā mıdır bilmem nedir

Leylî-yi zülf-i hevâsıyla deli dīvāneyim
Gezdiğim yerler ‘aceb şahrâ mıdır bilmem nedir

Dünkü gün hayli kıyâmetler kopardı başıma
Toğrısı ol serv-ğadd tûbâ mıdır bilmem nedir

Şeyh Efendiniñ ‘aşâ düşmez elinden toğrısı
İhtiyârlıktan mıdır ‘âmâ mıdır bilmem nedir

5. Bir ‘acâyîb şâ’ir-i hoş-gû zuhur itmiş yine
Sözleri iksîr midir kimyâ mıdır bilmem nedir

Ba’z erbâb-ı sühan tanzîr itmiş nazmını
Zevk için ol zâtı istihzâ mıdır bilmem nedir

Ol kadar ser-mest-i cam-ı hayret oldum ki (Faḫîr)
Şu gibi nûş itdiğim şahbâ mıdır bilmem nedir

fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilün

1. Çıkarup halka-yı zülfü rûh-i gül-fâma kadar
Düşürür dâne-yi hâliyle dili dâme kadar

Başıma ur ayâğıñ ile gücenmem sâķî
Tavr u nâzı çekerim bir iki üç câma kadar

Bir ay oldu saña hasret çekerim ey meh-rû
N’ola çıksam seni seyr itmekçün tâma kadar

Her zamân eller ile geşt u güzâr eylersiñ
Gel bu günde gezelim biz bize aḫşâma kadar

5. Çekebilsem bu gice ol mehi āgūşa (Faṭīn)
Çekdirirdim seherī ḥalvet-i ḥamāma kadar

mef'ūlü / mefā'ilü / mefā'ilü / fe'ülün

1. Ol yoşma kıyāfet ki güzeller güzelidir
İşte aña maḥbūb-ı zamāne dimelidir

Resm eylemiş üstād-ı kader kıl kalem ile
Rūyında nümāyān olan ḥaṭṭ-ı celīdir

Yolunda fedā olsa 'aceb mi dil-i 'uşşāk
Her bir nigeḥ-i ḡamzesi bir cān bedelidir

Bir kere ne var seyr-i çemen-zāre buyursun
Çünkü bu daḡi 'āşık-ı zārīñ emelidir

5. Giysüleri zincīr gibi boynuna taḡdı
Uşlanmadı bī-çāre (Faṭīn) ḡayli delidir

mef'ūlü / mefā'ilü / mefā'ilü / fe'ülün

1. Toḡrısı ḡadd-i yāre şanevber de dimiş var
Ol serv-i sehi ḡāmete 'ar'ar da dimiş var

Ayīne-yi ruḡsārına bir vechle söz yok
Zirā aña mirāt-ı Sikender de dimiş var

Bu ṭavr-ı edā binde bir oḡlanda bulunmaz
Zannım o peri peykere duḡter de dimiş var

Müşge nice teşbih ideyim belki haṭâdır
Hâl-i siyehiñ ‘anbere beñzer de dimiş var

5. Maḥmūd-ı şiyem ‘ālî-himem mîr-i mükerrerem
Muḫnat ne devlet buna sürür da dimiş var

Her bir sühanım seb’i meşânî gibi meşhûr
Güftâr-ı dürer-bârımda gevher de dimiş var

Taṭvîl-i kelâm itme (Faṭîn) muhtaşar eyle
Ol serv-i sehi kâmete ‘ar’arda dimiş var

mefâ’îlün / mefâ’îlün / mefâ’îlün / mefâ’îlün

1. Dü-çeşm-i intizârım rû’yet-i dîdâre da’irdir
Yanup yakıldığım ol âteş-i ruhsâre da’irdir

Haṭṭ-ı nev-resmini naḫş eyledim ser-levḫa-yı dilde
Taḫayyül itdiğim şimdi ḫayâl-i yâre da’irdir

Müsâvîdir baña ḫahrıyla luṭfu ol sitem-kârîñ
Perîşân olduğum cem’iyyet-i aḡyâre da’irdir

Vişâle pek de aldanma unutma derd-i hicrânı
Bu iḳbâlîñ teveccüh itmesi edbâre da’irdir

5. N’ola ‘arz eylesem süz ü güdâzım mûm gibi dâ’im
Yanup yakıldığım ol âteş-i ruhsâre da’irdir

fā'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fā'lün

1. Her zamān hātırıma hātı-ı ruḥ-ı yār gelür
Bu temāşā baña biñ seyr-i çemen-zār gelür

Haşre dek gitse gerek dilde bu sūz-ı ḥasret
Vuşlat-ı yār baña rü'yet-i dīdār gelür

Öyle bir yār-ı vefā-dār bulunmaz yoḥsa
'Āleme ben gibi biñ 'āşık-ı ğamḥār gelür

Bu gidişle tükenür şanma ğumūm-ı 'ālem
Elemiñ gitse biri yüz biñi tekrār gelür

5. Kālbde muzmer iken ğā'ile-yi āmed-şud
Nice erbāb-ı ḥırad 'āleme hüşyār gelür

Gelmeden gitmeği der pīş idüp ehl-i diĳkat
Bu mihen-zāre gelürse daḥi nā-çār gelür

Göñül aḥbābdan ayrılmamağ ister yoḥsa
Eylemesek terk-i vaṭan hātırı her bār gelür

Rind dā'im çıkamaz dā'ire-yi 'işretten
Kālbine ka'bede de ḥāne-yi ḥammār gelür

Hem 'inān olmasam eğer Reşīd Efendiye (Faṭīn)
Eşheb-i ṭab'ıma vāde-yi sūḥan ṭār gelür

fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilün

1. Şimdi her meykede de boş boşa erḳāna döner
Dönse de bāde ṭolu bir iki peymāne döner

Ehl-i hırş kendüye kendü yanarağ yağılarağ
Ateş-i cū'la her bir yanı bir yana döner

Ne şekil nağş olursa kapılır şūfī-yi ħar
Şān ħayāl-i fener olmuş gibi her yāne döner

Öyle her saçları Leylā'ya olanlar Mecnūn
Deşt-i ħayretde kalur Qays be-yabāne döner

5. İntisāb eyleye gör pīr-i muğān dergehiñe
Qapusından ne ħired-mendüne dīvāne döner

mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün

1. Eđer çı şūretā demle üns ü ülfeti vardır
Velīkin ol peri-zādīñ begāyet vahşeti vardır

O şūĥ şīve-kārīñ gelmemişdir mişli dünyāya
Kemāl-i ħüsne 'ālemde şān u şöhreti vardır

Efendi neş'e-yi bādeyle virme 'ömrini bāde
Ĥumārından geçilmez başka bir keyfiyeti vardır

Kesildi bir görüşde dildeki tāb u tüvānım hep
Sinān-ı gamze-yi yāre kimin hiç tākātı vardır

5. Felekde bir dağı o kadar eşi ol mehveşin zīra
Gönül yapmağda ħātır almada māhiyeti vardır

Şoğulma koynuna 'ağreb gibi her gördüğün demde
Gönül şabr eyle bir lağza anıñ da sā'ati vardır

O tıfl-ı şir-ḥāre bāde-ḥār olmaz mı seyr eyle
Şerāb ile leb-i meygūnınıñ pek nisbeti vardır

Sa'īd nüktedāna peyrev olmaḡ hayli müşküldür
Anıñ zīrā (Faṭīn'e) her cihetle sebḡati vardır

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Ğam dil-i dānāda geh mevcūd geh nā-būd olur
Delv bi'r-i mādā geh mevcūd geh nā-būd olur

Ḥāl-i ḡabz u baştan olmaz beri rūşen dilan
Fer meh-i ġarrāda geh mevcūd geh nā-būd olur

Dāğ dār-ı 'aşḡ olan bir vechle bulmaz fenā
Lāle kim şahrāda geh mevcūd geh nā-būd olur

Bir ḡarār üzre deġildir dā'imā aşḡāb-ı feyz
Neş'e-yi kim şahbāda geh mevcūd geh nā-būd olur

5. İtme ümmīd-i vefā asrın ricālinden Faṭīn
İştihā ḡünsāda geh mevcūd geh nā-būd olur

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Sipihriñ luḡfa dā'ir şanma bir aḡkāmı ḡalmışdır
Hemān ehl-i dili bir ḡahr ile a'dāsı ḡalmışdır

İçenler āb-ı Hızrı maḡhar olmuş feyz-i cāvīde
Fenā bezminde ḡālīḡıñ rind-i zehr-āşāmı ḡalmışdır

Olanlar olmuş ārāmı sürenler sürmüş aḥkāmın
Sihpihriñ ehl-i ṭab'a miḥnet u ālāmı ḳalmışdır

Yazılmış lafzla ma'nāsı ba'z-ı köhne taḳvīme
Anıñçün lütf u iḥsānıñ felekde nāmı ḳalmışdır

5. O şūhuñ müstezād u iltifātıñ görmedim ancak
Göñül mecmu'asında ḳıṭ'a-yı düşünāmı ḳalmışdır

Feresrān-ı ma'ārrifle girüp idde-yi tanzīre
Semend-i ṭab'ım almazken nicām encāmı ḳalmışdır

Faṭīn 'arz eyle şı'riñ Ḥāzret-i müftū-yi zīşāne
Kemāl aşḫābına zīrā ānıñ ikrāmı ḳalmışdır

mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün

1. Seniñ çeşm-i siyeh mestiñle bir dem ülfet itmişdir
Ānıñçün nergis-i bīmār terk-i şıḥḥat itmişdir

Ġamıñla ülfet itmek mümkün olmazken ne ḥikmetdir
Perişān ḥātırımda kākülün cem'iyet itmişdir

Tevaḳḳuş itmeyüp insān ile ünsiyyet-i ārāmı
O demdür ki sin-i raḥşım ḡazele raḡbet itmişdir

Felekde 'ıyd-ı şādī eyler olmaz şā'im-i miḥnet
Hilāl-i ebrūlarıñ her kime ki bir kez ru'yet itmişdir

5. Olur jeng-i nedāmetden müberrā iki 'ālemde
O kim ayīnesiñ menfūr-ı rüy-ı servet itmişdir

'Aceb mi şabr u arāmı yaḳarsam micmer-i dilde
Göñül bezm-i ḥayāle ol periyi da'vet itmişdir

Veliyy-i ni'metiñ nazm-ı şerîfiñ eyleyüp tanzîr
(Faṭîr)-i 'âciz ü ahḳar-edâ-yı hıdmet itmişdir

O 'âlî menḳabet şâhib-semâhet ehl-i himmet kim
Kemâl ü 'ilmde taḫşîl-i nâm u şöhret itmişdir

Ma'ârrif âşinâ-yı ḥikmet-şinâs ü 'ârif-i bi'l-lah
Meşîhat mesnedi zâtıyla kesb-i rif'at itmişdir

10. Mişâl-i ḳaṭredir İbn-i Kemâl'in 'ilmi yanında
Ḥüdâ zât-ı şerîfiñ baḫr-ı 'ilm ü ḥikmet itmişdir

mef'û'lü / fâ'ilâtü / mefâ'ilü / fâ'ilün

1. Ḳadd-ı nigâr serv ü ḥırâmânı andırır
Ruḫsâr-ı yâr lâle-yi nu'mânı andırır

Giysüsi sünbül ve daḫi gül gonçedir femi
Rûy-ı nigâr şimdi gülistânı andırır

Yansa yaḳılsa 'âşığı çoḳ mu o meh-veşiñ
Çeşm-i siyâhı âfet-i devrânı andırır

Ol şüh-ı nâzenine ḳul olsam 'aceb midir
Ḥüsn ü cemâli Yûsuf-ı Ken'ânı andırır

5. La'l-i lebi ile zeḳan-ı nâziki (Faṭîr)
Bezm-i ṭurabda sib ile rummânı andırır

fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilün

1. Gören ol zülf-i perîşânı perîşân oluyor

'Aklı vü fikri tağılup vâle vü hayrân oluyor

Leylî-yi zülfünü gördükce o şūhuñ 'uşşâk

Ƙara sevdāya düşüp Ƙays-ı be-yābān oluyor

O mehiñ yıldızı mirrîhe muğârın düşmüş

Ser-i kūyunda anıñcün bu kadar Ƙan oluyor

Bu mudur resm-i vefā mülk-i muğabbetde 'aceb

Lütfi noğşān o şehiñ cevri firāvān oluyor

5. Hem 'inān olmağa 'Ātıf Beg'e Ƙādir mi (Faṭīn)

Rağş-ı endîşe bu vādīde ne pūyān oluyor

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Tā ezel dīvāne göñlüm mübtelā-yı 'aşğdır

Ol sebebden çekdiğim her dem belā-yı 'aşğdır

Bir hilāl-i ebrūya göñlüm düşdü mäh-ı rūzede

Giydiğim 'ıydıyeler cümle Ƙabā-yı 'aşğdır

Pāyina ol serv-kaddiñ ağıdı göñlüm şu gibi

Şimdi başımda esen dā'im hevā-yı 'aşğdır

Çeşm-i giryānım 'abeş beyhūde şarf-ı eşk ider

Değme seyl ile yıqılmaz bu binā-yı 'aşğdır

5. Ğam değil müstağrağ-ı bağır-ı elem olsa (Faṭīn)

Çünkü ol bī-çāre çoğdan āşinā-yı 'aşğdır

mef'ülü / fâ'ilätü / mefâ'ilün / fâ'ilün

1. Râz-ı nihân-ı 'aşkı gönül-merd olan bilür
Derdiñ bilürse ben gibi pür-derd olan bilür

Bezm-i fenâda maḥv-ı vücūd eylemiş miyim
Mânend-i şem'i 'aşkla rû-zerd olan bilür

Ḥâk-i derinde çekdiceğim keş-me-keşleri
Şehrâh-ı ğamda bencileyin gerd olan bilür

Ol şüh-ı seng-dil nice 'âşık-ı güdâzdır
Tig-i nigâhı gibi şonu serd olan bilür

5. Söyle Faḫn-ı zâre gönül ḥâl-i zârını
Derdiñ bilürse ben gibi pür-derd olan bilür

fâ'ilätün / fâ'ilätün / fâ'ilätün / fâ'ilün

1. Senden ey meh yine bir başka ḫitâb añlaşılır
Cür'a-yı luṭf eylemeden külli 'itâb añlaşılır

Var ise ḫaṭṭ ile Nûr âyetin itdik tefsîr
Şafḫa-yı ḫüsnüne baḫdıḫca kitâb añlaşılır

Bezm-i rindânda ey sâķî-i şîrîn güftâr
Naḫl idersem lebini câm-ı şerâb añlaşılır

Sevdiğim semtine uğratma raķîb-i kelpi
Şâķın ip taķma aña ḫâne-ḫarâb añlaşılır

5. Çeşme-yi çeşmime beñzer mi âyâ baḫr-ı muḫîṭ
Eşkime nisbet ile ḫaṭre-yi âb añlaşılır

Yine ol mäh-veşiñ kākül-i şeb renginden
Güneşe hā'il olan ebr u seḥāb añlaşılır

Bir ğazel söyleyüp 'arz eyle (Faṭīn) aḥbāba
Belki Kāzım Beg Efendiye cevāp añlaşılır

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Devr-i tā bercāsına 'ākıl ider mi 'itibār
Yazı kış vü kış yaz eyler sipihr-i nā-bekār

Şāhib-i idbārdır sāhilres-i iḳbāl olan
Fülk-i erbāb-ı dile olmaz müsā'id rüzgār

Şāhib-i isti'dāda cevr ü ehl-i ḥumḳa luṭf ider
Öyledir bu 'aşrda ḥāl-i şıġār ile kibār

Gün gören raḫat bulan nādāndır her anda
Ehl-i 'irfāna müsāvāt üzredir leyl ü nehār

5. Koymadı cem'iyet-i ḥāṭır (Faṭīn)-i zārda
Zihnini zülfü gibi itdi o nev-ḫaṭṭ tār-mār

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Yād-ı la'liñle o dem ki çeşm-i ter ḥün-bār olur
Ḥün-i seyl ü seyl Nīl ü Nil deryā-var olur

Fikr-i dendāniñla itsem ḳaṭre-yi eşki nişār
Ḳaṭre baḫr ü baḫr dürr ü dürr dürr-i şehvār olur

İştîyâk-ı yâr ile âh eyledikce ‘âşîkân
Ah-dûd u dûd ebr ü ebr pür-emţâr olur

Hâle-yi meh ol meh-i tabân-ı itse der-kenâr
Hâle-mâh u mâh mihr u mihr pür-envâr olur

5. Kande yazsa hâme ol sükker lebiñ evşâfını
Hâme şehd ü şehd kand u kande hâr olur

Öyle bed-bahtım ki iqbâli taşavvûr eylemem
Baht saht u saht seng ü seng hârâsâr olur

Sîne şâf olsam o sîm endâm ile bir dem (Faţîn)
Sîne-i sîm u sim-zer ziber-i enzâr olur

fâ'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilâtün / fâ'lün

1. Feleğîñ ehl-i dile luţfu mażarrat gibidir
Düşmeniñ eylediği iyilik ihânet gibidir

Kalb-i hussâd-ı bed-endîşde hüsni inşâf
Tab'ı şâhib-marâz-ı mevtdede şîhhat gibidir

Bilmeden bilmemek evlâ görünür 'âlemde
Eylemek 'arz-ı hüner cürm ü kabâhat gibidir

Doğrı söz söylemeğe ağızı varır mı halkıñ
Rast-gü-yân-ı zamân şâhib-i töhmet gibidir

5. Bezm-i cühhâlde ibrâz-ı kemâl ü dâniş
Nezd-i abdâlda izhâr-ı dirâyet gibidir

Bir vesîle ile k olma dan ise b -cen ha
Yıkılıp bir  arafa gitme ker met gibidir

At s rersem n'ola K zım'la bu v d de Fa n
 a'irin  a'ire peyrevliği 'illet gibidir

f 'il t n / f 'il t n / f 'il t n / f 'il n

1. Her ne dem 'aks-i lebi  ay ne-yi c ma d  er
Dil-i  ayret-zede bi   ama'-ı h ama d  er

Meyl iden h line olmaz mı es r-i z lf n
Murg-ı ziyrek heves-i d ne ile d ma d  er

H tt-ber- verde olup y r ider 'arz-ı d d r
El virir vu latı bir g n ola a  ama d  er

Ge er ev at-ı meserretle sitem-k rların
B t n  l m-ı felek 'a ı -ı n -k ma d  er

5. Olamaz nazm-ı 'az z-i s han- r ya naz r
'Acz ile dest-i Fa n'den vara  u h me d  er

H f 'z-z 

f 'il t n / f 'il t n / f 'il t n / f 'il n

1. Ey  eh-i i l m-i istiğn  nedir sende bu n z
P y-m l oldu yolu da c mle erb b-ı niy z

' lemi kırdın ge  rd n tiğ-i istiğn  ile
G rmedim  e m-i siyeh-k r n gibi bir 'i ve-b z

Ḥasta-yı hicrānıñım zehr-i sitem virme baña
Ey ṭabīb-i nāzenīnim luṭfla ol çāre-sāz

Mevsim evvel bahārdır ser-i gülzāre şalın
Serv-i ḳaddım sāye-yi luṭfuñda zevḳ olsun birāz

5. Bir nigāh-ı luṭfla baḳ pāy-mālīñdir Faṭīn
Ey şeh-i ıḳlim-i istiğna nedir sende bu nāz

mef'ūlü / fā'ilātü / mefā'ülü / fā'ilün

1. Virdim belā-yı 'aşḳa rızā ister istemez
Buldu netīce ḥükm-i ḳazā ister istemez

Zincīr-i zülf-i yāre gönül-bend olaldan āh
Oldum muḳīm-i dār-ı şifā ister istemez

Çeşm-i siyāhı eyledi teşhīr göñlümü
Oldum derinde ben de gedā ister istemez

Bir kere 'ıyd-ı vuşlata irseydi 'āşıḳı
Eylerdi kīş-i cānı fedā ister istemez

5. Ol şūḥ-ı nāzenīn olalı āşinā (Faṭīn)
Bigāne oldu ḥalḳ baña ister istemez

Gördük de nazm-ı pāk-i Lebīb-i hüner-veri
İtdim nazīre-gūluk aña ister istemez

Öyle velī ni'met 'ālem ki zātına
Eyler 'adūsı dāḥi du'ā ister istemez

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Şüretā bī-ḥaber vāḳı'a-yı nāsütız

Ma'nevi-yi maḥrem-i sırr-ı ḥarem-i lā-hütız

Nezd-i cühhâlde mānend-i ḥazef-pāre isek

Sūḳ-i 'irfānda be-mişl ü bahā yāḳutuz

Ḳalmaz ḥālimize cümle muvāfiḳ görünür

Şanmasun şūfī-yi ḥār kendi gibi fertütız

Rüz u şeb ḡıybetimiz ile geḇer evḳātı

Gürsine-ḇeşmlere ḥān-ı felekde ḳütız

5. 'Arz-ı şı'r eylemez olduḳ ise 'ālemde Faṭīn

Nev-hevesler gibi ḳann itme bizi mebhütız

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Düşmüşüm sevdā-yı zülf-i yāre ister istemez

Başladım feryād u āh u zāre ister istemez

Ṭurre-yi ṭarrārına dil şöyle ber-dār oldu kim

Güyyā Maşşūr çekilmiş dāra ister istemez

Aldı ıḳlīm-i dili zūr-ı sipāh-ı ḥaṭṭile

Bende oldum ol şeh-i ḡaddāre ister istemez

Bir nıgehle 'aḳl u fikrim eyledi maḥv u tabāh

Düşdü ḡönlüm ol gözü şehḥāre ister istemez

5. Yüz bulup ayine-yi ruḥsārına baḳsam Faṭīn

Ṭūṭı-yi ṭab'ım gelür ḡüftāre ister istemez

mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün

1. O şūhuñ şevk-ı dīdārı dil-i mehcūrdan gitmez
Tecellī neş'esi hergiz gider mi Tūr'dan gitmez

Hayāl-i 'arz ālı çıkar mı hiç hātırdan
O bir reng-i diğerdır şīşe-yi meksūrdan gitmez

Bu 'işret-gāhda gāhīce gaybūbet daği itse
Leb-i mey-gūn sākī dīde-i maħmūrdan gitmez

Mezārı üzre bir bir hār u hūdbīni olur peydā
Helāk olmağ ile neħvet ser-i mağrūrdan gitmez

5. O kāfir mācerādan çekdiğim cevr u eziyetler
(Faṭīn) ölsem daği bu hātır-ı mecbūrdan gitmez

Cenāb-ı mīr-i Fehminiñ devā-yı luṭf u ihsānı
Firāş-ı gamda bir dem hātır-ı rencūrdan gitmez

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Biz bu günde ol şeh-i 'ālī-cenāba ḥasretiz
Leyle-yi zulmetde kaldığ āfītāba ḥasretiz

Gāhīce 'arz-ı cemāl eyler idi ol mehlikā
N'oldu bilmem şimdi o pertev-nişāba ḥasretiz

Dīdemizden dūr olaldan böyle ol nūr-ı başār
Olmuşuz bī-dār-ı 'aşkı şimdi hāba ḥasretiz

Hayli demlerdir ki sākī bekleriz 'işret-gehiñ
Luṭf idüp bir kaṭre mey şun ki şerāba ḥasretiz

5. Bu gice dīdārını ‘arz eylesün ol meh (Faṭīn)
Biz daḡi ‘ālemde çünki mehtāba ḡasretiz

mefā’īlün / mefā’īlün / mefā’īlün / mefā’īlün

1. O māhı hāle-veş agūşa çeksem dil-ḡabīr olmaz
Gürisne-çeşm olanlar ḡān-ı yaḡma ile sīr olmaz

Göñül-bend itmede her tārı bir zincīr-i sevdādır
Görenler zūlf-i pīç-a-pīçini nice esīr olmaz

Dem-a-dem ıktībās-ı nūr ider vech-i cemīlinden
O mihr-i ‘ālem-ārāya meh-i ḡarrā nazīr olmaz

Marīz-i ‘aşqım la’l-i lebiñdir derdime çāre
Olur olmaz devā ile göñül şıḡhat-pezīr olmaz

5. Nigāh-ı luṭfla ḡāhice mesrūr itseñ olmaz mı
(Faṭīn)-i bī-nevā gibi cihānda hiç faḡīr olmaz

Kemāl-i nükte-verdir fer viren aşārıma yoḡsa
Sözüm gevher de olsa ḡadr bulunmaz müştēhīr olmaz

Kemāl-i intisābım olmasa dergāhına böyle
Bu ‘ālemde baña kimse zehīr u dest-gīr olmaz

fā’īlātün / fe’īlātün / fe’īlātün / fā’lün

1. Deḡme bir şūḡda bu ‘arız-ı gülgün olmaz
Biñde bir servde bu ḡāmet-i mevzūn olmaz

Şekl-i insanda bir nūr-ı mücessem gibidir
O peri 'işveye ādem nice meftūn olmaz

Dīde-yi mestiniñ aşuftesidir nergis-i ter
Zülf-i şebbūsuna sünbül nice mağbūn olmaz

Dehen-i tengine reşk itmededir şubḥ u mesā
Ne şekil ğonce-yi neşğüfte ciger-ḥūn olmaz

5. O mehiñ gevher-i dendānını vaşf itmededir
Sözleri nice Faḫn'ıñ dürr-i meknūn olmaz

Ḥarfū's-sīn

fā'ilātūn / fe'ilātūn / fe'ilātūn / fā'lūn

1. Bu yakında bir qara sevdāya oldum dest-res
Qays-ı bī-çāre gibi Leylā'ya oldum dest-res

Bülbül-i şūrīde-veş miḥnet-keş-i hicrān iken
N'oldu bilmem ol gül-i ra'nāya oldum dest-res

Ġıḫ eylerse n'ola şimdengerü ehl-i ḫased
Bir kerem pīşe şeh-i vālāya oldum dest-res

Deyr-i 'ālemde perestiş eylemem şimdengerü
Vardı meylim bir bü't-tersāya oldum dest-res

5. Şöyle bir şeh-bāz-ı evc-ı himmet ki zūr ile
Qāf-ı istiğnādaki 'anqāyā oldum dest-res

Su-be-su ğavvāş-ı baḫr-ı ḫayret olmuşdum hele
Bir girenmāya dürr-i yektāya oldum dest-res

Sözlerim gevher-bahā olsa ‘aceb midir (Faṭīn)
Feyz-i pāk-i ḥazret-i Mollāya oldum dest-res

Ḥarfū’s-şın

mefā’ılün / mefā’ılün / mefā’ılün / mefā’ılün

1. Çıkarılmış fes ucundan perçem-i dil-gır göstermiş
Nezāketle dil-i divāneye zincir göstermiş

O kāfir mācerādan ḥavf olunmaz mı bu ḥāletle
Ser-i ebrūları mānende-yi şemşir göstermiş

N’ola yā Ḥaḳḳ çağırsam ol kemān-ı ebrūyu gördükde
Yine müjgānlar şaf beste olmuş tır göstermiş

Göreydi resmini ḥayrān olurdu māni vü Behzād
Şarir-i ḥāme-yi taḳdīr ‘aceb taşvīr göstermiş

5. Esir olmuş tutulmuş pençe-yi ‘aşka Faṭīn-i zār
O tıfl-ı şir-ḥāre kendüyi naḥcīr göstermiş

fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilün

1. Saña āşub-ı zamān dirler idi gerçek imiş
Fitne-yi kevn ü mekān dirler idi gerçek imiş

Züyür-ı ḥatṭıñı kim görse taḥayyürde ḳalur
Saña ṫāvus-ı cinān dirler idi gerçek imiş

Dünkü gün bir nigeḥ itdim fer-i dīdem gitdi
Rūyına şems-i cihān dirler idi gerçek imiş

Nigehiñle nice mürde dili ihyā itdiñ
 Haqqına ‘İsī-yi cān dirler idi gerçek imiş

5. Ne güzel tatlu yirinden söze bed’ itdi (Faṭīn)
 Tūṭī-yi kand-ı nihān dirler idi gerçek imiş

fā’ilātūn / fā’ilātūn / fā’ilātūn / fā’ilūn

1. Şabr u sāmānımı aldı yine bir kāfir kīş
 Beni sevdālara şaldı yine bir kāfir kīş

Ey müselmān ne dirseñ buña sen olsañ eger
 Ka’be-yi göñlüme taldı yine bir kāfir kīş

N’ola düzd-i nigahından şakunursam dā’im
 Nışf-ı imānımı çaldı yine bir kāfir kīş

Yeridir sīnemi taşlarla döğersem zīrā
 Beni taşdan taşa çaldı yine bir kāfir kīş

5. Ne şekl eylemeyim çāk-ı grībān (Faṭīn)
 Şabr u sāmān mı aldı yine bir kāfir kīş

Harfūş-şād

mef’ūlü / mefā’ilü / mefā’ilü / fe’ūlūn

1. Ey serv-i sehi bu kadd-ı bālā saña maḥşūş
 Bu tarz ile bu cünbüş-i tenhā saña maḥşūş

Hiç tarzıña eṭvārıña söz yokdur efendim
 Toğrısı bu nāz ile istiğnā saña maḥşūş

‘Älemde ne var olsa hezâr ‘âşık-ı zârîñ
Bu ğonce-dehen gül gibi sîmâ saña maşşûş

Pervâne-şifat yansa yakılsa n’ola göñlüm
Bu şem’ gibi ‘arız-ı zîbâ saña maşşûş

5. Eyler nigehiñ mürde-yi şadsâlayı ihyâ
Bu mertebe ‘icâz-ı mesiğâ saña maşşûş

Taşsîn ider elbette (Faḫîñ) naşmını herkes
Bu lafzla bu ma’niyi imlâ saña maşşûş

Güftâr-ı güherbârîñi dünyâya değışmem
Feyz-i nefes-i Hazret-i Monlâ saña maşşûş

Harfüt-tâ

fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilün

1. Kıl kalemle resm olunmuş şafha-yi ruşsâre ḫaḫḫ
Kıl nazar nür-ı âyetin tefsîr ider hem-vâre ḫaḫḫ

Mihr-i ḫüsnüñ setr için mânende-yi ebr-i siyâh
Sâyebân olsa ‘aceb mi ‘arız-ı dildâre ḫaḫḫ

Artdırır günden güne başındaki sevdâsını
‘Âşık-ı zâre bu yüzden eylemiş âvâre ḫaḫḫ

Kilk-i kudretle yazılmış levha-yı taḫdîrde
Alnımıñ yazusu imiş geldi rüy-ı yâre ḫaḫḫ

5. Kıyl ile kâli bıraḫ devr-ı dırâz itme (Faḫîñ)
Çok değıldir gelse ḫüsn-i dilbere bir pâre ḫaḫḫ

Ḥarfūz-zā

mef'ūlü / mefā'ilü / mefā'ilü / fe'ülün

1. 'Aşkıñ ideli sīne-yi sūzānda maḥfūz
Gencineyi buldum dil ü yarānda maḥfūz

Her laḥza perīşān olur bād-ı şābādan
Dil olsa daḥi kākül-i cānānda maḥfūz

Ümmīd-i rehā eylemem ey Yūsuf-ı şānī
Kaldı dil-zār çāh-ı zeneḥdānda maḥfūz

Gāhīce görüñ māh gibi burc-ı şerīfden
Olma o kadar gūşe-yi hicrānda maḥfūz

5. Gāhīce n'olur luḥfla yād eyle (Faḫīn'i)
Tā ḫalmaya bu vādi-yi nisyānda maḥfūz

Ḥarfül-ğaym

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. F-Her zamān aşḥāb-ı cāh-ı devlete ḫāğ üstü bāğ
'Ā-Ḥāşılı erbāb-ı 'izz ü ref'ette ḫāğ üstü bāğ

F-Neylesün meyḥāne-yi ıḫbāli zevḫ-i 'ālemi
'Ā-Mest-i bī-pervā-yı cām-ı ḫayrete ḫāğ üstü bāğ

F-Zilleti ref'et bilür her vechle maḫzūzdur
'Ā-'Āşık-ı la-ḫayd-ı zīb u ziyete ḫāğ üstü bāğ

F-Gülşene tercîh eylersem n'ola meyhāneyi
 'Ā-Çünkü her dem ehl-i 'ıyş u 'işrete t̄āğ üstü bāğ

5. F-Tüt kanā'at gūşesin el-fakru fahri diyerek
 'Ā-Fāriğ-ı sāmān u şān u şöhrete t̄āğ üstü bāğ

F-Derd-i firqatde kemāle irdi ğam çekme (Faṭīn)
 'Ā-'Ālī-yi şāyān-ı zevk u şalata t̄āğ üstü bāğ

F-Hak-pāy-ı Hāzret-i Mollā'ya sür dā'im yüzüñ
 'Ā-Bendegān-ı pīr-i 'ālī-himmete t̄āğ üstü bāğ

Ḥarfū'l-kaf

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Cānıma geçdi benim bu gice derd-i iştiyāk
 Çıkdı āhımla berāber çerhe gerd-i iştiyāk

Nice germ ülfet olur ol tıfl-ı sengīn dil ile
 Gūşine ninni gelür bu āh-ı serd-i iştiyāk

Tiğ-i āhım itmedi tā'sīr ceyš-i firqate
 Haşre dek sürse gerekdir bu neberd-i iştiyāk

Şeşder-i ğamda benim zār oldıgım 'ayb itmeñiz
 Böyle arayış bulur bāzi-yi nezd-i iştiyāk

5. Sāhā-yi endişeye sürdüm kümeyt-ḥāmeyī
 Her taraftan āt kıopardı rehneverd-i iştiyāk

Bülbül-i āsā gülşen-i 'aşkında zār oldum (Faṭīn)
 Gonçedir açılmadı hālā o verd-i iştiyāk

mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün

1. Hâkîkatsiz vefâsız yâr imişsiñ añladım artık
Ne gûne mâ'il-i ağıyâr imişsiñ añladım artık

Ümmîd-i luţf u ihsân eylemem şimdengerü senden
Naşıl inşâfsız ğaddâr imişsiñ añladım artık

Baňa sihr-i nigâhiñla ne lâzım eylemek efsün
Ne rütbe gözleri seĥhâr imişsiñ añladım artık

Gücenmem her kimiñle ülfet eylerseñ bu 'âlemde
Hezâr-aĥbâb bir dildâr imişsiñ añladım artık

5. (Faţîn) nisbet olmaz ğayrlarla ittiĝiñ ülfet
Nice bir dilber-i mekkâr imişsiñ añladım artık

Ĥarfü'l-kef

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Rûz u şeb ĥurşîd u mâhiñ bir qarâr olsun felek
'Âlemi kılsun münevver tâb-dâr olsun felek

Çünkü sen de bir Süleymân-ı zamânsiñ mihr ile
Rûzgâr esdikce ĥükmüñ pâ-y-dâr olsun felek

Mihr u meh devr eylesün çerhiñ mu'aţtal kalmasun
Bî-sütün turduĥça tursun üstüvâr olsun felek

Hâĥ yed-i ĥudretle tezyîn eylesün pervîniñi
Her gice bu 'âleme pertev-nişâr olsun felek

5. Mümkin olsa devr iderseñ sen de ber-vefķ-i merām
 ẓāli' u baħtıñ saña 'ālemde yār olsun felek

Burc-ı sa'da naql ider bir günde necm-i naħsımı
 İnkisār itmem dimem ben tār u mār olsun felek

Dönmedi bir kere 'ömrümde murādımca (Faṭīn)
 Bāri ğaddārлық ile şöhret-şi'ār olsun felek

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Bu gice virdi baña bir meh-i tābān felek
 Yine ber-vefķ-ı murād eyledi devrān felek

ẓāli'-i naħsımı naql eyledi burc-ı sa'da
 Virdi aġuşuma bir māh gibi cānān felek

Bir vefāsız güzele göñlüm esir olmuş idi
 Ne güzel eyledi taħlīş-i giryān felek

Ben gibi bir qara baħtluya yüzi aġ olsun
 Ƙıldı iħsān yine bir mihr-i draħşān felek

5. Devr-i dā'im ola mihr u mehi her leyl ü nehār
 'İzz u iķbāl ile eyleye devrān felek

Gün-be-gün böyle toķūz Ƙubbesi ma'mūr olsun
 Olmasun ħāşılı bir vechle vīrān felek

Her zamān mihr u vefā eyler idi baña (Faṭīn)
 Bu yaķınlarda daħi itdi bir iħsān felek

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Ehl-i 'aşka bir belâdır ğamzesi cānānımıñ
El-ħazer tīg-i kaçādır ğamzesi cānānımıñ

Bir nige hle biñ kadar üftādeyi ħayrān ider
Öyle bir ħayret-fezādır ğamzesi cānānımıñ

Her zamān erbāb-ı 'aşka başka bir efsün okur
Ħaylice siħr-i āşinādır ğamzesi cānānımıñ

Müslümān itse 'aceb midir raķīb-i kāfiri
Çünkü bir mu'ciz-nümādır ğamzesi cānānımıñ

5. Cānıma geçse bile şabreylerim zīrā (Faḫīn)
Ehl-i 'aşka bir belâdır ğamzesi cānānımıñ

mef'ülü / mefā'ilü / mefā'ilü / fe'ülün

1. Gel kıyma benim cānıma Allahı severseñ
Gel girme benim ħanıma Allahı severseñ

Bir kerecik olsun ne var ey şūḫ-ı cihānım
Bağ ḫāl-i perīşānıma Allahı severseñ

'Afv eyle kuşūrum ne ise ey şeh-i vālā
Bağma benim 'işıyānıma Allahı severseñ

Çoğdan berüdüür ħasta-yı hicrānım efendim
Bağ derdime dermānıma Allahı severseñ

5. Bī-çāre (Faḫīn) āh ider derd-i ğamıñla
Gel bağ dil-i nālānıma Allahı severseñ

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Gelmemiştir bir daği dünyāya akrānıñ seniñ
Kıldı meftün 'ālemi ol çeşm-i fettānıñ seniñ

Pādişāh-ı taht-gāh-ı nāzıñ ey nāzenīn
Şayegān oldu cihāna hūsn ile şānıñ seniñ

Zīr-i fesden gāhīce uc gösterüp kāfir gibi
'Aqlımı gāret ider zūlf-i perīşānıñ seniñ

Gerçi kim bir vechle ihsānına pāyān yok
Olmasa 'ālemde ammā āh-ı hicrānıñ seniñ

5. Böyledir mülk-i muhabbetde (Faṭīn) üslüb-ı 'aşk
Cānını eyle fedā isterse cānānıñ seniñ

Ḥarfü'l-lām

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Ḥayli mecbūriyetim vardır saña agāh ol
Ben seniñçün cānımı itdim fedā agāh ol

Āsitānıñda seniñ bir bende-yi azādeyim
Bilmez iseñ ey hezārān-ı āşinā agāh ol

Çalması şabr u kararım çekmeğe derd-i gāmiñ
Ḥasretiñle kāmetim oldu dūtā agāh ol

Naqd-i 'ömrü çok değil virsem metā'ı vaşlıña
Ol kumāş-ı nāzıña olmaz bahā agāh ol

5. Hâzret-i Muhsin Beg'e peyrevlik itdikce (Faṭīn)
Naẓmını taḥsīn iderler cā-be-cā agāh ol

mef'ūlü / fā'ilātü / mefā'ilü / fā'ilün

1. Bir nev-civāna meyl eyle perāne ser gönül
Düşdü belāya çekse gerekdir neler gönül

Ol serv-i kāmetiñ yoluna eşk idüp nişār
İtdi kenār-ı cūyda āḥir maḡar gönül

Leyl ü nehār o şūḥ-ı hezār-āşinā için
Şehr-i Stānbül içre gezer derbeder gönül

Ol yār-ı pāj yine meḡer seng-dil imiş
Āh-ı derūn itmedi aña eşer gönül

5. Feyz alma rāh-ı 'aşḡda o yesir olur
İmdād iderse ḡāl-i Faṭīn'e eger gönül

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Düşmüşüz derd-i firāḡ-ı yāre bir ben bir gönül
Olmuşuz mecbūr āh u zāre bir ben bir gönül

İkimiz daḡi hevā-yı zülfle dīvāneyüz
Çār-nā-çār ḡalmışız āvāre bir ben bir gönül

Ölmeyince geçmeyüz sevdā-yı zülf-i yārdan
Çāre yok aşılmışız ol dārā bir ben bir gönül

Rāzıyuz her vechle tıĝ u nigāh u ğamzeye
Bendeyüz ol gözleri ħün-ħäre bir ben bir gönül

5. Çok mudur tūtı gibi güftäre başlarsañ (Faṭın)
Ĥasretiz ol la'l-i sükker-yäre bir ben bir gönül

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. İrdi eyyām-ı bahār itdi hezārı zār gül
Velvele şaldı gülistāna yine ğaddār gül

Ah u feryād itmesün de neylesün gül-zārda
Bülbülü ħayrān eyler gösterüp dīdār gül

Nāz ile ref tāre geldikce kenār baĝda
Lāle-ruĥsārıñ görüp olmaz mı şerm-sār gül

Ben nice bülbül gibi āh itmeyeyim şubĥ u mesā
Firĥat u hicrān ile itdi beni nā-ĥār gül

5. Bülbüle gelmezdi nevbet nāleye gülşende hiç
İtmeseydi (bu Faṭın)-i zārını āzār gül

fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilün

1. Ol mehe meyl ideli şanma denī oldu gönül
Herkesiñ sevgilisi şūĥ-ı şeni oldu gönül

Olalı ol şeh-i şirīn dehenden mehcūr
Kūhsār-ı elemiñ kūhkeni oldu gönül

Miḥen-i dehr bütün bende tecemmü' eyler
 'Älemiñ var ise beytü'l-ḥazeni oldu gönül

Bülbül-i zār gibi ḥār olursam ne 'aceb
 Bir gül-i gülşen-i ḥüsnuñ dikenini oldu gönül

5. Himmet-i Feyzî Efendi hünerverle (Faṭīn)
 'Älemiñ şā'ir-i şāḥib-süḥanı oldu gönül

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Bir büt-tersāya deyr-i 'aşqda ṭābdı gönül
 'Äqilim dirken ṭarīḳ-i cinnete şabdı gönül

Kimseyi incitmedi hiç kimseden incinmedi
 Bu cihānda her ne yaptı ise baña yaptı gönül

Çekmediği ḳalması çevgān-ı zülf-i yārdan
 Şāḥn-ı ḡamda öyle gūy-ı vuşlatı ḳabdı gönül

Tişe-i derd ü belāya şaplanup itdi ḳarār
 Vaḳti ile çünki her bir balṭaya şabdı gönül

5. Rey u tedbiriñ nedir şimdengerü sevdi (Faṭīn)
 'Äqilim dirken ṭarīḳ-i cinnete şabdı gönül

mef'ülü / fā'ilātü / mefā'ilü / fā'ilün

1. Her gice şubḫa dek idelim āḥ ey gönül
 Bir gün olur ki raḥm ider ol māḥ ey gönül

Şad-pāre açdı dilde yine tīg-i ğamzesi
Zahm-ı ciğerden olmadı agāh ey gönül

Her dem tarīķ-i ‘aşķda bir pīc u tāb iken
Oldum şikenc-i zülfde gümrāh ey gönül

Ol şüh-ı cevri-pīşeye āh eylemez eşer
Beyhūde itme nāle-yi cāngāh ey gönül

5. Mīr u nihād-ı nükte-ver eylerse pesend
Şi’r-i (Faṭīn’i) yaz oķu her gāh ey gönül

fe’ilātün / fe’ilātün / fe’ilātün / fe’ilün

1. Ne ķadar bād-ı ğam olsa hevā-yı kākül
Yine bir şevķ virir ṭab’a şafā-yı kākül

Değme zincīr ile zābṭ olmaz idi uşlandı
Dile mesken olalı dār-ı şifā-yı kākül

Ķışşā-yı Leylī vü Mecnūn oķursam ne ‘aceb
Ķıldı Mecnūn beni hūsn-i edā-yı kākül

Ħalkı cem’ itmek için kendi perīşān olur
Nice inkār olunur luṭf u ‘aṭā-yı kākül

5. Şi’re hevāhiş yoğidi ṭab’-ı selīmimde (Faṭīn)
Söyledim bir ğazel-i tāze berā-yı kākül

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Hāra biñ dürlü nevāziş eyleyüp her bār gül
Bülbül-i ğamhāra eyler şad-hezār āzār gül

Nāfile çāk-ı grībān itmesün gül-zārda
Bestedir hāre içilmez bülbüle ğaddār gül

Dāmeninden bir nefes olmaz cüdā-hār olsa da
Hārı eylerse 'aceb mi dā'im istizhār gül

Hār hār-ı hicr ile bülbülleri zār eyleyüp
Dīde-yi hāre dem-ā-dem 'arz ider dīdār-ı gül

5. Himmet Mīr Nihād-ı pür-hüner ile (Faḫīn)
Bir ğazel nazm eylerim ki reşk ider her bār gül

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Ye'sle ıoldu yine sünbül-i vālā-yı emel
Hāk-sār olsa n'ola 'ıkd-ı şüreyyā-yı emel

Çünkü ey dil her işiñ 'aksini işler devrān
N'ola zehr-i elem olsa baña şahbā-yı emel

Bulamaz rāh-ı be-yābāna çıkar āhır-i kār
Kara sevda gibidir dilde süveydā-yı emel

Her tarafından beni nevmīd-i vişāl eyledi yār
Hāşılı kalmadı şimdengerü bir cāy-ı emel

5. Ne yalan söyleyeyim toĝrısını ister iseñ
Māl-ı hülyā gibidir fikr-i 'aḫyā-yı emel

Neye lâzım bu kadar şerh ü beyân itme (Faṭīn)
Bağsaña yoğ gibidir lafzda ma'nâ-yı emel

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Tâb-âver olmayup mihr-i 'izâr-ı yâre ḥâl
Yandı Hindûlar mişâli ateş-i ruhsâre ḥâl

Taht-gâh-ı ḥüsnde şâh-ı Habeşdir güyîyâ
Hükm iderse çok mudur ceş-i ḥaṭṭ-ı dil-dâre ḥâl

Zülf-i cānâne muḳârın oldu evc-ı ḥüsünde
Vechi var olsa müşâbih-i necm-i giysü-dâre ḥâl

Leyli-yi zülfi ucundan Ḳays-veş Mecnûn iken
Gönlümü bir kat daḫi dīvâne itdi ḳâre ḥâl

5. Zülfüne dil bağlayup ḳayd eylemezken ḥaṭṭını
Her ne ḥâl ise (Faṭīn'i) eyledi avâre ḥâl

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. 'Ârızın üzre ḥaṭṭın seyr ideli âvâre dil
Ḳayretinden bağmaz oldu gülşen ü ezhâre dil

Ḳasret-i verd-i reḫiñle külbe-yi hicrânda
Süz-ı dilden nâle-meşḳ eyler hezâr-ı zâre dil

Serv-i ḳaddiñ ḫâṭıra geldikce ey rûḫ-ı revân
Sevḳ ider seyl-i sirişkin süy-ı cüy-i bâre dil

Arzū-yı bŷy-ı zŷlfŷnden kesilmez haşre dek
Şane-veş tġ-i nigehten olsa da şad-pāre dil

5. Zŷhdī-yi nāzik-edāya hem ‘inān olmağ için
Nŷş-i efkārı sordu vādi-yi eş’āre dil

Ĥarfŷ’l-mīm

fā’ilātŷn / fe’ilātŷn / fe’ilātŷn / fā’lŷn

1. Bir cefā-kār sitem-kar pŷserim var pŷserim
Baña şorma neler itdi nelerim var nelerim

Kāle-yi ‘ömrŷ telef itme değil mi kārım
Sŷk-ı ‘aşkında niçŷn yoğ zararım var zararım

‘Arz iderdim saña aĥvāl-i dil-i nā-şādı
Neyleyim söyleyemem pek kederim var kederim

Neyleyim ‘arz-ı kemāl itme değil mu’tādım
Yoğsa olduğça benim de hŷnerim var hŷnerim

5. Deftere kayd olacağ sāde bu nazmım mı (Faḥīn)
Söylenilmiş nice yŷz biñ eşerim var eşerim

mef’ŷlŷ / mefā’ilŷ / mefā’ilŷ / fe’ŷlŷn

1. Pervāne-şıfat meclis-i dildārı ḥolandım
Ol āteş-i ruḥsāre bakup mŷm gibi yandım

Luḥf eyle baña tġ-i sitem çekme efendim
Biñ cān ile ŷftāde olup saña inandım

Vādi-yi elemde bu gice t̄āb'e seher-gāh
Andım seni k̄ān ağladım eşkimle boyandım

Derd-i dili 'arz itmek için saña efendim
Düşdüm çeh-i endîşeye hayli oyalandım

5. Bir kere (Faṭīn) çākeriñi luṭfla yād it
Bād-ı sitemi çekmeden 'ālemde uşāndım

mef'ūlü / mefā'ilü / mefā'ilü / fe'ülün

1. Cevr itmez idi hālime ağāh ideydim
Ağlar idi bir āh-ı sihir-gāh ideydim

Hiç fitne zuhūr itmez idi kişver-i dilde
Bir dilberi ol tahtgehe şāh ideydim

Her vechle azāde olurdum şu cihānda
Ḥāk-i derīni püşt ü penāgāh ideydim

Cem'iyyet-i ağıyārı perīşān iderdim
'Ālemde eğer 'aşkla bir āh ideydim

5. Yārın şucu ne bunda (Faṭīn) bende tekāsül
Cevr itmez idi hālime ağāh ideydim

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Ṭulū' itdi sipihr-i nāzdan ol māh-ı tabānım
Sa'ādet burcuna naql eyledi necm-i draḥşānım

Güler yüzle yine ‘arz-ı cemāl itdi baña ol mäh
Bu yüzden vechi var rüşen olursa çeşmim

Derün-ı sînemi pür-ṭāğ itdim nār-ı ḥasretle
N’ola ney gibi nālān olsa her dem ḳalb-i sūzānım

Ḳaşīde diñlemezeñ hiç ğazel almazsıñ ey zālīm
Saña bilmem nice ‘arz eyleyim ḥāl-i perīşānım

5. Faṭīni ol ḳadar da vādi-yi nisyānda ḳoyma
Ḳuluñdur ‘āşıḳıñdır gāhice yād eyle sulṭānım

fe’ilātün / fe’ilātün / fe’ilātün / fe’ilün

1. Her zamān yād idüp ey meh seni efgān ideyim
Ciġerim ateş-i ḥasret ile bür-yān ideyim

Ḳişver-i ḥüsnde bir dilber-i nāz getirseñ
‘Ahdım olsun seni taḥt-ı dile sulṭān ideyim

Çekdiġim derd ü belā mümkün-i ta’rif deġil
Saña bilmem nice ḥāl-i dili ‘ilān ideyim

Heves-i Leylī-yi zülfüñle düşüp şahrāya
Dil-i bī-çāreyi Mecnūn-ı beyābān ideyim

5. Tīġ-i āhı çekeyim ḥasret-i yār ile (Faṭīn)
Yine cem’iyyet-i aġyārı perīşān ideyim

mef'ülü / mefâ'ilü / mefâ'ilü / fe'ülün

1. 'Aks-i lebini dīde-yi giryāne düşürdüm
Ol la'l-i bedehşānı ben 'ummāne düşürdüm

Seyr eyleyli dürr gibi dendānını yārın
Endīşemi bir gevher-i çevgāna düşürdüm

Cūlar gibi aqsa ne 'aceb seyl-i sirişkim
Gönlüm yine bir serv ü hırāmāne düşürdüm

Bir şūret ile dā'ire-yi ülfete girmez
Gönlüm o peri peykere ayāne düşürdüm
5. Fehmi Beg Efendi'ye (Faṭīn) peyrev olup ben
Bu nazmı Nedīmāne Fehīmāne düşürdüm

fā'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fā'lün

1. Bu gice şubḥa kadar ol mehi andım yandım
Yanaraq yaqıllaraq derdime yañdım yandım

Bu gice çāh-ı zenehdān gelüp hātırıma
Çah-ı endīşeye düşdüm oyalandım yandım

Bu gice cānıma kār eyledi derd-i ḥasret
Ağlayup hūn-ı sirikimle boyandım yandım

Bu gice ol şeh-i vālāyı görüp rū'yāda
Uyanup uyqudan eṭrāfım arandım yandım
5. Şeb-i zulumetde (Faṭīn'i) koma ey māh diyu
Şubḥ olunca ser-i kūyında tolandım yandım

mef'ülü / mefâ'ilü / mefâ'ilü / fe'ülün

1. Ey şüh-ı sitem-kâr bu huşümet niye lâzım
Germ-ülfet iderken bu bürüdet niye lâzım

Gel bizbize bir zevk idelim ellere karşı
Vazgeç saña ağıyar ile ülfet niye lâzım

Doğrısını söyle yoğise sende haqıkat
Beyhüde yere 'arz-ı muhabbet niye lâzım

Teslīm ideyim cānımı emr eyle a zālīm
Tig-i nigehi çekmeğe zahmet niye lâzım

5. Ağıyare bakup eyleme maḥzūn (Faṭn'i)
Mesrūr-ı vişāl eyle bu firḳat niye lâzım

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Sīnemi tīg-i nigāha siper eyler gönlüm
Meslek-i 'aşqda fikri heder eyler gönlüm

Çeşm-i hūn-hār yine biñ cānla 'āşık geçinür
Şanma tīg-i nigehinden hāzer eyler gönlüm

Cānı cānāna fedā eylemek ister her dem
Rehgüzārından anıñçün güzār eyler gönlüm

Heves-i bŷy-ı haṭṭ u zŷlfi ile şubḥ u mesā
Mŷlket-i Çın u Hıṭāya sefer eyler gönlüm

5. Yine bir dilber-i ğaddāre giriftār itdi
Daḥi bilmem ki Faṭn'e neler eyler gönlüm

mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün

1. Hevâ-yı zülf-i yâr ile kat-ı ber-bâddır gönlüm
Anıñcün böyle her yüzden harâb-abâddır gönlüm

Esîr-bend-i zülfî olmuşum bir mü-miyânıñ âh
Belî kayd-ı cihânda fârıg u azâddır gönlüm

Benim el-ھاqq nigâristân-ı hüsniñ şimdi mânîsi
Hayâl-i yârı taşvîr itmede Behzâd'dır gönlüm

Aceb mi kühken ile da'va-yı zür-âveri itsem
Nice tağlar yıkar aşkıñla bir Ferhâd'dır gönlüm

5. (Faṭîṅ) üftâdesiñ hayli zamândır bir cefâ-kâra
Anıñcün böyle dâ'im hasta vü nâşâddır gönlüm

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Yârdan her kim iderse baña şekvâ gülerim
Ağlama yoḥsa saña da dil-i şeydâ gülerim

Bir tuḥaf menḳıbe gecmişdi geçen günlerde
Bu gice ḥâtırıma geldi de ḥâlâ gülerim

Bir alay saçma şapan sözleri almam dilime
Bu cihetle beni zemm eylese 'adâ gülerim

Bir iki kelb-i 'aḳûr diş bilemiş arḳamdan
Yine avavlarını eyleyüp işgâ gülerim

5. Neyleyim derd-i muḥabbetle (Faṭîṅ) ağlayamam
Başıma gelse daḫi bir ḳara sevdâ gülerim

mef'ülü / fâ'ilätü / mefâ'ilü / fâ'ilün

1. Kadd-ı bülend-i yâre şanavber midir disem
Yohsa o serv-i kâmete 'ar'ar mıdır disem

Beñzer şerāba vech-i şebēh olmasa bile
Ab-ı hayāt-ı la'line kevşer midir disem

Veche-yi laṭif-i yârdaki çifte beñler
Rûy-ı sipihr-i hüsnde aḡter midir disem

Her bir nigāh u ğamzesi sihr-i helāldir
Çeşm-i kebūd-ı yâre füsün-kār mıdır disem

5. Noḡta mişāli hāl ile ol zülf-i pür-ḡama
Cīm kıṭ'asında ḡarf-i mücevher midir disem

Zülf-i siyāhı 'anber-i sārāyı añdırır
Dāġ-ı derün-ı sīneye micmer midir disem

Ol pādişāh-ı hüsne 'ubūdiyet 'arż ider
Bilmem (Faṭīn) bende-yi kemter midir disem

mefâ'ilün / fe'ilätün / mefâ'ilün / fe'ilün

1. Cünün-ı 'aşkı kim añlar kimiñle söyleşelim
Fünün-ı 'aşkı kim añlar kimiñle söyleşelim

Nedir bu şevḡ u muḡabbet nedir bu derd u belā
Şu'ün-ı 'aşkı kim añlar kimiñle söyleşelim

Egerçi şerḡ-ı kitāb-ı muḡabbetiz ammā
Sütün-ı 'aşkı kim añlar kimiñle söyleşelim

Ne rütbe ğamzesi sāhirdir añladık ancak
Füsün-1 ‘aşkı kim añlar kimiñle söyleşelim

5. (Faṭīn) olmadı meczūmı kimseniñ ḥālā
Sükūn-1 ‘aşkı kim añlar kimiñle söyleşelim

fā’ilātūn / fā’ilātūn / fā’ilātūn / fā’ilūn

1. Yār bī-zār olmasa āh u enīnimden benim
İhtirāz itmez idi ḳalb-i ḥazīnimden benim

Bir şererle ‘ālemi maḥv eylemek bir iş midir
Kim felekler yandı āh-1 āteşinimden benim

Mihre teşbīh eylemem bir vechle ruḥsārını
Kesb-i nūr eyler felek ol meh-cebīnimden benim

Peyk-i müştākānsiñ ey hüd hüd-ü bād-1 şabā
Bir ḥaber vir aşaf-1 şāḥib-nigīnimden benim

5. İşte meydān-1 sūḥan da’vā iden gelsün (Faṭīn)
Şi’ri öğrensün bu nazm-1 dil-nişīnimden benim

mef’ūlü / mefā’ilü / mefā’ilü / fe’ūlūn

1. Dendān-1 dürer bārını ḥülyāya düşürdüm
Ol gevher-i zī-ḳıymeti deryāya düşürdüm

Azāde iken silsile-yi ḳayd-1 hevādan
Ḳays-1 hevesi bir şacı Leylā’ya düşürdüm

Bu deyrde dil-i münker idi ‘aşk tebāni
Ol kāfiri de bir bü’t-tersāya düşürdüm

Vardım yine bir dilber-i haṭṭ-āveri sevdim
Kendim bile bile qara sevdāya düşürdüm

5. Vāreste idi keşmekeş-i halkdan aḥir
Bī-çāre Faṭīn’i daḥi gāvḡāya düşürdüm

fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilün

1. Kār u bārından uşanmış kimdir ‘ālemde benim
Ateş-i ḥarmāne yanmış kimdir ‘ālemde benim

Naḡd-i ārāmı virüp aldım elem sermāyesin
Her ziyānı sūd şanmış kimdir ‘ālemde benim

Oldu bir tōhmet baña kesb itdiğim ‘ilm ü hüner
Kendi kesbinden uatanmış kimdir ‘ālemde benim

Ḳāmetim döndü kemāne fikr devr-a-devr ile
Çille-i saḡta ṭayānmış kimdir ‘ālemde benim

5. Peyrev-i nazm-ı ‘azīz-i pür-hüner oldum (Faṭīn)
Şi’r ile şöhret ḡazanmış kimdir ‘ālemde benim

mef’ülü / mefā’ilü / mefā’ilü / fe’ülün

1. Ey şūḡ-ı şenim ben seni dünyāya deḡişmem
Bir şūḡa deḡil biñ şeh-i vālāya deḡişmem

Sende bu nezâketle bu nâz varken efendi
‘Älemde seni biñ bege paşaya değişmem

Hâk-i der ü vâlâña yüzüm sürmeğe geldim
Ben dergehini Ka’be-yi ‘ulyāya değişmem

Çıldı beni Mecnûn-ı be-yābân-ı harābât
Ol zülf-i siyeh-kārıñı Leylā’ya değişmem

5. Bir gonce femiñ bülbül-i nälendesiyim ki
Al ruğlarını her gül-i ra’nāya değişmem

Harfû’l-nûn

fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilün

1. Mişli yok bir fâsık u nādân ararsañ işte ben
Mülk-i cehl ü fışkıda sultân ararsañ işte ben

Şâ’irim ma’ni-yi şî’ri lafzda bilmem nedir
Hilqat-i insanda hayvân ararsañ işte ben

Diğkat olsa belki kâtiplikde isnâddır baña
Her huşuşda şâhib-i noğşân ararsañ işte ben

Lâf-ı güzâf ile güzâr itmekdedir vağtim hele
‘Ağl u fikri çalmamış insân ararsañ işte ben

5. Ğayr bir rāhat gelür ālām-ı dehr ile baña
Girye vağtinde eğer Ğandân ararsañ işte ben

Bir işim yok saçma sözler söylemekden mâ’da
Bir ‘aceb Mecnûn-ı sergerdân ararsañ işte ben

‘Arz-ı dīdār eyledi dildār aldı ‘aqlımı
‘Ālem içre vālih ü hayrān ararsañ işte ben

Eyledi ol Yūsuf-ı sāni yerim beytü’l-ḥazen
Hicr ile Ya’qūb-veş giryān ararsañ işte ben

Bir ‘ulūv’ü’l-ḳadr şanma zāta nisbetle beni
Yeryüzünde ḥākile yeksān ararsañ işte ben

10. Halk içinde cehlle mevşūf bir zātım (Faḫīn)
Mişli yok meşhūr-ı ehl-i şān ararsañ işte ben

fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilün

1. Ol şeh-i nāza nigāh itdikce göñlüm dūrdan
Yaş yerine ḳān gelür bu dīde-yi mechūrdan

Görmedim bir gün felekde toğdıgın mihr-i ümīd
Ṭāli’im var ise renk almış şeb-i deycūrdan

Ža’fla her üstühānım oldu bir tārā bedel
Farḳ olunmaz levḥ-i sīnem taḥta-yı santūrdan

Her birisi bir uşūl ile nāme-pervāz olur
Nāz ile ‘uşşāḳ ḳalmaz nağme-yi ṭanbūrdan

5. Çerḥ-i keçreftārdan baḥş eyleme vazgeç (Faḫīn)
Rāst-ı ḳāmet vaḥşet eyler şoḥbet-i ḳanbūrdan

mef'ülü / mefâ'ilü / mefâ'ilü / fe'ülün

1. Ey gözleri fettân beni meftûn sen idübsün
Vay saçları Leylâ beni Mecnûn sen idübsün

Bir parça benim de var idi rif'at ü kâdrim
Şimdi bu kadar mertebemi dūn sen idübsün

Giryānlıgımı eyleme ta'yīb benim kim
Gözyaşı mı mānende-yi ceyhūn sen idübsün

Hayrān isem ben saña hayrānım a kâfir
Sıhr-i nigehiñle baña efsūn sen idübsün

5. Öz başıñ için eyle vişālīñle fereh-yāb
Firkatle (Faṭīn) bendeñi maḥzūn sen idübsün

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Ey cefācu 'āşkıñla ḥasbiḥāl itmez misin
Rāh-ı 'aşkıñda neler çekmiş sū'āl itmez misin

Āteş-i ruḥsārıñı 'arz eyledikce sevdiğim
Sīnede her dağımı lāle mişāl itmez misin

Tiğ-i gāmzeñ sīnede her dem açar bir zaḥm-ı ter
Çeşmine ḥūn-ḥār dirsem infi'āl itmez misin

Cānıma kaşd eylemişsiñ böyle ey kâfir benim
Hiçbir kere 'aceb fikr-i vebāl itmez misin

5. Peyrev olmazsıñ daḥi Sermed Efendi'ye (Faṭīn)
Sāye-yi luṭfunda taḥşīl-i kemāl itmez misin

mef'ülü / mefâ'ilü / mefâ'ilü / fe'ülün

1. Her gördüğünü 'âşık-ı şâdık mı şanursın
Ağyârı saña yâr-ı muvâfık mı şanursın

Bir de niğeh-i luğla baq 'âşık-ı zâre
Bu mertebe cevri itmeği lâyıq mı şanursın

Ta'zîr iderseñ ikide birde efendim
Bilmem ki beni ğayrıya 'âşık mı şanursın

Ben şâ'ir isem de sözümüñ şöhreti yokdur
Eş'âr ile akrânıma fâ'ik mı şanursın

5. Üftâde olan bunda saña sâde (Faḫîr'dir)
Her gördüğünü 'âşık-ı şâdık mı şanursın

mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün

1. Göñül birlikde olsun da çok ülfet olmasun varsun
Muḫabbet ber-ḫarâr olsun da şoḫbet olmasun varsun

Dil-i bî-çâreyi tenhâ bırakmaz hiç ğam-ı firḫat
Ḥarîm-i sînede şâdi-yi vuşlat olmasun varsun

Ayaq başsun o sâķî-yi gül-endâm bezme gelsün de
Kenâr-ı gül-sitânda 'ayş u 'işret olmasun varsun

Çekilmez meclis-i 'uşşâķda bir vechle kāfir
Raķîbiñ cild-i nâ-pâkinde şıķlet olmasun varsun

5. O şüh-ı nâzenîne 'arz olunduķca ider taḫsîn
Faḫîr'iñ şî'rine 'âlemde rağbet olmasun varsun-

mef'ülü / mefâ'ilü / mefâ'ilü / fe'ülün

1. Bir âh ideyim künbed-i devvâr yıkılısun
Şimdengerü varşun dar u dīvâr yıkılısun

Göstermedi arām baña derd u elemden
Yâ Rabb dilerim çerh u sitem-kâr yıkılısun

Ta'mire çalış hâtır u vîrânemi ey şüh
Görsün dil-i ağıyar-ı dil-âzâr yıkılısun

Ma'mûr ide Allah hemân dergeh-i yârı
Yoğsa ne keder-hâne-yi ağıyar yıkılısun

5. Günden güne âbâd olup ma'bed-i islâm
Başdan başa büthâne-yi küffâr yıkılısun

mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün

1. Egerçi şimdilik azâde yüz kayd-ı te'emmülden
Velî kırtulmadı kendi gönül sevdâ-yı kâkülünden

Cünün erbâbına her nârî yer zincîr-i sevdâdır
N'ola dīvâne olsam zülf-i şebreniğ taḥayyülden

Nigâh-ı âşinâ eyler iken ağıyar-ı nādâna
Baña bîgâne bîgâne baḫup gelme tecâhülden

Eğerçi yâr cevri çekmedir çâre dil-zâre
Velîkin itdiğî azâr hâricdir taḥammülden

5. Değil ḫaddim (Faḫîr) peyrevlik itmek mîr Ḥaḫḫı'ya
Murâdım bendelik 'arz itmedir böyle teğazzülden

fā'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fā'lün

1. 'Aqlımı aldı başımdan yine bir mäh bugün
Yeñi bir derd kazandı gönül eyvāh bugün

İtmiş ol gül benden ağıyar ile 'azm-i gülşen
Nice bülbül gibi āh eylemeyim āh bugün

Semt-i 'uşşāka girye gibi temāyül itdi
İrmiş ol serve meger āah-ı seher-gāh bugün

Dil-i sevdā-zedeye başladı luṭf eylemeğe
İtmiş ol şūḫa eşer-i nāle-i cān-gāh bugün

5. 'Asr u yesri düşünüp 'ālem-i hülyāda (Faṭīn)
Hicriyle vuşlata buldum hele bir rāh bugün

mef'ülü / mefā'ilü / mefā'ilü / fe'ülün

1. Bu cevri u cefādan da geçerseñ uşanursın
İtdiklerine nādim olursuñ sen utanursın

Bu derdereden bir gün olur da uşanursın
Ma'sūḫına itdiklerine çok utanursın

Te'sir ider elbette saña nāle vü āhım
Bu ḫāb-gāh-ı nāzda qalmaz uyanursın

Sen bencileyin dilber-i ḡā'ib ider iseñ
Ġafletde iseñ bulamayup da uyanursın

5. Böyle ne kırārsın dil-i erbāb-ı kemāli
Ey ṭıfl-ı ziyan-kār oyuncak mı şanursın

Yağlaşma benim yanıma ‘aşkımla yanarsın
Dilberle görüşmeği oyuncak mı şanursın

Bilmem yine ey dil deli dīvāne mi olduñ
Mecnūn gibi Leylī-yi zülfe tolanursın

Bu söylediğın sözlere de nādım olursuñ
Bir gün gelür ayağıma dağı kapanursın

İller sözine uyma gücendirme Faṭīn’i
İtdiklerine nādım olursuñ utanursın

10. Mecnūn saña ne söyledi ki böyle dimişsin
Ma’şuqına itdiklerine çok utanursın

mef’ülü / mefā’ilü / mefā’ilü / fe’ülün

1. Eyyām-ı bahār oldu çemen-zār açılsun
Bülbüllere karşı gül-i gül-zār açılsun

Üftādeleriñ şahñ-ı çemen-zāre dökülmüş
Şimdengerü şaf-ı beste-yi ağıyar açılsun

Seyr it nice sevdāya düşer ehl-i muḥabbet
Bir kez kere perçem-i zer-ķār açılsun

Böyle gice nişfında efendi bu telāş ne
Şabreyle biraz çārşu vü pāzār açılsun

5. Ol dilber-i ‘ālī-himem emr itdi (Faṭīn’e)
Artık der-gencine-yi güftār açılsun

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Çekmeyüp sākī ayāğı meclis-i aḥbābdan
Eyle naql-ı mācerā her dem şerāb-ı nābdan

Olmadıķca Nef'ī, Nef'ī olsañ itmez iltifāt
Қadr-dānlık eyleme ümmīd-i şeyḥ ü şābdan

Eylemez ol şūḥ-ı sīm-endām bir yerde қarār
Halk olunmuş cism-i pākī gevher-i sīmābdan

Cāmi'-i ḥüsn ü melāḥat olduğın imā ider
Farқ olunmaz қаşları ol meh-veşin miḥrābdan
5. Zihnimi ḥayli ṭolaşdırdı hevā-yı kākülü
Dil-i rehā bulunmaz anıñçün böyle pīc ü tābdan

'Āşık-ı zāre raķīb kaşmiri tercīḥ ider
Maқşadı bilmem nedir yāriñ bu istişḥābdan

İstiķāmet itse de sehveñ yine me'yüb olur
Ḥāme 'ācizdir efendi şīve-yi küttābdan

Eylemez 'āleme tevakḫuf şāiriyet başқadır
Şarf u naḥvi görmemişken baḥş ider t'rābdan

Göñlini erbāb-ı 'aşkıñ cezb ider şebnem gibi
Қurtuluş yoқdur (Faṭīn) ol mihr-i 'ālem-tābdan

mef'ülü / mefā'ilü / mefā'ilü / fe'ülün

1. Ol muğbece қаşd eylese de cānāne ne dirsın
Birden bire şarılsa da imāne ne dirsın

Bir vechle şayd olmaz iken  a'bir-i g nl m
D şd  Őiken-i z lf-i per Őana ne dirsın

'Ar'arda Şanavber de dimiş  addine 'uŐŐa 
Ba  sen da i ol serv-i  ir m na ne dirsın

G rm Ő de il ' lemde felek mişlini aŐl 
Seyreyle hele ol meh-i t b nane dirsın

5. KeŐt-i dili ŐalmiŐ idim ba r-ı viŐ le
D Őd m yine bir var a-yı hicr na ne dirsın

f 'il t n / fe' il t n / fe' il t n / f 'l n

1.  ekdi im cevr u cef dır d 'im  dil-d rdan
G rmedim mihr u vef   h ol Şeh-i gadd rdan

Eyledi dil- nemi t r-i nig hıyla  ar b
Nice fery d itmeyim ol  aŐları y  y rdan

Yanma a Şem'i cem l-i y r i  n perv neyim
 avf ider Şanma beni ol  teŐ-i ru s rdan

 am de il cevr u cef  its n ba na ol n zen n
Tek beni ' lemde ma r m itmes n d d rdan

5. T g-i  amzeyle beni bir g n Őeh d eyler (Fa n)
 tmem  mm d-i  ay t ol g zleri   n- rdan

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Öyle mest ol kim saña peymāneler reşk eylesün
Aşınālar ağlasun bigāneler reşk eylesün

Bir bütüñ zünnār-bend-i 'aşkı ol kim nāmını
Ber-hemenler söylesün büthāneler reşk eylesün

Öyle bir şem'i cihān efrūze ol dildāde kim
Sūzişin seyr eyleyüp pervāneler reşk eylesün

Düş-ı hevāyı zülfüne şad-pāre eyle kendiñi
Şöhretiñ dünyāyı tutsun şāneler reşk eylesün

5. Vaşf-ı dendānında yāriñ bir ğazel yaz kim (Faṭīn)
Gevher-i maẓmūnuna dürdāneler reşk eylesün

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Mesīhā ihtirāz eyler nigāh-ı cān sitānından
Ol kāfir kişi meyl itsün uşanmış varsa canından

'Aceb me'nus-ı 'aşkı olmuşum bir āfet-i canıñ
İder ahū gibi vaḥşet perīler geçse yanından

İder her kaçresi bir laḫzada biñ derd-i ser-peydā
Naşıl neş'e gelür bu 'ālemiñ rıtl-ı girānından

Zebūn-ı pençe-yi ḫahr itmişim bir demde biñ sāmı
Baña kemdür diyen kimdir cihānıñ ḫahramānından

5. (Faṭīn'i) meclis-i cānāndan dūr eylemek ister
Raḫṭb-i bed-meniş mehcūr olsun ḫānmānından

fe'ilātün / mefā'ilün / fe'ilün

1. Gül-i bāğ-ı leṭāfet olmuşsun
Reşk-i gülzār-ı cennet olmuşsun

Bir nigāh ile yaqđıñ 'uşşākı
Ne belālı bir āfet olmuşsun

'Ālemi birbirine ḳatdıñ hep
İbtidā-yı ḳıyāmet olmuşsun

Dil-i ḡamıñ yine ey lebi 'İsâ
Can-baḡş-ı meserret olmuşsun

5. Ḥaberim yoḡ meger bu günlerde
Kışver-i dilde devlet olmuşsun

Öyle bir bī-kemāl ü bī-hünere
Sebeb-i ḳadr u ḳıymet olmuşsun

Böyle şı'r-i muḡayyel ile (Faṭīn)
Şā'irān içre şevket olmuşsun

mef'ülü / fā'ilātü / mefā'ilü / fā'ilün

1. F - Göñlüm şikenc-i zülf-i siyeh-kāre düşmesün
S - Kāfir mişāli ḡalka-yı zünnāre düşmesün

Ž - Zinhār o ahū-yı ḡaremi şayd içün göñül
F - Deşt-i belāda pençe-yi azāre düşmesün

S - Düşsün belā-yı kākülüne tek esīr-i 'aşḡ
Ž - Ġamzeñ gibi bir afet-i mekkāre düşmesün

F - Mānend-i Qays Leylī-yi zülfüñ gören seniñ

S - Mecnūn olup ne hāl ile kühsāre düşmesün

5. Z - Peymāne ‘aks-i la’l-i lebin görmesün şaķın

F - Sāķī o māh hāne-yi hammāre düşmesün

S - Ben ‘āşıkım o ğonçe feme hemçü ‘andelip

Z - İnşāfa gel ki pençe-yi gönül-zāre düşmesün

F - Sevdi o māhı merdum-ı çeşmim gibi gönül

S - Envār-ı hüsñü dīde-yi aġyāre düşmesün

Z - Düşsün düşenler ‘aşķına ol nev-resideniñ

F - Gönüm hemān o tıfl-ı ziyan-kāre düşmesün

S - Gördü Seniḥ-zāre Faṭīn’e ‘atā seni

Z - Ğayrı naşıl ziyādır hünkāre düşmesün

Ḥarfū’l-vāv

fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilün

1. Cevr-i bī-dāriñ ile giryān olan çeşmimdir o

‘Āleme her dem güher-efşān olan çeşmimdir o

Ḥasretiñle seyl-i eşkim Nīl-veş cūş itmede

Sū-be-sū her kaṭresi ‘ummān olan çeşmimdir o

Çok mudur cūy-ı serişkim olsa mānend-i Fırāṭ

Şimdi semt-i giryede cūyān olan çeşmimdir o

Al-i ruḥsār üzre nev-ḥaṭṭ-ı siyeh-kāriñ seniñ

Seyr idelden vālih ü ḥayrān olan çeşmimdir o

5. Reh-güzārīnda seniñçün kaçre-yi eşki döküp
‘Äleme her dem güher-efşān olan çeşmimdir o

fā’ilātün / fe’ilātün / fe’ilātün / fā’lün

1. Dā’imā dil ol şeh-i vālāyı eyler arzu
Güyyā Mecnūn’dur Leylā’yı eyler arzu

Nāfile feryād itmez her seher gül-zārde
Bülbül-i şeydā gül-i ra’nāyı eyler arzu

Bu ne keyfiyetdir ey sākī-yi ser-mest-i nigāh
La’liñi andıķca dil şahpāyı eyler arzu

Baķsa ki her meclisinde daħl ider bu ‘ālemi
Şeyh efendi var ise ‘uķbā-yı eyler arzu

5. Dergeh-i yāre ‘aceb mi hāhiş eylersem (Faṭīn)
Çünkü herkes ka’be-yi ‘ulyāyı eyler arzu

Ḥarfū’l-hā

fā’ilātün / fe’ilātün / fe’ilātün / fā’lün

1. Nāzenīnim ḥasretiñle eylesem her gāh āh
Karķarım ki incidür bir gün seni nā-gāh āh

Naql iderdi ṭāli’-i naḥsım sa’ādet burcuna
Bir gice çekseydim aģūşa seni ey māh āh

Ey ṭabīb-i nāzenīnim sende bu ḥālet nedir
Olmadıñ derd-i dil-i bīmārdan aģāh āh

Ehle günden güne hâlim dige gün olmadâ
Kimseye hicrân ile itdirmesün Allah âh

5. Ol cefâcû belki inşâfa gelür bir gün (Faṭṭın)
Kûyine gitsem de itsem ‘aşkla bir âh âh

fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilün

1. Havâhiş-i zülf-i siyeh-kâr itmedim itmeme yine
Hamdulillah meyl-i zünnâr itmedim itmeme yine

Derd-i hicre mübtelâlık iftihârımdır benim
Gönlümü vaşla heves-kâr itmedim itmeme yine

Şaklarım ‘aşkı kemân-keş sırrı gibi sînede
Ol kemân-ı ebrûya ikrâr itmedim itmeme yine

Gerçi kim ol serv-i kıaddan çok sitem gördüm veli
Pâyına gözyaşı îsâr itmedim itmeme yine

5. Hoş gelür derd-i firâkı ol mehiñ baña (Faṭṭın)
Bu dil-i bîmârı tîmâr itmedim itmeme yine

fâ’ilâtün / fe’ilâtün / fe’ilâtün / fâ’ilün

1. Bezm-i dendânda şem’i ruḥuñ andım bu gice
Yine pervâne-şifat âteşe yandım bu gice

Ḥayli demler idi dil-teşne idim hamd olsun
Câm çeşmimle mey-i eşkime kıandım bu gice

Var mıdır ben gibi bir ‘aşık āvāre ‘aceb
Şubḥa dek dir ki dil-dārı tōlandım bu gice

‘Arz-ı ḥāl itmeğe ol Yūsuf-ı gül pihene
Cāh-ı endişeye düşdüm oyalandım bu gice

5. Şubḥa dek ḥasret-i yār ile (Faṭīn) girye idüp
Yine ḥūnāb-ı sirişkimle boyandım bu gice

fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilün

1. Gönlümü bend eylemezdi zülf-i sāḥir olmasa
Müslümāna raḥm iderdi āh o kāfir olmasa

‘Ālem olmazdı müsahḥar dīde-yi sehḥārına
Bir nigehde ğamzesi biñ siḥre ḳādir olmasa

Ol nihānı ğamzelerden kim iderdi iḥtirāz
Çeşm-i mestinde eger biñ fitne zāhir olmasa

Ḳāmetin seyr eylemek mümkün olurdu ḥābda
Çeşmimiz her laḥza kūy-ı yāre nāzır olmasa

5. Lafz-ı şi’ri kimse almazdı dile ma’nā gibi
Mecma’-ı ‘ālemde bir ḳaç köhne şā’ir olmasa

Neş’e-baḥş-ı ṭab’-ı erbāb-ı kemāl olmaz idi
Sözlerim la’l-i leb-i cānāna dā’ir olmasa

Ḥazret-i mīr-i Ziyā’ya peyrev olmazdım (Faṭīn)
Ṭab’ı mevzūnum ğazel-gūlukda māhir olmasa

mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün

1. Gelür mi mû-miyânı kıyl ü kıle inceden ince
Nazar kıl diqqat eyle bu hayâle inceden ince

Hicâbından o nev-ıaııñ 'araıqbâr oldu ruhsârı
Çemen-zâre döküldü şanki jâle inceden ince

Egerçi meyve-yi vaşlı ümîd-i hâmdır ammâ
Şarılsam bâri ol nevres-nihâle inceden ince

O Uncuzâdeye vir gönlünü fikr-i daıık ile
İpe un serme isterseñ nevâle inceden ince

5. Şorarsañ ey kıaşıyâ çille-yi 'aşkı çekenden şor
Elif-i kıaddim büküldü döndü dâle inceden ince

Miyân-ı yârı gördükde der-'âgüş eylemek ister
Dil-i şeydâ düşer fikr-i muhâle inceden ince

Baña her vechle talıf iderken ol şeh-i hübân
Cefâya başladı geldi celâle inceden ince

Raııbi iğne yutmuş kelbe döndürdü o kebk-i nâz
Anıñçün cüst-i cûda itdi nâle inceden ince

Cevâba iktidârım yok uzatma baııs-i 'ısyânı
Şevâb itseñ çıkışma bu sũ'âle inceden ince

- 10 Neye beñzer giriftim dir ise ol Mevlevî-zâde
Müşâbihdir kulâk virsün kavâle inceden ince

Nazire söylemek haddiñ değıl Şafvet Efendiye
Faıın 'özr eyle ol şâhib-kemâle inceden ince

mef'ülü / fâ'ilätü / mefâ'ilü / fâ'ilün

1. Yokdur bahâne hiç o mehiñ rüy-ı âlina
Nağd-i hayâtı virsem 'aceb mi vişâline

Her dem o şive-kârı temâşâdadır gönül
Haşr eyledim nigâhımı seyr-i cemâline

Vardır derünü 'âşıka meyl ü muhabbeti
Zâhirde bakma hâşıl olan infi'âline

Yâ Rabb bennür-ı şems u kamer irmesün zevâl
Ol afitâb-ı 'âlem-i hüsnüñ kemâline

5. Hâl-i (Faḫīn'e) merḫamet eylerdi ol perī
Baḫsaydı 'arz-ı hâl-i zırâ'at-me'âline

fe'ilätün / fe'ilätün / fe'ilätün / fe'ilün

1. Eylese âh-ı seḫer-gâh eḫer dil-dâre
Merḫamet eyler idi hâl-i dil-i nâçâre

Gelmedi hâne-yi bî-minnete ol rûḫ-ı revân
İntizâr üzre bıraḫdı beni yaḫdı nâre

Baḫna zincīr-i cünün olsa 'aceb mi zülfi
Kıldı sevdâ-yı muhabbetle beni avâre

Ne 'aceb çeşm-i füsün-kârına hün-hâr disem
İtdi şemşīr-i nigâhı dili yüz biñ pâre

5. Bir nigeḫde nice ehl-i dili teşḫīr eyler
Nice mânend bulunur hiç o gözü seḫḫâre

‘Arz-ı hāl eyleyebilsem o tabīb-i nāza
Bir devā eyler idi derd-i dil-i bīmāra

Himmat itdikce (Faṭīn) baña Seniḥ-i üstād
Cān virir ‘İsī-yi ṭab’ım şūver-i eş’āre

fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilün

1. Gerden-i şāfī yeter ‘uşşākı mā’il itmeğe
Ol perī ḥācet ne ta’līk-i ḥamā’il itmeğe

Hā’il olmaz ḥüsnüne zülfüñ niḳāb eylerse de
Ḳudret ister mihr-i ‘ālem-tābı zā’il itmeğe

Ḥaṭṭ nümāyān olmadıkca ders-i ‘aşḳ olmaz ‘iyān
Bir kitāb ister gönül ḥall-i mesā’il itmeğe

Merdüm-i çeşmi ḥayāl-i yāre ta’yīn eyledim
Zevrāḳ isterse eger seyr-i sevāḥil itmeğe

5. Yā mey-i gül renk ya lā’l-i leb-i dilber gerek
Ḥāṭırı meşgūlden def’-i meşāḡil itmeğe

Āb-rū dökmeḳ muḳayyed olmaz gerekdir sīm u zer
‘Āşīḳ-ı ḥasret-keşi ma’sūḳa vāşıl itmeğe

Çoḳ deḡil ‘āşīḳ bütün varın fedā eyler ise
Nim nigāh-ı iltifāta yāri ḳā’il itmeğe

İdemez ḳaṭ’-ı menāzīl ḥod-be-ḥod ehl-i sülūk
Himmat-i mürşid gerek ṭayy-ı merāḥil itmeğe

Ṭab'-ı nā-hem-var ile 'arz-ı kemāl itme (Faṭīn)
 uvvet ister ſā'iri űstād-ı kāmīl itmeęe

fā'ilātūn / fe'ilātūn / fe'ilātūn / fā'lūn

1. Ser-i kūyında n'ola bařlar isem feryāda
 Adı cūlar gibi gōnlūm o add-ı ſimřāda

Servli meygedeyi cāy idinsem yeridir
 Bir sehi āmete dil oldu yine űftāde

add-ı cānāneye beņzer dīdūñ ammā vā'iz
 Toęrı sōyle bu edā var mı add-ı tūbāda

Gāhice nāza ıyām eyler o serv-i āmet
 Bir taım hāla ıyāmet oparır dūnyāda

5. O sehi add ile taħsīn ider idi (Faṭīn)
 Kadd-ı mevzūnuna uysaydı bu nazm-ı sāde

oğ mudur peyrev olursam şu'ārā-yı 'aşra
 Sāye-yi Hāzret-i űstād-ı Seniḥ-pīrāda

Öyle űstād-ı sūḥandān u Fehīm-i dānā
 Bir daḥi gelmedi el-ḥa ne gelūr dūnyāda

ři'ri öęrenmek iūn aña olurdu řākird
 Selefi gelse yeņiden bu ḥarāb-ābāda

'Ömr ü ikbālını günden güne efzūn ide Hā
 řev baḥř eyleye anıñla dil-i nāřāde

mef'ülü / mefâ'ilü / mefâ'ilü / fe'ülün

1. Bî-mişl ü bedel yoşma-қыyāfet budur işte
Maħbüb-1 sezā-var-1 muħabbet budur işte

Bir baқmada yaқdı beni ol gözleri āhū
'Ālemde eğer vār ise āfet budur işte

Ol dilber-nāzik-teri āgūşa çeküp de
Zevķ eyleye gör şevķ u meserret budur işte

Џüt dāmen-i vālāsını ol şūh-1 cihāniñ
Hiç ğam yeme 'ālemde selāmet budur işte

5. Līmān-1 vişālinde idi zevraқ-1 қalbim
Düşdü yemm-i hicrāne meşaqқat budur işte

Ülfet iderek 'arz-1 merām eyler idim āh
Düşdüm bu cesīm-i firқate zahmet budur işte

Tanzīr idemem gerçi (Faṭīn) nāfile ammā
Leylā'ya nazīre gibi şöhet budur işte

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Ol қadar luғf eyle āzār itme Allah 'aşқına
'Ālemi āhımla bī-zār itme Allah 'aşқına

'Āşıқ-1 bī-çāreyi avāz ile bir қat daħi
Ey ṭabīb-i nāz bī-mār itme Allah 'aşқına

Sīnede pinhān olan dāğım 'ıyān itdim saña
Gizlice āğyāre izhār itme Allah 'aşқına

Sen dağı bir dilbere dilbestesiñ ey nāzenīn
Her kim ise söyle inkār itme Allah ‘aşkına

5. Telğ düşnāmiñ Fatīn’iñ cānına kār eyledi
Ol kadar luğf ile āzār itme Allah ‘aşkına

fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilün

1. Çāresizdir eylemekde hūsbūñe řu bu nigāh
‘Āşıkā çeşmiñ ne sihr eyler gözü cād u nigāh

Çille-yi ‘aşkıñ çeken varsa salā ey kâşīyā
Cāne te’şīr itmede oğ gibi her dil-cū nigāh

Çīn-i zūlfūñde esīr olmuş gönül bir bendedir
İltifāt itseñ n’olur gāhīce ey āhū nigāh

Her gice encüm-şümār-ı hasret eylerseñ beni
Yoğ mu bir kerre felekde baña ey mihr ü nigāh

5. Zevk-i vildānı şafā-yı cenneti añmaz (Faṭīn)
Ademe bir kere itse ol firişte-hū nigāh

mefā’ilün / mefā’ilün / mefā’ilün / mefā’ilün

1. Hevā-yı zūlfe ‘aqlım perīşān oldu gitdikce
O Leylī çün gönül Kays-ı be-yābān oldu gitdikce

Ne var bir kez nigah-ı luğfla bağ ey kemān-ı ebrū
Ciger-gāhım nişān-ı tīr-i müjgān oldu gitdikce

O āhū-yı merāmı neyle teşhīr eylesem bilmem
Elim irmez gücüm yetmez girīzān oldu gitdikce

‘Aceb āyīne-yi ruhsāra mı baqdırdı ol mehrū
Bu tūtī-yi tabī’at sükker-efşān oldu gitdikce

5. N’ola peyrev olursa Hāzret-i ‘Ālī Efendiye
(Faṭīn) eş’ār ile maḥsūd-ı akrān oldu gitdikce

mefā’īlün / mefā’īlün / mefā’īlün / mefā’īlün

1. Şerāba şevkım artar meclīs-i meyhāra baqdıqca
N’ola ağızım şulansa şāğar-ı ser-şāre baqdıqca

Ayāğın başına çal cür’aña yok minnetim sākī
Yeter neş’e baña la’l-i lebi dildāra baqdıqca

Yine beynehümāda birüdet var idi ammā
Hele gönlüm ısındı āteş-i ruhsāre baqdıqca

N’ola dār-ı şifāyı mesken itsem ihtiyārımla
Deli dīvāne oldum kākül-i sehḥāre baqdıqca

5. (Faṭīn) ol zülf-i pīç-ā-pīçe nazāre nice mümkün
Gelür elbette bir ra’şe vücūda märe baqdıqca

mef’ūlü / fā’īlātü / mefā’īlü / fā’īlün

1. Bir şive-kāra gönlünü vir intiḥāb ile
Ġamzeñ geçürme nāfile bu pīçtāb ile

Şūfî bu kıyl u kâl ile geçmez ferah ile
Bul bezm-i ğamda neş'eyi nüş-ı şerâb ile

Pūs-ı 'izârı haţtına ta'lık ider müdâm
Naql-i şerâba hüküm ider ol meh kitâb ile

Görmem şafâ-yı gerdine zevk-ı lebi şebth
Neş'e eğerçi hâşıl olur la'l-i tâb ile

5. Yokdur bu güne dil-ber-i şannâz bir daği
Eylar (Faţîn'i) luţfuna mazhar 'itâb eyle

fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilün

1. Firqati gelmez iken hâţıra hülyâda bile
Görmez oldum o cefâ-pîşeyi rü'yâda bile

Nigehin luţf-ı ümîd eyler iken sünbülден
Bulmadım bû-yı vefâ ol gül-i ra'nâda bile

Nice mahmûru-ı mey-i ye's u fütûru olmayayım
Ben ki neş'e-yi bulamam meclis-i şahbâda bile

Mâh-ı bedr olsa da ruhsârîña mânend olamaz
Yokdur ol mertebe fer mihr-i mücellâda bile

5. Bulmadım mişlini dünyâda o kâfir kîşîñ
Aradım gerçi Faţîn millet-i 'İsâ'da bile

mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün

1. Bu kâmet bu hırâm-ı dil-keş olmaz değme dil-berde
Bulunmaz toğrısı bu kıdd-ı müstesnâ şanevberde

Şabâ tahrîk idelden böyle zülf-i 'anber efşânın
Efendi kalmadı büy-ı le'âfet sünbül-i terde

Çalem müsvedde-yi evşâfını tebyîze 'âcizdir
O rütbe hüsn ü ân vardır o nev-ıatt-ı şüh-ı esmerde

Baña neyler bu nuş âteşiniñ gayrı ey vâ'iz
Hevâ-yı zülf dirler öyle bir berbâd var serde

5. N'ola bahr-ı sefidi başdırırsa çeşm-i giryânı
Kara sevdâya uğratdı Fa'î'n'i bir siyeh çerde

fâ'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilâtün / fâ'lün

1. İşimiz müşkil olur idi tarîk-i gamda
Olmasaydı bize tevfiğ refîk-i 'âlemde

Bâde-yi 'aşk beni mest-i müdâm itmiş idi
Câm devr eylememişdi daha bezm-i cemde

'Acabâ aşlı melek mi o peri ruhsârîñ
Görmedi mişlini hiç kimse Beni Ademde

'Acabâ kâ'ide-yi mihr u muhabbet bu mudur
Toyamam hüsnüne her şubh u mesâ baqsam da

5. Kim söyledi Fa'î'n böyle perîşân sözler
Kalmasa zihnim eğer şâne gibi perçemde

mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün

1. Kişi kayd-ı 'alāyıkdan ne rütbe olsa vāreste
Düſer zülf-i perīſāna olur elbette pā-beste

İder bir nāz ile yüz biñ kadar üftāde dil-beste
Cihāna gelmemiſ bir daği öyle ſüh-ı nevreſte

Niğāh-ı nīm ile yađdı beni ol gözleri ahū
N'ola Çın u Hıřāya gitse dil aheſte āheſte

Kulağ aſma rağıb-i kāfire uyma a kāfir kiſ
Olur olmaz yere itme dil-i 'uſſākı iſkeſte
5. (Faşın) peyrevlik itmedim Hāzret-i Rāsim Efendiye
'Aceb mi her kelāmım olsa bir mıſra'-ı berceſte

mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün

1. Serīr-i ārā-yı istiğnā olup ſāhāne-māhāne
Süleymān zamānım hüküm ider hūrāne mūrāne

O ſem'-i 'ālem-ārādan olursa bir nefes mehcūr
Yanup nār-ı tağassürle döner pervāne mervāne

Meğer zāhid daği aſufte-yi bintü'l-ineb olmuſ
Kemer belde 'aſā elde arar ſeyhāne meyhāne

Halāſ olmak naſıl mümkün olur murđ-ı dile āyā
Düſürmüſ dām-ı giysüyā anı herdāne merdāne
5. Rūh-ı ālīnle leb-i la'lin tađayyül eyleyüp yārīñ
(Faşın)-i dil-ſode dā'im gezer Gülhāne mülhāne

Cenāb-ı mīr-i Fehmī'niñ görüp āsar-ı rengīnin
Naẓīre söyledim ol dem ḥacel tūrāne mūrāne

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. F - Dün gice hem-bezm olup ol gözleri bādām ile
M - Şubḥ olunca neş'e yāb oldum mu gül-fām ile

F - Aldanup başdı ayāğı meclis-i meyḥāreye
M - Şimdi aḥmak şofīye çaқdırmalı ibrām ile

F - Bezm-i 'işretde çekilmez kıyl u kālī vā'iziñ
M - Sākīyā mihr-i sükūt ur aғzına bir cām ile

F - 'Āşık-ı bīçāreye ḥor bakma deyr-i 'aşқda
M - Ülfet eyle ey büt-i kāfir-nejād islām ile

5. F - 'İtr-ı nāқ itdim meşām-ı cānı ber-vefқ-i merām
M - Nāzenīnim zülf-i 'anber-bārīñ istişmām ile

F - Luḥf idüp aғyāre karşı eyleme cevri ü cefā
M - Muḥsin'i teşḥīr eyle ey peri ikrām ile

F - Böyle mi cevrlān iderdi eşheb-i ṭab'ım (Faṭīn)
M - Neylesün tāb u tüvānı қalmadı ālām ile

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Қul oldum bir şeh-i vālāya kendi iḥtiyārımla
Yine düşdüm 'aceb sevdāya kendi iḥtiyārımla

Esîr-i Leylî-yi zülfü olup Mecnûn gibi şimdi
Ne dersin düşmüşüm şahrâya kendi ihtiyârıyla

Dil-i bî-çâreyi kayd eyleyüp ser-rişte-yi zülfe
Düşürdüm âh u vâveylâya kendi ihtiyârıyla

N'ola bülbül gibi zâr eylesem gülzâr-ı 'âlemde
Düşündüm ol gül-i ra'nâya kendi ihtiyârıyla

5. 'Aceb midir (Faḫîr) itsem perestiş pîş-gâhında
Esîrim ol büt-i tersâya kendi ihtiyârıyla

fâ'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilâtün / fâ'lün

1. Bezm-i hicrânda şem'i rehiñ andım bu gice
Pervâne gibi 'aşk ile yandım bu gice

'İtimâd itmez idim vaşlını va'd eylese de
Ol yalan sözlere aldandım inandım bu gice

Ḥâbda ol meh-i tâbânı der-ağüş itdim
Kâm aldım diyu fırsatla uyandım bu gice

'Arz-ı hâl itmeğe ol Yûsuf-ı gül-i pirehene
Çâh-ı endîşeye düşdüm oyalandım bu gice

5. Şubḫa dek vâdî-yi miḫnetde (Faḫîr) girye idüp
Yine ḫun-âb-ı sirişkimle boyandım bu gice

fā'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fā'lün

1. Yād idüp la'l-i leb-i yāri berā-yı neş'e
Dil o keyfiyet ile buldu şafā-yı neş'e

Keyf-i bādeyle gönül derd-i serīn def' eyler
İtmesün kimseyi Allah cüdā-yı neş'e

Faşl olur mu 'acebā ğamla olan da'vāmız
Dilde cem' oldu egerçi vükelā-yı neş'e

Mest-i iqbāl olan idbār ile maḥmūr olur
Yoğdur 'ālemde gönül çünki beḳā-yı neş'e

5. Derd-i mey bādi-yi derd-i ser olur baña (Faḫīn)
Esmiyor başıma bir kere hevā-yı neş'e

Şi'r-i rengīn-i Seniḫ-i süḫan-ārāya bakup
Ṭab'-ı maḥmūrda zuhūr itdi cilā-yı neş'e

Söyleyüp bu ğazel-i sādeyi bī-rayb u riyā
Eyledim te'diye şükri 'āḫā-yı neş'e

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Severim ben seni maḥbūb-ı ḫüdā niyetine
Beklerim dergehiñi bāb-ı rızā niyetine

Baña luḫ eyle cefā itme be-ḫaḳḳı mesrūb
Gelmişim Ka'be-yi kūyiñe şafā niyetine

Tiğ-i düş-nām ile kıyma baña çoç başıñ için
Besle bismil-geh-i 'aşkıñda fedā niyetine

‘Itr-ı nāk itdi beni zülf-i ‘abīr-i efşānī
Ne ḥaṭā koḳlar isem müşk ü ḥıṭā niyetine

5. Söyledim bu ğazel-i bī-bedeli şimdi (Faṭīn)
Ḥıdmet-i vācibe-yi ‘aşkı edā niyetine

Sīnemi seng-i nedāmetle döküp çāk ideyim
Gideyim dergeh-i Mollāya recā niyetine

Himmet eylerse baña himmet-i rūḥānı ile
Bir kaşīde yazayım medḥ ü şenā niyetine

fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilün

1. ‘Azm-ı gül-zār eyleyüp giysūñı göster sünbüle
Yürü ey serv-i revānım reşk vir her sünbüle

Sünbül-i terdir ruḥu şebboydur kākülleri
Gülistān-ı dehrde hiç ḳalmadı yer sünbüle

Gülşen-i ‘aşḳ eylesem ıtlāk ‘aceb mi ḥüsnüne
Ruḥları gül çeşm-i nergis zülfi beñzer sünbüle

Şemme’-i müşkini şevḳ-efzādır ol şūḥuñ
Bir de mā’il olmasun ‘uşşāk oḳutmaz sünbüle

5. Şimdi ḳopdu gül-bün-i ṭab’-ı laṭīfımden (Faṭīn)
Tev’em olsa çok mudur bu ğonçe-i ter sünbüle

Ṭab’-ı ‘ālī-yi Senīḥ-i kāmīle şad āferin
Ḥüsn-i diğeri virdi ol zāt-ı hüner-ver sünbüle

mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün

1. Kişi kayd-ı 'alâyıktan ne rütbe olsa vâreste
Düşer zülf-i perîşâna olur elbette pâbeste

İder bir nâz ile yüz biñ kadar üftâde dilbeste
Cihâna gelmemiş bir daği öyle şüh-ı nev-reste

Nigâh-ı nîm ile yakdı beni ol gözleri âhû
N'ola Çîn u Hıfâyâ gitse dil âheste âheste

Kulağ aşma raķīb-i kâfire uyma a kâfir-kîş
Olur olmaz yere itme dil-i 'uşşâkı işkeste
5. (Faṭīn) peyrevlik itdim Ḥazret-i Râsim Efendiye
'Aceb mi her kelâmım olsa bir mışra'-ı berceste

Ḥarfü'l-yâ

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Bir görüşde aklımı aldıñ başımdan ey peri
Çok mudur Mecnûn gibi gezsem cihânı serseri

Bu teğâfûl bu tecâhül bu sitem lâyıķ mıdır
Merḥamet eyle seniñ üftâdenim çokdan beri

Ḥasretiñle rûz u şeb kan ağlarım ey bî-vefâ
Çok mudur mânend-i seyl itsem revân eşk-i teri

Nâzenînim sen de bu nâz u edâlar var iken
Olsa dünyâ bir yaña billah sevmem âḫârı

5. Sen gibi bir dilber-nevreste gelmez ‘āleme
Rāh-ı ‘aşkıñda fedā itsem n’ola cān u seri

fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilün

1. Yāre götürmez dil-i üftāde mi
Meyli ‘aceb sevdiğimiñ bāde mi

Deyr-i muḥabbetde perestiş ider
Göñlüm ‘aceb bir bü’t-i tersāda mı

Yıldızı düşkün ‘aceb üftādedir
Şorma göñül ol meh-i garrāda mı

Meclis-i cānānda şor göñlüme
Neş’e viren la’li midir bāde mi

5. Şubḥ u mesā āh-ı hezār eyliyor
Dil ‘acebā bir gül-i ra’nāda mı

Nāvek-i müjgānına olmuş nişān
Göñlü (Faḫr’iñ) o kāşiyāda mı

Ḥazret-i Fehmi Beg iderse kabül
‘Arz iderim bu gāzel-i sādemi

mefā’ilün / mefā’ilün / mefā’ilün / mefā’ilün

1. Gelür mi yāda ol demler ki ‘ayş u ‘işret itdikdi
Miyān-ı güft ü gūda zevke dā’ir şoḫbet itdikdi

Ƙanı ey bî-vefâ evvelki cünbüşler nevâzişler
Seniñle bir aralık Gökşu'da çok ülfet itdikdi

Zarifâne iki yana döküp zülf-i perîşanı
Ƙanı sūr-ı hitânda şöyle bir cem'iyet itdikdi

Gelür mi hatıra bilmem hicvim ceş-i şâdide
Harîm-i dilde sulţân-ı gamıñla halvet itdikdi

5. (Faḫn) ol saçları Leylâ firâkıyla mişâl-i Ƙays
Gezüp tağlarda vahşiler ile ünsiyet itdikdi

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Böyle ağıyar ile görmekten ise her dem seni
Görmemek yeğdir baña 'âlemde ey gül-fem seni

Cin gibi çarpub dil-i bî-çâreyi olduñ nihân
Kim ümîd eyler 'aceb mer-i beni âdem seni

Sende bu tavr-ı levendâne bu 'işve var iken
Sevmemek mümkün müdür hiç ey şeh-i 'âlem seni

Bî-irâde düşmüşüm kayd-ı belâ-yı zülfüne
Çâre var mı sevdiğim terk idemem ölsem seni

5. Ğam yemezdim hasretiñle çekdiğim miñnetlere
Hâlime bir kerecik âh eylesem maḫrem seni

Tîğ-i cevri ile helâk itmek düşer mi şanıña
Yâre-yi kalbe bilürken 'aşığıñ merhem seni

Güşe-yi firqatde ağlatma (Faşın)-i zārıñı
 Korkarım rařatsız eyler dīde-yi pūr-nem seni

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Bir gül-i gül-zār ĥüsnüñ oldu dil bī-çāresi
 Bülbül-i şeydā gibi itdi beni āvāresi

Tīg-i müjgānı geçdi cānıma kār eyledi
 Ĥaşre dek gitse 'aceb midir ciğerde yāresi

Bir dağı öyle füsün-kār gelmemişdir 'āleme
 Bir görüşde 'aqlım aldı kākül-i seřĥāresi

Rüy-i yāre gelse de ĥař kıl qadar itmeme telāř
 Çünkü böyle başımıñ yazusı baştım qarası

5. Ėayr bir yāre muĥabbet mi ider göñlüm (Faşın)
 Var iken 'ālemde öyle nāzenīn meh-pāresi

fā'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fā'lün

1. Ol şeh-i 'ālī-himem dāđı dil-āzār oldu
 Luřf ider idi baña şimdi cefā-kār oldu

Añladım ki kıyacağ cānıma tīg-i nigeĥi
 Bařsaña çeşm-i siyeh-kārına ĥün-bār oldu

Bulmayup çāresini qaldı eřibbā nāçār
 Ĥasta göñlüm ne 'acep derde giriftār oldu

Hasreti cânıma kâr eyledi ol gaddârıñ
Dil-i şūrīde hemân kıñ'-ı dīdār oldu

5. Bī-ḥuzūr eylediğim 'ālemi şöyle tursun
Ah u zārımla (Faṭīn) bī-ihtiyār oldu

fā'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fā'lün

1. Seyr-i gül-zāra şalın serv-i ḥırāmān gibi
Pāyine yüz sürelim cūy-ı gülistān gibi

Zabṭ idüp mülk-i dili hükmüñü icrā eyle
Geç otur taḥtına nāzda sulṭān gibi

Asitānında n'ola bende olursam ben de
Mışr-ı ḥüsnüñ şehisin Yūsuf-ı Ken'an gibi

Seni ağıyār ile gülşende görünce ey gül
Dil hezār āh ider bülbül-i nālān gibi

5. Leylī-yi zülfüne dil bağlayalı böyle (Faṭīn)
İtdi Mecnūn beni Kıays-ı be-yābān gibi

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Ruḥ-ı rengini yārıñ tāb-ı meyle al al oldu
'Arak-ı rīzān olup zülf-i 'aceb silkü'l-leāl oldu

Yine bir kātib-i nev-haṭṭ elinden nāle itmekden
Vücūd-ı nātuvānım za'afla mānend-i nāl oldu

N'ola her dem gönül nālān olursa meclis-i ğamda
Vücūd-ı daġdar-ı iřtiyākım ney miřali oldu

O řūhuñ bār-ı cevri hāric-i tavķ-ı taħammüldür
Aña tāb-ı aver olmak 'āřka emr-i muħāl oldu

5. Ferāř-ı ğamda kalmış rüz u şeb āh u enīn eyler
Faṭīn-i ġastaya bilmem yine ey dil ne ġāl oldu

Velī'ü'n-ni'metim şadr-ı celīlü'l-ķadr kim zātı
Süleymān-ı zamāna aşaf-ı ferħunde-fāl oldu

Cenāb-ı devleti ziynetde şadr-ı celīl olsun
Dinildikce cihān-ı köhnede tecdīd-i sāl oldu

fā'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fā'lün

1. Girişüp ülfete dil-dār ile senli benli
řoġbet itdim o dilā-zār ile senli benli

Aldadup meclise tenhā düşürüp bir gicecik
'İşret itdim o cefā-kār ile senli benli

Nice hem-meclis olup bir iki bāde çaķdıķ
ġasbiħāl eylesem ol yār ile senli benli

Yine ta'zir ideyor cürmümi de añlar idim
Ülfetim olsa o ġaddār ile senli benli

5. Biraġup va'di-yi hicrāna (Faṭīn)-i zārı
Görüşüp söyleşür aġyār ile senli benli

mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün

1. Göñül mesken idelden kendüye çāh-ı zenehdānı
Leb-i cān-bağş-ı cānānında buldu āb-ı hayvānı

Nice cem'ıyyet-i 'uşşāka mālīk olmaz ol mehrū
Göñül şayd itmeğe bir dāmdır zülf-i perīşānı

Leb-i gülgününü dendānını seyr eyle ol şūhuñ
Eger görmek dilersenñ gevher ü la'l-i bedehşānı

Ruğ-ı ālīn görelden bülbül-i giryān-ı gülşende
Ferāmūş eyledi yād itmez oldu verd-i hāndānı

5. Yem-i endişeden bir anda biñ gevher-nişār eyler
'Aceb mi başdırırsa şab'-ı pākīm bağr-ı 'ummānı

Faşın şab'-ı beliğim isti'āne itmez 'ālemden
Benim var ise şimdi 'ālem içre Nef'ī-yi şānı

Senīğ-i kāmīle 'arz eyleyim bu nağm-ı rengīni
Odur zīrā cihānda gevher-i endişeniñ kānı

mefā'ilün / fe'ilātün / mefā'ilün / fe'ilün

1. O şūha söyleyemem infi'alim olsa dağı
Ümīd-i afv iderim bir vebālim olsa dağı

Edā vü cāzibesı olmadıkca bir güzeliñ
Cefā vü cevrini çekmem mecālim olsa dağı

Hayāl-i yār-ı vişāliyle telğ-kām olamam
Diyār-ı şandde bir nev-nihālim olsa dağı

Ümîd-i rüşeni itmeme bu kara bahtımdan
Felekde sen gibi bir meh cemâlim olsa daği

5. (Faḫîr) Şi'rine mîr-i nihâd-ı pür-hüneriñ
Nazîre söyleyemem ben kemâlim olsa daği

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Şâhrâh-ı istikâmet iken eslâfın yolu
Çıkdı esvâķ-ı seķâmet içre ahlâfiñ yolu

Merḫamedden yoķ eşer ḫab'-ı ricâl-i 'aşrda
Sedd olundu var ise dünyada inŐâfiñ yolu

Ayrılan sũķ-ı taŐarrufdan ḫalur bî-'itibâr
Müntehîdir kũçe-yi iflâsa israfîñ yolu

MaŐrafî irâda uydur eyleme mâliñ telef
Çünki serḫadd-i esefdir Şarf u itlâfiñ yolu

5. Yolsuz olmaz çekse de vaķt-i cevânîde ta'ab
Mâye-yi raḫat olur pîrâne eŐnâfiñ yolu

Aķçesiyle kim iderdim bu zikr diliñde eger (???)
Düşse bir kerre bizim zuķâĝa Őarrafîñ yolu

Sâĝ ayakķabı deĝilmiŐ Őoñradan bildim (Faḫîr)
İḫtiyâr itdi beni bir genc ḫaffâfiñ yolu

fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fā'lün

1. Yine bir gözleri fettān beni meftūn itdi
Leylī-yi zūlfü alup 'aqlımı Mecnūn itdi

Bir bakışda şaşırup gitdi olanca aqlım
Çeşm-i sâhileri bilmem ki ne efsūn itdi

Dünki gün şöyle ğazubāne nigāh eylediğim
Hançer-i ğamzeleri bağrımı pür-hūn itdi

Hiç luṭf eylemez oldu o şeh-i kişver-i nāz
Var ise cevr ü cefā itmeği kânūn itdi

5. Bir zamān haylice luṭf eyler idi şimdi (Faṭīn)
Cevriyle hāl-i perīşānı diğēr-gūn itdi

MÜSTEZĀT

mef'ülü / mefā'ilü / mefā'ilü / fe'ülün

mef'ülü / fe'ülün

1. Ol şūḥ-ı sitemger-şeh-i iklīm-i cefādır
Bī-mihr u vefādır
Üftādesine itdiği hep cevr ü ezādır
Zan itme 'aṭādır

'Āşık nice ol gözleri hūn-hāra ṭayansun
Kendüye inansun
Her bir nıgeh-i ğamzesi bir ṭığ-i kaḫādır
Şemşīr-i belādır

Bir bakmada tîr-i müjesi cânıma geçdi
 Çok yâreler açdı
 Böyle beni mecrûh iden ol kaşları yâdır
 Ol yoşma edâdır

Haqqında ne var Yûsuf-ı Ken'ân dinilse
 Sultân dinilse
 'Aşkıyla Zeliḥâ-yı zamâna budalâdır
 Yolunda fedâdır

5. Dil virsem 'aceb midir o maḥbûb-ı zamâna
 Ol şüh-ı cihâna
 Dil hastasına la'l-i lebi 'ayn-ı şifâdır
 Mânend-i devâdır

Bir kerre daḥi luṭfla yâd eylese bâri
 Şâd eylese bâri
 Bî-çâre (Faḫr) dergeh-i 'aşkında gedâdır
 İkranda sezâdır

Peyrev olamam Ḥayri Efendiye haқиқat
 İtsem daḥi ğayret
 Aşâr-ı güher-barları bi-mişl ü bahâdır
 Rengîn edâdır

Diger müstezât

mef'ûlü / mefâ'ilü / mefâ'ilü / fe'ülün
mef'ûlü / fe'ülün

1. Bî-mişl ü bedel yoşma-edâ tâze civândır
 Maḥbûb-ı zamândır
 Dil mülküne sultân hele ol şüh-ı cihândır
 Ol rûḥ-ı revândır

Ol dilberi erbāb-ı hüner vaşf ider elbet
 Ta'rife ne hācet
 Her defter ü dīvānda evşāfı 'ayāndır
 Zann itme nihāndır

Her 'āşık-ı üftādesi şanma bilür ey dil
 Fehm eyleme müşkil
 Gencine-yi 'aşkı bir 'aceb genc-i nihāndır
 Ehline 'ayāndır

Vardır ki cānāne eğer bendesi iseñ
 Efkenyesi iseñ
 Añma eleme 'ālemi o dār-ı emāndır
 Raḥatlı mekāndır

5. Şabr eyle virir meyve-yi maḫşūduñu bī-şek
 Bār olma aña pek
 Gülzār-ı cihānda daha bir tāze fidāndır
 Maḫcūp civāndır

Tır-i siteminden n'ola feryād idersem
 Biñ dād idersem
 Dilḫānemi vīrān iden ol ḫāşı kemāndır
 Ol Ḥaḫḫ'a dehāndır

Dildārı gücendirdi ḫaḫā itdi Faḫīn de
 Evvāh bu yaḫında
 Şimdengerü 'ālemde işi āh u fiḫāndır
 Pek ḫāli yamandır

TAHMİS

fā'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fā'lün

1. Dün gice meclis olup 'arz-ı muhabbet itdim
Yalvarup hâne-yi minnete da'vet itdim
Bu gice şubha kadar şevkle 'işret itdim
O raķīb kāfirini yāre şikāyet itdim
Mekr ü tezvīrini hep cümle hikāyet itdim

Ne kadar itse baña çarh-ı dilāzār-ı āzār
Tövbe olsun daħi hiç eylemeyim nāle vü zār
Kimde vardır bu feraħ-baħş-ı haber bende ki var
Yār hitāb itdi didi ğam yeme ey 'āşık-ı zār
Ben o kāfir terese hayli haķāret itdim

Pāyına yüz sürececek yokdur ol meh-veşimiñ
Karşusunda turıcak yokdur ol meh-veşimiñ
Zevk-ı şevkiñ sürececek yokdur ol meh-veşimiñ
İltifātıñ göricek yokdur ol meh-veşimiñ
Ben de āh itmemeğe bir daħi niyet itdim

Rūz-ı şeb sūk-i muhabbetde çeküp renc ü ta'b
Cümle sermāye-yi 'ömrü telif itmişken 'acep
Bu kadar kesb-i sürür eylemeğe n'oldu sebep
Var efkārı virüp kāle-yi şādiliğe hep
Naķd-i derd-i ğamı tebdīl-i meserret itdim

5. N'ola tahmiste eylerse (Faṭīn) 'ömrü telef
Böyle böyle bulur erbāb-ı hüner 'izz u şeref
Lütfla böyle buyurmuş daħi bir hayr-ı halef
Ey Seniħ ğam yemezem dise cenāb-ı āşaf
Gazeliñ ben daħi tanzīrine himmet itdim

Diger

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Dünki gün derd-i dile dermān arandım ağladım
Ol cefā pīşe ṭabīb-i nāzı andım ağladım
Çāresizlikden yire düşdüm ḳapandım ağladım
Yārı rü'yāda bu şeb gördüm uyandım ağladım
Dāğ çekdim sīnede 'aşkıyla yandım ağladım

Yādıma geldikçe ḥüsnüñ āh-ı vāveylā idüp
Bir nice bār-ı āhımla ḳaddimi dūtā idüp
Ḳaṭre-yi seyl-i sirişk çeşmimi deryā idüp
Sen şeh-i 'ālī-cenābıñ vechiñi ḥülyā idüp
Ser-te-ser ḥünāb-ı eşkimle boyandım ağladım

Bir görüşde 'aqlımı aldı hevā-yı perçemiñ
Eyledi Mecnūn beni sevdā-yı zülf-i pür-ḥamıñ
Ġam yimem bir kere 'ömrümde olursam hemdemiñ
Ḳalmadı şabr u ḳarārım çekmeğe derd-i ğamiñ
Ḥasretiñle kendi kendimden uşandım ağladım

Nār-ı 'aşkıñla kebāb itdim dil ü cān u teni
Sīne-yi āteş-feşānım gör dilerseñ külḥanı
Ḥüsn-i ta'bīr eyledim luṭf eyle söyletme beni
Vāḳı'amda dün gice yanımda görmüşdüm seni
Uyanup uyḳudan eṭrāfım arandım ağladım

5. Bu sözümde yok ḥilāfım ey şeh-i 'ālī-neseb
Zıkr ü fikr ü maṭlab u maḳşūd sensin bunda hep
Seyr-i dīdarım içün varmış (Faṭīn) çekmiş ta'ab
Ben daḥi zülkifl-veş sa'i Belīg itdim bu şeb
Ka'be-yi kūy-ı dilārını ṭolandım ağladım

İBTİDÂ-YI ŞARKİYÂT

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Nağd-i luţfuñ oldu dünyāya revān
Çoğ yaşa ey pādişāh-ı kām-rān
İhtiyācdan ğayrı ҡurtuldu cihān
Çoğ yaşa ey pādişāh-ı kām-rān

Қā'il olmuşken fülūs-ı aħmere
Ol daħi geçmezdi bir dem ellere
'Ālemi ğarқ eylediñ sīm u zerre
Çoğ yaşa ey pādişāh-ı kām-rān

Ġāyete irmişdi nağdiñ ҡilleti
Hadden aşmışdı ҡavā'im 'illeti
Eylediñ iħyā yeñiden devleti
Çoğ yaşa ey pādişāh-ı kām-rān

'Ālemiñ şāhenşeh-i zīşānısın
Devletiñ sermāye-yi iħsānısın
Emr-i nāfiz şāhib-i fermānısın
Çoğ yaşa ey pādişāh-ı kām-rān

Diger

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Tāli'i şāh-ı cihāndan aftāb
Fer alup eyler fekende māh-tāb
Ālemi devr eyledikce nüh-ķıbāb
Pādişāh-ı 'ālem olsun kām-yāb

Viridi mülk-i devlete hüsn-i nizām
 Kalmadı ‘aşrında hiçbir telh-kām
 Mihr u meh döndükce ber-vefķ-i merām
 Pādişāh-ı ‘ālem olsun kām-yāb

Sāyesinde buldu asāyiş cihān
 Kalmadı cevr u te’addiden nişān
 Sābit u seyyāre olduķca ‘ayān
 Pādişāh-ı ‘ālem olsun kām-yāb

Nesr-i iķbāli zīb u fer bulup
 Dā’imā ‘ādāsına ğālip olup
 Pertev-i şānı ile dünyā tolup
 Pādişāh-ı ‘ālem olsun kām-yāb

Diger

fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilün

1. Sāye-yi luţfuñda ‘ālem şād ola
 Pādişāhım şevketiñ müzdād ola
 Kayd-ı ğamdan bendegān-azād ola
 Pādişāhım şevketiñ müzdād ola

‘Āleme viridi cülusuñ tāze cān
 Geldi cism-i devlete rūh-ı revān
 İftihār eyler seniñle bu cihān
 Pādişāhım şevketiñ müzdād ola

Maķdemiñle devlete geldi şeref
 Toldu şıyt-ı saţvetiñle her taraf
 Eylemiş Mevlā seni hayrū’l-halef
 Pādişāhım şevketiñ müzdād ola

Taht-gāh-ı ‘adlıde bu āna dek
 Mişlini görmüş değil çeşm-i felek
 Rūz u şeb eyler du’ā ins u melek
 Pādişāhım şevketiñ müzdād ola

Diger

fā’ilātün / fā’ilātün / fā’ilün

1. İltifātıñ çok ‘ināyetdir baña
 ‘Āşıkım çokdan beri ey meh saña
 Fāriğ olmam gelse dünyā bir yaña
 ‘Āşıkım çokdan beri ey meh saña

Haylidir eylerdim ümmīd-i vişāl
 Mevsim-i firķat hele buldu zevāl
 Senden ayrılmak baña emr-i muḥāl
 ‘Āşıkım çokdan beri ey meh saña

Ülfet eyle kimseden itme ḥicāb
 Kendine beyhūde virme ıztırāb
 Kim bunu ‘ālem bilür bī-irtiyāb
 ‘Āşıkım çokdan beri ey meh saña

Ḳā’ilim her nāzına her cilvene
 Mā’ilim hem ḥüsnüne hem ‘işvene
 Biñ (Faḫīn) olsun fedā bir şivene
 ‘Āşıkım çokdan beri ey meh saña

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Dā'imā hem meclis-i ağıyārsın
Bir mürüvvetsiz vefāsız yārsın
Farq olunmaz mertebe 'ayyārsın
Bir mürüvvetsiz vefāsız yārsın

Şemse-yi vaşlınla kandırdıñ beni
Meyl idüp cānım gibi sevdim seni
Şimdi bildim sen gül-i nāzik teni
Bir mürüvvetsiz vefāsız yārsın

İtdiñ 'aşkıñla beni āşufte-ḥāl
İtmediñ bir kerecik 'arz-ı cemāl
Eylemem şimdengerü vaşlıñ ḥayāl
Bir mürüvvetsiz vefāsız yārsın

Zümre-yi nādānadur hep rağbetiñ
Ehl-i 'irfān ile yoḡdur ülfetiñ
'Āşıka olmak ne mümkün şefqatiñ
Bir mürüvvetsiz vefāsız yārsın

Diger

fā'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilün

1. Gitdi eyyām-ı şitā faşl-ı bahār itdi vürüd
Eyledi bād-ı nesim 'ālemi pür-şemme-yi 'ūd
Cümle esbāb-ı ṭurab şahn-ı çemende mevcūd
Mevsimidir gidelim Gökşu'ya ey çeşm-i kebūd

Zevk-ı mehtāb idelim şubḥa kadar deryāda
Virelim mā-ḥaşal-ı derd ü ḡamdan bir bāde

İşte üç çifte kayık iskelede âmāde
Mevsimidir gidelim Gökşu'ya ey çeşm-i kebūd

Vahtidir şimdi Küçükşu'ya gidersek gidelim
Gāh Fıstıklı'ya gāh Çamlıca'ya 'azm idelim
Sūy-ı gülşende olan nağmeleri işidelim
Mevsimidir gidelim Gökşu'ya ey çeşm-i kebūd

Çemenistāna nigāh itmez isek de bāri
Kıl temāşa şu kenarında olan ezhāri
Diñle bir kere n'olur sen de Faṭīn-i zāri
Mevsimidir gidelim Gökşu'ya ey çeşm-i kebūd

Diger

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Çokdur 'ilm-i müsiķide medḥali
Başka bir ḥānendedir Seyyid 'Ali
Olmamış 'ālemde mişli müncelī
Başka bir ḥānendedir Seyyid 'Ali

Zātına maḥşūşdur şavt u şadā
Mevhibe olmuş aña ḥüsn-i edā
Sāni-yi Fārābī'dir dirsem sezā
Başka bir ḥānendedir Seyyid 'Ali

Ṭab'-ı vālāsı sever nazm-ı teri
Güfte-yi üstādı söyler ekşeri
Hep uşülünde oğur şarkıları
Başka bir ḥānendedir Seyyid 'Ali

Başlasa taḫsīme ol zāt-i güzīn
 Nağmeye başlar hezār-ı nāzenīn
 Varsa görmüş mislini söyle (Faḫīn)
 Başka bir ḥānendedir Seyyid ‘Ali

Diger

fā’ilātūn / fā’ilātūn / fā’ilūn

1. Her ne rütbe vaşf idersem var yeri
 Çār-ı ebrū bir mühendis dilberi
 İtdi ‘ālemde beni de serseri
 Çār-ı ebrū bir mühendis dilberi

İtdi ‘aşkı sīnede vaż’-ı esās
 Ḥālimi itme benim ğayra kıyās
 Aldı göñlüm itme meşken iltimās
 Çār-ı ebrū bir mühendis dilberi

Mā’il oldum ḫāmet u reftārına
 Ḳā’il oldum cevı ile āzārına
 İtdi dilbeste beni eṭvārına
 Çār-ı ebrū bir mühendis dilberi

Neş’e-baḫşā luṭfu da azārı da
 Revnaḫ-ı efzā ṭarzı da eṭvārı da
 Eyledi ‘āşık (Faḫīn)-i zārı da
 Çār-ı ebrū bir mühendis dilberi

Diger

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Seyr idelden 'arız-ı ālīn seniñ ey 'işve-ger
Şerm-sār oldu hiçābından kızardı verd-i teri
Yalñız bir ben değil 'ālem seniñ vaşfiñ ider
Sen gül-i nāzik-edāya pek yaraşmış mā'ler

Sen gül ben bülbül-i nālānıyım bu gülşeniñ
Olmasun āzürde āhımdan şaķın nāzik teniñ
Berk-i gülden yapsalar şāyestedir pīrāheniñ
Sen gül-i nāzik edāya pek yaraşmış mā'ler

Zülfüne gāhi toķunduķca seniñ bād-ı nesīm
'Aķl u fikrim tağılıp göñlümde ķalmaz ĥafv u bīm
Bezm-i 'aşķında n'ola neş'et gibi olsam Nedīm
Sen gül-i nāzik edāya pek yaraşmış mā'ler

Diger

müstef'ilün / müstef'ilün

1. Bir bende-yi āzādeyim
Şimdi saña dildādeyim
Bir 'āşık-ı üftādeyim
Şimdi saña dildādeyim

Ey nev-nihāl-i bāđ-ı nāz
Gül-zāre gel eğlen biraz
Ėayrı ne lāzım iĥtirāz
Şimdi saña dildādeyim

Ey dilber-i ‘ālem-bahā
 İtme baña cevr u cefā
 Eyle gehi mihr u vefā
 Şimdi saña dildādeyim

Cānım gibi sevdim seni
 İllerle bir tutma beni
 Farķeyle doŗtu dūŗmeni
 Şimdi saña dildādeyim

Diger

mef’ūlü / mefā’īlü / mefā’īlü / fe’ūlün

1. Biñ can ile dildādenim ey serv-i bülendim
 Allahı severseñ baña ĥor baķma efendim
 Ağyār gibi tutma beni ey zūlf-i kemendim
 Allahı severseñ baña ĥor baķma efendim

Bir sencileyin afet-i devrān bulunmaz
 Bir sencileyin serv-i ĥırāmān bulunmaz
 Bir bencileyin bī-serv ü sāmān bulunmaz
 Allahı severseñ baña ĥor baķma efendim

Bir sencileyin şūĥ-ı dilārām ele girmez
 Bir sencileyin gözleri bādām ele girmez
 Bir bencileyin ‘āşık-ı nā-kām ele girmez
 Allahı severseñ baña ĥor baķma efendim

Bir sencileyin şūĥ-ı cihān ‘āleme gelmez
 Bir sencileyin rūĥ-ı revān ‘āleme gelmez
 Bir bencileyin ĥāl-i nümān ‘āleme gelmez
 Allahı severseñ baña ĥor baķma efendim

Diger

mefâ'îlün / mefâ'îlün / fe'ülün

1. Nezâket-perverim cânım efendim
Mürüvvet-i kâni sultânım efendim
Bu günlerde perişânım efendim
Amân 'afv eyle 'işyânım efendim

Yañıldım rāh-ı taqşīrāta gitdim
Şaşırdım kendimi bir cenaħa itdim
Gürgī (?) gibi gücenmişsin işitdim
Amân 'afv eyle 'işyânım efendim

Düşündükçe kuşurum eylerim ah
Gücendirdim seni eyvāh eyvāh
Budur evrād u zikrim her seher-gāh
Amân 'afv eyle 'işyânım efendim

Bu bir meşhūr meşeldir şeh-levendim
Haṭā bende-yi 'āṭā sende efendim
Didim bu mışra'-ı hem pek begendim
Amân 'afv eyle 'işyânım efendim

Diger

fā'îlātün / fā'îlātün / fā'îlātün / fā'îlün

1. Tarz u reftarı güzel ahūya beñzer gözleri
Penbe-yi mīnā gibi nāzik vücūd-ı enveri
'Ālem içre görmedim ben daħi böyle peri
Sevdi cânım ḥāşılı aqrānı yok bir dilberi

‘Ālemi her rûz u şeb eyler münevver çehresi
 Āfitâbımdır benim o ben âniñ bir zerresi
 Gerçi kim mihr-i vefâdan zerrece behresi
 Sevdî cānım hâşılı aqrânı yoğ bir dilberi

Hâlimi ‘arz eyledikce eyler istignâ baña
 Āh u zârım itmedi bir kerrecik te’sîr aña
 Nerde görsem yan çizüp itmez nazar benden yaña
 Sevdî cānım hâşılı aqrânı yoğ bir dilberi

Diger

fe’ilâtün / fe’ilâtün / fe’ilün

1. ‘Ālemiñ var aña hüsni nazarı
 Pek levendâne edâdır neziri
 Kimseden zerrece yoğdur hazeri
 Pek levendâne edâdır nezri

Gâhice rağsa gelür tenhâda
 Hüsüne halkı ider üftâde
 Bir dağı yoğdur eşi dünyâda
 Pek levendâne edâdır neziri

Mişlini var ise görmüş söyle
 Bir dağı tâze olur mu böyle
 Hele bir kerre varup seyr eyle
 Pek levendâne edâdır neziri

Ṭal’at-ı hüsüne var bir nazar it
 Aña mânend olur mu nezaret
 Ne ‘aceb gelse Faṭîn’e hayret
 Pek levendâne edâdır neziri

Sitāyiş

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Mecma'-ı 'aql u zekādur Mösyö Yanço tercümān
Feylesof-ı ezkiyādur Mösyö Yanço tercümān

Åşinā bīgāne 'indinde müsāvīdür anuñ
Şāhib-i mihr ü vefādur Mösyö Yanço tercümān

İtmeyüp āzürde hātır herkese iylik ider
Ma'den-i luţf u 'aţādur Mösyö Yanço tercümān

Türkçe yazmağ oğumağ bir fenn-i esheldür aña
Her lisāna āşinādur Mösyö Yanço tercümān

5. Hall ider bir bir ticāretce olan her 'ıķdeyi
Öyle bir müşkil-küşādur Mösyö Yanço tercümān

Mazhar-ı luţf-ı şeh-i devrān olursa çok degil
Rütbe vü cāha revādur Mösyö Yanço tercümān

Millet-i 'İsāda mişli az gelür bu 'āleme
Medh-i İslāma sezādur Mösyö Yanço tercümān

Luğaz

fā'ilātün / fe'ilātün / fā'lün

1. Nedir ol āfet-i sīmīn endām
Nedir ol çeşm-i laţif-i hoş-nām

Her dem ayīne-şıfat-i sīnesi şāf
Ab-ı şāfı gibi dā'im şeffāf

Şānki ol dilber-i mümtāz u mehīb
Çār-ı 'anāşırdan olunmuş terkīb

Kul kul itdikce şürāhı āsā
Getürür neş'esi keyf-i şahbā

5. Gāh olur sīm ü zerre müstagrağ
Gāh 'üryān qalır bī-revnağ

Geh sükūnetde olur Nīl gibi
Gāh hortūmu uzar fil gibi

Gāhice başı dumanlu görünür
Yaşşidir gerçi yamanlu görünür

Her nefes bulduğun işrāf eyler
Mübtelāsı gibi itlāf eyler

Ṭama'-ı hāma düşüp külfet ider
Rūz u şeb zıddı ile ülfet ider

10. Sesi çıkmaz olıcağ dört pāre
Ağzı varmaz o zamān güftāre

Qalbini kırma amān eyle hāzer
Fevt olup mertebe-yi hāke düşer

Şāhibi kimse yüzi ağ olsun
Kırılır ise seri şāğ olsun

Dolanur boynuna gāhice yılan
Dikḡat it bu luḡaze dime yalan

ḲIṬA'ĀT

fā'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fā'lün

1. Gitdi tebrīk-i ḡrāliyet için Belçikā'ya
'İzz ü iḡballe bir zāt-ı pesendīde hişāl

Yümn-i teşrīfini tuyduḡda ahāli didiler
Müjdeler Belçikā'ya geldi kemāl ile Kemāl

Diger

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Şubḡi Beg'e luḡ itdi ḡıldı nāzır-ı evḡāf
Muvāfiḡ eyleye efkārını aḡkām-ı ḡānūne

Şabāḡü'l-ḡayr olduñ sāye-yi Şubḡi'de aḡşāmı
Şabāḡ-ı ḡaşre dek şer girmez evḡāf-ı ḡümāyūna

Diger

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Maḡrem-i Çin-i şikenc-i kākül cānānedir
Çin'de neşr-i şemīm-i müşk iden bu şānedir

‘Ādet olsa her birin cevherle tezyīn eylerim
Kākül-i cānāne zīrā şāne ber-kāşānedir

Diger

mefā’ilün / mefā’ilün / mefā’ilün / mefā’ilün

1. Beş on günden berü ‘iṭāya bir kāfir olup kâ’ir
Nükül itdi sözünden yandı bu sözle dil u cānım

Üç ay geçdikde ifā eylemek şartıyla bā-tahvīl
Baña beş yüz gurūş qarzeñ ‘ināyet eyle sulṭānım

Diger

mefā’ilün / fe’ilātün / mefā’ilün / fe’ilün

1. Be-ḥükm-i devr-i sipihr u be-feyz vaqt-i ‘azīz
Tebeddül itdi ma’ārrif neẓāreti nā-gāh

Kemāl Efendi ile ber-kemāl oldu yine
Zevāle irmiş idi ol maḳām-ı feyż-penāh

Diger

fā’ilātün / fe’ilātün / fe’ilün

1. Ḍarb-ı nuṭḳu var iken ḍarbe-ḥārīñ
Bir selām virmeğe varmaz deheni

Öyle bir fâ'idesiz insânı
Niye besler 'acebâ çarh-ı denî

Diger

mefâ'ilün / fe'ilâtün / mefâ'ilün / fe'ilün

1. Yegâne Bahri Efendi-yi münşî-yi devrân
Dinilse zâtına şâyeste Sâni-yi Râgıb

Bilâd-ı hımsa teklîf olunsa gitmez iken
Kaşa-yı Erba'aya oldu ez-kaşâ kâtip

Diger

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Koymadı enbâr-ı sebz hüşkde bir dâne ot
Cümlesin ekl eyledi aç gözlü çar kâtipi

Beş yüz okka ot bırakmışdı aña dostuñ biri
Anı da yutdu rızâ virmem dir iken şâhibi

Diger

fâ'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilâtün / fâ'lün

1. Söyleyim saña zamir-i dili bir kıt'a ile
Münfe'il olma haşâ var ise de bunda baña

Himmetiñ yoq ne ararsın iki de bir de beni
 Tālķāvukluk idemem toğrısı beyhüde saña

Diger

fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilün

1. Yođ iken kudreti nık ü bedi tefriķa Faťın
 Şu'arā haķķına bir tezkire tenbik itmiş

Cühelā zümresini medh ü senā itdi diyü
 Ba'zı memdühi virüp Haķķ anı taşdıķ itmiş

Diger

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Yāvedūd iskelesinde görelı ol Őuħu
 Yāvedūd ismini zıkr itmedeyim Őubħ u mesā

Bu ķadar derde taħammül idemez kimse meğer
 Şabr-ı Eyyüb ide iħsān cenāb-ı Mevlā

Diger

fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilün

1. İrtiħāl itdi ğarıkā 'Ali Ğalib Paŗa
 İde Haķķ zātını müstağraķ-ı baħr-ı ğufrān

Gevher-i ferd idi devletde vücūd-ı pāki
 Ka'r-ı deryāda felek itdi anıñçün pinhān

Diger

fā'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fā'lün

1. Eşk-i dü-çeşmim ile bulmuş idi neşv ü nemā
 Āh o mahşül-ü ciger-pāreden oldum mehcūr

Gitdi ol kātib-i nev-ḥatt daḥi mektübīye
 Alnımıñ kara yazusı ne 'aceb itdi zuhūr

Diger

mef'ülü / fā'ilātü / mefā'ilü / fā'ilün

1. Yazdıķca ḥāme-nāme Muḥammed Bahā Beg'e
 'Arz-ı ḥulūş eylerdim Aḥmed 'Aṭā Beg'e

Zāt-ı şerīfi 'ilm ü hüner mihr-i mähīdir
 İbn-i Kemāl zerre deġildir Ziyā Beg'e

Diger

mefā'ilün / fe'ilātün / mefā'ilün / fā'lün

1. Cenāb-ı Fazlı Efendi-yi şāḥib-i 'ilmiñ
 Der-i inābetine el virüp bıraķ cehli

Ḥulūṣī ḳalble ol ḥāk-pāy-ı dergehi kim
Ṭarīḳ-i pāk-i Rıfa'ı de buldu fer Fazlı

Diger

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Ey vezīr-i ḳudrdān ey aşaf-ı 'ālī-mekān
Bir 'aṭā itdiñ ki biñ şūretle şād itdiñ beni

Mesnedār-ı şadāret o da bir iş mi saña
Luṭf u vücūduñ ğıbṭa-fermā-yı mülük itmiş seni

Diger

mef'ülü / fā'ilātü / mefā'ilü / fā'ilün

1. Ol pādişāh-ı kişver-i ḥüsnüñ cemālini
Göstermez oldu baña kör olsun raḳīb-i bed

Leyl ü nehār-ı ta'ākub iderler biri birin
Ter gec firāḳ u vuşlatı iynniz bigzered

EBYĀT

fā'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fā'lün

1. Sözlere nuṭḳ-ı mesīḥā gibi rūḥ-ı efzādır
Kim severse 'ömrü(ni) 'ömr-i firāvān bulur

Ve lehu

fā'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fā'lün

1. Edep-āmüz-ı cihān olmak eğer istersen
Şıdķ ile Hāzret-i 'Oşmān'a muħabbet eyle

Ve lehu

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Ümīdim bu vefādan ola gönlünde eşer-peydā
Hüdā kādirdir eyler seng-i hārādan güher-peydā

Ve lehu

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Rüz u şeb Bağdād defterdārı zāde 'aşķına
Nehr-i eşkim Dicle-veş cüş u hürüş itmekdedir

Ve lehu

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. 'Aks-ı cānān eyledi ayīne-yi dilde karar
Bu ne sırdır kim ola Mecnūn bir Leylā iki

Ve lehu

mefā'ilün / fe'ilātün / mefā'ilün / fe'ilün

1. Elem ki hāṭıra gelmezdi Mıṣr-ı Kāhire'de
Çürütdü eyledi ifnā beni bu dā'irede

Ve lehu

fā'ilātün / fe'ilātün / fā'lün

1. Halkı lāzım mıdır itmek iz'āc
Kimseyi itmeye Mevlā muḥtac

Ve lehu

fā'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fā'lün

1. Hāṭ-ı rengīn-i ziyā-baḥş olup zīb-i nigīn
Feyzle burc-ı sa'ādetde ola şemse'd-dīn

Ve lehu

fā'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fā'lün

1. N'ola siḥriyye-yi eṭfāl olursa pīrān
Çurd olurmuş qocayınca köpeğīn maşarası

Ve lehu

mef'ülü / mefâ'ilü / mefâ'ilü / fe'ülün

1. Kıl kâldı kalem-kâşu alup aqlımı başdan
Bir kâtib-i nev-ḥaṭṭ beni Mecnün ide yazdı

Ve lehu

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Bir siyâh saçlı kara kaşlı kömür gözlü civân
Sînemi külhan gibi âteşlere yaqdı amân

Ve lehu

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Bir siyâkat ḥaṭṭlı kâtib der-kenâr itmek için
Muḳtezâsın la'l-i lebden şordu defterdâr-ı 'aşq

Ve lehu

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1. Merdüm-i çeşmim cihâna devr idüp per-gârı var
Noḳta-yi ḥâl-i rûh-i canânda eyler qarar

Ve lehu

mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün

1. Kemāne döndü kıaddim çille-yi taht-ı muhabbetde
Harāb itdi beni diger nigāhıyla o kıaşıyā

Ve lehu

fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilün

1. Zıkr ü fikrüm gice gündüz budur ey taht'-ı selīm
Beni mesrūr ide firdevs ile Rabb-ı kerīm

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Bu harāb-ābādda yapıлмаğ ümīdi ile
Balta aşdı Aşaf-ı ırğād-ı Haqqı-zādeye

Ve lehu

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Ferş-i kıālin kemāl eyledi fevkalāde
Keçeci-zāde zamānında Haşırcı-zāde

Ve lehu

mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün

1. Nice biñ qān ider her bir nıgehde çeşm-i ħun-ħārı
Fırārī-zāde'den eynü'l-meferrdür 'āşık-ı zārı

Ve lehu

fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilün

1. Seni ben kendi gözümde şakınurken böyle
Nice çok görmeyeyim eller ile gezdiğini

Ve lehu

mefā'ilün / fe'ilātün / mefā'ilün / fe'ilün

1. Bu izdiĥām arasında eşekle böyle geziş
Efendi söyle eşeklik deĝil de başka nedir

Ve lehu

fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilātün / fe'ilün

1. Çekdim ağūşa o meh-pāreyi şordum ismin
Yanarağ yakılarak buse virüp Yanğo didi

Şu'râ-yı belâgat-i ihtivânîñ ser-bülendi merhûm Faṭîñ Efendiniñ işbu dîvân-ı feşâhat-
beyânınıñ ṭab' u temsîlî ğıbṭa-yı fermâ-yı 'uşûr u duhûr olan 'aşr-ı ma'ârrif-i
ḥaşr ḥazret-i pâdişâhîde Çemberliṭaş'da Kâ'in ('İzzet) Efendiniñ
maṭba'asında resîde-yi ḥadd-ı ḥitâm olmuşdur.

3 Cemâziye'l-evvelî Sene 1288

mim mim

mim

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. MATERYAL

Eski Türk Edebiyatı çalışmaları yapılırken o döneme ait edebî eserlerden, belagat kitaplarından, biyografik eserlerden, ansiklopedilerden, sözlüklerden, edebiyat tarihlerinden ve kataloglardan yeri geldikçe faydalanılır. Fakat bu tür çalışmalarda edebî eserlerin özel bir yeri vardır.

Eski Türk Edebiyatı çalışmaları kapsamındaki edebî eserler içinde divanlar, mesneviler, şiir mecmuaları ve mensur eserler yer alır. Bu tür eserlerin ortak özelliklerinden biri Arap harfleriyle yazılmalarıdır. O yüzden üniversitelerde bu sahada hazırlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin büyük çoğunluğunu Eski Türk Edebiyatı eserlerinin Latin harflerine aktarılması teşkil etmektedir. Latin harflerine aktarılan edebî eserler içinde divanlar hiç kuşkusuz önemli bir yer tutar.

Tezimizin ana materyali Fatîn'in 3 Cemâziyelevvel 1288 tarihinde İstanbul'da, İzzet Efendi Matbaası'nda basılan divanıdır. Divan edebiyatı geleneğine bağlı olarak tertip edilen divanların büyük çoğunluğu yazmadır. *Fatîn Divanı* matbu olması nedeniyle bu açıdan diğer divanlardan ayrılır.

Eski Türk Edebiyatı dönemi şairleri, divanlarını genellikle sanatta kemale erdikten sonra tertip etmişlerdir. Sonraki zamanlarda yazdıkları şiirleri ise yeni nüshalara ilave etmişlerdir. Bazı şairlerin divanları, şair hayattayken tertip edilme imkânı bulunamadığı için öldükten sonra tertip edilmiştir. *Fatîn Divanı*'nın baskı tarihi, söz konusu eserin de aynı kaderi paylaştığını bize bildiriyor.

Tezimizde ayrıca Fatîn'in *Tezkire-i Hatimetü'l-eş'âr* adlı eserinden de yeri geldikçe faydalandık. Bunların dışında Fatîn hakkında farklı yazarlar tarafından çeşitli vesilelerle kaleme alınan yazılar, incelememize konu olan şahsın gerek hayatı, gerekse edebî kişiliğiyle ilgili ayrıntıları görmemize katkıda bulunmuştur.

3.2. YÖNTEM

Eski Türk Edebiyatı eserleri çoğunlukla yazma eserlerden oluşur. Yazma eserlerin eski harflerle yapılan baskıları genellikle tek nüshaya dayanan metinlerdir. Birden fazla nüsha kullanıldığında da nüsha farkları ve kullanılan nüshalarla ilgili ayrıntılı bilgi verilmediği için hangi metnin hangi nüshadan alındığını tespit etmek güçtür. Bugün bilimsel yöntemlere uygun olarak hazırlanmış metinlere duyulan ihtiyaç anlaşılmış olmakla birlikte sağlam metin kurmanın yolu yordamı konusunda bir başvuru kitabı yoktur. Bir eserin yazma nüshaları arasındaki genetik bağlar ayrıntılı olarak ortaya konulmadan nüshaların sadece istinsah tarihlerine ve varak sayılarına bakılarak yapılan tercihler sonucunda tenkitli metin başlığı altında yeni nüshalar ortaya konulmaktadır. Transkripsiyonlu metin ortaya koymaktan başka işlevi olmayan bu tür çalışmalar azımsanmayacak kadar bir yekûn tutmaktadır. Nüsha farkları arasında tercihte bulunmak için araştırmacıların birikiminin ne ölçüde elverişli olduğu da ayrı bir sorun olarak ortadadır. Bütün bu sorunlarla birlikte akademik çalışmaların büyük çoğunluğunu tenkitli metinler oluşturmaktadır. (İsen vd., 2003: 308) Bu çalışmamızda Fatî'nin Arap harfleriyle kaleme aldığı şiirleri transkripsiyon yöntemiyle Latin harflerine aktardık. Tezimizin ana materyali matbu bir eser olduğu için yukarıda işaret edilen sorunlar bu çalışmada yaşanmamıştır.

Daha önce de belirttiğimiz gibi çalışmamız başlarken ilk olarak adı geçen eserin günümüze kadar ulaşan nüshalarının nerelerde bulunduğunu araştırdık. Buna göre *Divan-ı Fatî'nin* 3 Cemâziyelevvel 1288 tarihinde İstanbul'da İzzet Efendi Matbaası'nda basılan hâliyle İstanbul'da IRCICA, Kayseri'de Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Ankara'da Türk Tarih Kurumu ve Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphaneleri'nde bulunduğunu tespit ettik.

Söz konusu divanın yazma nüshaları olmadığından, günümüze kadar ulaşan matbu nüshalardan birinin metnini (IRCICA Kütüphanesi'nde yer alanı) çalışmamızın temel kaynağı yaptık. Bunun yanı sıra “araştırma ve kaynak tarama” ve “metin tahlili” gibi yöntemlerle elimizdeki mevcut malzeme değerlendirilmiş; Fatî'nin hayatı, şiir dünyası eserleri ve divanının özellikleri hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM SONUÇ

4.1.SONUÇ

Fatîn Divanı hacim itibariyle diğer pek çok divanın gerisindedir. Bunun yanı sıra Türk şiirine getirdiği büyük bir yenilikten söz edilemez. Tezkire geleneği içerisinde o güne kadar meydana getirilen eserlerden biraz farklı olan *Tezkire-i Hatimetü'l-Eş'âr*'daki durum *Fatîn Divanı* için söz konusu değildir. Kendinden bir önceki yüzyılda yaşayan Nedîm ve Şeyh Galip'in XVIII. ve XVIX. yüzyıldaki diğer şairlerde olduğu gibi *Fatîn* üzerinde de etkileri vardır. Ancak bu etki çoğu zaman taklit seviyesinin ötesine geçememiştir.

Fatîn Divanı'nda beyitlerle oluşturulan şiirler bendlerle oluşturulan şiirlere göre sayıca fazladır. Şiirlerdeki beyit sayıları nazım türleri ve şekillerine göre farklılıklar göstermektedir. 5 beyitten oluşan şiirlerin çokluğu dikkat çekmektedir. Söz konusu eserdeki gazeller 5 beyitle 11 beyit arasında değişmektedir. 5 beyitlik 117, 6 beyitlik 7, 7 beyitlik 33, 8 beyitlik 1, 9 beyitlik 5, 10 beyitlik 3 ve 11 beyitlik 1 gazel bulunmaktadır.

Bendlerden oluşan şiirlerin sayısı 21'dir. Bendler 2 ile 9 arasında farklılık göstermektedir. 4 bendden oluşan şiirlerin çokluğu dikkat çekmektedir. 2 bendden oluşan 2, 3 bendden oluşan 2, 4 bendden oluşan 13, 5 bendden oluşan 3 ve 9 bendden oluşan bir şiir yer almaktadır. *Fatîn*'in 9 bendli 1 murabbası; 5 bendli 2 tahmisi; 3 bendli 2, 4 bendli 12 şarkısı ve 2 bendli 2, 4 bendli 1, 5 bendli 1 tarih manzumesi bulunmaktadır.

Fatîn Divanı'nda birbirinden farklı vezinlerde meydana getirilmiş şiirler yer almaktadır. Söz konusu şairin aruzun remel bahri içinde yer alan *fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün* kalıbını diğer kalıplara göre daha fazla tercih ettiğini görmekteyiz. Divanda bu kalıpla yazılmış 7 kaside, 1 murabba, 102 tarih manzumesi, 70 gazel, 1 tahmis, 2 şarkı, 4 kıt'a ve 7 beyit bulunmaktadır.

Fatîn, Türk edebiyatının geçiş dönemlerinden biri olan XIX. yüzyılda yaşamıştır. Onun *Divan-ı Fatîn* adlı eseri her ne kadar divan edebiyatı geleneği içinde meydana getirilmiş olsa da, bu yüzyılda yazılan diğer eserler gibi hem *Eski Türk Edebiyatı*, hem de *Yeni Türk Edebiyatı* içinde değerlendirilebilecek bir ara konumda yer almaktadır. Bunun yanı sıra zaman zaman her iki bilgi alanının da dışında kalarak Türk edebiyatıyla ilgili yapılacak diğer çalışmalarda gerek mukayese, gerekse çeşitli incelemelerin meydana getirilmesine imkân sağlamaktadır. Ayrıca dönemin edebî zevk anlayışı hakkında veri sunmaktadır.

KAYNAKLAR

- Akün, Ö., F. (1961). Şinasî'nin Bugüne Kadar Ele Geçmeyen Fatîn Tezkiresi Baskısı. *TDED*, c.XI, s.67-98.
- Akün, Ö., F. (1965). Şinasî'nin Fatîn Tezkiresi Baskısındaki Yeni Biyografik Bilgiler. *TM*, c.XIV, s.277-336.
- Akün, Ö. F. (1995). Fatîn Efendi, *DVİA*, DVY, İstanbul, c.XII, s.256-260.
- Banarlı, N. S. (1977). *RTET*, MEBY, Ankara, c.II, s.843.
- Bobinger. (1927). Fatîn, *GOW*. s.58-59.
- Bursalı Tahir. (1338). *OM*, İstanbul, c.II, s.373-374.
- Emecen, F. (1994). Drama. *DVİA*, c.IX, DVY, İstanbul, s.525-527.
- Fatîn. (1288). *Divan-ı Fatîn*, İzzet Efendi Matbaası, İstanbul.
- Fatîn. (1271), *Tezkire-i Hatimetü'l-eş'âr*, İstanbul, s.104.
- Fatîn. (1316). *Terakkî*, No: 44, s.175.
- Gövsâ, İ. A. (1949). Fatîna Efendi, *TMA*, İstanbul, s.131.
- İnal, İ. M. K. (1988). *Son Asır Türk Şairleri*, İstanbul, c.I, s.89.
- İpekten, H. (1991). *Türk Edebiyatının Kaynaklarından Türkçe Şuara Tezkireleri*, Erzurum, s.145-147.
- İsen M. vd. (2002). Fatîn. *Şair Tezkireleri*, Grafiker Yayınları, Ankara, s.145.
- İsen, M. vd. (2003). Tarihî Gelişim. *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı*, Grafiker Yayınları, Ankara, s.150-151.
- Kocatürk, V. M. (1970). *Türk Edebiyatı Tarihi*, Ankara, s.339-345.
- Koçu, R. E. (tarih belirtilmemiş). Fatîn, *İstanbul Ansiklopedisi*, c.X, s.5569-5570.
- Köprülü, O. F. (1947). *Fatîn Efendi*, *İA*, c.IV, MEBY, s.528-529.
- Kut, T. (1992). Bulak. *DVİA*, c.VI, DVY, İstanbul, s.387-389.
- Kutluoğlu, M. H. (2003). Mehmed Ali Paşa. *DVİA*, c.XXV, DVY, İstanbul, s.62-65.
- Mordtmann, J. H. (tarihsiz). Fatîn Efendi, *El.*, c.III, s.92.
- Râsim, (1283). Terceme-i Hâl-i Sâhib-i Divan, *Divân-ı Fatîn*, İstanbul.
- Reşad, F. (1313). *Terâcim-i Ahval-i Meşâhir*, İstanbul, s.49-52.
- Sami, Ş. (1314). *Kâmusu'l-a'lâm*, c.V, İstanbul, s.3417.
- Süreyya, M. (1315). *Sicill-i Osmanî*, c.IV, İstanbul, s.25.
- Şentürk, A., Kartal, A. (2004). *ÜİETET*, Dergâh Yayınları, İstanbul, s.480-481.

ÖZGEÇMİŞ

Uğur Soldan 1978 yılında Mersin'in Mut ilçesinde doğdu. 1997 yılında Muğla Üniversitesi'nde başladığı yüksek öğrenimini Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde 2003 yılında tamamladı. İlk yazısını lisede okuduğu yıllarda Pınar dergisinde yayımladı. 1998'de Muğla'da Gün Batımı adlı dergiyi çıkardı ve bu derginin yayın yönetmenliğini yaptı. Deneme, inceleme ve eleştiri yazılarını Türk Edebiyatı, Yedi İklim, Dergâh, Virgül ve Kaşgar gibi dergilerde yayımladı. Şiirin Aynasındaki Simurg Hilmi Yavuz'un Hayatı Estetiği ve Şiir Dünyası adlı kitabı 2003 yılında, Edebiyat Bilgi ve Teorileri (Prof. Dr. Muhsin MACİT ile birlikte) adlı kitabı 2004 yılında yayımlandı. 2005 yılının Haziran ayında uluslararası bir kongrede bildiri sundu. 2004 yılından beri Kırgızistan'ın Celalabad şehrinde bulunan Kommersiyalık Enstitüsü Türk Dünyası İşletme Fakültesi'nde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır.

VITAE

Uğur Soldan was born in 1978 in the town of Mut, Mersin. He graduated from the Department of Turkish Language and Literature, Faculty of Art and Science, Yüzüncü Yıl University after attending Muğla University. He published his initial work in Pınar Magazine during high school years. In 1998, he made and edited a magazine called Gün Batımı in Muğla. His essays, analysis and critics were published in Türk Edebiyatı, Yedi İklim, Dergâh, Virgül and Kaşgar magazines. His books called Şiirin Aynasındaki Simurg Hilmi Yavuz'un Hayatı Estetiği ve Şiir Dünyası was published in 2003 and his book of Edebiyat Bilgi ve Teorileri (with Prof. Dr. Muhsin MACİT) was published in 2004. He announced at an international congress in June, 2005. He has been working as an instructor in the Faculty of Turks World Business, Kommersiyalik Institute, in Celalabad, Kyrgyzstan since 2004.